

Hüseyinbala Mirelemov

GELİNLİK

Türkçeye aktaran: Azad Ağaoğlu

Yağmuru çamuru gönül küstüren boz ay arkada kalmış, renksiz, bomboz anılarını da peşinden sürükleyip götürmüştü. Mart çıkmış, dert çıkmıştı. Yer gök büsbütün uyanmıştı. Hoş kokuların havayı sarıp sarmaladığı ilkbahar günlerinden birinde, Bakü'ye pek uzak olmayan küçük kasabayı düğün çalgısının sesi doldurmuştu. Hem dıştan, hem de içten pırıl pırıl boyalı, boya kokularının henüz gitmediği, yeni inşa edilmiş düğün sarayının geniş camlarında hemen her gece oynayan renk renk ışıklar içerideki eğlenceyi müjdeliyordu. Tanrı nazardan saklasın, düğünler art arda yapılıyordu.

Sarraf'ın düğünü bu yeni sarayda gerçekleşen üçüncü, ya da dördüncü törendi. Beyaz gömlekle siyah pantolon ve kırmızı ceket giyip yine kırmızı kravat bağlamış olan genç müzisyenler grubunun kıvırdığı oynak dans müziğinin sesi her yanı sarmakla birlikte, dans edenlerin ayak seslerini, karmakarışık konuşmaları büsbütün bastıramıyor, gitarın en içli telinden kopan tiz akortlar düğün sarayının etrafında sırayla dikilmiş olan taze söğütlerin ay ışığına belenmiş yapraklarına dokunuyor, sonra da seller misali akıp giderek o ufak kasabanın neredeyse en uzak mahallesine kadar ulaşıyordu.

Siyah pantolonla beyaz gömlek giymiş, kırmızı ceketli, kırmızı kravatlı genç müzisyenler grubunun tam karşısında – avizelerle pırıl pırıl geniş salonun öteki başında Sarraf'la Sadıka yan yana oturuyorlardı. Sarraf simsiyah bir takım elbise giymiş, Sadıka baştan ayağa beyazlara bürünmüştü; gökyüzünde süzülen tozpembe bulutlar misali, topraktan fişkırان kocaman zambaklar gibi apaktı Sadıka... Henüz yağmış ve yolu izi, çayırı çimeni, yokuşu yamacı, ağaçları, dağları sarmış kar gibi bembeyazdı Sadıka. Kızın bütün vücudu yanan bir beyaz mum misali sıcacıktı ve alev alev yanıyordu...

Davetliler düğün sarayına toplanmışlardı gerçi; bu düğün kasabanın en gür yerinde, duvarları gümüş ışıltısıyla parlatan boyası daha tam kurumamış bu büyüleyici yeni mekânda gerçekleşiyordu gerçi; ama hakikatte tuhaf bir duruluk ve beyazlık içinde yan yana duran Sarraf'la Sadıka'nın hayırlı işlerinin asıl adresi şu gelimli gidimli dünyanın üzerinde aydınlık ve terütaze bir ruh taşıyan Kabil'in ocağı, yani Sarraf'ın baba eviydi. Genç kocası vakitsiz Hakk'ın rahmetine kavuşunca üç çocuk, bir de darlık isimli belalı bir misafirle aynı çatının altında bir başına kalan, saçını süpürge ederek yavrularını bin bir güçlkle büyüten Hayat teyzenin ailesinde çalınıyordu aslında bu düğün. Hayat teyze bir ömür sırf kendi elinin emeğine güvenerek yaşamıştı. Hayat teyzenin – şu talihsiz kadıncağızın ailesine karşı kasabadaki herkesin apayrı bir sevgi beslemesinin nedeni de buydu belki. Sarraf'ın mutlu günü de herkesi kalpten sevindiriyor, mutlu ediyordu...

İşte şimdi – düğünün şu en hareketli anında gözyaydın edenlere, hayırlı temennilerde bulunanlara şükranlarını tekrar tekrar bildirmekten usanmayan Hayat teyze, bazen gizlice, bazen de açıktan açığa aydınlık salonun baş köşesinde çifte mum misali ışık saçan evlatlarına baktıkça, dansa kalkmak, gözlerinden süzülen mutluluk yaşlarını o duvarların arasına sığamayan muhteşem bir saadetin incileri misali oradaki herkese hediye etmek istiyordu. Hayalinde, herkeslerden gizli, ellerini gökyüzüne açıp şükürler ediyordu: "Keremine şükür Allah'ım!" Başka da bir şey diyemiyordu hani. Her vakit art arda sıraladığı, ta içinden kopup gelen duaları hatırlayamıyordu şimdi. Sözler kayıptı sanki. Her gün ezber okuduğu, yüzünü göklere tutarak hiç takılmadan, kolayca söyleyiverdiği duaları da kelime kelime, harf harf salona toplananlara dağıtmıştı sanki. Bugün Hayat teyze, dualarıyla yalnız başına değildi.

Bugünkü dualar bir tek Hayat teyzenin dilinden değil, o saadetin aydınlığına toplanan yakınların, hısımların, eşin dostun dilinden akıyordu.

Düğünün en ateşli yerinde Hayat, “Keşke yaşasaydın da bu mutlu günü görebilseydin a Kabil!” diye düşünüp kahırlanıvermişti. “Güzel Allah’ım neden bu mutlu günü görmedi sana nasip etmedi ki? Takdir böyleymiş demek. Keremine şükür Allah’ım!”

Misafirler gitgide azalıyordu; artık en yakınlar kalmıştı: en candan akrabalar ve damatla gelinin en sıkı arkadaşları...

Onlar sona kadar bekleyeceklerdi elbette. Ve bu düğün burada değil, Sarraf’ın baba evinde bitecekti haliyle...

Hayat teyzenin rahmetli kocasının amcasının oğlu Salih, öz kız kardeşinden ziyade sevip saydığı Hayat teyzeye şöyle tembihlemişti öğleden: “Düğünü öyle bir saatte bitirin ki, gelini kapıda, kendi ocağımızda da karşılayabilelim.”

Ayva ağacının altında alınca ve boynunun ortasına kına sürülmüş, boğazı kırmızı şeritli adak koç bağlıydı. Balkonda göğsünü öne doğru gerip dikilen Salih amca ayan beyan bir gülümsemeye elindeki bıçağı bileği taşına sürüyordu. Onun bıçağı bileyişinde tuhaf ve çok yumuşak bir ahenk vardı. Salih amca sanki bıçak bilemiyor da, kollarını açmış gerine gerine dans ediyordu.

Gece yarısını geçerken, düğün salonu kasabanın gür yerinde sessizliğe gömüldü. Bir süre sonra temizlikçilerin sesiyle kirli kapkacağın, tabak çanağın tıkırtısı da kesilecek ve burası bir dahaki düğüne kadar intizarlı bir sükûta dalacaktı...

Araba konvoyu Sarrafların kapısının önüne vardı. *Vağzalı*¹ ezgisinin sesi dört bir yana yayıldı. Damatla gelin önde, dikkatli, bir az da utanan adımlarla bahçeye girdiler. İki hariç hemen herkes dans ediyordu. Bahçe geniş olduğundan, herkes kendine dans edecek kadar alan bulabiliyordu. Komşu çocuklarından kalabalık bir grubun da bahçeye dalmış olmasını kimse fark etmemişti. Çocuklar için bir düğünün en güzel kısmı işte burasıdır ve bu hayırlı iş çocukları büyüklerden daha az mutlu etmiyor.

Vağzalı çalınıyordu. Bu büyülü ezgi ortaya ne zaman çıkmıştı, kim bilir? Bilinen tek gerçek varsa, o sırada işte bu ezginin ilkbahar rüzgârı misali esip geçerken insanları o güne kadar bilmedikleri, tanımadıkları yepyeni bir duygu dünyasına kavuşturduğuydu. Bu ezgi yeniyetmeleri büyütüyor, gençlerin ruhunu tutuşturuyor, ihtiyarları yaşanmış yılların öteki kıyısında kalan baldan tatlı, erişilmez gençlik yıllarına döndürüyor, en mutlu anlarını tekrar canlandırıyor gibiydi. Belki bu yüzdendi ki, o sırada Sarraf’la Sadıka’nın düğününde kollarını iki yana açıp dans edenler bu ezginin bitmemesini, hiç bitmemesini diliyorlardı. Müziğin büyüğü Hayat teyzenin zaten hep temiz ve düzenli olan bahçesini baştanbaşa nura boğmuş gibiydi. Ağaç dallarına illeştirilmiş elektrik ampullerinin ışığıyla gökyüzünde işte o gecenin gelini Sadıka’nın ta kendisi gibi pırıl pırıl ayın gümüş beyazı ışıltısı sonsuz bir aşkla birbirlerine kavuşmuştu. O aydınlığın ortasında kalabalıktaki herkesin sevgisi, iyi niyeti, mutluluk okunan bakışları, gülümseyen yüzleri Hayat’ın – çektiği onca sıkıntıya rağmen gençlik şevkini henüz kaybetmemiş olan annenin kalbinde birtakım esrarlı duygular uyandırıyor.

Sarrafa Sadıka’nın kolunu biraz daha kendi vücuduna bastırdı. Suyun üzerinde kayan çifte yelkenli misali sevinçli kalabalığı yararak sanki yavaş yavaş yaşamın akıntısına kapılıyorlardı. Damatla gelinin her adımına, her hareketine *Vağzalı* eşlik ediyordu. Kalabalık – dans edenler de, onları teşvik edenler de saygıyla kenara çekilerek gençlere yol açıyordu. Herkes damatla gelini daha yakından görmek istiyordu. Bu büyülü âlem, bu efsunlu anlar ihtiyarların

¹ Azerbaycan düğünlerinde gelinin gelişi sırasında çalınan ve düğünlerin sembolü haline gelen ezgi. (çevirenin notu)

varılmaz, erişilmez anılarını, gençlerin henüz baş kaldıran sevdalı duygularını kıpır kıpır oynatıyordu.

Apak, parlak ipliklerle işlenmiş gelinlik, Sadıka'nın biçimli vücudunu sıkıca sarmıştı. Sanki bu bembeyaz elbise, yeni gelini bütün kötü nefeslerden, hatta serin rüzgârlardan bile sakınmak istercesine genç kızı sarıp sarmalamıştı. Bu kıyafet Sadıka'ya çok mu çok yakışmıştı ve kızı olduğundan epey daha uzun boylu gösteriyordu. Dışarıdan bakanlar, gelinin yüzü gibi, damarlarından akan kanın da, göğsünde çarpan yüreğin de apak olduğunu vehmedebilirlerdi ve ayna misali parlayan bu apak kalp yalnızca bir tek insanın simasını, sevimli yüzünü aksettiriyordu. Bu beyaz dünyanın hâkimi Sarraf'tı ve bu hâkimiyet, muhtemel ki asla sona ermeyecekti.

Heyecanlı görünen damatla gelin birbirlerini çoktan beridir tanıdıklarını unutmuş gibiydiler. Başka bir dünyaya – hiç tanımadıkları yeni bir dünyaya adım attıkları anda bir büyüye kapılmış gibiydiler. İleride bu çifti nasıl bir kaderin beklediğini şimdi kimse söyleyemezdi, fakat ikisi de o sırada daha önce hiç olmadıkları kadar bahtiyardılar...

Yetmişine merdiven dayamış Salih amca gençlik şevkiyle göz açıp kapayıncaya kadar koçu yakaladığı gibi böğrü üzerine devirerek yüzünü kible yönüne çevirdi. Ayağıyla hayvanın bacaklarından basarak, elinde bıçak olduğu halde kafasını kaldırıp önünde dikilen çifte – damatla geline bir bakış fırlattı. Ne kadar mesuttular! Bir zamanlar kendisi de öyle mesuttu! Elli sene önce! Şimdi nerede aynı saadet? Hey gidi dünya...

Ama hayır, Salih amca her zaman yaşam değerini bilmiş, hep iyimserlik felsefesine sahip olmuştur. “Dünya beş günlüktür, diyenler halt etmiş” düşüncesinde olmuştur hep. “Dünya yüz yıllık, bin yıllıktır, hatta sonsuzdur. Ne var ki bu sonsuzluğun farkında olacak kadar akla sahip bulunmak lazım; Allah sana, güzelliği görebilecek göz vermiş olmalı...”

Nazarlar Salih amcanın elindeki bıçağa ve ayağının altındaki koça dikilmişti. Yeni ailenin saadetinin sarsılmadan uzunca yıllar sürebilmesi için gerekli olan son ferman verilecekti sanki. Üstelik bu ferman, az sonra kanı akıtılacak olan adaklık hayvan vesilesiyle yukarılardan – gökyüzünden inecekti. Salih amcanın hayvanı boğazlamak için acele etmemesinin nedeni o an Yaratıcının yüce makamından bir işaret bekliyor olması, o mübarek fermanın inişine muntazır bulunmasıydı belki.

Eskilerden gelen bu geleneğin icrasını sessizce bekleyen mesut çift, o sırada kendilerini yeni ve kutsal bir ailenin temel atma töreninde gibi hissediyordu. Sonu görünmeyen bu meçhul yol onları güneşin nuruyla aydınlanan bir gül bahçesine de götürebilirdi, muzlim bir uçuruma da. Şu fani dünyada her şey olabilir... Fakat o an Sadıka'nın kolunu tutan Sarraf öylesine ulvi duygular içindeydi ki...

Salih amca besmele çekerek bıçağı koçun boğazına sürdü:

– Allah adağınızı kabul etsin, bahtiyar olun inşallah! Sıkıntıda, darda kalmayın inşallah!

Sarraf'ın baba tarafından akrabası olan, etli butlu Hanım teyze parmağını düğün adağının sıcak kanına hafifçe bulayarak yanındaki çocuklarla Hayat teyzenin alınına, bir de kendi alınına sürdü:

– Allah kabul eylesin, mesut olsunlar! – dedi.

Düğüne gelenler bunu bekliyorlarmış gibi kenara çekilerek damatla geline yol açtılar. Hayat öne yürüdü:

– İki dakikacık sabredin, – diyerek elindeki honçayı başının üzerine kaldırdı, rengârenk kâğıtlara sarılı şekerleri, akideleri avuçlayarak damatla gelinin ve kalabalığın üzerine boca etti.

Gençler düğün şekerlerini havada kapmaya çalıştılar, yere düşenlerse çocukların nasibiydi. Hayat teyze bu işi öyle bir şevkle yapıyordu ki savurduğu renk renk şekerler

kalabalığın en arka sırasındakilerin bile yanağına, omzuna kadar uçuyordu. Bazıları anında kapılıyor, bazıları izdihamda kayboluyordu.

Pırıl pırıl, altın sarısı kâğıda sarılı bir şeker, kalabalığın biraz daha sakin, şamataya uzak yerinde kız arkadaşlarıyla birlikte bekleyen Fenaye'nin yanağına çarparak yere düştü. Yanındaki kız şekeri hemencecik yerden alıp Fenaye'ye uzattı:

– Al, senin kısmetin bu...

Fenaye şekeri aldı. Alırken, özlem dolu kederli duygular genç kızın yüzünde o kadar ani belirip kayboldu ki, kimse bir şey fark edemedi.

Biraz önce yanağına çarparak yere düşen ve şimdi avucunun içinde sıkıca tuttuğu düğün şekeri kızın tüm varlığını titretti. Heyecanını yenemiyor, etrafına bir şeyler sezdirerek rezil olmaktan korksa da, kendine hâkim olamıyordu. Istrabı, o mutlu düğün sırasında dahi kalbini sızlatıyor, kalabalığı sarıp sarmalayan neşeli havayı Fenaye için sıkıcı ediyordu.

...Sadıka, ayağının altına konan tabağı topuklu ayakkabısıyla işveli işveli birkaç defa takırdattıktan sonra kırırvererek koridora, oradan gelin odasına geçti. Sadıka'nın koca evine girmesiyle gökyüzünde ayın parça parça bulutların arkasında kayboluşunun arası topu topu bir an çekti, hatta belki ikisi aynı anda oluverdi. Bahçenin aydınlığı azaldı, dışarıyı karardı. Göğün karanlıklaşmasıyla herkesin yüzü gecenin kara gölgesine büründü. Fenaye'nin çehresine de karanlık çöktü...

Fenaye Sadıka'yla üniversitede aynı sınıfta okumuştı. Düğüne de okuldan arkadaşlarıyla birlikte gelmişti zaten. Sadıka'nın bu günkü mutluluğunu paylamak üzere gelen misafirlerin arasında bir tek Fenaye'ydi ki dâhilinde bitip tükenmeyen bir tedirginlik saklıyordu. Bu tedirginliğin nedeni, bembeyaz gelinliğin içinde bir iyilik meleşini andıran Sadıka'yla kendisi arasındaki uçurumun derinliğinin korkutuculuğuydu. Fenaye'nin bacakları tutuluyordu, vücudunu olduğu yerden koparıp taşıyamıyordu.

Son tebrikler, iyi dilekler... Damat da merdivenleri çıkararak kapının ardında gözden kaybolmuştu artık. Kalabalık yavaş yavaş dağılıyordu. Uzak yerden gelmiş olanları bahçe kapısının önünde binek otomobilleri bekliyordu. Aslında burası her tarafa yakın bir mekândı, gidilecek yere varmak on beş, bilemediniz yirmi dakika sürer.

Fenaye de şehre gideceklerdendi. Her ne sebepleyse, tüm düğünler, işte bu akşamki gibi gürültüsü patırtısı fazla, neşesi bol meclisler Fenaye'ye hep yapmacıkmiş gibi gelirdi. Bunca curcuna, sırf bir gelinlik giymek de, el âleme göstermek içindir, diye düşünürdü. Aslında koca koca adamlar, yaşını başını almış kadınlar için yapılıyor düğünler, diye geçirirdi içinden. Evlatlarını sırf damada damatlığı, geline gelinliği giydirmek için evlendiriyorlar. Fenaye böyle düşünüyordu en azından. Emindi ki, içine sıkıntı basmasına neden olan şey de işte bu karanlık düşüncelerdir...

Onu şaşırtan bir şey vardı fakat: Sadıka'nın üzerindeki gelinliğin apaklığını o güne kadar ne pamuk gibi karda gördüydü, ne de bembeyaz çiçeklerde.

Fenaye bir anlığına kendini bembeyaz gelinlik giymiş olarak düşünmeye çalıştı, muhayyilesinde düğün dernek kuruldu. Hemen de çehresi sonbahar bulutlarıyla kapanmış gibi bozardı. “Gelinlik hayali kurmak kolay elbette. Fakat adımını atacağım bu yolda kolundan tutacak kendine denk bir genç adam da bulacaksın. Yoksa yaşamın engebeli yollarından kolay geçilmiyor...”

Kederi biraz daha çoğaldı; boş kalan, damattan yoksun sağ böğrü değildi yalnızca, kalbi de, ruhu da bomboştı. Bir anlığına – Hayat teyzenin etrafa saçtığı şekerlerden bir tanesi yanağına çarpıp yere düşünce, ruhundaki sıkıntı kıpırdar gibi oldu ve tuhafı, o an Fenaye irkilip kendine gelmedi, bilakis, kendi ömrünün özensizce yaşanmış günleri, olayları, parçaları beyninin içinde hızlıca dönmeye başladı, zaten kaçık olan keyfi iyice bozuldu.

Üniversite yılları göz açıp kapayıncaya değin uçuvermişti gerçi, fakat Fenaye az şey yaşamamıştı bu sürede, belki çok, hatta fazlasıyla çok şey geçmişti başından. Hayatından neler, kimler geçmişti? Bir boşluk yavaş yavaş doluyor, orada adamlar sıralanıyordu. Hem onlar, yoldan geçen adamlar değil, Fenaye'nin dünyasında her biri kendi izini koymuş olan kişilerdi. O izlerin insanın içini taze güller gibi ferahlattığı, ya da kurşun misali acıttığı ne fark eder? Asıl olan izlerin kendisidir. Yani orada bulunmasıdır. İşte, en önde Haris var. Fenaye'den yirmi yaş büyük olan Haris. İşte ressam Yusufcan. Fenaye kendisine Yucin derdi. Dreiser'in Yucin'yle Yusufcan arasında nasıl bir benzerlik yakaladığını kendi bile bilmiyordu. Böyle bir benzerlik hiç yoktu görünürde. İsimler arasında az çok bir kulak kafiyesi olduğu için mi yoksa? Belki... Sonra Profesör Meher, sonra Şair Elfi, sonra diğerleri... Anımsayabildiklerinin en azından isimlerini unutmamış iyi ki... Neler oluyor? Kalbi tuzla buz olmuş sanki. Kimseler farkında değil, ama onun ruhu ağa yakalanmış bir kuş misali çırpınıyor. İnsan rüyada boğulur gibi olduğu zaman böyle olur genelde. İki, üç dakikalık bir sarsıntı tüm varlığına bir yorgunluk musallat etti. Vakit, gözlerinde ürkütücü olacak raddede uzadı. Kâbus mu görüyor yoksa? Artık bu yeryüzünde mevcut olmayan Haris, işte elini uzatsa dokunacak kadar yakınında duruyor, üstelik taş kesilmiş ve kızın halinin nasıl olduğu onun umurunda bile değil. Hayatını mahvettiği Fenaye'ye yardımını dokunmadığı bir tarafa, sanki kızı da kendi yanına çekmek istemektedir. Taş gibi kıpırtısız durarak belermiş gözlerini eski "sevgilisine" dikmiş olması başka nereye yorulur ki? Az geriden Yusufcan'ın kafası görünmekte. O da kıpırtısız, üstelik gözlerini Haris'inkilerden daha geniş açmış, öyle bakıyor. Yusufcan'ın başının üzerinden Meher, onun biraz yukarisından da Elfi gözlerini kıza dikmiş. İkrahdolu bakışları var Elfi'nin. "Sen de işte böyle bir gelinlik giyebilirdin" – acıma ve esefle beraber alay ve kinaye okunan gözlerini ondan ayırmayan bu adamlardan hangisi söyledi acaba bu sözleri? Fenaye şimdi bunu vuzuha kavuşturacak halde mi ki?

Kolundan çektiler. Kızlardan biriydi. Artık gitme zamanı geldiğine işaret ediyordu. Düğün bitmişti. Fenaye'nin kolundan çeken arkadaşı, onun içindeki velveleden haberdar mıydı acaba? Bu acımasız velvele de bitecek miydi günün birinde?..

Hayat teyze kızlara, erkeklere hayır dua edip şöyle diyordu: "Darısı başınıza, yavrularım!.."

Düğünden dönen neşeli gençler *İçeri Şehir* metrosunun önüne vardıklarında saat gecenin birine geliyordu. İçlerinden biri, aşağı inip parkta biraz dolaşmayı önerdi. Fakat kara kara düşünceler Fenaye'nin zihnini bir an olsun rahat bırakmıyordu. Aniden, bahçe kapılarının önünde biriken çamur birikintisinin üzerinden atlamaya çalışırken ayaklarını ıslatacağını ve çamura bulanacağını düşündü. Yüksek taş duvarla çevrili bahçenin giriş kapısının önü epey çukurda kaldığından, gökten iki damla bir şey düşer düşmez, çamurlu su orada birikiyordu. Fenaye'nin babası zamanında çok uğraşmış, ilgili kurumları ayağa kaldırmıştı da, bu rezalete bir son vermeyi başaramamıştı. Durumu düzelince, canını sıkın bu problemden kurtulmak için bayağı para da saçmıştı hani. Yine de bir netice alamamıştı. Kimseyi suçlamak da doğru olmazdı aslında. Kapının önü çukurda kalıyordu, işte bu yüzden çamurlu su orada birikiyordu. Nihayet, çamura bulaşmadan bahçeye geçebilmek için çareyi yola aralıklı olarak kesme taş dizdirmekte bulmuşlardı. Hem zor, hem de usanç verici olan bu duruma zamanla alışmışlardı. Düğünün gürültü patırtısından sonra, Zaur'un açık havada biraz dolaşmak önerisi Fenaye'nin de hoşuna gitti.

Fenaye üniversitede Gazetecilik Bölümü'nde okuyordu, üçüncü sınıftaydı. Sınıftaki öğrencilerin ekserisi kızlardı. Ama onlardan yalnızca biri Fenaye'ye daha yakındı: Rahibe ile okula birlikte gelir, okuldan yine birlikte çıkardılar. Fenaye o günü iyi hatırlıyor.

Amcası Rahibe'yi okuldan almaya gelmişti. Rahibe arabaya binerken, amcası az ötedeki kızlara seslendi:

– Gelin, sizi de götürüyüm...

Kızlar kararsızdı. Rahibe amcasına şaşkınlıkla baktı. Bu ani teklif onun da tuhafına gitmişti. Yaklaşık kırk-kırk beş yaş civarında olan Haris yakışıklı, boylu boslu bir adamdı. Rahibe'nin daha sonra anlattığına göre, her gün spor yaparmış. Ateş parçası gibi canlı ve zinde bu adam, uzun seneler savcılıklarda çalışmış. Yine Rahibe'nin anlattığına bakılırsa, karanlık bir iş yüzünden amcasının savcılık kariyeri noktalanmış. İşten anlayan bazı hısımlarının bu mevzudaki yorumları şöyleymiş: “Çok şükür, o denli karışık işten sağ salim kurtulmayı başardı ya...” Haris bu meseleden bahsetmeyi sevmez, konu açılınca delilenir, çıldırarak gibi olurdu. İşten ayrıldıktan sonra bir süre boşa kalmış, nihayet yabancı şirketlerden birinde hukuk danışmanlığı işi bulmuşmuş.

Haris'in aile yaşamında iki mühim hadise yaşanmış. Erken evlendiğinden, yetişkin kızını evermiş ve bir tek kendine belli olan nedenle, kızının düğününden bir sene sonra karısından boşanmış. Ortalıkta dolaşan dedikodulara bakılırsa, Haris'in ahlakdışı yaşam tarzına daha fazla dayanamayan karısı, kocasını bırakıp, yeni yuva kurmuş kızının yanına taşınmış. Haris de böyle bir şeyi çoktan arzuluyormuşçasına, bir kerecik olsun karısını görmeğe gitmemiş, yine bu yüzden kızının evine de adımını atmamış. Yalnız yaşıyormuş. Aslında buna yalnız yaşamak da denmezmiş. Zira hemen her hafta, eskiden tanıdığı kadınlardan biriyle görüşürmüş. O kadınlardan bazıları hatta günlerce Haris'in evinde kalırlarmış. Komşulardan da utanıp sıkılmadan, karı koca hayatı yaşarlarmış.

Haris'in şirketten aldığı maaş fena sayılmazdı, yine de eski kazancı – tomarla para şimdilik muhal bir düş olarak kalmaktaydı. Haris'in kadın dostları çoktu ve her görüşme bir etek paraya mal oluyordu. Bu yüzden ki, sıradan tesadüflerden, eski ilişkiler nedeniyle açılan kapılardan hayatına dolan kadınları nihayet azaltmaya, nasıl derler hani, eski defterleri kapatmaya karar vermişti. Ömrünün geri kalanını adam gibi yaşayacaktı...

Haris kibar teklifini yineledi. Hareketlerinde kendine büyük güven, sözünün geri çevrilmeyeceğinden eminlik vardı.

– Çekinmeyin kızlar, haydi arabaya atlayın bakalım. Rahibe'yi yalnız bırakacak değilsiniz ne de olsa. Yoksa çok canı sıkılır, – diyerek ısrar etti.

Haris'in bu kendinden emin hali ve daha da önemlisi büsbütün yabancı bir adam değil, arkadaşlarının amcası olması, etkisiz kalmadı. Kızlar arabaya doğru geldiler. Haris bir sporcu ataklığıyla arabadan inerek kapıyı açtı. Rahibe öne – amcasının yanına oturdu, Fenaye'yle diğer kızlar arkaya. Haris ara sıra aynadan kızlara bakıyor, herhangi biriyle göz göze gelince, sanki derin temaslara uzanan bir yola başlangıç arıyordu. Omuzlarından aşırıp sırtına dökülen altın sarısı saçları ve efsunlu bakışlarıyla Fenaye diğer kızlardan ayrılıyordu. Fenaye de aynada Haris'in bakışlarını “yakalıyordu”. “Kızlardan en kolay yola gelecek olanı bu galiba – Fenaye...” Haris sol elini arabanın camından azıcık dışarı çıkardı.

İlkbaharın ılık nefesi avucuna, elinin üzerine dokunup içinde tatlı duygular uyandırdı. Yol boyunca çamların ve küçük dekoratif ağaççıkların arasında güller tomurcuklanmış, açmaya hazırdı. Haris arabayı durdurup indi, gül dallarına yaklaştı. Gömleğini yarıp açmak isteyen gül goncalarından birkaçını koparıp geri döndü. Rahibe amcasının yaptığını beğenmedi, hatta biraz sıkıldı. Haris yeğenin sıkıntısını fark etti, toparlamak istedi:

– Kendimi tutamadım, kopardım. Fakat galiba...

Fenaye konuştu:

– Çok iyi ettiniz, gül koparılmak içindir...

Kızlar da arabadan indi. Fenaye iki adım atar atmaz sendeledi, az kalsın düşecekti. Arabanın yanında bekleyen Haris, sanki kızın sendeleceğini önceden biliyordu. Hemen onu kolundan yakaladı. Her şey çok ani oldu. Fenaye'ye aslında bir şey olmamış da, Haris

elindeki gül demetini öylesine kızın göğsünün üzerine bırakıvermiş gibi. Fenaye'nin yüreği yerinden oynadı. Gözleri alev alev oldu, parladı, kirpikleri hızlı hızlı kırpıldı.

Kızın böylesine heyecanlanması, Haris'in içinde de bir şeylerin kıpırdamasına yol açtı. Hatta kalbinin çarpıntısını duyar gibi oldu...

Üniversitede aynı sınıfta okuduğu erkekler Fenaye'nin dikkatini pek az çekiyordu. Kız, onların çoğunu hiç beğenmiyordu. Bazılarını yerli yersiz “çocuk” veya “taşralı” diye azarlıyordu. Daha da tuhaf olanı şu ki, Zahir'in, ya da başka birinin, onun bu lafları karşısında sessiz kalmayarak bir şeyler söylemesini istiyordu içten içe. Sert erkeklere bayılıyordu. Kızın varlığı, kendine hükmedecek bir erkeğe teslim olmayı arzuluyordu. Kız gibi yumuşak huylu erkekler de neyin nesiydi... “Tamamını sürüp götürüp denize dökesi geliyor insanın...”

Fenaye çoktan böyleydi. Henüz birinci sınıftan beri... Yüzünü görmediği, adını duymadığı güçlü kuvvetli bir adamın özlemiyle gece gündüz kavrulur, huzur bulamazdı.

“Bu çocukların hepsi iffetle bozmuş. Cesaretli erkek yok mu?”

Karşısına geçip kendisiyle konuşmak isteyen çocuğun ağzı dili tutuluyordu. Fenaye'nin güzelliği karşısında önce suratlarının rengi kaçıyor, sonra misk narı misali kızarıyorlardı. Bazen erkeklerden biri, kıza yaklaşacak cesareti bulabiliyordu kendinde. Ama o cesaret sahibinin dahi kızın kalbini çalmasından bahsetmeğe bile değmez. En becerikli “avcılar” bu deli kızı kendi ağlarına düşürememişlerdi. Fenaye ateşli, ihtiraslı bir kızdı. Öte yandan, doğuştan gelen bir yeteneğe de sahipti. Üniversitede düzenlenen bütün kültürel etkinlikleri kendi güzel şiirleriyle süslüyordu. Dinleyenler, kızı alkışlamaya doyamıyorlardı. Onu “özgür ruhun sözcüsü” sayanlar bile vardı. Oysa doğduğu ve yetiştiği ortam, başkalarınca “pek acıklı” bulunabilirdi.

Annesinin – Zinaye'nin yaşamında bir evlada iyi örnek olacak amel hemen hemen yoktu. Kadının hafifmeşrepliğinden herkes kadar Fenaye de haberdardı. Ama annesi hakkında söylenenleri de, kadının iffetsiz yaşantısını ve arlanma duygusunun her türlüüne uzak hayat tarzını da kesinlikle önemsemiyormuş gibi davranıyordu. Çevresindekilerin ne dedikleri umurunda bile değildi.

Fakat her ne kadar kayıtsızlığın buz örtüsüne bürünmüş görünse de, annesinin geçirmekte olduğu hayat kızın düşüncelerine de, duygularına da, karakterine de silinmemecesine kazanıyordu. Sade bir örnek: Fenaye, zayıf erkeklere karşı nefret duygusunu yüzde yüz annesinden almıştı. Diğer yandan Fenaye, kadının özgür olması gerektiği kanaatindeydi: “İster sever, ister nefret eder, kendi bileceği iş...” Hatta bir zamanlar, babasını zerre kadar sevmeyen annesine şöyle sormuştu: “Yüreğinin, canının istemediği bir adamla nasıl yaşıyor, nasıl aynı yastıkta uyuyorsun?” İşte, pervasız Fenaye daha o vakit annesinden hiç mi hiç çekinmeden kendi fikrini olanca çıplaklığıyla ortaya koymuştu. Annesi, “Nice zamandır babanla aynı çatının altında yaşayıp aynı yatakta yatsak da, kendimi maşukumun yanında gibi düşünüyorum; benim yardımcım hayallerimdir,” – diye yanıtlamıştı. “Ben asla böyle bir şeye müsaade etmem,” – dediği Fenaye; “Ruhum neredeyse, vücudum da orada olmalı.” Annesinin şu düşüncesine karşı çıkmıştı Fenaye: “Yaşamın öyle hin bir akışı vardır ki, bazen insanı peşine takıp öyle tekinsiz yerlere götürür ki, ruhun bile duymaz. Bir bakarsın, iş işten geçmiş. Ununu elemiş, eleğini asmışsın.” Tuhafı şu ki, Zinaye'nin içinde kızına karşı kıskançlığı, hatta çekememezliği andıran bir duygu yeşeriyordu yavaş yavaş. Fenaye'nin kendinden emin ve kesin konuşmaları kadını şaşırtıyor, öfkelen diriyordu. Kadın, kendini kızıyla kıyaslıyordu bazen. İşte o anlarda, ömründen pek çok seneyi ziyan ettiğini, gençliğinden yeterince faydalanmadığını düşünüyor, kıskançlığının ve öfkesinin asıl nedeni bu olduğunu da seziyordu...

Endamda da, güzellikte de Zinaye'nin kızından geri kalır yanı yoktu. İşveli bir kadındı. Çocuklarının aklını başından almıştı. Bazı meclislerde özel olarak boy gösteren bu kadın güneş gibi yakıcı ve parlaktı. Cesareti olanlar yanına yaklaşıp kendisiyle iki çift laf eder, bu güzeller güzelini yakından görmek, hatta onun insanı mest eden kokusunu duymak bahtiyarlığına

ererlerdi. Yüreksiz erkekler uzaktan uzağa, kıyıdan köşeden gizli gizli dikizlemekle yetinirlerdi. Çoğu, onun tuhaf adını ilk duyduğunda şaşırmadan edemezdi. Oysa şaşırarak bir şey yokmuş aslında.

Zinaye'nin anlattığına bakılırsa, kendi adının baş tarafı annesinin, gerisi babasının isminden geliyormuş: Zinaida ve Yemen. Kızının ismini de kendisi koymuş, sözde yakıştırmışmış: Zinaye – Fenaye...

Onu annesi karşıladı:

– Bu ne hal, kız; güllerin arasında kaybolmuşsun!.. Kim verdi bunca gülü sana?

Fenaye annesinden ziyade arkadaşıyla konuşuyormuş havasında yanıtladı:

– Nihayet bana da birilerinin gül vermesi gerekiyordu ama, değil mi? – Ve omuzlarını oynatan kakhahalarla güldü. Sonra da annesinin boynuna sarılıp yüzünden öptü.

Zinaye işte o an, Fenaye'nin sıcak nefesi yüzüne dokununca, onun artık ergen bir kız, üstelik çok da güzel bir kız olduğunu fark etti. Ateş parçası gibi, yaşama sevinciyle dolu bir kız...

Fenaye'nin yetişkin bir kız olması annesinin hoşuna gidiyordu. Gül mevzuunu uzatmadı.

Kız birkaç gün önce kendi bahçelerinden koparılan ve vazoda buruşup solan çiçekleri attıktan sonra vazodaki bulanık suyu değiştirdi. Taze güllerin saplarını dikkatlice suya daldırdı. Güller, onları dalından koparıp Fenaye'ye veren adamı – Haris'i andırıyordu: taze, taravetli ve büyüleyiciydi. Gizli gizli kızını gözetleyen Zinaye gülümsedi: “Zilli çok da güzel; bahtı da güzel olur inşallah.”

Zinaye'nin babası Yemen Azeri, anneanesi ise Ermeni idi.

Komünist Partisi mensubu olan Yemen çeşitli vilayetlerde yüksek makamlar işgal ettikten sonra, Karabağ olayları başlarken aniden vefat etmişti. Ardından Zinaye'nin annesi Zinaida da ölmüştü. “Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur,” derler. Zinaye annesine çekmişti. Açık saçık bir kızdı, serbestliyi severdi. Çekiciliği ve tatlı dilliliği sayesinde erkeklerin gönlünü kolayca çelen Zinaye, beğendiği biriyle eğlenmeye dalarken hiçbir şeyi umursamaz, bazen de yanındaki erkeği gözünü dahi kırpmadan bir günde bırakıverir, unutuverirdi. Gençcik adamları peşinden sürüklemekten haz alır, bununla iftihar ederdi. Ağırbaşlı, ciddi bir adamla karşılaşınca parmağını ısırır ve içinden “Hayır canım, ben sana köle olamam” diye geçirerek hemen kaçardı. Fakat her nasıl olduysa, Kadir'den kaçamadı işte. Şöyle ki, bir ortamda uzun boylu Kadir'le karşılaşınca, gülüp göz kırparak şöyle deyivermiş bulundu:

– Kafanı biraz eğ de tavana çarpmayasın; hem söylesene, yukarıda havalar nasıl?

Kadir epey uzun boylu olduğundan, kifayet kadar kız hayranı vardı. Zinaye onun cevabını fazla beklemek durumunda kalmadı:

– Siz de kısa sayılmazsınız...

Zinaye'nin de boyu posu yerindeydi sahiden. Bu sözü bekliyormuş gibi kakhahayı koyuverdi:

– Hah-ha... Evet, ben de fena değilmişim hakikat. Ama sen iyice Gulliver'sin hani... – Zinaye edebiyat bilgisinden faydalandı.

Kadir onu gözleriyle okşadı sanki:

– Bu meclisten Gulliver'in şansına bir Lilliput çıksa fena mı olur?

Zinaye, yepyeni bir macera başladığının da, bugüne kadarki aşk oyunlarının bu macerayla kıyaslanınca bir hiç hükmünde olduğunun da farkındaydı. Elini sonsuz bir lütufkârlıkla Kadir'e uzattı:

– Zinaye...

– Kadir...

Kadir kızın elini eline aldı ve bırakmadı.

- Adınız çok orijinal. Bugüne kadar böyle bir ad duymadım. Anlamı nedir acaba?
- Çok bilersen, erken ihtiyarlısın...
- Bazı şeyler vardır, anlamak için değil ihtiyarlamaya, ölmeye bile değer Zinaye Hanım.

Zinaye yine güldü:

- Öyle mi? Söze bak sen!..

Uzun boylu genç adam onun aklını çelmeyi başardı yani. O gün Zinaye, her zamankinden daha farklı olduğunu, yücelerde bir yerlerde gezip dolaştığını vehmetti. Daha ilk görüşte “Gulliver” diye takıldığı Kadir, sanki uzun parmaklı elleriyle onu yumuşacık koltukaltlarından yakalayıp yukarı – başının üzerine kaldırmıştı. Zinaye şimdi dünyaya işte oradan – o yükseklikten bakıyordu. Tuhaf olmakla birlikte, eskiden her gün yeni bir “sevgiliyle” gezip tozan Zinaye, zamanla Kadir’e karşı özel bir saygı duymaya da başladı. Bu uzun boylu genç, onun gözünde diğerlerinden daha saygındı. Zinaye onunla evlenmeyi kabul etti.

Zinaye’nin anne babası sağ olsun! Tumturaklı bir düğün yapıldı. Çok önemli insanlar, makam mevki sahipleri davetliler arasında yerini aldı. Zinaye’yi seçerken Kadir’in amaçladığı bir şey vardı: varyetli bir aileye dayanmak istemişti. Kendisi, toplum içinde ad ve makam kazanmanın yolunun paradan geçtiğine kaniiydi. Gerçeği söylemek gerekirse, Zinaye’nin güzelliği de bu evlilikte az rol oynamamıştı. Ama ailenin varlıklı olması Kadir’i iyiden iyiye bağlamıştı. Nasıl derler hani, pekmez niyetine aldık, bal çıktı. Zinaye, daha işin başında Kadir’in kıskanç olmadığını anlayıvermişti. Ama her halükarda, bazen kadının çizmeyi iyice aşması, başka ifadeyle, kocasını adam yerine koymaması Kadir’in tepesini attırıyor, cinlerini ayağa kaldırıyor.

Her şeye rağmen, liyakat kanda olur galiba. Kimileri, bu yüce duygunun varlığından dahi haberdar olamadan göçüp gider bu dünyadan.

Kadir, girdiği muhitin kurallarına çabucak uyum sağladı. Zaten uzun olan gövdesinin üzerinde ince boğazını biraz daha öne uzatarak kayınpederi sayesinde ilerledi, basamak basamak yükseldikçe, kuzu kesildi. Zinaye’nin bir dediğini ikiletmedi. İki de çocukları doğdu: Fenaye ile Nadir. Çocukların arasında iki sene yaş farkı vardı.

Kadir arsa alıp ev yaptırdı. Fenaye onuncu yaşını bitirirken, yeni evlerine taşındılar. Aslına bakılırsa, bu eve taşınmayı en çok Zinaye istemişti.

Yoksa bir apartmanın ikinci katındaki dairenin dört duvarı arasında kadının yüreği daralıyordu: uçmak için can atan bir kuşun kanatlarını ipe sımsıkı sarmışlardı sanki.

...Fenaye bütün günü divaneler gibi dolaştı. Baktığı her yerde, Haris’in kendine dikilen ateşli bakışlarını gördü. Odasına çekildi – Haris de oradaydı; elleriyle gözlerini kapadı – Haris gözlerinin içindeydi.

Kız, Haris’in hayalinin gözlerinin önünden kaybolmasını istemiyordu gerçekte. Yıllar yılı özlemiyle kavrulduğu bir adam, aniden çıkagelmişti sanki. Haris’in yaşını da, aile durumunu da umursamıyordu.

Müsamahasız bir güç, aceleci bir inatla Fenaye’nin gözlerini, dudaklarını, vücudunun bütün azalarını Haris’e doğru çekiyordu. Kızın canı içine sığmıyordu. Soyunup yatağa girmek istedi. Açık kolları, yarı çıplak parlak göğsü, al al olmuş yüzüyle aynanın önünde durdu. Gözleri, göğsünü zor kapatan gömleğinin altından kararan iki noktaya takılıp kaldı. Yumuşak parmaklarıyla üzüm kurusunu andıran meme uçlarını sıkıştırdı. Kapıyı kilitleyip kilitlemediğini yoklamadı, yatağın üzerine uzandı. Yatağının yorganının sıcak olduğunu vehmetti. Aslında bu kendi vücudunun ateşi, kendi teninin sıcaklığıydı.

Fenaye yumuşak yatağın üzerinde yılan misali kıvranıyordu. Gönül gözü Haris’ten başkasını görmüyordu. Arada üniversite arkadaşları Zaur’un, ya da Faik’in yüzleri hayalinde

bir mumun ölgün ışığı misali parlayıp sönüyor, fakat Haris’le ilgili hayallerinden saçılan gür ışığın aydınlığında pek zavallı görünüyorlardı.

Hayaller içinde kıvrandı durdu... Uykuya ne vakit daldığını bilemedi. Rüyasında da Haris’i gördü. Haris kendisine sarılmak istiyormuş da çekiniyormuş. İçli sesiyle kulağına fısıldadığını işitti:

– Olmuş bir nar gibisin Fenaye. Sıkarsam eziliverirsin...

Sabah erkenden uyandı. Gördüğü rüyadan aklında kalan bir tek bu cümleydi. Bu sözleri yıllar önce evlerinin balkonunda annesini sıkıca kavrayıp göğsüne bastıran bir yabancıdan duymuştu. İşte o vakit annesi şöyle cevaplamıştı yabancıyı: “Sık, korkma, bugüne kadar suyumu çıkarmayı başaran olmadı.”

Fenaye annesini suçluyor değildi asla. Diğer temel ihtiyaçlar gibi, cinsel gereksinimi de karşılanmalı insanın. İnsan biyolojik bir varlık ve pek çok irsi özelliklerin taşıyıcısı. Aile, insanın arzularının ve ihtiyaçlarının kısıtlanması amacıyla kurulmuyor ki. Kadının, kendi ailesinin içinde rahata ve huzura kavuşması en iyisi. Fakat eğer kocası ona bu hazzı tattırmıyorsa ve onu başka bir adreste bulmak mümkünse...

O, âşık olmuştu; “Gökte yazılan yazı, yerde yaşanır”, diye düşünüyordu.

Pencerenin önüne geldi. Cıvıldaşa cıvıldaşa birbirlerine aşklarını ilan eden serçelere baktı. “Yeryüzünde ne kadar canlı mahlûk varsa, hepsini yaşatan şey aşktır,” diye düşündü...

Banyoya geçip yüzüne su vurdu. Mutfaktan kapacak tıktırtısı geliyordu. Annesi oradaydı. Banyonun kapısını kapatıp arkadan kilitleti. Soyunup duşu açtı. Ilık suyun altına girdi. Gür akan su saçlarını ıslattı, omuzlarından, sırtından, göğsünden süzülüp vücudunun bütün gözeneklerine tatlı bir huzur yaydı. Yüzünü gözünü, boynunu boğazını, küçük ve biçimli kulaklarının içini, göğsünü şampuanladı. Bu pahalı, hoş kokulu bir şampuandı. Eli her azasına dokundukça teninin pürüzsüzlüğünden ve yumuşaklığından keyif alıyor, kendi varlığının zevkini duyuyordu. Göğsünü öne verdi. Su göğüslerinin arasından süzülerek göbeğinin üzerinden aktı, mermeri andıran baldırlarından zarif ayaklarına doğru kaydı. Bu eşsiz peri, vücudunun parlak çıplaklığıyla doğanın tüm güzelliklerine meydan okuyor gibiydi. Ilık suyun altında Fenaye pırıl pırıl yanıyordu – ışıklar saçan bir atlasa sarınmıştı sanki. Kendi kendine âşık bu güzelin o anki görünümünü başka hiçbir şeye teşbih edilmezdi. Efsanelerden fırlamış bir peri, bir dağ şelalesinin altında yıkılıyor, doğanın yonttuğu kıymetli bir heykel berrak, dupduru suyun parlaklığına gark olmuş. Fenaye gözünü aynadan çekemiyor, kendi güzelliğine tekrar tekrar hayran oluyordu. Vücudu, tabiatüstü güçleri haiz bir ressamın fırçasından çıkmışçasına fevkaladeydi. Küçük, yusuvarlak, dimdik göğüslerinin uçları kestane rengiydi ve işte o kestane rengi şeylerin uçlarından sular damlıyordu. Ellerini göğüslerinde, göbeğinde dolaştırdıktan sonra, seyrek tüylerle kaplı “Venüs tepeciğinin” üzerinde durdurdu. Ve... artık Haris’le birleşmiş olduklarını vehmetti. Bu dokunuş Fenaye’nin aklını başından aldı az kalsın. Bu sanki kendi hisleri değil, Haris’in duygularıydı. Başına ve vücuduna hâlâ gür su boşanmakta olan kız, tüm varlığını titreten sonsuz bir özlemin, iştiağın şiddetine karşı koyamayarak ağladı. Bu bir bahtiyarlık, bir vuslat iştiağıydı. Kız saadetin kapısının önündeydi şimdi. Kader, bu kapıyı onun yüzüne açacak mıydı? Haris’e kavuşabilecek miydi?..

Kurulanıp banyodan çıkarken yüzü kaymak gibi yumuşacık, dolunay misali parlaktı. Pencereden bahçeye bakındı. Aradan geçen yarım saatte, ya da kırk dakikada dünya sanki değişilmiş, mevsimlerin en güzeli olan ilkbaharın mucizeli ruhu dört bir yanı sarıp sarmalamıştı. Bunca kısa sürede, bunca büyük değişiklik olabilir miydi? Yoksa bu, Fenaye’nin kuruntusu muydu? Beklenmedik aşklar da beklenmedik ölümler gibidir belki, kim bilir – kaşla göz arasında...

Düşünceleri onu nerelere götürüyor? Bu yolun sonunda ne var? Henüz yüzüne gülen bu hayat, kendisine neler vaat ediyor? Bu, sahiden de hayal ettiği bahtiyarlık mıdır acaba?

Bilemiyordu, bilemiyordu işte... İlkbaharla gelen deli sevda, şair kızın kalbindeki en ince duygularla birlikte, söz çelengini de kıpırdatıyordu:

*Bak ne kadar sevinç, gam
Dalgaları yüzümde.
Yıkanmak istiyorum
Ben bir aşk denizinde.*

*Yıkar mı günahımı
Bu denizin suları?
Yalvarırım, Allah'ım,
Gönder bana baharı.*

*Sevdim bu dalgaları
Vuslatın sesi gibi.
Özlem sularında erir
Deniz dalgası gibi...*

Fenaye, kendi Haris'inin imgesinin bölük pörçük parçalarını zihninde bir araya getirmeye ve mükemmel bir biçim oluşturmaya gayret ediyordu. Şimdilik, bu imgenin parçalarını belirleyen asıl şey, Rahibe'nin anlattıklarıydı: "Amcam şöyle dedi... Amcam böyle yaptı..."

Hayallerindeki güçlü kuvvetli, kendinden emin, kadınların kalbini hemencecik çalmayı başaran "üst-erkek"le, henüz ortaya çıkan Haris'i karşılaştırdı. Fenaye'ye göre, ikisi arasındaki benzerlikler küçümsenemeyecek kadardı.

Tüm mevcudiyetini sarsan tahayyüller, Fenaye'nin uykularını kaçırıyordu. Kendisiyle dış dünya arasındaki duygu ve düşünce kapılarının tümü kapanmıştı. Bir tek kapı açıktı ve o açık kapının önünde de bir tek Haris vardı.

Öte yandan, şu bitip tükenmeyen sorular. Zihninin karmakarışık olmasına rağmen, bu sorulara acelesiz, teker teker mantıklı yanıtlar arıyordu. Fenaye kendini bir vakitler okumuş olduğu çeşitli eserlerin kahramanlarıyla, illâ da kadın kahramanlarla kıyaslıyordu. En sonda, bugünün icapları çerçevesinde biraz Doğulu, biraz Avrupalı olan bu kentin kadınlarının başka türlü değil, sırf onun gibi olmaları gerektiği kanaatine varıyordu. Fenaye durduk yerde "eti kediye kaptıracak" kızlardan değildi. Bu konuda annesinin yolundan gitmek düşüncesinden çok uzaktı. Hafızası feyyaz bir pınar misali çağlıyor, geçmiş yılları bir filmin kareleri gibi akıtarak bugüne getiriyordu. İşte, annesinin gizli görüştüğü adamlar. Kadın Fenaye'yi küçük bir çocuk telakki eder, kale almaz, canının istediğiyle görüşüp bin bir türlü halt karıştırırdı...

Bir defasında babası tedavi amacıyla Yessentuki'ye gitti. Fenaye yatağına yatmış, fakat henüz uyumamıştı. Annesi yan odada dostuyla aşk meşk oyunlarına kaptırmıştı kendini. Kadın çoğu vakit bir erkekle bu odaya çekilir, hatta kapıyı kilitlemiyordu dahi. "Çocuk uyanır da, korkar" diye düşünüyordu. Fenaye, işte o gün yatağından deliler gibi fırlamış, annesiyle kırıştıran erkeğe saldırmış, adamla dövüşmüştü.

İşte, eski anılardan bir tanesi daha uçup geldi. Bir defasında annesinin "misafiri" epey uzun oturdu. Kadın kızını yatırmaya çalışıyordu da, Fenaye'nin inadı tutmuştu bir kere, yatmak istemiyordu.

Kadın:

– Ne diye yatmıyorsun kız? – diye sordu.

Kız yanıtladıydı:

- Yatmıyorum işte, bu adam çekip gitsin!..
- Niye gidecekmiş?
- Senin üstüne çıkmasını istemiyorum...

Bu konuşmanın ardından “misafir” çekip gitmişti gerçi ve Fenaye onun daha sonra geri gelip gelmediğini bilmiyordu; her halükarda annesi o gecedan sonra kendini topladı, artık Fenaye’yi çocuk yerine koymadı.

Eskiden olan bitenler bu defa Fenaye’ye utanç vermedi her nedense, bilakis, kız ağzını eliyle kapatıp için için güldü. İki fincanı yan yana koyarak hem kendine, hem de kızına çay dolduran Zinaye, onun nedensiz gülüşünü görünce şaşkınlığını saklayamadı:

- Gözlerin açık olduğu halde rüya görüyorsun galiba, kızım.
- Evet, anne, bal gibi tatlı bir rüya görüyorum.
- Unutma, kızım, çok tatlı rüyalar daha sonra zehir olur, insanın tepesinden duman çıkarır.

- Başı tatlı, sonu acı rüyalar canını çok mu yakmış?

Zinaye irkilir gibi oldu. Kızı, onun yaşamının en mahrem, en saklı yönlerinden de haberdardı galiba.

Kocasını Kadir işe sabahın köründe giderdi. Çalıştığı şirkette mesai erken başlıyordu. Kadir bundan hoşnut değildi aslında, fakat iş yerinin kurallarına uymak zorunda olduğunu anlıyordu. Becerikli ve yetenekli bir işçi olduğundan, iyi ücret alırdı. Kadir evi geçindirecek kadar parayı getirememiş olsa, Zinaye kendisini adamdan dahi saymazdı. Fakat Kadir iyi kazanıyordu. Bu yüzden de Zinaye kocasının giyimine kuşamına özellikle dikkat ediyordu. Kadir’in kıyafeti hep temiz ve düzgün olurdu. Zinaye kocasını işe uğurlarken çoğu vakit onun kravatına çeki düzen verir, gömleğinin, ceketinin ütüsünü kontrol ederdi. Bazen Kadir kapıdan çıkmadan önce Zinaye’yi öpmek ister, Zinaye işveyle başını yana kaçırır ve en fazla, kocasının nefesi onun boynunda boğazında dolaşırırdı.

Şimdi kızının sorusuyla, Zinaye’nin gözlerinin önünde Kadir canlandı yine. Gayriiradi olarak, konuşmalarına birilerinin kulak kabartmadığından emin olmak istermişçesine, çevresine bakındı. Nadir okuldaydı. Evde yalnızca ikisi vardı. Zinaye kızıyla büsbütün açık konuşmayı kafasından geçirdi. Ne var ki bu kadarına cesaret edemedi. Neden sonra:

- Elin boşa çıkmasın, kâfi, - deyiverdi.

Annesine darıldı Fenaye, içi sıkıldı; annesi aslında şöyle demişti sanki: “Eti hangi kedi yemiş, önemi yok; sen o kedilerden bir tanesini elde tutmayı başarsın, kâfi...”

Benzer düşünceler dünden beri üzüyordu Fenaye’yi. Komşularından birinin kızı henüz okulu bitirmeden, on altısında kocaya varmıştı, hamileymiş anlaşılan. Bir senenin tamamında çocuğunu kucağına vermiş, tekme basmışlardı. Annesi şöyle demişti o sırada: “Erken kaptırmış eti kediye...” Şu an Fenaye bunların hiçbirini umursamıyordu ama. Haris’in ateşli bakışlarını yüzünde, gözlerinde, yarı açık göğsünde hissediyor ve bundan haz duyuyor olmasına rağmen, kendini geçici duyguların esiri olarak görmüyordu asla. Sevdiği bir erkeğe varacak olsa dahi, ev kadını olmayı istemiyordu. Böylesi saflıklar gülünç geliyordu ona. Her halükarda, genç kızın duygularının en son ucunda güçlü, çok güçlü bir erkeğe kavuşmak ihtiyacı duruyordu.

Bir fincan sabah çayını içti. Kalkıp üniversiteye gitmesi gerekiyordu. Boy aynasının önünde saçlarını düzeltti. İnce beyaz bluzu ve siyah eteği biçimli vücudunu sıkı sıkıya sarmış, kızın incecik gösteriyordu. İpek gibi yumuşacık telleri teker teker omuzlarına dağılmış, dalgalı salkımsöğüt sürgünlerini andırıyordu. Azıcık maviye meyyal ela gözleri ışıltılı ışıltılı. Dudaklarını hafifçe boyadı, kulak arkasına Fransız parfümü sürdü ve aynadan annesine doğru bakındı. Onun bir şeyler sormak istediğini hissetmişti. Yanılmamışmış:

- Hayırdır inşallah...

Anladı tabii; annesi onun okula mı, yoksa bir randevuya mı gittiğini soruyordu imayla.

Fenaye'nin ipek saçlarının arasından görünen güzel çehresi biraz daha pembeleşti. Yanıt vermedi.

Bahçe kapısından çıkarken pis sulara bulaşmaktan sakınarak, parça parça kuru yerlere basarak duvarın dibinden yürümeğe özen gösterdi. Köşede kızışmış dişi kedinin etrafını sarmış olan erkek kediler ürküten seslerle miyavlıyor ve dişlerini gıcırdatıyordu. Dişi kedi, göğsünü kabartıp tüylerini dikmiş irice erkek kedinin sırtına sürtünüyor ve kendi çizgili kafasıyla erkeğin boynunu boğazını okşuyordu. Başka zaman olsa kediler ürkerek kaçıp dağılır, gözden kaybolurdu. Oysa şimdi Fenaye'yi görmüyordu sanki. Başka zaman olsa, muhtemelen Fenaye de ayaklarını yere döverek kedileri kovar, onlara kızardı. Ama bu kez onların yanından sessizce geçti. İçinde hafif bir ikrah duygusuyla, bu kedi topluluğundan uzaklaşmak istedi. Tüylerini kabartmış erkek kedinin yanında süt dökmüş gibi duran genç erkeklere bakmak iyice canını sıktı. Allah'ın zavallı hayvancağızlarının yanından uzaklaşırken, nasıl olduğunu kendisi de bilemeden, öğrenci arkadaşlarını – Faik'i, Zaur'u, Zahir'i hatırlayıverdi birdenbire; bu ani hatırlayışın tuhaflığının farkına vardı, "Ne alakası var canım?" diye geçirdi içinden.

Haris'e tutkun mu acaba, yoksa bu geçici bir duygu mu? Kendisine soran olsa, Fenaye bu sorunun yanıtını bulamazdı ihtimal. Ortada bir tek gerçek vardı şimdilik: genç kızın muhayyilesi dünden beri kanat çırparak Haris'in yanına uçuvermişti. Haris onun mevcudiyetine büsbütün hâkim olmuştu.

Fenaye içini titreten, varlığını altüst eden duygulara bir isim veremiyordu. Bildiği tek şey, kendi iradesizliğiydi. Fakat hayır, bulutlu gökyüzünde zaman zaman çakan şimşekleri andıran şüpheli kıvılcımlar, onun kalbinin derinlerinde de oynuyordu. "Haris belki beni düşünmüyordur bile. Kim bilir kaç sevgilisi, nice eğlenceleri vardır? Herkesin bir iptilas yok mudur? Kimi sigaranın esiri, kimi içki düşkünü... Onun da kadın zaafı vardır. Belki de yok ama. Yaşlanmış değil ki daha. Genç adam, hayatın tadını çıkarmasın mı? Önüne çıkan her kadın onun kalbine girmiş olamaz ya neticede. Hatta Haris'e âşık olsalar dahi, bir şey ifade etmez. Onu sevmişlerse ne olmuş? 'Kedi eti kapıp kaçmış' – işte o kadar. Tuhaf maceralardan geriye iç yakan hatıralar kalmış sadece... Bunun başka bir adı yok."

Fenaye'nin gözünde Haris gerçek bir erkekti ve kız, onu kadın düşkünü biri olarak düşünmek istemiyordu. Peki, Haris kimdi sahiden? Bir serseri mi, aşkla lebalep dolu bir gönül gezgini mi, yoksa bir güzellik avcısı mı? Ve bu gezgin, kadınlar dünyasında dolaşıp ruhunun esir olacağı, gönlünün huzura kavuşacağı, sıcacık bir nefesle içinin ısınacağı efsanevi bir ada aramaktadır belki? Böyle bir ada yalnızca gökler kadar geniş, deryalar kadar derin sevginin yer bulduğu bir kalp olabilir. Gezginler eski devirlerden beri böyle değil midirler? Yeryüzünün en güzel memleketlerini dolaşmalarına, cennet manzaralı yerlerden geçmelerine rağmen, özlem duydukları efsunlu ülkeyi hâlâ bulamadıklarını vehmederler... Ve o efsunlu ülke, yeryüzünün bir köşesinde mutlaka vardır, mevcuttur. Ama oraya hiçbir insanoğlu adımını atmamıştır. Orası, kadınların kalbindeki kırkinci odadır. Esrarlı, muzlim...

Zaman geçecek, ömürler tükenecek, fakat o kuytu ülkeye belki asla kimse ayak basamayacaktır. Bunun bir önemi de yok; dünyanın var olması ve insanoğlunun sevgi ruhunun kendi ebedî yolculuğunu sürdürmesi için kimsenin uğramadığı o gönül adasının muhayyiledeki sureti kâfidir...

Haris yeğenini en sonda, evlerinin önünde indirip geri döndü. Arabayı garaja sokup dairesine çıktı.

Nice zamandır bekâr hayatı yaşayan Haris'in dairesinin duvarları neredeyse "misafir" kadınların soluğuyla ısınmaktaydı. Adam sık sık kadınlara takılırdı: "Siz benim evimin sıcaklığısınız."

Bu sözü söylerken Haris ciddi değildi, "misafirleri" de bu uyduruk lafın üzerinde durmuyorlardı zaten. Haris bu sıcak "otel-ev"inde bazı geceler sabaha kadar müzik eşliğinde mum ışığında süzülür, bazı geceler videoda seks filmleri izleyerek kendini ihtirasa ve şehvete kaptırıp giderdi. Oysa şimdi ev sahiden de soğuktu. Haris şaşırılmıştı, zira dışarıda hava sıcaktı. Odaları teker teker dolaştı. Zengin bir dairesi vardı ve burada insanın rahat etmesi için gereken her şey bulunuyordu. Eksik olan neydi peki? Duvarlar sanki üzerine üzerine yürüyor, odalar dile gelerek kinayeli şeyler anlatıyordu.

Haris muhayyilesinde Fenaye'yi bu şatafatlı dairesinin başköşesinde canlandırdı; elini tutarak onu odalarda dolaştırdığını hayal etti. Beraberce balkona çıkıp binaların arasından görünen denizi seyrettiklerini düşledi.

Göğsü daraldı, galiba içi sıkıldı. Kendini avutmak için yine hayal dünyasına daldı. O an Fenaye'yi kucağına alarak yatak odasına doğru götürmekte olduğunu vehmetti.

Fenaye kuş kadar hafifti. Kahkahalarla gülüyor ve üzerdekileri aceleyle çıkarıp sağa sola fırlatıyordu. Haris kendini geniş, yumuşak yatağın üzerine atarken alını sert bir şeye çarptı. Eliyle alını tuttu, kızgınlıkla söylendi. Artık kaçınıcı defa kafasını yatağın başlığına çarpıyordu. Her defasında da kızırıyordu kendine. "Misafir" kadınlar kafasının yatağa çarpan yerine ıslak mendil bastırıyor, sonra da oracıktan öpüyorlardı. O vakit Haris her şeyi hemencecik unutuveriyordu. Şimdi Fenaye'nin davetkâr bakışları Haris'in iradesini büsbütün elinden alıyordu. Derin düşüncelere dalan adamın iç dünyasında iki duygu karşı karşıyaydı. Bunlardan bir tanesi sevgili, temiz ve munis bir elin sıcaklığını özlüyordu. Diğeri ise yılan misali baş kaldırmış avını bekleyen şehvet duygusuydu.

Yapayalnızdı. Bir vakitler "kafa dinlemek" olarak gördüğü yalnızlığın acı rüzgârı, şimdi vücudundan sızılı bir cereyan misali geçti. Haris üzgün bakışlarını yatak odasının duvarlarında gezdirdi. İçinde bulunduğu yalnızlığın, tüm vücuduna korkuyla karışık bir samimiyet de getirdiğini vehmetti. Samimiyet insanoğlunun ruhunun huzuru, emniyetidir. Acaba aynı duygu onun kalbinde, ruhunda sonuna kadar barınabilecek midir? Böyle bir şey mümkün müdür? Fenaye ruhen de olsa o evdeydi iyi ki... Haris'in hem gerçek evine, hem de kalp evine taşınmıştı Fenaye artık...

Televizyonu çalıştırdı. Savana bölgesinin vahşi hayvanları hakkında belgesel vardı. Yırtıcılar otoburlara iyice yaklaşmıştı da, onlara dokunmuyordu. Ama hayır... Aslanlardan bir tanesi aniden sıçrayarak bir ceylanı boğazından yakaladı. Haris rahatsız oldu, aslandan nefret etti. Kumandanın düğmesine basarak televizyonu kapattı. Öğlen yediğiyle durduğunu, akşam yemeğini henüz yemediğini anımsadı o sırada. Evlerinin bir sokak ötesindeki bahçeli lokantada karnını doyurabilirdi, ama vazgeçti. Başka zaman olsa, tanıdığı kadınlardan birini arar, o gecesine de – kendi deyimiyle – anlam katmış olurdu. Ne var ki, Fenaye'nin aydınlık siması yaz güneşi gibi parlak bir ışık saçarak diğer kadınların hatıralarını da, kendilerini de birer gölge misali yok etmişti.

Liseyi bitirince evraklarını koltuğunun altına sıkıştırıp taşradan başkente gelen Haris'in biricik "malvarlığı" yırtmaçlı ceketi idi. Üniversitede hukuk okudu, okulunu dereceyle bitirdi ve savcılıkta çalışmaya başladı. Becerikli ve açık göz olduğundan işinde yükseldi, iyi mevkiiler işgal etti, hısım akrabasının işine yaramayı da ihmal etmedi. Arkadaşlarından kaçtı, kendilerinin de itiraf ettikleri üzere, onun sayesinde iş gücü sahibi oldu. Ama şimdi Haris'in nerelerde olduğundan, nasıl geçindiğinden çoğunun haberi dahi yoktur. Bir defasında, karısıyla yollarını ayırmanın eşiğine geldikleri sırada, eski defterler açılırken, karısının akrabalarına da az yardım etmediğini söyleyivermişti. Kadın minnetsizce yanıtladı:

– O kadar düşünceliydin madem, kendi geleceğini düşünseydin ya...

Kadın başka bir şeyi değil, illâ onun yalnızlığını ima etmişti. Şimdi kader karşısına bir fırsat çıkarmış, öte yandan onu yine bir yol ayırımına getirmişti. Ya yalnızlıktan sonsuza değin kurtulacak, ya da arı misali “her çiçekten bal toplamaya” devam edecek, gülden güle, daldan dala konacaktı gene. Ama bu ne biçim bir “arı”dır ki, şairler nasıl der hani, “güle hasret, bala hasret” kalmış.

Başiboş, her gün başka bir kadının dizleri arasında sürüp giden bu hayattan, bugün değilse bile yarın usanmayacak mıdır?

Fenaye'nin ortaya çıkması, göz açıp kapayacak kadar kısa sürede onun gönül kapılarını ardına kadar açarak içeri girmesi Haris'in yaşamını adamakıllı değiştirmiş bulunuyordu. Bu vakıa, epey zamandan beridir kendisini iyice uyşuk bir hale sokan ruhundaki boşluğu doldurmuş, yeni bir eşiği bu yalnız adamın bunca yakınına, burnunun dibine getirivermişti.

Fenaye son kesin kararını verdi ve zorlu psikolojik buhranı geride bıraktı. Kızın iç dünyasında gerçek bir savaş yaşandı – kendinden gayrı kimseciklerin haberdar olmadığı bir savaş. Başkalarını yakınına dahi uğratmayacağı duvarlarını kendisi yıktı. Artık bütün hareketlerine yön veren biricik düşünce özgür ve bahtiyar olma düşüncesiydi. Gönülünün sahibini kalbinin tahtına oturtmanın zamanı gelmiş bulunuyordu.

Fenaye serbest yetişmişti. Bir konuda karara varacağı zaman, birilerinin onayını almak ihtiyacı duymazdı. Haris'i kendisi görmüş, beğenmişti; onunla ilgili kararını da canının istediği şekilde yine kendi başına vermişti. Buna kesin karar denir işte. Kapalı bir ailenin sıkıntılarını kendi kaderine yüklemek istemiyordu Fenaye. Aile içinde geçen bir ömrün, can sıkıcı kural ve kaideleriyle insanın özgürlüğünü kısıtladığına kaniiydi.

Fenaye otobüs durağına vardığında henüz karmakarışık düşüncelerin etkisi altındaydı. Gazete bayiini görünce, *Ayışığı* dergisinde şiirlerinin çıkmış olması gerektiği geldi aklına. Karabağ savaşı malulü gazeteci genç Fenaye'yi fark edince derginin yeni sayısını vitrinden aldı. Fenaye'nin şiir yazdığından haberdardı. Yeni bir yazısı bir dergide ya da bir gazetede her çıktığında Fenaye sevinçle buraya koşar, aradığını burada bulurdu. Fenaye'nin geç veya erken gelmesinin de bir önemi yoktu, çünkü gazeteci genç onun gazetesini, dergisini mutlaka ayırmış olurdu.

Bayiinin penceresini kapatan küçük kepenk azıcık yana kaydırılmıştı ve Fenaye oradaki daracık açıklıktan üç manatı içeri uzatıverdi. Elinde dergiyle bekleyen gazetecinin Fenaye'ye dikilen bakışlarında hayranlık vardı. Dergiyi kıza verdikten sonra da epey bir süre bakışları uzak bir noktaya kenetlenmiş, eli havada asılı olarak kaldı. Başka biri olsa, Fenaye kendisini azarlardı belki, ama şimdi hiçbir şey söylemeden gülümseyerek uzaklaştı. Gazeteci genç, kızın arkasından bakakaldı. Bu gibi durumlara karşı hassasiyeti açısından Fenaye'ye kimse yetişemezdi muhtemelen. Gencin duygularını iyi anlıyordu. Üstelik, bu duyguların aşırıya vardığını, fanatikçesine bir hayranlığa dönüştüğünü de görmemek imkansızdı. Zavallı gazeteci genç!..

Ama yok, şu gazeteci de az değil hani. Gözlerinden, bir vakitler ölümle burun buruna gelmiş olan bir insanın haletiruhiyesi okunuyor. Hem Fenaye'nin en burnu havada gençleri muma çeviren bakışları bu gencin erimesi için yeterli olmuyor. Gazeteci genç diğerleri gibi değil, kendi yerini iyi biliyor ve manasız yere kibirlenmiyor. Fenaye de ona diğerlerine baktığı gibi alayla bakmıyor her nedense.

Bir kızın bakışları karşısında eriyen erkeklerin güçsüzlüğünü görmek bayağı eğlencelidir. Fenaye, onların tamamının nefislerinin kölesi olduklarına inanır. Ve nefislerine köle olanların listesi epey uzun. Şiirlerini yayınlayan genel yayın yönetmenleri, üniversitede kendilerine ders veren genç doçent Nazır Hoca, okuldaki şiir gecelerinden sonra kendisiyle tanışmayı arzu eden üst sınıf öğrencileri... Hepsinin de bakışları ne kadar anlamsız, alık ve muhteris!..

Oysa gazeteci genç onlarla kıyaslanamayacak ölçüde tamahtan uzaktır. Gözlerinde zerre kadar ihtiras yok, bilakis, hayranlık var ve aynı hayranlık, kara bahtlı sakat gencin Fenaye'nin gözünde daha bir yükselmesine neden oluyor. Ya aynı yükselişi bahtiyarlık addetmek mümkün müdür, işte bunu bilemiyor Fenaye.

Tökezledi. Gazeteci gencin bakışları onun yolunu mu kesiyor yoksa? Fenaye'yi ileride hangi uçurumların, nasıl çirkefliklerin beklediğinden haberdar mı yoksa bu bakışlar?

Fenaye tökezlediği noktaya baktı. Ayakkabısı, asfalta gömülüp kalmış bir tel parçasına takılmıştı anlaşılan. Suratını asmaktan başka elinden bir şey gelmezdi, öfkeden acı acı sıırttı. Kafasını meşgul eden düşüncelerden kurtulabilseydi keşke... “Hayır, genç adam. Ben kendimi sana yem etmem. Sen iyi adamsındır belki, kanlı ve zorlu bir savaştan gelmişsindir; ama aşk dünyası ve kadın uğruna yapılan savaş bambaşkadır. Bundan uzak dursan iyi dersin, zavallı...” Gayriiradi kafasını salladı. Durakta bekleyen insanların yüzlerine baktı. Sokağın karşısına geçip otobüse doğru yürüdü ve o sırada Haris'in arabası kaldırıma yanaşıp durdu.

Haris:

– Seni bekliyorum, – dedi.

Fenaye ayan beyan bir sevinçle arabaya doğru atıldı:

– Hoş gördük.

– Sağ olun.

– Geciktiniz...

– Nasıl yani? Randevulaşmış mıydık ki?

– Hayır... Ama ben çok erkenden gelip burada bekledim sizi görebilmek için.

– Ya bugün derse gidecek olmasaydım?

– Üç yüz altmış beş gün beklerdim gerekirse!

Fenaye güldü, Haris de güldü. Fenaye öne – Haris'in yanına oturunca araba hareket etti. Fenaye dergiyi karıştırmaya başladı. Sayfaları teker teker çeviriyordu, ama olanca dikkati Haris'teydi. Onun “hangi yuvanın kuşu” olduğunu öğrenmeye çalışıyordu sanki. Edindiği ilk intiba da, günlük yaşamın Haris'i yıpratamamış olduğu yönündeydi.

Fenaye'nin fazla bir yaşam deneyimi yoktu, açıkgözlülüğü annesinden kaynaklanıyordu kızın. Oysa Haris güngörmüş biri sayılırdı. Kaç yaş büyüktü kızdan. Ama yaşla değildir bu işler... Haris'in hayatına usandırıcı bir boşluk, bir anlamsızlık hâkimdi şimdi. Kaderinden razı olduğu söylenemezdi. Böyle bir dönemde, Fenaye gibi bir güzelle karşılaşması kul işi değil, ancak Allah'ın bir lütfü olabilirdi. İşte şu an, kızın kar gibi bembeyaz ellerini tutup en uzak okyanusun öteki kıyısında cennet misali bir beldeye varmayı arzu ediyor. Arzu etmek başka, gerçekler başkadır ama. Öncelikle Fenaye ile aralarındaki duvarları yıkması lazım.

– Ne dergisi o?

– *Ayışığt*. Şiirlerim çıkmış bu dergide.

– Öyle mi? Sahi, Rahibe söylediği senin şiir yazdığını.

Haris arabayı dünkü parkın yakınında, gül kopardığı yerde durdurdu. Elini dergiyeye doğru uzatmıştı aslında, bir baktı – kızın bileğini tutuvermiş.

*Beklediğim ılık ilkyaz yağmuru
Sabrım tükenecek yoksa bu bahar...
Ellerim didik didik
Dizlerim parçalanmış
Zirveye tırmanırken
Baktım yol yarılanmış
Galiba takatim buraya kadar...
Sessiz hıçkırıklarla
Özlemin içinden geçtim
Kadehime konanı*

*Şerbet misali içtim
Bu sonbahar artık tükenir ömür
Ümidimin bağı koptu mu kopar...*

Haris şiiri hiç fena okumadı. Anlıyor herhalde; diksiyonu, vurgusu yerindeydi ve şiir böyle okununca mısraların doğurduğu sıcaklık, mahremiyet duygusu ikisi arasındaki yaş farkını unutturuyordu. Fenaye kendini göğün yedinci katında, yıldızların arasında hissediyordu. Haris'in hayalleri, bembeyaz bir yolun üzerinden uçarak geçmekte olan ve bu âlemden uzaklaşan onun kendi hayallerini takip ediyormuş gibi düşünüyordu. Onun hayallerine can veren, onları gökyüzüne çıkaran, üstelik Haris'inkileri de onların peşine takan sır neydi peki?

Aşk denen bu mudur yoksa? Önünde bembeyaz bir yolu görünce, kararını vermek midir? Binlerce yıldan beri şairlerin kalbinde yanan ateşi söze dönüştüren, en iyilerinin dahi teşbihte hata ettikleri aşk bu mudur?

Haris, muhayyilesi gökyüzünde süzülen, deli bir sevdanın hazzından baygın kızın ellerine dokundu. Fenaye'nin ruh hali ona da sirayet etti. İçindeki heyecan beynine vurdu, yüzü kızardı. Bir an sonra... Artık bin yıldır özlem çekenler misali birbirlerinden kopmayı istemiyorlardı.

Aniden tüyler ürperten bir araba sesi ikisinin de irkilmesine neden oldu. İleride bir kaza oldu galiba. Umulmayacak kadar kısa sürede kaza mahallinde epey bir kalabalık birikti. Az sonra trafik polisi de geldi.

Fenaye toparlandı. Her şey bitti mi sahiden de? İradesini kaybetti artık, öyle mi? Onun kaderi de mi bir kazanın kurbanı oldu yoksa? Öyleyse eğer, yardımına kimler koşacak? Allah'ın eşsiz bir güzellik verdiği bu kız sorular, "neden"ler, "belki"lerle dolu bir deryanın kıyısında, ya da karanlık bir uçurumun kenarındaydı. Ama onun – güzelliği ve gençlik ihtirasları dışında hiçbir güvencesi olmayan bu kızın çığlığını duyan yoktu.

İki demir vasıta kafa kafaya çarpışarak gürültü çıkarınca, herkes koşup geliyor da, çiçek gibi taze bir ömrü dibinden çekip koparmak isteyen olunca, kimse umursamıyor bile.

Fenaye aniden kalabalığın arabalara doğru değil, onların üzerine üzerine yürüdüğünü vehmetti. Neler oluyor? Kazaya karışan arabalardan biri Haris'inki mi yoksa? Arabalar neden tepetaklak duruyor? Tekerlekleri neden hâlâ dönüyor bunların? Bütün suç bende! Ne işim var benim bu adamın yanında? Kim ki bu adam? Ben kendisine âşık mıyım yani? En öndeki gazeteci çocuk değil mi? Topallaya topallaya yürüyen... Ne yapabilir ki zavallı? Artık devrilmiş olan bir arabayı tekrar tekerleklerinin üzerine çevirmeye gücü yeter mi? Nereden çıktı bu kaza? Haris'in aklını başından alan neydi? O mu, onun yazdığı şiir mi? Ya kızlık gururunu koruyan inadı nereye kayboldu? Kendini ne vakit, hangi şartlarda Haris'in kucağına bıraktı?..

Haris yarı baygın bir durumda olan Fenaye'nin kolunu çekiştirmese, kız daha uzunca bir süre bu sual selinden kurtulamayacaktı. Araba aynı yerdeydi yine. Kimsenin de onlarla ilgilendiği yoktu. Gazeteci çocuk da yoktu elbette. Haris'in bir eli onun belinde, diğer eli omzundaydı.

Fenaye, kendisini yeniden ateşli öpüşlere boğmak isteyen Haris'i sakinleştiremiyordu, ama kendini toplamaya ve Haris'ten kopmaya gücü yetti. Tuhaf olan şu ki, gazeteci gencin siması Haris'le Fenaye'nin arasında bir portre misali asılı duruyordu sanki. Gazeteci çocuğa öfkelenildi. "Ne diye afal afal bakıyor bu şimdi? Neden arabayı ittirip devirmiyor? Niçin Haris'i parçalayıvermiyor, kan revan içinde bırakmıyor? Neden Fenaye'yi boğmuyor, savurup dağlara taşlara çarpıyor? Hayır, bu senin yapacağın bir iş değil, gazeteci çocuk!" Soluğu tıkanıyor, boğulacak gibi oluyordu. Kafası zonklamaya başladı. Haris arabanın kapısını açıp indi, onu da kolundan tutup indirdi. Yanakları al al olmuş Fenaye, temiz hava kendisine

dokundukça biraz sakinleşti. Bu kez başka bir kâbusla karşılaştı ama – Zinaye'nin hayali gözlerinin önünde belirdi:

“Nedir bu halin kız, kısmet göklerden gelir diye söylemedim mi sana?”

“Senin dediğin gibi olsun, peki. Ama bana hiçbir şey sorma, her şeyi görüyorsun işte...”

“Açan bir çiçek zamanında koparılmalı, zaten solacaktır.”

Fenaye annesinin yüzündeki alayı sezdi. Birdenbire, annesini çürük bir meyve gibi görür oldu – kötü kokan ve yakınından geçenleri yollarını değiştirmek zorunda bırakan çürük bir meyve...

Fenaye, yanı başında yürüyen Haris'e bakmıyordu artık. Yumruğunu öylesine sıkıyordu ki, uzun, manikürlü tırnakları avucunun etine girip kanatacağı az kalsın. Kızın içinde iki duygu çarpışıyordu yine. Kalbinin başında, mermer göğsünün altında çatırdayarak yanan bir ateş vardı sanki. Ve ihtiras denen meçhul bir sel o ateşe doğru hızla akıyor gibiydi. Acaba bu sel, varlığını sarıp sarmalamış olan ateşi söndürebilecek miydi?

O gün, Haris'in bütün ısrarlarına rağmen, Fenaye onunla hiçbir yere gitmeği kabul etmedi. Yalnızca parkta dolaştılar. Fenaye'yi etkisi altına alan sarsıntı dinmişti. Ama aynı sarsıntıyı dindiren neden – deminki öpüşün sarhoşluğu henüz üzerindeydi. Haris'le parkta dolaşırken, her adımda iç dünyanın yıkılıp harap mı olduğunu, yoksa arzu ettiği muhteşem sarayın mı kurulduğunu anlamaya gayret ediyordu. Olup bitenler yüzünden şimdi kendini suçlamıyordu elbette. Kendini hiçbir şeye zorlamadan, doğal olarak atmışsa adımlarını, suçlu değil demektir. Kimse ona kabahat bulamaz bu yüzden. Kendisi de yaptıklarında bir kabahat göremiyordu. Kimin başından benzeri bir vakıa geçmiş değil ki? Hafif bir utanma duygusu vardı gerçi, ama bu duygu da şimşek çakması misali ani ve geçiciydi, görünmesiyle kaybolması birdi hani. Güzel bir kızdı Fenaye, gönlünü eninde sonunda bir delikanlıya kaptırmayacak mıydı zati? Fakat kime? Onu büyülü masal kahramanlarından biri gibi gören gazeteci gence mi, okuldaki çocuklardan birine – Zaur'a, Zahir'e, Faik'e mi, yoksa Sarraf'a mı?

Sarraf İktisat Üniversitesi'nde okuyordu. Televizyondaki yarışma sırasında tanıştılar. Gazetecilik Bölümü'nün öğrencileri bir sene önceki yarışmada İktisat Üniversitesi'nin öğrencilerine yenilmişlerdi. İktisatçı öğrencilerin takım kaptanı Sarraf, gazetecilerin kaptanı da Fenaye'ydı. O zamandan aralarında bir arkadaşlık ilişkisi doğmuştu. Sarraf Fenaye'yle beraber Rahibe'yi de sever, Sadika'nın da halini hatırlarını sorardı. Fenaye Sarraf'ın hareketlerinde asla bir hafiflik görmüş değildi. Aslında içinden geçiriyor olmasına rağmen, onun bakışlarını kendi üzerinde hissetmiş de değildi hiç.

Fenaye Haris'ten ayrılınca şehir merkezine kadar yürüdü. Epey dolaştıktan sonra duraklardan birinde beklemeye başladı. O sırada genç bir polis memuru kendisine yaklaştı:

– Burada boşuna beklemeyin hanımefendi.

– Nedenmiş?

– Artık bu sokaktan otobüs geçmiyor, bilmiyor musunuz?

Sokak gerçekten de bomboştur. Fenaye hiç dikkat etmemişti buna. Yürüyüp gitmek isteyince genç polis memuru görev başında olduğunu unutup:

– İsterseniz sizi geçireyim, tanışmış oluruz, – dedi.

– Zahmet etmeyin, – Fenaye yarım ağızla cevapladı.

Genç polis memuru ciddi ciddi askıntı oluyordu anlaşılana, gözlerinde şehvet parlıyordu. Bunu fark etmemek imkânsızdı. Fenaye içten gelen bir kahkahayla güldü. Genç polis memuru bu kahkahayı kendisi için bir yeşil ışık sandı, biraz daha sırnaşıklaştı. Fenaye'nin yanı başında daha bir kendinden eminlikle yürür oldu.

– Benimle bu kadar kolay tanışabileceğinizi nereden çıkardınız?

– Yapayalnız duruyordunuz, anladığım kadarıyla canınız sıkılıyordu. Yoksa birini mi bekliyordunuz?

Fenaye uyanık bir kızdı elbette, yaşadığı kentin modasını da iyi biliyordu. Yalnız, ya da ikişerli olarak yol kenarında bekleyen kızlara arabalı “alıcıların” ne şekilde yaklaştıklarından da haberdardı. Doğasındaki macera arama isteği zaman zaman kendini belli ediyordu da, “alıcı bekleyen” kız rolüne soyunarak kendine yaklaşanlarla dalgasını geçiyordu bazen. Oysa bugün bambaşka bir haletiruhiyeydi. Bugün diğer günlere benzemiyordu. Belki bu yüzden, genç polis memurunu azarlayıp başından savmakla, onunla biraz daha eğlenmek arasında kararsızdı. Hangi seçeneği tercih edeceğini sonraya bırakıp genç polis memurunun yüzüne baktı:

– Sırtınızda üniforma var genç adam, ama küçük bir çocuk gibi davranıyorsunuz.

Fenaye yeterince ciddiye, hatta suratında öfke de vardı.

– Affedersiniz. Ben sandımdı ki...

Fenaye özür dilemek telaşında olan genç polis memurunun son kelimelerini duyamadı, hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.

Sarraı işe girmiş olduğundan, yazın tatile gidemeyecekti. Bu durumdan haberdar olan Fenaye, yazı deniz kıyısında geçireceğini sık sık işittiriyordu kendisine. Aslında Fenaye bunu, yazın şehir dışına çıkamayacak olan bütün okul arkadaşlarına söylüyordu. Sarraf, “Eğer mutluluk her türlü dertten tasadan uzak olmaksız, yeryüzünde Fenaye’den daha mutlu kimse olamaz,” diye düşünüyordu kendi kendine.

...Sarraı henüz üç aylık bebekken babası Kabil’i kaybetmişti. Bir ağabeyi, bir de ablası vardı. İçerlek köylerden birinde üç çocukla kalakalan Hayat teyzenin içinden kara kanlar akıyordu. Evleri köyün orta yerinde, küçük bir tepenin üzerindeydi. Bu yerlerde karayel sonbaharın en başında esmeğe başlar ve kendisiyle dondurucu bir soğuk getirirdi. Köhne evlerinin deliğini gediğini çit çaputla tıkamaya çalışırlardı da, rüzgâr yine esecek yeri bulur, yıpranmış yatağın yorganın arasında çocukları tir tir titretirdi.

Sonbaharda rahmetli olan Kabil, evinin barkının sıcaklığını da alıp götürmüştü sanki. Hayat teyzeye sorarsanız, sonbahar pek bir soğuk geldiği, kış da çok sert geçecekti muhtemelen. Kışın soğuk günlerinde yatağın içinde birbirlerine sokulmuş çocuklarına baktıkça, şu dünyada bir tek gün rahat etmemiş olduğunu düşünürdü elinde olmadan. Talihsizlikler, hep türlü zorlukların üstesinden gelerek yaşamını idame ettirmeğe çalışmak onun ezeli ve ebedi kaderi miydi? Bazen yüzleri ayva misali sararan çocuklarını kaybedeceğini düşünür, dehşete kapılırdı. Evin isli duvarlarından ihtiyaç ve çaresizlik okunurdu. Bazen Sarraf’ı emzirmek için eliyle memesini sağı, ama boş, sütü kesilmiş memelerinden çocuğun ağzına hiçbir şey gitmezdi. Minik Sarraf avaz avaz bağıırır, yemek isterdi. Hayat teyze dolan gözlerini bebeğin yüzüne diker, dilsiz bakışlarıyla laf anlamaz bebeğe çaresizliğini anlatmak isterdi sanki. Her sabah kapılarını çalan komşular çocukların, özellikle de Sarraf’ın sağ salim olup olmadığını sorarlardı öncelikle.

Kabil’in ölümünden bir, iki ay kadar sonra amcasının oğlu Salih, Hayat teyzeyi ve çocukları alıp Bakü’ye civar olan işte bu kasabaya – kendi yanına getirdi. Doğru da yaptı hani, çünkü komşuların verdiğiyle karın doymazdı nihayetinde. Salih’in de öyle özenilecek bir işi yoktu aslında, ama Kabil’in ailesinin mahvına gözünü yumamazdı. Allah bir kapı açar, Hayat da bir iş sahibi olur belki, diye düşünüyordu.

Epey sıkıntıdan sonra Hayat teyzeyi bir okula temizlikçi olarak işe aldılar. Bu işte çalışanlara onların kasabasında “süpürgeci” derlerdi. Her ay maaş alacaktı artık. Kocasının ölümünden sonra rahmetlinin maaşının belli bir kısmını çocuklara aylık bağlamışlardı bir de. Hayat teyze Sarraf’ı Salih’in karısı Güllü teyzeye bırakır, işe giderdi. Çocuklar birkaç kışı

böyle geçirdikten sonra, hısım akraba, “Artık kurtuldular, bu saatten sonra havayla suyla dahi büyür bunlar” demeye başladı.

Bir defasında kasabaya bir doktor gelerek çocuklara suçüçeği aşısı yaptıydı. Annesi Sarraf'ı da elinden tutarak doktora götürdü. Doktor, tek sıra halinde bekleyen çocukların kolunu elindeki pırılıtlı aletle çiziyor, sonra da yine aynı aleti bir bardaktaki sıvıya bandırarak çizdiği yere sürüyordu. Kolları çizilen çocuklar ağlıyorlardı, Sarraf ise hiçbir şey olmamış gibi sessizce duruyordu.

Aşıdan iki gün sonra Sarraf'ın kolu kızarıp şişti. Ardından, doktorun çizdiği yer açılıp yara oldu. Ateşi yükselen çocuk yatak yorgan yattı. Uğrayanlar hep, “Nazar değmiş yavrucağa,” diyordu. Güllü teyze bir bitkiyi kaynatıp suyunu Sarraf'a içirdi de, çocuk sakinleşerek uykuya daldı. Terleyerek uyandığında ateşi inmişti.

Sarraf çok küçük yaşlarındaki birçok olayı doğrudan hatırlayamıyordu. Annesinin ipek sesiyle tatlı tatlı anlattıkları hafızasını tazelemesine yardım ediyordu. İşte o vakit, şimdi artık “koskoca talebe” olan Sarraf, çocukluğuna döner, fakir ve tek odalı evleri de, evlerinden biricik farkı oda sayısının fazlalığı olan okul da, aynı okulda temizlikçilik yapan annesi de gözlerinde canlanırdı. Çocukluęunun bu manzaraları arasından şimşek hızıyla bugüne dönen muhayyilesinde bu kez üniversitede tanıdığı kızlar canlanır ve Sarraf, onları annesiyle kıyaslardı. Kızlara annesinin gözleriyle bakıyordu bir nevi. Annesi onlardan hangisini beğenirdi acaba? Uzadıkça uzanan, ama bıktırıp usandırmayan düşüncelerinde bir eleme başlardı. Kızların güzelliği önemliydi elbette bu elemelerde. Ama Sarraf onların karakterini daha fazla önemsiyordu. Kızlar kendisine karşı kayıtsız değillerdi. Fenaye mesela. Çok iddialı bir kız; bazen öyle bir şey yapıyor, insan nasıl karşılık vereceğini şaşırıyor: utanılmalı mı kızdan, yoksa haddini bildirmeli mi, ya da aldırılmamalı mı hiç? Fenaye her ne kadar iddialı bir kızsada, Sarraf'a ilgisi vardı. Oysa Sarraf hatta muhayyilesinde bile onu kendine, kalbine yaklaştırmıyordu. Ama Sadıka öyle mi... Hayır, o, bambaşka bir dünyanın insanı. Annesi nasıl der hani: “Dengini bulmayanım günü ah vah etmekle geçermiş.” Sarraf annesinin bu sözünü kayıtsız şartsız doğru olarak kabul ediyor ve haftada bir kez severek katıldığı felsefe dersinde her nedense hep düşünceli ve mahzun çehreli yaşlı hocanın gelmiş geçmiş ünlü bilginlerden aktardığı vecizelerle eşit değerde görüyordu.

Bir şey olmuştu ona, bir şey olmuştu sanki. İçinde, çözmesi imkânsız gibi görünen bir dalgalanma başlamış bulunuyordu. Nedenini kendisi de anlayamadan, fırsatını bulur bulmaz üniversiteye koşuyor, Gazetecilik Bölümü'nün önünde dikiliyor, Sadıka'yla konuşmaya can atıyordu. Ama Sarraf için istisnai bir önemi haiz olan bu yakınlaşma kısa bir hal hatır sorma faslının hemen akabinde bitiveriyordu. Oysa Fenaye ve Rahibe ile uzun uzun muhabbet etme fırsatı oluyordu.

Sarraf sabah okuyor, gece bekçilik yapıyor, yani öğrenci bursuna ek olarak maaş da alıyordu. Fenaye ve arkadaşları ilk başta tam tersini düşünmüş olsalar da, Sarraf üniversiteye kızlardan birine âşık olduğu için değil, akranlarıyla aynı ortamda bulunmak istediğinden geliyordu. Ama onun bu ziyaretlerinin yavaş yavaş belirli bir adrese yönelmekte olduğu seziliyordu. Bu adres Sadıka'ydı. Sadıka'nın ailesinin kendi ailesine denk olduğunu Sarraf çeşitli kaynaklardan, daha açık olmak gerekirse Zahir'in, Zaur'un, Faik'in sohbetlerinden öğrenmiş bulunuyordu. Akıllı bir genç olmasına rağmen, bu işi çözmekte zorlanıyordu ama. Kalbini teselli eden tek şey Sadıka'nın varlığı ve onu görme imkânıydı.

Günler geçiyor, kalbinde filizlenen taze fidan en temiz duygulardan beslenerek büyüyordu. En önemlisi şu ki, Sadıka da Sarraf'a karşı ilgisiz değildi: kızın yanaklarına hafif bir pembelik getiren heyecan gözle görülebilirdi.

Aşkın beklenmedik bir misafir olduğunu söyleyen, muhtemelen yanılıyordur. Sadıka'nın kalbine zerre zerre yol bulan sezgiler önce müphem bir zan, şüphe olarak ortaya çıktıysa da, zamanla karşılıklı saygıya, anlayışa dönüştü. Fenaye ve Rahibe'yle yârenlik eden, onların "latifelerinin" altından ustalıkla kalkan Sarraf'ın Sadıka'da gözü olduğunu Sadıka kendisi de sarahatle biliyordu: "Bittabi öyle, kesin kesin canım..." İlkbahar sınavları öncesinde Sadıka üniversiteye hemen hemen uğramıyordu. Çok sınavı vardı, üstelik hepsi de zorlu sınavlar. Ciddi ciddi hazırlanması gerekiyordu. Sarraf birkaç gün üniversite civarında dolanıp durdu, ama kıza rastlayamadı.

Bir süre sonra sınavlar bitmiş olacak ve herkes bir yerlere çekip gidecekti. Sarraf neredeyse bir seneden beridir cesaretsiz davrandığı, dut yemiş bülbül misali sustuğu için kendini suçluyordu şimdi. "Neden açılmadım ki? Onun ne düşündüğünü başka nasıl öğrenebilirim? Üniversitede bir işim mi vardı sanki? Sırf Sadıka için gitmiyor muydum oraya?" Sarraf, yelkensiz bir kayık fırtınalı bir denizin dalgaları arasında nasılsa, zihnini işgal eden düşüncelerin arasında işte öyleydi. Düşünceler onu savurup durdukça, hangi kıyıya yanaşacağını kestiremiyordu. Gayret etmese, elini kolunu oynatmasa, bir kıyıya ulaşmak için elinden geleni yapmasa, boğulurdu... Fırtınaya yakalanmış bu dalgalardan kurtulmak için kesin bir karara varmanın zamanı gelmişti artık.

Sadıka'ya kesin kararını iletmek amacıyla üniversiteye gitti. Kaç günden beri görüşemediği kıızı, bugün iyi ki görebildi:

– Selam, Sadıka!

– A-a... Sen misin Sarraf? Selam!

Birbirlerini özlemiş gibi bakıştılar.

– Sınav yok mu? Niçin erken çıkıyorsun?

– Vardı, ama hoca rahatsızlanmış. Sınav ertelendi. Arkadaşlar çay içmeğe gitti, benim canım çekmedi. Eve gidiyordum.

Şimdi birbirlerine iyice yakındılar. Kız, Sarraf'ın heyecanlandığını, kesik kesik soluduğunu fark edebiliyordu.

– İnelim istersen, seni geçireyim, – Sarraf konuştu.

Durağa doğru birlikte yürüdüler. Otobüs geldi. Bindiler... *İçeri Şehir* metro istasyonu yakınlığında ininceye değin tek kelime etmediler. Ama kalpleri yolculuk boyunca hiç susmadı.

"Neden konuşmuyorsun?"

"Ne söyleyeyim? Sen her şeyi anlıyorsun zaten..."

"Benim anlamamla iş bitmiyor ama. Senin karar vermen lazım."

"Hayır, kararı sen ver..."

Sarraf ara sıra gözlerini Sadıka'ya çeviriyor, ama hemen de bakışlarını kaçırıyordu. Sadıka da bir şeyler söylemek istiyor gibiydi, ama susuyordu. Sarraf, Şirvanşahlar Sarayı'nı gezmeği önerdi. Sadıka kabul etti.

Sarraf sarayın dış kapısının önündeki camlı bölümden bilet aldı. Birbirine bitişik iki bilet – maviye çalan bir parça kâğıt o sırada Sarraf için en kıymetli bir belge hükmündeydi. Sarayın Divanhane kısmının önünde onları 30-35 yaşlarında, buğday benizli, son moda uyguna, hatta fazlaca Avrupaî giyimli kadın karşıladı:

– Hoş geldiniz, ben sizin rehberiniz olurum.

Sarraf itiraz etmek istedi, ama Sadıka gülümsedi ve:

– Çok iyi olur, – diyerek Sarraf'ın yüzüne baktı.

Sarraf:

– Peki, – diyerek kabul etti.

Kadın, Divanhane'nin kapısının önünden itibaren başladı anlatmaya:

– Sarayın Divanhane adlanan bu kısmında Şah hem şikâyetleri dinler, hem de önemli devlet işlerini halledermiş. Buraya gelerek Şah’ın karşısına çıkan herkes omzuna büyük sorumluluk almış olurdu. Kötüler burada cezalandırılır, iyilik yapanlar burada ödüllendirilirdi.

...Kadın anlatıyor ve o sırada kalplerinde henüz terütaze sevda çiçekleri açan gençlerin – Sarraf’la Sadıka’nın muhayyilesi büyüleyici taşlara sinmiş olan ruhlara kavuşuyordu. Rehber kadın onları içeri davet etti:

– Şah işte burada oturmuş.

Taş basamaklarla yukarı çıkarken Sarraf Sadıka’nın elini tuttu. Sadıka elini çekmedi. İkisi yan yana, el ele durmuş, birbirinin avucunun sıcaklığını, en küçük kıpırdayışlarını dahi hissederek, bir vakitler hükümdarın oturmuş olduğu taş hücreye bakıyorlardı. Hükümdarın huzurunda yan yana durmuşlardı. Burası fani bir hükümdarın değil, adına “aşk” denen ebedi hükümdarın makamıydı.

Rehber anlatmayı sürdürdü:

– Şah yalanı sevmezdi. Sözünü tutmayan, ahidini yerine getirmeyen kimsenin, onun adalete uygun olarak verdiği cezadan kurtulması imkânsızdı.

Eller birbirini daha sıkıca kavradı. Sanki iki genç her an birbirine daha fazla yakınlaşıyor, birbiriyle bütünleşiyor, can cana kavuşuyordu.

Bir süre sonra omuzları da birbirine dokundu, yaslandı. Artık ikisi de rehber kadının yalnızca sesini duyuyor, onun ne söylediğini anlamıyorlardı. Asırların sessizliğine gömülmüş taş dünyanın büyümlü rüyasının içindeydiler. Bu anıt taşların üzerinde insanoğlunun yüzünde beliren tebessümü andıran tuhaf bir aydınlık vardı. Taşlarda barınan korku, ürperme asırların ötesinde kalmıştı artık. Taşlara sinen ruhların melek uçuşunu andıran süzülüşleri neredeyse gözle görülür olmuştu. Bu ruh taşıyan taşlar, huzurda yan yana duran gençleri kutsuyorlardı. Onların kutsayışında bir eminlik vardı üstelik. Bu huzurda verilen söz, bağlanan ahit bozulmayacak, iki gencin göğsünde yanan ateş birleşerek yıllar yılı sönmeyen bir aile ocağına dönüşecekti.

Üst kata çıktılar. Sarayın verandasındaki yuvarlak pencereden Bakü’nün ve denizin manzarası açılıyordu. Taşları yaşatan şey, insanoğlunun kalbinde o taşlara karşı sevgi uyandıran şey – aşkın ta kendisiydi. Taşlar, üzerlerine seven insanlar bastıkları zaman bahtiyar olur... Sarraf aniden felsefi düşüncelerinden koşturdu: “Şair mi oluyorum yoksa?”

Sıcaktan pembeleşmişlerdi. Sarayın odalarını dolaşıp bahçeye çıktıklarında, birbirlerine evvelkinden bin kat daha yakın hissediyorlardı kendilerini. Dilleriyle herhangi bir şey söylemiş, bir vaatte bulunmuş değillerdi gerçi; ama tertemiz duygular sözsüz anlatılmış ve anlaşılmıştı. Artık ortada kadim taşların şahit tutulduğu bir ahit vardı. Sarraf’la Sadıka saray kapılarından çıkarken de el ele tutuşmuşlardı. Şimdi onları insanoğlu değil, felek bile ayıramazdı...

Kızına son zamanlarda bir haller olduğu ayan beyan görülüyordu. Üç beş gün önceki Fenaye değil, bambaşka biriydi sanki. Kendine apayrı bir özen gösteriyor, üstelik sabahtan akşama kadar telefonun başından ayrılmıyordu. Zinaye, artık Fenaye’nin eve daha geç saatlerde gelmesi ve bütün zamanını âşık olduğu adamla geçirmesi gerektiği kanaatindeydi. Galiba kızını çok iyi tanıyamamıştı. Gerçekte Fenaye kendi duygu ve düşüncelerinden kopamıyorsa da, bunu pek belli etmiyordu. İşkilleniyor ve annesine tek kelime bile söylemiyordu. Kızının bu tutumu Zinaye’ye dokunuyordu. Kızına baktıkça, kendi gençliğini hatırlıyor, aynı gençlik hazzını yine duymayı istiyordu. Zinaye için hayatın anlamı o hazzdı

yalnızca, gerisi boştu. Kadir’le aralarındaki soğukluğun nedenleri üzerine kafa yordukça, kendini de suçlu buluyor, ama suçun büyüğünü yine Kadir’in omuzlarına bırakıyordu. İşte o zaman, kocasının kazandığı parayı umursamıyor ve günlük gailelerin esiri olarak dört duvarın arasına kapandığı için pişmanlık duyuyordu. Zinaye Kadir’i kıskanmazdı önceleri, kocasının da onu kıskanmamasından memnundu. Görünürde hep gamsızdı Zinaye; eğlencelere de yalnız başına gider ve iyi vakit geçirirdi. Fakat vakit hızla geçiyordu işte – ömür tükeniyordu. Eski tanıdıkları yavaş yavaş uzaklaşıyordu kendisinden. Katıldığı eğlencelerin “yıldızı” olmaktan çıkıyor, yerini tazelere terk ediyordu giderek. Zinaye’ye sorulacak olursa, kadın – önü alınamaz bir seldir ve bu selin olanca gücü – ihtirastır; herkesin de bundan kendi hissesini alması gerekir. Kendisine ilginin azaldığını fark ettikçe, Zinaye Kadir’e daha sıkı sıkıya tutunmak istiyordu şimdi. Oysa Kadir’in gözleri onu görmüyordu bile...

Evliliklerinin yirminci yılı dolayısıyla Kadir Zinaye’ye bir hediye aldı. Epeyce pahalı bir kolye, bilezik ve küpeler... Altın içinde yüzen Zinaye, kocasına eğreti bir minnetle baktı: “Sağ olasin.” Kadir, her şeye muktedir bir erkek gibi görünmeyi istiyor, oysa Zinaye aldığı pahalı hediyein sahibini gerçek bir erkek gibi göremiyordu bir türlü. Kalbinde derin bir burukluk vardı, zira Kadir işte o yirmi sene önceki düğün gecesinde Zinaye’nin en kıymetli inciye – iffet perdesini muhafaza edememiş olduğunu anlayınca, sesini çıkarmamıştı. Öyle olması gerekiyormuş da, ortada büyük bir rezalet yokmuş sanki... Kadir’in sözü Zinaye’nin indinde işte o gün hükmünü kaybetti. Gerçekte onların cinsel yaşamı da Zinaye’nin isteklerine göre şekillenir olmuştu...

Yatak odasının loşluğu içinde Zinaye’nin altın kolyesi, bileziği ve küpeleri parlıyordu. Soyunarak Kadir’in yanına uzandı, kolunu kocasının boynuna dolayarak kendine doğru çekti, gençlik ihtirasıyla onu öpmeye, okşamaya başladı. Kadir’de hiçbir kıpırdanma olmadı. Zinaye öfkelenip yılan tıslamasıyla öteki yanına döndü. Nice yıldan beridir birlikte yaşıyorlardı gerçi, ama Kadir çoğu gece Zinaye için büsbütün yabancı bir adam olarak kalmıştı hep. Zinaye, kendi yaşamının ne denli acı olduğunu aniden ve bütün varlığıyla hissetti; önce için için, sonra hüngür hüngür ağlamaya başladı...

Yaz dönemi sınavları bitmek üzereydi. Az çok sorumluluk sahibi olan her öğrencinin zihnini meşgul eden tek düşünce, sınavları başarmaktı.

Fenaye ile son buluşmalarının akabinde Haris birkaç gün sessiz kaldı, hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Fenaye’nin onun peşinden koşmasını, telefonla aramasını, ya da Rahibe’ye bir şey söylemesini istiyordu. Oysa Fenaye’den ses çıkmıyordu. Haris duygularının tutsağıydı şimdi. Kızın sıcak nefesi, ihtiraslı bakışları kendisine “Ben senden gayrisinin olamam” demişti. “İnsanları yöneten şey daha çok tutkularıdır. Öyleyse, Fenaye er ya da geç ona gelecektir. Sabretmek ve beklemek gerek...”

Gazetecilik Bölümü öğrencileri, ders programında öngörüldüğü şekilde, toplu olarak belgesel ve haber filmlerini izliyor, sonra izlediklerini tartışıyor, görüş ve düşüncelerini bildiriyorlardı.

Bu kez de öğrenciler “Doğadaki Vahşet” isimli belgeseli izlediler. Amerikalı bir yönetmenin çektiği bu filmde ormandaki yaşamdan kesitler sunulmaktaydı. Filmin “kahramanı” – sürünün lideri erkek kaplan, kendi kontrolündeki bölgeye hiçbir yırtıcıyı

uğratmıyordu. Erkek kaplanın lideri olduğu sürü zebraları, karacaları, yaban öküzlerini kolaylıkla avlıyor; erkek kaplan ise beğendiği dişilere mutlaka sahip oluyor ve onların diğer erkeklerle çiftleşmesine izin vermiyordu. Filmin sonunda yönetmen sanki kasıtlı olarak, lider erkek kaplanın kendi rakipleri tarafından öldürüldüğünü gözler önüne seriyordu.

Tartışma faslında Fenaye filmin ana fikrini toplum hayatıyla kıyasladı: “Bana sorarsanız, kendi erkini dikte ettirmek diktatörlükten ziyade kahramanlık, savaşçılık ruhundan kaynaklanır. Erkek kaplan örneğinde gördüğümüz gibi, mücadele sırasında hayatını yitirenlerin kahramanlığı, savaşçı kişiliklerin yaşamının doğadaki yansımasıdır. Toplumdaki kargaşa, güçlülerin güçsüzleri ezmesi, yasalara uyulmaması, ahlaki erozyon ve yozlaşma, uygarlığın mı, yoksa orman kanunlarına dönüşün mü habercisidir sizce?” – Fenaye’yi konuşuran, zihnine hâkim olan tutkularıydı artık. Kız, toplumun bütün yasalarını ve ahlak kurallarını da doğanın yasalarıyla uyumlu bir şekilde açıklamaya gayret ediyordu. Kendisini dinleyenler, onun çocukluğunu, ilk gençliğini bir ormanda geçirmiş olduğunu düşünebilirlerdi. Tuhaf olan şu ki, Fenaye’nin bu alışılmadık yorumlarına itiraz eden öğrenciler ve hocalar, sonradan kendisiyle evvelkinden daha samimi oluyorlardı.

Fenaye konuşurken coşkuyla, şevkle, heyecanla konuştuğu gibi, gülerken de yürekten gülüyordu. Yürüyüşüne, hareketlerine bakan, kızın olanca güzelliğini gözler önüne sermeye gayret ettiğini zannederdi. Çoğu vakit açık saçık giyinirdi üstelik. Kenardan bakan, kızın kolaylıkla elde edebileceği vehmine kapılırdı. Ne var ki Fenaye, ileri gidenlere haddini bildirmediği de iyi bilirdi.

İçinde yaşadığı gerçek toplumu ormanla kıyaslayan, hareketlerinde fazlaca serbest bu öğrenci kızdan neler beklenmezdi?

Fenaye öğrenci arkadaşlarıyla okulun antresinde durmuş, muhabbet ediyorlardı. Rahibe de gelerek kendilerine katıldı. Herkesle selamlaştıktan sonra:

– Sürpriz var, – dedi; – ama önce Fenaye ile anlaşalım...

Rahibe Fenaye’yi bir kenara çekti:

– Amcamın selamı var...

– Kendisi nerede peki, yüzünü gören cennetlik...

– Dönem bitimiyle ilgili olarak bizim gruba bir davet vermeyi düşünüyormuş...

Çok da beklenmedik bir haber değildi. Ama Fenaye için sevindirici bir haberdi yine de. Rahibe, davete herkesin dilediği bir kişiyi getirebileceğini de ekledi. Fenaye annesini götürmeyi düşündü önce, hemen de vazgeçti. Serbest kalmak istiyordu. Haris’i çok özlemişti. Haris’in ateşli bakışları onu yaksın, kül etsin istiyordu.

Satir restoranı şehir kenarında, deniz kıyısında bir mekândır. Restoranın ismi Yunan mitolojisinden alınmıştır. Satir – ihtiras sembolüdür. Antik Yunan edebiyatına aşinalığı bulunan Fenaye için bunu anlamak zor olmadı. “Bravo Haris’e, turnayı gözünden vurmuş.”

– Davete daha bir hafta zaman var. Ama amcam seni daha erken görmek istiyor. Adresi biliyorsun. Ben kızlarla konuşur, gelirim.

Rahibe’yle Fenaye arkadaşlarının yanına döndü. Grupta hemen herkes Haris’i tanıyordu zaten. Onun Fenaye’ye özel bir ilgi duyduğundan da haberdardı herkes. Davet haberini Sarraf’la Sadıka’ya ulaştırmak işi *Üç Silahşorlar’a* – Zaur, Faik ve Zahir’e havale edildi.

Fenaye Sarraf’a da *d’Artagnan* ismini takmıştı ve Sarraf bundan asla alınmıyordu.

Sadıka tereddüt etmekle birlikte, davete katılma sözü verdi. Sarraf da gitmeyi kabul etti. Bir hafta sonra, akşamüzeri *Satir* restoranında buluşacaklardı...

Fenaye yeni şiirlerini dosyanın arasına koyarak, genç yeteneklere özel sayfalar ayıran *Ayışığı* dergisinin idarehanesine götürdü. Dergi idaresi bir önceki yüzyılın başlarında yapılmış ve halen mimari anıt olarak muhafaza altında bulundurulmuş bir binanın dördüncü katındaydı.

Fenaye, üzerine “Genel Yayın Yönetmeni” levhası çakılı kapıyı açarken, sekreter kız bekleme odasına çeki düzen veriyordu. Kafasını kaldırmadan, Fenaye’ye oturmasını salık verdi. Sekreter kızın aldırışsızlığı, oraya Fenaye gibi çoklarının uğradığının da habercisiydi. O sırada Genel Yayın Yönetmeninin kapısı açıldı ve yüzündeki kırışıklıkları kapatmak için suratına fazlaca allık ve pudra sürmüş bulunan kadın şair Pehpehli odadan çıktı. Geçip giden gençliğini koruma savaşında yenilgiye uğramış olan zavallı Pehpehli, erkek düşkünüydü. Genç kızlar gibi kısacık giyinmesinin, suratına estetik cerrahiler yaptırmasının nedeni de buydu zaten.

Pehpehli, sima olarak tanıdığı Fenaye ile yarım ağızla selamlaştı. Diğer genç şairler gibi Fenaye de kendisini tanır, onun dergilerde sıkça yayınlanan şiirlerinin okurdu. Pehpehli’nin çeşitli pozlardaki fotoğraflarına baktıkça, bunca popüler oluşunu şiirlerine değil, işvesine borçlu bulunduğunu düşünürdü hep. Ama ne var ki işvesini geçip giden zaman alıp götürmüştü. Aynen Pehpehli gibi geçkin Genel Yayın Yönetmeni Sahil Ekberli çeşitli bahanelerle onu başından savmıştı galiba, çünkü kadın odadan çıkarken pek bir neşesiz ve canı sıkındı.

Sekreter kız kafasıyla Fenaye’ye içeri girmesini işaret etti. Genel Yayın Yönetmeni, bu tarihi binanın en geniş odalarından birini çalışma odası olarak kapmıştı. Oturduğu koltuğun ayaklarını yükselttiğinden, olduğundan daha uzun boylu görünüyordu. Saçları dökülmüş, kafası kelleşmiş, kafasının kenarlarında kalan saçlar da beyazlamıştı. Yüzünün rengi solmuştu, buna rağmen yerinden hızla, hatta biraz da şevkle kalkıp Fenaye ile tokalaştı.

Tanışıyorlardı. Sahil Ekberli önceleri de Fenaye’nin şiirlerini basmış, üstelik bir yazısında kızın şiirleri hakkında güzel şeyler söylemişti.

Fenaye kendinden eminlikle elini uzattı, Genel Yayın Yönetmeninin yaşına yakışmayan neşesine nispet yapıyor gibiydi.

Sahil Ekberli hemen her gün gençlerle iç içe olduğundan, onlara nasıl davranmak gerektiğini iyi bilirdi. Keyifli görünüyor, konuşup gülüyor, gençlerle şakalaşmayı iyi beceriyordu. Gençler de yazılarının yayınlanması için bazen adamın endazesiz sululuklarına katlanmak zorunda kalıyorlardı.

– Nasılsın Fenaye Hanım? Bizi yeni şiirlerinle ne zaman sevindireceksin?

Sahil Ekberli düğmeye bastı. Kapıda beliren sekreter kıza:

– Bize çay getir, – dedi.

İsteksiz davranan sekreter kız bir tepsinin içinde iki bardak çay, pahalı şekerleme ve dilimlenmiş limonla geri döndü. Bu, muhabbetin biraz uzayacağı anlamına geliyordu. Sahil Ekberli Fenaye’nin karşısına geçip oturdu ve çocuk oyuncağını andıran küçük çatala çayına bir dilim limon koydu. Feri kaçmış gözleriyle Fenaye’nin açık göğsünü süzdü.

– Yaptığınız iyilikleri ömrümün sonuna kadar unutmam, hocam!

– Gençlerin önünü açmak bizim görevimiz, Fenaye. Hayat sizin artık. Biz unumuzu eledik, eleğimizi astık...

Fenaye itiraz etti:

– Öyle demeyin ama; – sonra da adamın ihtiraslı bakışlarına karşılık verircesine ekledi: – Siz şimdi ömrünüzün en güzel dönemini yaşamaktasınız.

Sahil Ekberli hoşnut olmuştu. Kalkıp Fenaye’ye doğru yürüdü:

– Şiirlerin bir tarafa, konuşman da şiir gibi maşallah.

Fenaye, adamın övgüsüne yumuşak, işveli ve memnuniyet dolu bakışlarla karşılık verdi.

“Sahil Ekberli gibi insanlar kendi nefislerinin kölesidir. Onları ciddiye aldığımı göstermen yeterlidir, kendilerini yeryüzünün en büyük bilgesi zannederler hemen. Bu ‘bilgeler’ er geç içlerini döker ve yapmacık bir gülümsemeyle karşılık verince onlara, senin de kulun kölen olurlar.”

Fenaye el yazısıyla yazılmış şiirlerini çıkarıp masanın üzerine bıraktı. Genç kızın güzelliği yaşlı adamın aklını başından alıyordu. Fenaye'ye biraz daha yaklaştı. Elini onun omzuna koydu. Kızın yumuşak teni sıcaktı. Sahil Ekberli'nin kanı kaynadı, alındaki damarlar kabardı. Ellerini kızın boynunda, boğazında dolaştırdıktan sonra göğüslerine doğru kaydıldı. Fenaye suratına ciddi bir ifade takınarak Genel Yayın Yönetmeninin gözlerinin içine baktı. Adam bu bakıştan sarsıldı, toparlandı. Eli "Altın elma"ya tam dokunacakken, ayağının altındaki taş kayan masal kahramanı misali...

Sahil Ekberli, üzerine su dökülen ateş gibi sönuverdi hemencecik, yüzü gölgelendi. Zavallı nice defalar aynen böyle tutuşmuş, sonra da sönuvermişti. Şans hiçbir vakit gülmemişti yüzüne, asla gülmemişti. Yakından uzaktan tanıdığı kadınlara sulanmakla yele vermişti ömrünü. Pis bir kadın düşkünü ve deyyusun ta kendisi olduğunu bilmeyen yoktu...

Muhayyilesi Fenaye'yi alıp uzaklara götürdü bir anlığına. Kız bir gladyatöre dönüşmüştü şimdi. Öldürücü darbeyi en sona bırakan gladyatörler, mağlup ettikleri rakiplerinin işini mutlaka bitirirler...

Sahil Ekberli'yle yine aynı odada ilk kez tanışmalarının üzerinden fazla bir süre geçmiş sayılmazdı. İlk tanışmalarının hemen akabinde, çalışma odasında yalnız kalan Genel Yayın Yönetmeni, günün birinde bu genç kızla istediği gibi ilişki kuracağına inanarak tatlı hayallere kapılmıştı. Adamın böyle hayallere kapılmasının suçu Fenaye'deydi belki. Güzelliği ve serbest tavırları, Genel Yayın Yönetmenini kışkırtıyordu şüphesiz.

...Gladyatör kendi rakibini deviriyor, ayağıyla onun göğsünün üzerine basarak bu kanlı sahneyi düzenleyen tiranın – hâkimin yüzüne bakıyor. Dövüşmeyi izleyen seyirciler dört bir yandan bağıriyor: "Öldür! Öldür!.." O sırada Genel Yayın Yönetmeninin odasında baş başa olmalarının hiçbir anlamı yoktu: sayısız kalabalık kendilerini izliyor, kendilerine haykırıyordu sanki. Tuhaf olan şu ki, Fenaye bu izdihamın içinde kendine dikilen bir çift gözü apaçık görebiliyordu. Bu, gazeteci gencin gözleriydi – sert ve öfkeli bakıyordu... Aynı gözler Sahil Ekberli'yi de nefret dolu bakışlarla süzüyor, fakat son kararını bildirmek için acele etmiyordu. Fenaye'ye, gladyatörlerin hepsinin eninde sonunda aynı arenada öldürüldüklerini anlatmaya çalışıyordu sanki. Rakibi alt eden bir gladyatör sonsuz özgürlük kazanmaz, olsa olsa ömrünü birazcık uzatır, o kadar!

İşte Haris; memnuniyet dolu bakışlarla Fenaye'nin tarafında durmuş, parmağıyla Sahil Ekberli'yi göstererek kesin kararını bildiriyor. Fenaye, Haris'in de aynı sözü yinelediğini anladı: "Öldür, onu öldür!" Doğanın kanunu bu değil mi zaten: düzenin muhafazası için güçlü güçsüzü mahveder...

Fenaye, geçici bir haz uğruna kontrolünü kaybederek duygularının esiri olan Sahil Ekberli'nin yüzüne baktı. Biraz evvel kocaman ve muktedir bir insan gibi görünen Genel Yayın Yönetmeni suçüstü yakalanmış ve kızın gözünde sinek kadar hükmü kalmamıştı artık. Sineğe, bir kez daha mide bulandırmasına müsaade etmemek için, verilecek bir tek ceza vardır: ezmek...

Fenaye soğuk bir sesle önerdi:

– Şu şiirlerden bir tanesini okusam mı hocam, ne dersiniz?

Sahil Ekberli canlanır gibi oldu. İçinde bulunduğu yakışsız durumdan kurtulmak için iyi fırsattı.

– Tabii, kim bir şiiri şairin kendisinden daha iyi okuyabilir ki?

Fenaye *Taş Nedir?* isimli şiirini seçmişti okumak için.

Siyah renkli çalışma masasının üzerinde beyaz mermer parçasını demin – Genel Yayın Yönetmeninin eli yılan misali onun göğüslerinin arasına sokulmaya çalışırken fark etmişti. Genç kız, adamın gözlerine bakınca, biraz önceki manzarayı – göğsünde yılan gibi sürünen eli ve suratına dikilen şehvetli bakışları anımsadı. Kızın kalbini derin bir ikrah duygusundan mütevellit üzüntü sardı. Kâğıtların arasından *Taş Nedir?* isimli şiirini bulup çıkarırken,

aslında masanın üzerindeki beyaz mermer parçasını – ağır taşı eline aldığını vehmetti... Fenaye, Genel Yayın Yönetmenini alnının tam ortasına nişan almıştı...

– Evet Fenaye, seni dinliyorum, – Sahil Ekberli, genç şairin kendi şiirini okumaktan çekindiğini zannetmişti her nedense. Oysa Fenaye'nin hiçbir şeyden çekindiği yoktu. Amacı, “ölmüş” adamı tekrar “diriltmek” ve onun bu kez neler yapacağını görmektir.

“Aklını başına devşirmedin mi daha?” – Fenaye Genel Yayın Yönetmenine hayalen bu soruyu sormak, arkasından da son darbeyi indirmek niyetindeydi. Biliyordu ki, vakit gelmiş, gecikmeden şiiri okuması ve çekip gitmesi gerekmektedir.

Sahil Ekberli koltuğuna geçti. Oraya oturunca omuzlarını kaldırdı yine. Kervan basan eşkıya misali, Fenaye'yi gözleriyle yemeye başladı. Fenaye bu anı bekliyordu zaten.

Genel Yayın Yönetmeninin yüzüne bakarak ciddi ifadeyle sordu:

– Taş nedir?

Adam gülerken omuzlarını oynattı ve ekledi:

– Maddenin bir parçası.

– Benim bildiğim taşın anlamı biraz farklı ama, dinleyiniz!

Fenaye okumaya başladı. Şiirin muhtevası şundan ibaretti: Taş, uzak atalarımız için bir silah olmuş, onlara savaşlardan sağ salim kurtularak tarih sahnesinde kendi yerlerini alma fırsatını vermiş; fakat zamanla aynı taş, bir kısım insanların vicdanına dönüşmüş...

İlk mısraları duyar duymaz Sahil Ekberli'nin yüreği hop etti. “Neler oluyor? Yoksa Fenaye'nin şiirinde anlattığı o muydu?” Evet, Genel Yayın Yönetmeni kendini hedefte görüyordu. Odasının caddeye açılan pencereleri içeriye tamamen aydınlatsa da, adamın gözleri kararıyor, nutku tutuluyordu. Çalışma masasının üzerine düşen çıplak kafasının kenarlarındaki teller insanın gözbebeğine saplanacak gibiydi neredeyse. Fenaye, “taş” yumak misali büzülmüş olan Genel Yayın Yönetmeninin şakağına “oturtuvermişti”.

Şiirleri adamın gözünün önüne – masasının üzerine bırakıp kapıya doğru yürüdü. Sahil Ekberli neden sonra güçlkle:

– Fenaye... – diyebildi.

Kız durarak geri döndü. Adamın ağzını açacak takati yoktu. Gözlerinde yazılan şeyi ise bir tek Fenaye okuyabilirdi:

– ...Sen ne de gaddarsın!

– Gladyatör dövüşlerinin doğası böyle.

Muhayyilesinde sürekli olarak iki kişiyle yüz yüze gelen Fenaye, son günlerde kendisini tedirgin eden düşüncelerin pençesinde sanki boğuluyor, ıstırap çekiyordu. Bu iki kişiden biri kendinden emin ve kararlı görünen, geri adım atmak niyeti bulunmayan Haris, diğeri ise evlerine yakın gazete bayiiindeki gençti. En tuhafı da şu ki, Fenaye gazeteci gence herhangi bir şans tanımamanın ötesinde, çoğu kişiye cömertlikle dağıttığı tebessümünü dahi zavallıdan esirgemişti. Öyleyse, bu genç adam nereden çıktı, neden onun düşüncelerinin arasında kendine yuva yaptı?

Özellikle böyle bir dönemde, Haris'le ilişkilerinin bu denli mühim aşamasına geldikleri sırada, tatlı hayallerle yatağına uzanır uzanmaz gazeteci gencin inatçı suratının gözlerinin önünde canlanarak uyukularını kaçırmaması nedendi? Fenaye kendisini açık seçik ifadelerle, kesin bir şekilde reddetmiyor, fakat soğuk davranmakla, geldiği gibi çekip gitmesi gerektiğini salık vermeye çalışıyordu. Fenaye'nin dünyasında ona yer yoktu. Ama o çekip gitmiyordu işte. Fenaye onun kim olduğunu, özgeçmişini dahi bilmiyordu. Yine aynı gün – Sahil Ekberli'yle düellosu sırasında – Fenaye Genel Yayın Yönetmeni ile son görüşmesini düelloya benzetmişti – gözlerinin önünde ilk önce gazeteci gencin suratı belirdi. Gazeteci gencin Genel Yayın Yönetmeninin çalışma odasına sokulan hayalinin Salih Ekberli'yi ne denli nefretle süzdüğü

Fenaye'nin aklından çıkmıyordu bir türlü. Açıktır ki genç adam, anafora kapılan Fenaye'ye acıyor, hayalen ona kurtuluş yolunu göstermeye çalışıyor. Asla öfkelenmeyen, yaşamında olup biten her şeyi gülücüklerle karşılayan kızcağız, şimdi kafasını duvarlara vurmaya hazırdı; yeter ki gazeteci gencin siması zihninden, düşüncelerinden kopsun, düşsün. "O da kim oluyor? Haris'e rakip olacak güçte midir? Hayır, ben hariç kimse kaderimle oynayamaz!" Fenaye son kararını vermişti. Ama kendisini üzen ve kızdıran düşüncelerin başka bir nedeni daha vardı...

Fenaye karmakarışık, yorumlanması imkânsız bir rüya görmüş bulunuyordu. Daha çok rengârenk, insanı havalandırıp uçuracak gibi olan tatlı rüyaları hatırlardı aslında. Oysa bu seferki farklıydı. Önce bir bebek bağırması duydu. Koşup yetişince, ebenin ağlayan bir bebeği beyaz beze sarıp yukarı kaldırdığını gördü. Bağırды. Çocuk onundu. Yeni doğmuştu. Doğurmak ne kadar da zahmetli bir işti...

İşte, yatakta sırtüstü yatıyor. Haris'in şimdilik kapıdan, hatta icap ederse camdan girerek onun yanına geleceğini düşünüyor. Kucağında bir demet çiçekle. Çiçek demetini yatağın bir kenarına bırakıp bebeği kucağına alacak. Fenaye bağırarak, Haris'e, "Bebeği dikkatlice tut, henüz çok nahif, gözleri bile açılmadı daha," demek istiyordu. O sırada ebe çocuğu ürpertiyle onun üzerine atarak korkuyla geri çekildi ve yanı başındaki hemşirelere bir şeyler dedi. Hemşireler de korkuyla açılan gözleriyle Fenaye'ye baktılar. Fenaye takat bularak doğruldu ve bebeği kucağına aldı. Çıplak bebek vücudunda sıra dışı hiçbir şey yok. Fenaye bebeğini biraz daha yukarı kaldırdı. Dehşete kapılan ebe ve hemşireler itişe kakışa köşeye sindiler. Fenaye ebenin, "Allah saklasın, dünyanın sonu mu geldi yoksa?" dediğini de duydu.

Fenaye olayın sıra dışılığını anladı nihayet – bebek ne erkek, ne de kızdı! Yoksa gözleri onu aldatıyor mu? Ama hayır! Bebeği biraz daha yukarı kaldırdı, gücü yettiği kadar kaldırdı. Hayır, yanılmıyormuş. Bu bir bebek değil hatta, ağır bir taş! Fenaye yataktan kalktı, ama taşı kafasının üzerinde tutacak gücü yok. Taş onun elinden çıktı... O sırada evlerine yakın bayide gazete satan o çocuk, pencerenin küçük kanadından kuş gibi süzülerek hastane odasına girdi. Kuş, taşı havada yakalamak istedi, yapamadı. Taş, Fenaye'nin ayağının üzerine düştü...

Zinaye, yatağında rahat yatamadığını anladığı Fenaye'nin suratına baktı, ona bunca yakın olan bu simada korkunç ıstırapların işaretini gördü. Kız kan ter içindeydi, her zamankinden farklı olarak yüzü pembeleşmemiş, bilakis rengi uçmuştu.

Zinaye yorganı çekiştirerek kızı dürttü. Fenaye, kâbusun pençesinden güçlkle kurtuldu. Gözlerini açarak birkaç dakika boyunca etrafına, annesinin yüzüne ifadesiz bakışlarla baktı.

Zinaye bir kez daha dürttü kızı:

– Kalk kız, kalk, öğlen oldu. Bu saate kadar uyunur mu? Herkes plajlardadır şimdi.

Fenaye korkuyla titriyor, endişeyle sağına soluna bakıyor, gördüklerinin rüya mı, yoksa gerçek mi olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Ayağını sürüyerek ve yalpalayarak banyoya yürüdü. Annesi peşinden gitti. Soyunmasına yardım etti. Anlamadığı bir şeyler söyleyerek çıktı. Fenaye düşün altına girdi. Ilık su, vücudundaki ürpermeyi yıkayıp götürdü yavaş yavaş.

Kız kurulanıp üzerini giyininceye kadar annesi çayı demledi. Fenaye suskundu. Zinaye, kızının huyunu bildiğinden hiçbir şey sormuyordu. Aslında fazla tedirgin de değildi kadın. Ergenlik yaşına ulaşan her genç kızın buna benzer şeyler yaşayabileceğini biliyordu. Fenaye ise gördüğü kâbusun etkisinden kurtulamamıştı daha. Şuuru yavaş yavaş aydınlanıyordu...

Bugün evden dışarı çıkmayacaktı. Haris'in davetine birkaç gün vardı daha. Bu davetten sonra ikisi arasındaki bağın daha da güçleneceği ve yakınlıklarının doruk noktasına ulaşacakları artık apaçık belliydi. Fenaye, kendini bu davete psikolojik olarak çok hazır hissediyordu. Bundan böyle, onu Haris'ten kimse ayıramazdı. "Ya şu gazeteci çocuk?"

Belki giyinip parkta dolaşmak için çıkar, ya da plaja giderdi. Annesi, bu halde plaja gitmesinin asla doğru olmayacağını iyice tembihlemişti ama...

Fenaye evde vakit geçirecek bir şeyle uğraşmak istedi, olmadı. Canı fena halde sıkılıyor, asabı bozuluyordu. İnatçı olmasa ve gururunu düşünmese, Haris'i telefonla arar, hatta eve gelmesini bile isterdi. Ya da onu alıp bir yerlere götürmesini söylerdi. Ama bunların hiçbirini yapmadı. İnat ve tahammül açısından Fenaye'nin Haris'ten eksik kalır bir tarafı yoktu.

Şeytana lanet! İşte yine o – gazeteci genç. Sokağın kenarında durmuş, ona bakıyor. Ne zamandan beri burada dikilmiş bekliyordur, kim bilir?

Fenaye aldırışsız selam vererek geçmek istedi, ama gazeteci genç erken davrandı:

– Merhaba, Fenaye Hanım.

– Merhaba, – gazeteci gencin sırf kendisini beklediğini bilmesine rağmen, oralı olmadı. Adımlarını biraz yavaşlattı, ama durmadı. Gazeteci genç kesin kararını vermiş, kalbindeki her şeyi bugün açıp söyleyecekti anlaşılın.

– Ben... – Gazeteci genç lafının devamını getiremedi; Fenaye'nin durup kendisine tuhaf tuhaf bakması afallamasına neden olmuştu.

– Evet, bir şey mi söyleyecektiniz? – Fenaye biraz yumuşadı.

Bu, adama cesaret verdi:

– Sizinle ciddi konuşmak istiyorum...

– İlginç; benimle hangi konuda ciddi konuşacaktıydınız?

Gazeteci genci buraya getiren, kalbinin hükmüydü. Kaderinin bu randevudan asılı olduğunu biliyordu. İçinde kabaran duyguları daha fazla saklayamayacağını sevkıtabii ile hissediyordu. Diğer yandan, son günlerde Fenaye'nin geçirdiği psikolojik sarsıntıları da kızın yüzünden anlıyor ve kendi kendine, Fenaye'nin de onu anladığını, fakat seçim yapmakta zorlandığını düşünüyordu.

Fenaye küçük adımlarla yürümeye devam etti. Gazeteci genç de onun yanı başında yürümeye başladı. Heyecanını alt edemiyordu ve şaşkındı. İşin kötüsü, Fenaye durağa varınca otobüse binecekti. Konuşmaları yarım kalacaktı yani. Bir daha kıza yaklaşma fırsatını kim bilir ne vakit yakalayacaktı...

Ama öyle olmadı. Fenaye durağa yürümedi. Sokağın karşısına geçip arabaların bol olduğu yerden uzaklaştı. Bir süre ikisi de sessiz kaldı. Galiba, kendi içlerinde duygularını tartıyorlardı. Fenaye, “Çok iyi, işte şimdi her şeyi açıklığa kavuştururuz; farklı dünyaların insanı olduğumuz açığa çıkar ve herkes kendi sınırına çekilir, ben de onun esrarlı ve şüpheli bakışlarından kurtulmuş olurum,” diye düşünüyordu.

Genç adam ise nereden ve neden başlayacağını kestiremiyordu: “Önce adımı mı söylesem? Belki adımı bile bilmiyordur.”

Fenaye çam ağacının gölgesine varınca, durdu. Güneş her tarafı öylesine yakıp kavuruyordu ki, insanlar gölgelikten kenara adım atmaya çekiniyorlardı. Gazeteci genç sırtını çam ağacına yaslayarak içini saran heyecandan kurtulmak, duygularını söze dökmek istedi. Ateşin içinden geçmiş olan ve hiçbir şeyden korkmayan bir adam, şimdi neden çekiniyor acaba?

– Anlat bakalım genç adam, seni dinliyorum, – Fenaye elindeki mendille suratını yelpazeledi. Bu hareketiyle, acelesi olmadığını göstermek istemişti.

– Benim adım Fedai.

– Firari olmasın?

Gencin kaşları çatıldı:

– Benimle alay ettiğinize inanamıyorum.

– Hayır, estağfurullah. Espri olsun diye dedim.

- Öyleyse dahi, incindim. Çünkü firarileri gördüm ben.
- Belki onları yakalamak için peşlerinden koşmuşsundur hani?
- Hayır, koşmadım. Ben koşamıyorum çünkü, ayağımın topuktan aşağısını mayın parçaladı.

Duyduğu bu haber Fenaye'yi sarstı, pişman etti. Acıma duygusu kızın içini kanattı. Fenaye kendini suçladı.

İşin kötüsü, Fedai de hissetti bunu. Aşkını ilan etmeğe hazırlandığı kızın kendisine acımasını kabul edemezdi o. Fedai, kendi duygularının temizliğinin bu kız tarafından anlaşılmasını istiyordu. Gönlünde, sevgilisine yazın serinlik verecek, kışın onu ısıtacak tükenmez bir aşk çeşmesi barındırdığının bilinmesini arzu ediyordu.

Fedai sakatlığını ve bir sürü problemle boğuştuğunu Fenaye'ye anlatmaya hazırdı zaten. Niyeti, kızla bir yuva kurmak, baba olmak, evlat yetiştirmekti. Fakat aralarındaki kısa konuşma Fenaye'yi ondan uzaklaştırıyor, sanki emellerini taş a çarparak paramparça ediyordu.

Aniden Fedai'nin gözünde şimşekler çaktı. Sıcak hava cereyanı yerini fırtınaya, boraya bıraktı. Sanki Bakü'de değildi de, asker arkadaşlarıyla beraber Murov Dağı'nın öteki yamacında, keşif kolundaydı ve düşman kuvvetlerin arkasına geçmeye çalışıyordu. Ermeni savaşçılarıyla karşılaşmaları an meselesiydi, ama yüreklerinde zerre kadar korku yoktu ve emin adımlarla yürüyorlardı. O sırada komutanın söylediği sözler aynen çınladı kulaklarında: "Düşman kuvvetlerle çevrilmiş durumdayız. Ama korkmuyoruz, çünkü kendi topraklarımızın üzerindeyiz. Gün gelir, kızlar sizi birer kahraman gibi karşılar ve sizin eşiniz olmakla iftihar eder. Onların sizden doğurdukları erkek evlatların sırtı yere gelmeyecek. Yaşamını yitirenler kutsal şehitlik makamına yükselecek. Şehitlerin adı verilen çocuklar, onların ruhunu yaşatacak. Yara alanların, sakat kalanların her zaman halkımızın başının üstünde yeri olacak."

Savaşın her anında – ister bir çatışma sırasında, ister muharebesiz ve sakin geçen bir günde – kimse tehlikelerden emin değildir. Sakinlikler büsbütün görecelidir.

...Tek kişinin yürüyebileceği patikanın kenarında insanın beline çıkan kar vardı. Yedi kişilik tim, verilen görevi yerine getirmiş, geri dönüyordu. Kendi birliklerinin kontrol alanına varmalarına az kalmıştı. Emredildiği üzere dikkatli yürüyorlardı.

Aniden ayağının altında bir boşluk hissetti. Sonra tabanı sert bir şeye çarptı. Galiba bir demirdi. İçgüdüsel olarak, bir mayına bastığını hissetti. O an ayağını çekecek olsa, mayın parçaları hem onu, hem de arkadaşlarını delik deşik ederdi. Ayağının altında basınç gitgide çoğalıyordu. Arkadaşlarını uyardı. Onlar derhal yere yattılar. Kendisi de çukurdan kenara sıçrayarak kendini yere attı ve yüzükoyun uzandı.

Patlamanın ardından arkadaşları koşup gelerek onu yerden kaldırdılar. Mayın Fedai'nin bir ayağını parçalamıştı...

İşte şimdi Fedai yine öfkeyle ayağını yere sıkıca basmış. Sağ ayağı takmaydı, ama Fedai, onun acısını büsbütün hissedebiliyordu. Doktorlar, kaybettiği ayağının acısını daha uzunca bir süre duyacağını söylemişlerdi. Özellikle çok soğuk, çok sıcak ve çok rutubetli havalarda. Bir de fazla sinirlenince...

Sıcak hava dalgası yerden yükselip insanın yüzünü yakıyor, sonra kızıl yel olup ortalıkta fır dönüyor, insanın soluğunu tıkıyordu. Her şeye rağmen, yakıcı yaz sıcakları bu duruma alışkın olan insanları sersemletmiyor, işten güçten koparmıyordu. Yakından uzaktan geçip gidenler, galiba onları fark etmiyorlardı bile. Bu Fedai'nin işine geliyordu. Başka türlü, bir şey soran olsa, durumu izah etmesi veya bir şey uydurması, ya da ters bir cevap vermesi gerekecekti.

"Bütün devirlerde sevda iptilasına tutulan âşıkların temiz duyguları alaya alınmıştır. Şu âşıklar da tuhaf adamlar ama: şanına destanlar dizilsin, sevdaları masal gibi anlatılsın diye aşklarını acıya, faciaya dönüştürmeleri gerekiyor mutlaka. Bunda bir hikmet var belki. Zaman zaman insanların aşk denen belaya müptela oluşu Allah'ın ezeli kanunlarından biridir kim bilir. Gelecek kuşaklara ibret olsun diyedir ihtimal. Peki, şimdi ne yapmalı? Bizden önce aşk

ateşine yananların kendilerini ateşe atmaları nafile miymiş yani? İçimizden kaynamaya başlayan aşkı zamanında fark edemiyorsak, bunun suçlusu kim? Aşk belasına tutulandan bahsedilirken hep o zavallıların muhiti, yani zamane suçlanır. Âşıklar kendileri ise masum ve tertemiz kişiler olarak tanıtılır. İkimiz de kâfi derecede yaşam deneyimine sahibiz. İyiyle kötüyü, doğruyla eğriyi, gerçeğe yalını birbirinden ayırabilecek durumdayız. Buna rağmen, bizi belalardan koruyacak olan kurtuluş yolunu neden göremiyoruz?”

Düşünce seli bazen onu aynen dağ çayı misali koynuna alıyor ve bir oraya bir buraya çarpa çarpa sürükleyip götürüyordu. Akıntıda bir kütüğe takılmasa, ya da kıyımın girintili çıkıntılı kayalarından birine tutunmasa, cesedi çayın deli dalgalarının dinginleşip huzura kavuştuğu ovada bulunacaktı sonunda. Ve belki orası öyle tekin bir yer olacaktı ki, öldü mü, kaldı mı kimse haber alamayacaktı. Onun cansız cesedini didikleyen kuşlar, parçalayan yırtıcılar ağızlarında nasıl bir tat hissedeceklerdi acaba? Sevmiş bir insanla, sevgisiz bir hayat yaşamış insanın eti, kanı arasında fark var mıdır ki? Şimdi bu farkı düşünecek durumda değildi. Ama sorular kafasının içinde dolanıp duruyor, kendi mantıklı cevabını bekliyordu. Fakat bütün zihnine hâkim olan bir düşünce vardı: Fenaye'den ayrıldıktan sonra, çalıştığı bayiin sahibini bulur, hesabının görülmesini ister ve köyüne dönerdi. Köyde bir lokma ekmeğini kazanırdı muhakkak; ihtiyar annesi oğlu için kız istemeğe gider ve kader ona da gülerdi nihayet. Köyde herkesin aslı nesli bilinir. Babası fakir bir adamdı gerçi, ama köyün sayılan adamlarıydı. Her nedense, savaş sürerken babasının karakışın ortasında kalkıp Murov Dağı'na gelişini anımsadı şimdi. Baba oğul birbirlerine sarılmış ve uzunca bir süre tek kelime edememişlerdi. Neden sonra adamcağız şöyle konuşmuştu:

– Evladım, dikkat et, düşmanın kurşunundan kendini sakın, demek için geldim...

Fedai'nin gövdesi titredi. Zayıf vücudu bu hızlı düşünce akıntısına dayanamıyordu. Kendini suçlamak istiyordu, ne var ki kız henüz son sözünü söylemiş değildi. Fenaye onu beğenmeyebilirdi. Kendisini sevmeyi diye, kızını ayıplama hakkına sahip miydi? Sabık savaşçı, her şeyi savaşın kanunlarıyla ölçüyordu galiba. Fedailerin sevilmesi, anlaşılması için hep toplar gürlmeli, tanklar nara atmalı mı yani? Hayır, barış döneminde yaşamın yolu bambaşkadır.

Fedai, kızın kendine karşı büsbütün kayıtsız olmadığına, onun içinde kaynayan berrak aşk çeşmesinden haberdar ve bu çeşmenin hep böyle berrak kalacağından emin bulunduğu inanıyordu. Öyleyse, Fenaye'nin önünü kesen nedir? Sabık savaşçının – keşif kolunun derin bir sezgiye sahip bulunan başarılı askerinin anlayamadığı husus işte buydu. Fedai bu sorunun yanıtını arıyordu...

Fedai her halükarda son sözünü söyleyecek takati buldu:

– Sizin şahsınızda ideal bir insanı zihnimde canlandırdığımı söylemek istemişim. Belki de yanılıyorumdur ama. Zira göz hakikatsiz olur, insanı aldatır derler...

– Beni seviyorsunuz yani?

– Evet, seviyorum.

– Benimle evlenmek, bir yuva kurmak istiyorsunuz...

– Elbette.

– Beni eşiniz olarak görmek istiyorsunuz.

– Öyle.

– Seni anlıyorum, Fedai. Bana göre, gelinlik – bir kafesten başka bir şey değil. Benim çok güçlü kanatlarım var. Hiçbir kafes benim inadıma karşı koyamaz.

Bu anlarda Fedai, bayide gazete satan birine benzemiyordu. Uzunca zamandan beri kendisini terk etmiş olan yiğitlik duygusu yine bütün varlığına hâkim olmuş bulunuyordu.

Gerilen elleri, kalbinde kabanar öfkeyi güçlülükle zapt ediyordu.

– Fenaye Hanım! – Fedai kıza seslendi, sonra sustu. Yaşam hikâyesinin, karşısındaki kızın bilmediği yönlerini – üniversiteyi dışarıdan okumakta olduğunu, artık üçüncü sınıfta bulunduğunu, yakında kendi uzmanlık alanına uygun bir işe başlayacağını söylemeği düşündü

bir anlığına. Fakat bunların hiçbirini söylemedi. Fenaye'nin kalbine bambaşka duyguların hâkim olduğunu anlıyordu çünkü. Bu kızın kemikleri, eti, kanı, ruhu o duygularla yoğrulmuştur.

– Bir şey mi söylemek istemiştiniz?

– Artık diyecek bir şeyim yok. Savaşırken komutanımız şöyle derdi...

– Komutanın sözleri savaşırken geçerlidir.

Bugünün Fenaye açısından da önemi vardı. Sabık savaşçının zavallı ve mazlum bir genç olmadığını görmüş bulunuyordu. Gazeteci genç, onun aşkını bir sadaka gibi istemiyordu. Fenaye onun bu halini takdir ediyordu, ama söyledikleri yüzünden pişman değildi yine de. Genç adam acı çekmekten kurtulacaktı en azından. Fenaye onun gözlerinin içine baktı. Bakışlarından ateş saçılıyordu. Aynı ateşin içinde derin bir esef duygusunun kıpırdanışlarını görmemek imkânsızdı. Başka türlü olamazdı zaten. Fedai'nin aşk oku taşta çarpmıştı.

Fenaye:

– Hoşça kalın; müsaadenizle gideyim artık, – dedi.

– Nereye gideceksiniz?

– Hipodroma, at yarışlarına.

Fedai, kızın ciddi olup olmadığını farkına varmadan konuştu:

– Adımınızı dikkatli atın.

– Mayına basma ihtimali mi var?

– Evet.

– Savaş Bakü'ye uzak...

İkisinden birinin oradan hemen uzaklaşmayıp biraz daha oyalanması, hiçbir şeyi çözecek değildi muhtemelen. Her şey açıldı. Ayrıldılar. Fenaye metronun *Gençlik* istasyonundan çıkarak çamların arasından yürüyüp hayvanat bahçesine gitmek istiyordu. Stadyum gişelerinin yanından geçerken besili atların resimleri olan afişi gördü. At yarışı meraklıları hipodroma davet ediliyordu. Resimde mavimsi bir at şaha kalkmıştı. En altta yarışın yapılacağı gün ve saat yazılıydı.

At yarışı bugünmiş. Fenaye demin at yarışı meselesini öylesine uydurmuştu aslında. Şimdi bu, hoş bir tesadüf müydü acaba, yoksa kader onunla oyun mu oynuyordu? Sahiden hipodroma – at yarışına gitse miydi?

Şaha kalkmış mavimsi at kantarmasını çiğneyip koparmak, koşarak dünyanın öbür ucuna gitmek – özgürlüğüne kavuşmak istiyordu sanki. Atın gösterişli gururu ve dizginlerinin çekilmesine başkaldırması Fenaye'nin hoşuna gitti.

Reklamı yapanlar ve fotoğrafçı hedefi tutturmuştu. Çoğu zaman böyle olmuyor ama, resimdeki romantizm gerçeğe dönüşünce sıradanlaşır. Fenaye o kadar derine inmekten bilinçli olarak kaçındı. Resimdeki at, onun idelindeki insana uygundu çünkü. Fenaye, insanoğlunu da aynen böyle görmek istiyordu. İnsanoğlunun, özgürlüğünü ve hürriyetini elinden almaya çalışanlara karşı acımasızca mücadele etmesi gerektiği inancındaydı. Şaha kalkmak isteği gözlerinde sönen Fedai'ye yaptığı gibi mesela...

Fedai'ye karşı çok mu acımasız davrandı acaba?.. Fedai, açıktır ki, izzetinefis sahibi bir adamdı. Gerçek bir aşk ateşinin alevlenmesi için izzetinefisten daha güvenilir bir duygu olamaz. Kızın özgürlüğünü elinden almak düşüncesi, Fedai gibi insanlara yabancıydı.

Fenaye bunu anlıyordu; ne var ki Fenaye'nin anladığı, farkında olduğu başka meseleler de bulunuyordu. Fedai, tertemiz aşkıyla onu bir ömür kendine boyun eğdirmeği başarabilirdi. Fenaye'yi asıl korkutan buydu işte. İyi bir eş, şefkatli bir baba olmak için yaratıldığı Fedai'nin yüzünden okunuyordu. Oysa Fenaye bir koca değil, kendisi gibi özgür, hür, tutkularının peşinde koşabilecek, fakat onların esiri olmayarak onlardan – onların sağladığı dahilî enerjiden aldığı güçle yaşama tepeden bakacak bir düşünce arkadaşı, birbirlerini tamamlayacakları kuvvetli bir yandaş istiyordu.

...At yarışı... Kız ata isim bile bulmuştu – *Güçlü*. *Güçlü*'yü görmek için hipodroma gitmesi gerekiyordu. Cep telefonunu hep yaptığı üzere yine evde unutmuştu. Metroya inen merdivenlerin başında – altgeçidin önünde genç çocuklar cep telefonlarıyla konuşacak müşteri bekliyorlardı. Rahibe'yi aramak istedi.

Telefoncu çocuğa yaklaştı.

– Buyurun hanımefendi, istediğiniz memleketi, yurtdışını, yabancı ülkeleri, nereyi isterseniz arayabilirsiniz...

– Peki, peki, herkesi toplama bakalım buraya. O kadar misafiri ağırlayacak yer bulamayız.

Telefoncu çocuk da dil otu yemişçesine laf altında kalmadı:

– Sizin gibi güzel bir hanımı görmeği kâr saymayacaklarsa, yıkılsın şu dünya!

– Öyle konuşma, dünya yıkılsa, cep telefonunu kaybedersin.

Telefoncu çocuk yutkundu, nutku tutuldu. Elindeki telefonun, onun biricik geçim kaynağı olduğunu unutmuştu galiba. Telefonu iki eliyle sıkıca kavradı. Sanki dünya şimdi yıkılacaktı. Fenaye gülmeğe başladı. Yürekten kahkahalarla güldü. Telefoncu çocuk bozuldu. Kendini kaybettiğinden, numarayı dahi doğru çevirmekte zorlandı bir süre. Nihayet toparlandı.

– Alo, buyurun.

Fenaye:

– Sen misin Rahibe?

– Evet, Fenaye, bir şey mi oldu?

– *Gençlik* metrosunun yanındayım, Rahibe. Hemen buraya gel. Bugün at yarışı var. Bir saat kadar sonra başlayacak. Gel de hipodroma gidelim.

– Nereden aklına esti bu?

– Gel, eğlenceli olur.

– Bekle, geliyorum öyleyse. Amcama da haber vereyim mi?

– Sen de az değilsin ama...

Fenaye'nin zihnini tüm gün meşgul eden Haris'e ilgisinin o sırada da varlığının tamamına hâkim olduğunu inkâr etmesi anlamsızdı elbette. Ama adına “erkek” denen mahlûkları inceden inceye irdelemek belki kadının asıl görevidir. Bundan daha ilginç ne olabilir ki?.. Fenaye işte böyle düşünüyordu. Şimdi orali olmamasının nedeni buydu. Oysa gerçekte, neredeyse Haris'le nefes alıyordu.

Aradan yarım saat bile geçmeden, onlar Fenaye'nin yanına varmışlardı. Yeni, ithal bir araba vardı altlarında. Haris'in neşesine diyecek yoktu. Fenaye Rahibe'yle öpüşerek görüştü, Haris'le de tokalaştı.

Önce Fenaye konuştu:

– Evet, gidiyor muyuz?

– Gidiyoruz, – Haris hemen yanıtladı.

İkisi de Rahibe'nin yüzüne baktı. Rahibe, orada fazlalık olduğunu geçirdi aklından. Hatta kendi içinden, onlarla sonuna kadar takılıp takılmamak gerektiği meselesini çözmeğe çalıştı.

Fenaye onun zihnini okudu sanki:

– Hayır, Rahibe, sen bizim yanımızda asla fazlalık olamazsın, – dedi.

– Tabii ki, bizi kimse ayıramaz. Ama şimdi ne düşündüm, biliyor musun?

– Ne düşündün?

– Asıl insaniyet, başkalarının saadetini istemektir. Allah böyle insanlara gönüllerine göre verir.

Yaşta kızlardan büyük olan Haris, kendini yeterince deneyimli ve akıllı biri sayıyordu. Oysa şimdi bu gencecik kızların görmüş geçirmiş insanlara özgü konuşmaları onu şaşırtıyordu. “Yeni devir, yeni yaşam hem de yeni insanlar yetiştiriyor demek ki...”

Haris, yeğeni Rahibe'nin de, gönlünü her gün biraz daha fazla kaptırdığı Fenaye'nin de geleneksel yaşam biçiminden neden imtina ettiklerini anlayamıyordu. Bunun nedeni neydi acaba? Çocuk yetiştirmenin zorlukları mı, yoksa fakirliğe düşmek korkusu mu? İkisinin de

ailesi paraya para demiyordu ama. Bu kızların anne babalarının şefkatine ihtiyaçları yoktu. Haris kendi kızını, onunla aynı yaşta bulunan bu kızlarla kıyasladı. Hayır, onun kızı bu yolda yürüyemezdi.

Bakü hipodromu Haris'in on yıl önce gördüğü kadar kalabalık değildi, ama yine de yeterince fazla seyirci vardı. Nicedir buraya uğramıyordu yolu. Savcılıkta çalıştığı dönemde, neşeleri yerinde olduğu sıralarda meslektaşlarıyla hipodroma gelir, en iyi yerlere kurulur, kendi aralarında bahis oynar ve kaybedenin parasıyla bütün bir gece *Intourist* otelinde keyif çatarlardı. Şimdi Fenaye'nin at yarışını izlemek istemesi onu sevindirmişti. Kızla *Satir* restoranında buluşmayı bekliyordu gerçi, ama kısmet bugüneymiş. Daha iyi. Haris'in bu süre zarfında Fenaye'yi özlemediği söylenemezdi. Bazen kalbinde başkaldıran duygular yüzünden neredeyse kendinden nefret edecek gibi oluyordu. Özellikle de Fenaye'yle ilk yakın teması aklından çıkmıyordu. Haris'in hayatına pek çok kadın girmiş, adam genç kızlarla bazen günlerce vakit geçirmişti. Fenaye'nin ateşli soluğu onu yakarken, "Bu kıza daha hiçbir erkeğin nefesi dokunmamış," diye düşünmüştü. Kızın, Haris'in kollarının arasında titremesinin, fazlaca heyecanlanmasının nedeni de bu olmalıydı. Sıra dışı bir kişiliğe, alışılmadık bir karakter yapısına sahip bulunan bu kız, başka bir adamla mesut olabilirdi belki. Haris Fenaye'yi yoldan çıkarmak, tatlı vaatlerle kandırmak niyetinde değildi. Zira Fenaye de böyle bir şeye fırsat vermemiş, bilakis, davranışlarıyla, Haris'in şahsında kendi idealini bulduğunu ima etmişti. Bu durum Haris'in işine geliyordu – Fenaye'nin Haris'ten hiçbir beklentisi yoktu. Kız, kendi tertemiz duygularına herhangi bir şekilde karşılık beklemekten neredeyse bütünüyle uzaktı. Haris'in bekâr hayatı yaşadığını bilmesine rağmen, bir kez olsun evlilik bahsini açmış değildi; belki de bunun için daha erken olduğunu, bu konuların henüz sırası gelmediğini düşünüyordu.

Fenaye'nin nazarında erkekle kız arasında, örneğin Sarraf'la Sadıka'nın ilişkileri misali bir ilişkinin on paralık değeri yoktu. Fenaye, böyle bir ilişkinin, insanoğlunun kendine karşı riyakârlığı olduğu kanısındaydı. Sadıka Sarraf'a tutkun, aşkından ölecek az kalsın, ama onunla çıkmaya cesaret edemiyor. Böylesi iyi mi sanki? Bu, Avrupa'nın iki asır önce gömdüğü bir geleneğin hâlâ kölesi olmak değil mi? Ve bu halde, sen ne işe yararsın? Artık senin yerini dolduracak bir iksir de keşfedilmiş üstelik. O, bütün sorunları senin yerine çözüyor. Bu iksir – kapital. Demirden tabanını yere sağlam basarak acele etmeden yürüyen kapital. Ahlakı, insan sevgisini, özgürlüğü kendi kapısının kölesine dönüştüren kapital. Kapital – biricik değerdir. Ondan gayrisi – zayıfların muhayyilesinin uydurduğu seraptır. İnsan toplumunda kapitalden daha güçlü olan tek şey, yalnızca insanoğlunun ölümüdür. Ama bazen kapital yoksa, en kıymetli bir zatın cenazesi bile ortada kalabilir.

Halihazırda para çoğu insan için insaf ve vicdan demek değil sadece, hem de güzellik demektir. Aman Allah'ım, bu devirde insanlar parayı hem de namus, bekâret, kutsallık gibi değerlerin yerine koyuyor. Para, çirkin birini eşi benzeri yok bir güzelmiş gibi gösterebilir...

Fenaye hayalen Haris'in koluna girdi ve kedi misali adama sokuldu...

Yeryüzünde bundan daha kudretli ne olabilir? Tanrı'nın yarattığına düzeltme yapmak hakkı yalnızca kapitale aittir!..

...Jokeyler, yarışa hazır atları başlama yerine getirdiler. Haris ikisinin arasında oturmuştu:

– Kim bahse giriyor? Yenilen...

– Benim bahse gireceğim adam daha gelmedi.

Rahibe kurnazca gülümsedi.

Fenaye atları teker teker süzüyor, resimdeki mavimsi atı – *Güçlü*'yü arıyordu. Galiba buldu. Çulunun üzerinde "21" numarası yazılı atı göstererek:

– İşte şu at birinci olacak, – dedi.

Haris'in de gözü aynı attaydı. Bu at sanki yerinde duramıyordu. Sırtında da sıksa bir jokey vardı. Ama adamın gayet deneyimli olduğu hemen anlaşılıyordu. At, sırtındaki adamın kendinden emin hareketlerine boyun eğiyordu. Jokeyi, sanki bu ata, hep birinci gelmek için doğmuş olduğunu telkin ediyordu!

Haris başka birini – boz bir safkan seçti. O da göz dolduran bir attı.

Fenaye önerdi:

– Atlarımıza isim takalım mı? Benimkinin adı *Güçlü*. Ya seninki?

Haris bunu düşünmemiştir.

– Adın ne önemi var? – diye sordu.

– Ad da kaderin kismetidir. Herkes kendi adına yakışır yaşıyordur belki...

– Peki, benim atımın adı... – Haris biraz düşünmek zorunda kaldı. Kendi adını koymayı bile aklından geçirdi.

Fenaye onun fazla düşündüğünü görerek:

– Senin atımın adı da *Kismet* olsun, – dedi.

Haris de, Rahibe de güldüler. Haris kabul etti:

– Olsun bakalım.

Atlar Fenaye'nin gözünde gücün, kuvvetin sembolü gibiydi. Toynaklarıyla toprağı eşiyor, kantarmalarını çığneyip koparmaya çalışıyorlardı sanki. Her biri kendini göstermek, diğerlerinden daha iyi olduğunu kanıtlamak, bununla da daha fazla insanın sevgisini ve beğenisini kazanmak istiyordu sanki.

Birazdan başlama işareti verilecekti. Tabancanın patlamasıyla öne atılan atlar bir kader koşusuna çıkacaktı. Birinci gelen atın gücü, diğer yetenekleri teker teker övülecekti. Bazı insanlar jokeyin becerilerinden bahsedecek, uzmanlar atın şeceresini sayıp dökcek ve soyun irsi özelliklerinin genler aracılığıyla kuşaktan kuşağa devredilmesi hakkında kim bilir neler anlatılacaklardı.

Fenaye Haris'e gittikçe daha fazla sokuluyor, onun sıcaklığını kendi varlığında daha iyi hissetmek istiyordu.

Koşu başladı.

Önce sakın bir halde, hatta biraz da aldırıışsız izlediği yarışın sonlarına gelirken, Fenaye'yi bir heyecandır sardı. *Güçlü*'nün önünde üç, dört at vardı. Atlar kendi kulvarlarında doludizgin koşuyor, sanki o hızla dünyanın öteki ucuna ulaşmaya çalışıyordu. Üçüncü turda *Güçlü* öne çıktı.

Dördüncü turda *Güçlü*'nün yanı başında başka bir at, biraz gerisinde ise boz safkan – *Kismet* koşuyordu. Son turda kimsenin dikkatini çekmeyen başka bir at öne çıktı. Bu atla *Güçlü*'nün arasında çok küçük bir mesafe vardı. *Kismet* aniden kulvar değiştirerek *Güçlü*'nün ve onun yanı başında koşan diğer atların önüne geçti. Şimdi ondan daha ileride bir tek at bulunuyordu. Yarışın kaderinin belirlendiği saniyeler gelmişti.

Tam da o sırada en öndeki at tökezledi. Bitiş çizgisine birkaç metre varken gerçekleşen bu korkunç olay, seyirciler arasında bir uğultu dolaşmasına neden oldu. *Kismet* tökezleyen atın yanından geçmek istese de, başaramadı. Onun göğsü, önündeki atın böğrüne çarptı ve *Kismet* yere devrildi.

Her şey aniden oluvermişti. Seyircilerin birbirine çarpan ellerinin sesi kurşun patlaması etkisi yarattı. Atlar, bir uçurumun dibini boylayacakmışçasına tepe taklak oldu. Jokeyler top misali yuvarlanıp bir kenara düştü.

Güçlü, devrilen iki atın arasından neredeyse sıvışarak geçti ve bitiş çizgisine, kendini takip eden attan topu topu bir an önce vardı.

Seyirciler birinci gelen atı alkışlayacaklarına, az önceki olayın – çarpışmanın nedenlerini tartışıyorlardı. Her zamanki gibi, koşu alanının dünya standardına uygun olmadığı ve yarışın organizatörlerinin işlerine itina göstermedikleri, bu tartışmanın ana konularıydı. Jokeyleri eleştirenler ve olayın suçunu onlarda görenler de bulunuyordu.

Haris'in bütün neşesi kaçmıştı. *Kısmet* boynunu kırmışmış. Diğer atın durumu da kötüymüş. Olanı biteni kaderin bir oyunu gibi değerlendirmemek elde değildi. "At murattır" derler. Belki bu, sıradan bir yarış değil, gerçekten de bir talih denemesiydi...

Rahibe, yüzü bembeyaz kesilen amcasını düşüncelerinden koparmak amacıyla onun koluna hafifçe dokundu. Haris sarsılmıştı. Kapısını henüz çalan şansın bir daha ona sırt çevireceğine inanmaya başlaması fanatikçe kaderciliğinden mi kaynaklanıyordu acaba, ya da seçmiş olduğu yolla ilgili içinde şüpheler mi başkaldırıyordu? Başaracağına bunca inanılan, birinciliğe doğru doludizgin koşan atın boynunun kırılması ciddi bir uyarı olabilir miydi? Bu soruların cevabını bulamıyordu. Ama her halükarda olup bitenler iyiye alamet değildi...

Yarıшта yaşanan istenmeyen olay dolayısıyla hoparlörler aracılığıyla seyircilerden özür dilendi. Yarışı "21" numaralı atın birinci bitirdiği ilan edilince, alkış sesleri hipodromu inletti. Seyircilerin yüzünde topu topu birkaç dakika öncesinin esef duygusundan hiçbir iz kalmamıştı. Haris de kendini toparladı ve *Güçlü*'yü alkışladı. Kendisine sokulan Fenaye'yi öperek tebrik etti. Hipodromdan hep beraber çıktılar.

Hava henüz kararmamıştı. Akşamın serin havası insanın ruhunu dinlendiriyor, huzur ve dinginlik yayıyordu.

Bu sefer de önce Fenaye konuştu:

- Senin neden bu kadar sarsıldığını anladım ben.
- Fenaye, canım, hepimizin yüreğinde talihle bağlı birtakım şeyler saklıdır.
- Olabilir.

– Hep bir şeyler umuyor, şansımız yaver gidince, umutlarımızın gerçeğe dönüşeceğini zannediyoruz. Şu talih denen şey, neyse artık, her yerde bizi takip ediyor. Üstelik çok hassas, kırılğan ve yakın bir arkadaş misali...

– Aynı hassas, kırılğan ve yakın arkadaşımız yerli yersiz bize sırt çevirmeyi de biliyor ama...

– İnsanın sürekli olarak böyle bir şeyin beklentisi içinde bulunması ise işin en korkunç tarafıdır...

– Bana sorarsan Haris, talih denen şey manevi bir mesele.

– Şans aklın kölesi ve akli olana asla sırt çevirmez mi demek istiyorsun? Akıl şansı yönlendiriyor – söylemeğe çalıştığın bu mu?

Rahibe kendini tutamayarak müdahale etti:

– Yeter, yavaş yavaş Allah'ın işine karışmaya başladık. Atların çarpışmasının çok basit bir nedeni vardı belki? Belki jokeyler suçlu, yahut belki onların da bir suçu yok?

– Nedenler çeşitli olabilir. Mesele bu değil. Demin hoparlörlerden özür anonsları duyurulurken tuhaf bir şey oldu. Organizatörler baş veren olay nedeniyle üzgün olduklarını bildiriyorlarmış. Bu neye benziyor? Baş...

Haris lafın arkasını getiremeden Fenaye:

- Başsağlığına, – dedi.
- Çok doğru. Ya sonra?
- Sonra da herkes her şeyi hemencecik unuttu. Sanki hiçbir şey olmamıştı.

– Bana dokunan bu işte. Toplumun yüzleştiği bir kayıp ne kadar büyük olursa olsun, insanlar bunu kısa sürede kabulleniyorlar. Hadiseler karşısında aldırışsızlık, sanki insanoğlunun doğasında var. Ama neden?

– İnsanoğlunun, yaşamın her türlü cilvesine karşı hazırlıklı olması gerektiğine inanıyorum. Toplum, sonsuza yürüyen bir kervan – insanların bunu anlaması lazım. Toplumda bir acımasızlık var. Aynı acımasızlık hem de onun yaşama gücüdür...

– Yani acımasızlık, zalimlik bir güç kaynağı mı?

– Hayır, ben öyle diyemem. Zalimlik farklı bireylerde farklı şekillerde ortaya çıkar: tutkular, hedefe can atma...

– Herkes istediğini elde etmek için mücadele etmek zorunda. Bu mücadelede kazananın sevinmek, kaybedenin üzülme hakkı bulunuyor elbette.

– Uzun lafın kısası, benim üzülmem senin sevinmen gerekiyor. Çünkü bugünkü bahsi kazandın, – Haris güldü ve bununla, konuşmayı biraz hafif mecraya yönlendirmek istedi. Rahibe de güldü, Fenaye'nin de yüzüne tebessüm yayıldı. Haris, bu kızın kendisine artık ruhu, varlığı kadar yakın olduğunu o sırada kesinlikle hissetti.

Çam ağaçlarının arasından uzanan patıkada beraber yürüyor, ara sıra birbirlerine bakıyorlardı. Gözlerinde ateş parlıyordu ve ikisi de bu ateşin, aralarındaki o kısacık mesafeyi de yakıp küle dönüştürmesini arzu ediyordu. Haris Rahibe'den utanıyordu. Ama bu duygunun anlamsızlığının da farkındaydı. Bazı insanlar vardır, birbirleri için yaratılmışlardır ve birbirlerinden ne kadar uzakta yaşasalar da er geç kader kendilerini karşı karşıya getirir, buluşturur, yüreklerinde ortak duygular uyandırır. Kimi buna “aşk” der, kimi “tutku”. Esef vericidir ki, toplumdaki çekim ve iğrenç toplumsal düşünceye boyun eğme zorunluluğu bu insanların arasına bir duvar örer ve o duvar göğüslerde sızlayıp duran bir yara açar kuşkusuz. İtirafa güç bulanlar, bir noktada belirleyici adımı atmaktan kaçındıkları için kendilerini suçladıklarını kabul eder. Haris, aynı duyguları her iki cinsin – hem erkeklerin, hem de kadınların yaşadığına inanıyordu. Yine bu yüzdendir ki, toplumsal düşünce denen damganın insanoğlu için pranga olduğunu herkes anlıyor. Birileri, onun bu görüşlerine burun kıvrabilir. Bu, ya o kişinin riyakârlığı, ya da duygudan, histen mahrum biri olduğu anlamına gelir.

Haris duvarları birdenbire aşamıyordu. Fenaye'yi alıp kendi evine götürme isteğini güçlükle zapt edebiliyordu. Henüz erken olduğunu düşünüyordu. Fakat Fenaye'nin de onu ne kadar arzuladığının farkındaydı. Fenaye, Haris'in bugüne kadar gördüğü kızlara benzemiyordu. Kimdi o? İnsanı temiz dilekler ve tatlı duygularla yaşamaya davet eden bir aşk meleği mi, yoksa melek kıyafetine bürünerek insanı yoldan çıkarmaya çalışan şeytan mı?

Haris, zihnine yol bulmak isteyen ikinci şıkkı kendinden uzaklaştırdı. Suyun üzerinde yürüyor gibiydi, fakat bu derin sulara hâlâ neden boğulmadığını da anlayabilmiş değildi...

Kendine sokulan kızın sıcak soluğu aniden Haris'i ateşledi. Bütün vücudunu saran ihtirası dizginleyemeyerek kızı kollarının arasına aldı. Fenaye karşı koymadı.

Epey öteden onlara doğru bakınan Rahibe, deminden beri çehresini aydınlatan anlamlı tebessümle beraber uzaklaşıp ortadan kayboldu. Sanki baştan beri orada değilmiş...

Fenaye Haris'in kollarının arasından kurtulduğu sırada yarı baygındı. Sarhoşluk ve tutku neşesinin dumanları arasında bir tek hipodrom görünüyordu gözlerine. Bakışları doludizgin koşan *Güçlü*'ye takılıp kalmıştı. Şimdi yaşamın kendisi de kızın nazarında bir at yarışydı – insanlar kaderlerine doğru koşuyor, birbirlerinin önüne geçmeye çalışıyorlardı ve niyetlerini gerçekleştirmek için, icap ederse, bu koşuda birbirlerini çiğnemeye de hazır dılar. Bu koşu biri için hırs, diğeri için iptila, başka biri için de ün ve kazanç anlamına geliyordu. Bu koşuda kimlerin ayaklar altında çiğnendiği, öne geçenler, ya da geride kalanlar açısından asla önem arz etmiyordu. Herkesin kısmeti kendi elindeydi. Bu koşunun dolambaçlı yolundan geçerek amacına ulaşmak için insanın becerikli, zeki ve güçlü olması gerekiyor. *Güçlü*'yü zafere ulaştıran neydi peki? Jokeyin becerisi mi, atın hırsı mı, yoksa aldığı mükemmel eğitim mi?..

Bu soruların yanıtı Fenaye'nin kalbindeki zengin duygulardaydı. Akıl da kalbin yanıtlarını derhal ve memnuniyetle onaylıyordu. Fenaye'nin kalbini fetheden tutku, bir aşk mıdır acaba? Bunun bir aşk olup olmadığı tartışılabilirdi belki, ama yakıcı bir ateş olduğu tartışmasız gerçektir. Aynı ateş Haris'in de bütün varlığını sarmış bulunuyordu. Gerçeği görmezden

gelmek cahilliktir. “Hey, *Güçlü*, – Fenaye böyle düşünüyordu kendi içinden – ben senin gücünün ve hırsının kaynağını anladım, yerde debelenen iki atın arasından nasıl geçtiğini ise gözümle gördüm. Bugünkü yarıştan sonra, yaşamı doğru anlamış olduğuma bulunan inancım pekişti. Hiçbir iğrenç ölçüt, endaze benim özgür ruhumun önüne duvar öremez...” Fenaye, aynı düşünceyi son bir, iki ay zarfında belki yüzüncü kez kendi zihninin süzgecinden geçiriyordu. Bu, tereddütlerine son vermek değildi. Vardığı kanaat, yaşamın yollarında tökezlemek, uçuruma yuvarlanmak endişesinden doğmuş bulunmuyordu; yalnızca, hiçbir şeyin kölesi olmayı kabullenmek istemeyerek, içinde kıvranan yılanı özgür bırakma iştiağıydı.

Satir restoranın bahçesi lebideryadır. İki katlı restoran Avrupaî tarzda yapılmış bir mimari anıtı sayılabilir. Burada ana malzeme olarak yerli taş kullanılmıştır. Tonozlar, taş kolonlar, misafirlerin denizi daha iyi seyretmesi için düşünülmüş balkonlar – hepsi usta işidir. Duvarlar tuhaf resimlerle süslenmiştir. İnsan burada kendini, mübalağa etmeyelim, milattan bin sene öncesine gitmiş gibi hissediyor hani.

İçindeki garip yaratıklarla birlikte orman, öylesine ustalıkla resmedilmiştir ki, restorana ilk kez gelen biri heyecanını kolay kolay saklayamaz. Her koridor farklı süslenmiştir. Ana koridorun duvarlarında Antik Yunan mitolojisine özgü karakterlerin resimleri yapılmıştır. *Satir* – yarı vahşi mitolojik erkek, biraz ilerisindeki çıplak *Nemf*’i gözleriyle yiyecek gibi. Bir sonraki sahnede, artık “avı” *Satir*’in kucağındadır. *Nemf*’in gözleri baygındır. *Satir*’in güçlü kollarının arasından ona şükranla bakmakta ve bu hazın ömrünü uzatmaya çalışmaktadır. Öteden, ağaçların arasından ürkek ürkek bakınan diğer *Nemfler*in haset ve kıskançlık dolu gözleri en eski devirlerden bugünün insanına tuhaf hisler ilham etmektedir. Yaşamın anlamı, hayatın güzelliği bu hazdaymış meğerse. Öyleyse, onların bu tatlı hazdan ürküp kaçmalarının nedeni nedir?

Efsanevi mazinin tuhaf, garip yaratıkları tutkulu, hırslı, aşk kokan bakışlarıyla koridorda kalıyorlar. Ama koridordaki ruh hali daha fazla bir duygusallık ve hazla içeri – restoranın zengin salonuna akıyor. İnsan burada, başkalarına nasip olmayan özel bir ayrıcalık, seçkinlik hissediyor.

Fenaye ile *Haris* herkesten önce gelmişlerdi ve misafirleri merdivenin ayağında karşılayarak yukarı – ziyafet salonuna davet ediyorlardı.

Masmavi denizin dipsiz derinliklerinden haberler getiren dalgaların harmonisi, restoranda seslenen müziğe karışmakta. İnsanoğlunun eliyle kurulan güzellik, doğanın ahengini bozmamakta. Buraya uğrayan herkes, öncelikle doğanın bağrından ve insanoğlunun parmaklarından kopan melodilerin uyumuna şaşırarak kendinden geçmekte.

Haris’in ne düşündüğünü gözlerinden okuyan Fenaye, gülerek kafasını salladı:

– Burada insan kendine dönüyor vallahi.

– Bin bir türlü gaile, problem insanı ağır bir yük misali ezip soluğunu kesiyor. Herkes bu yükten kurtulmaya çalışıyor da, beceremiyor. Bu yük ölünceye kadar insanoğlunun omuzlarındadır. İnsanın ruhu vücudundan ayrılınca, uçup giderken, işte o dertleri, tasaları, gaileleri, problemleri de alıp götürüyor.

– İnsan kurtuluyor yani.

– Daha doğru ifade etmek gerekirse, yükten kurtuluyor.

– Biz o derdi, tasayı, gaileleri, problemleri dünyaya getirirken beraberimizde mi getirdik?

Hayır, insanoğlu temiz ve lekesizdir. Bu yükü bizim omuzlarımıza hayat kondurdu...

Haris Fenaye’nin düşüncesini beğendiğini belli etti:

– Akıl küpüsün vallahi!

Haris'in arkadaşları geldi. Herhangi bir şeyin yolunda gitmeme ihtimalini akla getirmek dahi anlamsızdı. Okul arkadaşlarının bir an önce orada olmasını dileyen Fenaye biraz sıkılıyordu. Ama arkadaşları geç kalıyorlardı.

Haris bir şeyler sezdi galiba:

– Endişelenme; Rahibe, beraber geleceklerini söyledi.

Başlama saati geliyordu. Haris Fenaye'yi yukarı – salona götürmeye hazırlanıyorken, bir minibüs restoranın bahçesine girdi. Fenaye'nin okul arkadaşları – Zaur, Faik, Zahir, Rahibe, en sonda da Sadıka ile Sarraf indiler. Kızlarla öpüşerek görüşen Fenaye, mutluluğunu saklamadı. Zahir bir demet çiçekle Fenaye ile Haris'e yaklaştı:

– Bu düğün bizi çok mesut etti...

Kızlar güldü:

– Bu bir düğün değil, Zahir. Bir davet.

– Affedersiniz, ben de davet demek istemişim...

Fenaye'nin yüzü pembeleşti.

Sarraff hemen lafa karıştı:

– Düğünde damatla gelin özel kıyafet giyer. Gelinlikle damatlık yani...

– Sizin de düğün kıyafetleri aradığınızı duydum, Sarraf.

Sadıka Sarraf'ın biraz ötesindeydi. Gayriiradi olarak bakıştılar ve nedense, utandılar. Bu durum Zahir'in dikkatinden kaçmadı:

– Davete yanlılıkla düğün dediği için utanması gereken benim, ya siz neden kızardınız?

– Utananın oğlu kızı olmamış, – bunu da Rahibe ekledi.

Restoranın ikinci katına çıktılar. Önceden yerlerini almış olanlar – Haris'in arkadaşları yeni gelenleri alkışladı.

Haris'le Fenaye bir masada, öğrenci arkadaşlar yakındaki diğer masada oturdular.

Sunucu, davetin neşeli olması için elinden geleni yapıyor, çalınacak müzikleri neredeyse bağırarak ilan ediyordu. Bu gerçek bir gençlik ortamıydı – espriler, komplimanlar, güzel menü... Birazdan danslar başladı. Lirik dans müziği, en derin duyguları melodinin yardımıyla ifade eden insanlara tatlı anlar yaşatıyordu.

Haris'le Fenaye büyüleyen müziğin etkisiyle birbirlerine sarılmış, kendilerinden geçmişlerdi. Fenaye, Haris'le bir canmış da, günün birinde her ne sebepleyse ikiye parçalanmışlarmış ve birbirlerinden 20-25 yıl arayla doğmuş olmalarına rağmen, kader onları tekrar bir araya getirmişmiş gibi hissediyordu. Üstelik, kader onları, diğer insanlar mutluluğun ne olduğunu görsünler de anlasınlar diye buluşturmuşmuş. Fenaye, demin koridor duvarlarındaki resimlerde gördüğü yarı vahşi mahlukların, mutluluğu temsil ettikleri inancındaydı. O mahluklar, kendi duyguları doğrultusunda yaşarken, birileri tarafından ayıplanacaklarını düşünmüyorlardı, çünkü özgürdüler. Kendi hislerinin emrettiği gibi yaşadıkları için kimseye hesap vermeyeceklerdi. Onların üzerinde bir örtü dahi yoktu.

“Gelinlik – Fenaye deminki konuşmayı hatırladı – bu bembeyaz kafesi kim uydurmuş acaba? O süslü, sırmalı kafesin afra tafrası yalnızca zayıfları, sıskaları korkutabilir. İşte şu an omzumu tutan, belimi saran eller benim için yeryüzünün en güzel gelinliğidir.”

Fenaye Haris'in koynuna sokulmuştu, elinde olsa, onun yüreğinin içine girerdi...

Sunucu misafirleri neşelendirmek için neredeyse takla atacaktı. Şaklabanlığını beğenmeyenler de vardı muhtemelen, ama alkışlayanlar ve gülenler çoğunlukta idi.

Sarraff Sadıka'ya baktı. Sadıka onun gönlündekini – beraberce dans etme arzusunu gözlerinden okudu. Sadıka, ertesi gün Sarraf'ın annesinin onlara misafirliğe geleceğini biliyordu. Buna halk dilinde “ağzı arama” derlerdi. Sarraf “ağzı aramaya” gerek kalmadığını düşünüyordu gerçi. Ama annesi ona katılmıyordu:

– Ben koca adamları toplayıp kız evinin kapısına götüremem, ortada fol yok, yumurta yokken. Açılmadık kutu bu, içinden ne çıkacak bilemeyiz. Allah işimizi hayır etsin...

Sarraı Sadıka'yı her gördüğünde, dünyaları ona verirlerdi sanki. Bu ayrı tabii. Ama şimdi, dumanlar arasında görünmez olan salonda herkes kendi âlemindeydi. Bu dumanda Sarraf, öğrenci arkadaşlarının ne kadar sıkıldıklarının farkındaydı. Onların bunaldıklarını, kendilerini bu küçük burjuva ortamına yabancı hissettiklerini görüyordu.

Çağdaş dünyanın “uygar geleneği” Bakü'deki *Satir* restoranının kapısından işveyle giren, erkek ellerinin dokunuşundan hoşlanan başıboş kadınları, kızları hazzın doruklarına çıkarıyordu.

Kadınların bu gece *Satir*'de toplanması, hep olduğu üzere, “iş” içindi. Bunlar arayanı soranı olmayan, geceyi nerede geçirdikleriyle kimsenin ilgilenmediği kadınlardı. *Satir* restoranında misafir çiftlere daha başka ortamlar da sunulurdu.

Yasak, Haris'in arkadaşları için yabancı bir kavramdı. Yanlarındaki kadınlar onlar için, Dubai'den, Türkiye'den, Avrupa'dan getirdikleri pahalı ucuz mallar hükmündeydi.

“Restoran melekleri” işadamlarının kontrolünde bulunan şirketlerde çalışır, çeşitli görevleri yerine getirerek para kazanır, gece olunca da böyle ortamlarda eğlenmeği kendilerinin en doğal hakkı olarak görüyorlardı.

Bu ortamda bulunanlar, bambaşka bir dünyanın insanlarıydı. Eğlencenin biri bitmeden ötekini duyuran bu insanlar, dünyanın en zorlu, karmakarışık işlerini kendi akıllı kafaları sayesinde çoktan çözdüklerini sanırlar. Birbirlerine nazik davranırlar, öte yandan bu dünyanın bir tek kendilerine ait olduğunu, tavırlarıyla çevrelerindeki insanlara telkin etme gayretindedirler.

Sarraı yanı başından işveyle geçen kadına baktı. Galiba uyuşturucunun etkisindeydi. Az kalsın Sadıka'nın üzerine devrilecekti. Sırtındaki incecik gömleğin yakası göğüslerini zor kapatıyordu.

Sadıka tahammül edemedi; kimsenin duyamayacağı bir sesle dedi:

- Buradan gidelim Sarraf...
- Biraz dayan, şimdi biter.
- Burası bize göre değil ama...
- Anlıyorum.
- Bunların ar damarı çatlamış...

Sarraı'la Sadıka birbirlerini bakışlarından anlıyor, daha fazla söze ihtiyaç duymuyorlardı. Sarraf, Sadıka'nın son cümlesine karşılık olarak içinden şöyle düşündü: “Ütanma duygularını kaybetmiş, onun yerine bitip tükenmeyen, ucuz ve anlamsız eğlenceler kazanmışlar.” Sadıka, çevresinde olup bitenleri değıştirme imkânından mahrum olmanın çaresizliğı içinde omuzlarını kaldırdı. Bakışlarını yakın masalarda dolaştırarak ayan beyan bir gariplik duygusuyla birbirlerine sığınan öğrenci arkadaşlarına baktı. Bir tek Rahibe'nin keyfi yerindeydi. Kendisini dansa kaldırmak isteyenlerin davetini kabul ediyor, onlarla konuşup gülüşüyordu. Galiba şarap onun da aklını başından almıştı; kız, salonu saran dumanın kesafeti içinde kendini kaybetmişti.

Davet geç saatte sona erdi. Öğrenci arkadaşlar, beraber geldikleri gibi, beraber ayrıldılar.

Haris *Satir*'den Fenaye ile beraber çıktı, arabayı doğrudan evine sürdü. Önce kendisi indi arabadan. Sonra Fenaye'nin oturduğu tarafa dolanarak kapıyı açtı. Fenaye Haris'in kendine doğru uzanan elini tutarak arabadan inerken, karanlıktan aydınlığa çıkanlar misali tatlı bir ruh hali varlığına hâkim oldu. Kızı tuhaf bir hafiflik bürümüştü. İşte şimdi dünya, onun gözlerinde masallardaki gibiydi: “Aniden peydahlanan mucizeli Zümrüdüanka, kızını kanatlarının üzerine alarak kırk arşın kuyunun dibinden çıkarmıştı.” Ama şu uçuş ne vakit son bulacaktı?..

Haris arabayı garaja sokmakla dahi uğraşmak istemedi. Nazikçe kızın koluna girerek onu merdivenlere doğru götürdü:

- Bizim fakirhaneye hoş geldin, Fenaye.
- Seni ilk gördüğümünden beri...
- Biz birbirimiz için yaratıldık...
- Sen benim özgürlüğümün...

Haris kapının şifresini girdi. Kapı açıldı. Açılır açılmaz da ışık yandı. Tatlı bir müzik çalmaya başladı.

...Fenaye sanki Haris'in yanı başında serin, sert uçurumlu dağların, yeşil ve koyu ormanların üzerinden uçarak geçiyordu. Beyaz parıltılı şeritler halinde uzanan çayların dağların arasından akıp denize kavuştuğunu görür gibiydi.

Bu, Fenaye'nin hep soyut ve erişilmez bulduğu saadetin ta kendisiydi. Zümrüt yeşili ormanların üzerinde kanat çırparken gerçek mutluluğun ne demek olduğunu daha iyi anlayan bu çift, pek yüksekte uçmaktaydı. Aşağıda, canlılar bir tarafa, yeşil ve koyu ormanlar ve dağlar güçlkle görülen noktaları andırıyor, bol sulu nehirler gümüş misali parlayan incecik ipliklere benziyordu. Bu saadet anlarında Fenaye babasını da, annesini de, gazeteci genci de, şiirlerini dergide yayınlama karşılığında Fenaye'den zevk uman Sahil Ekberli'yi de, gelinlik giymeye niyetlenen Sadıka'yı da, damatlık giymeye hazırlanan Sarraf'ı da, diğer okul arkadaşlarını da, Rahibe'yi de – herkesi unuttuvarmıştı...

...Hâlâ holde duruyorlardı. Haris:

– Bir dakika bekle burada, – diyerek içeri girdi ve topu topu bir an sonra elinde bir tabakla geri geldi.

Fenaye'nin gözleri güldü. O taze gelindi elbette ve bütün taze gelinler gibi, geleneğe göre, geldiği evin eşğinde ayağının altına konan tabağı kırması gerekiyordu.

Haris tabağı Fenaye'nin ayağının altında ters çevirdi:

– Kır bakalım, Fenaye...

– Bir tek gelinliğim eksik.

– Gelinlik olsa da olur, olmasa da. Önemli olan şu tabak. Sen onu kıracaksın ki, aramızdaki aşk hiçbir zaman bitmesin.

Fenaye ayağını kaldırdı. Bir an sonra ayağının tek darbesiyle tabağı paramparça edecek, yani kendi talihinin saadet kapısını açmış olacaktı...

Aniden Fedai'nin korkuyla açılmış gözleri tabağın ortasında belirdi. Fenaye ayağını tabağın üzerine basacak olsa, gazeteci gencin suratı parçalanacak, dört bir tarafı kan ve inleme sesi bürünecekti...

Yoksa Fenaye bahtının aynasını mı kırıyordu? Herkesin yalnızca bir tane baht aynası varmış, derler. Ve bu ayna kırıldı mıydı, bir daha asla düzelmezmiş. Şimdi ne yapmalı?

Haris:

– Kır, Fenaye, – dedi. – Merak etme, kolayca kırarsın. Bu cam, hem ince bir cam.

Fenaye'nin kolunu tuttu. Fenaye:

– Korkuyorum, Haris, inan ki korkuyorum; üzerimize bulaşır, – dedi.

– Bu kan mı ki üstümüze bulaşacak? Cam bir tabak...

– Hayır...

– Kır, yürekli ol...

Haris'in kolları kızın beline dolanmıştı, soluğu onun boynunda boğazında dolaşıyordu.

Fenaye Haris'in kucağındaydı. Haris tabak kırıklarının üzerinden geçerek doğruca yatak odasına yürüdü...

Hava çoktan kararmıştı. Zinaye deminden beri karıştırdığı resim albümlerini sehpanın bir köşesinde üst üste bırakmış, pencereden dışarıyı izliyordu. Resimlere dalmış olduğundan aradan kaç saat geçtiğinin farkına varmamış, havanın nasıl karardığını bilememişti. Galiba bu akşamı yalnız geçirecekti. Kadir'in eve ne vakit döneceği konusunda hiçbir bilgisi yoktu. Oğlu Nadir ise okul arkadaşlarından birinin doğum gününe davetliydi ve geceyi de orada geçirecekti.

Haris de Fenayelere davet veriyormuş. Zinaye, kızının sözünden, onun eve geç saatte döneceğini anlamıştı.

Canı çok sıkıldı. Sıkıntıdan kurtulmak için arkadaşlarından birini arayıp halini hatırını sormayı düşündü. Ama vazgeçti. Zira ne söyleyeceği de, nasıl bir cevap alacağı da, hangi olayları hatırlayacakları da zerresine kadar önceden belliydi. Yani aramak nafileydi, çenesini yormaya bile değmezdi. Ama bir şeyler yapması, kendini oyalaması gerekiyordu. Yoksa evi, odaları toparlasa mıydı? Bu hizmetçinin işiydi fakat. Nice zamandan beridir ev işleriyle uğraştığı yoktu ki. Gençliğinde de ev işlerine yardım etmekle, mutfığa girmekle başı hoş değildi. Ailesinin hali vakti yerinde olduğundan, çoğu vakit evde bir iş yapmasına gerek kalmıyordu. Kadir şu anda çalıştığı şirkete girdiğinden beri maişetleri birazcık değişmişti. Hem bu saatten sonra ev mi toplanırmış; evde – Allah vermesin – can çekişen hasta falan yok ya.

Zinaye, kafese kapatılan dişi kaplan misali dolanıp duruyordu evin içinde. Odaları tek tek dolaşıyor, aklından çeşit çeşit düşünce geçiyordu.

Saray misali gösterişli bu ev, şimdi Zinaye'nin gözünde kan kustuğu altın leğendi. Hediyelerin ve takıların saklandığı odaya girince kafası dumanlandı. Gözüne takılan şeylerin çoğu çeşitli zamanlarda ona ve kocasına verilmiş olan hediyelerdi. Zinaye'ye babasından kalmış olan değerli hediyeler ve takılar da yine bu odada saklanıyordu. O değerli hediyelerden çoğu daha Sovyet rejimi döneminde çeşitli vilayetlerde üst düzey görevler işgal etmiş olan babasına verilen şeylerdi.

Zinaye altın çerçeveli aynayı eline aldı. Bu ayna annesinden hatıraydı. O sırada Fenaye bir yaşını doldurmuştu henüz. Annesi:

– Fenaye'yi everirken ona verirsin, – dedi.

Zinaye ağır aynanın altın çerçevesinin üzerinde dolaştırdı parmaklarını. Hayalinde Fenaye ile konuştu:

“Çok pahalı bu. Babamın göreve atadığı bir adam hediye ettiydi kendisine. Adamı defterdar yaptıydı babam. O devirde hiçbir iş karşılık beklenmeden yapılmazdı.”

“Ne iyi ettiniz de sakladınız bunu. Anne, bu ayna sahiden de saf altın mıdır?”

“Tabii kızım. Satacak eğildik ya, ihtiyacımız yoktu çok şükür...”

Zinaye aynayı elinde tarttı. Kırk yıl önce evlerine girmiş olan bu eşyanın ağırlığının değişip değişmediğini öğrenmek istiyor gibiydi. Ayna biraz daha ağırlaşmıştı sanki. Avizenin ışığı, elinde oynattığı aynadan yansıyor, altın çerçevede kırılan ışıklar bazen gözünü kamaştırıyordu. Zinaye parmağını aynaya sürdü. Parlayan aynadan bir çift göz kendisine dikildi. Gençliğini ve güzelliğini henüz büsbütün kaybetmemiş olan bu kadının gözlerinde parlayan ihtiras, değerini yıllar yılı korumuş, hatta belki daha da değerlenmiş olan altına kayıtsızdı. Onun nazarında yaşamın anlamı, gözlerinde parlayan ihtirasa karşılık verecek bir erkeğin nefesiydi. Oysa bu, artık mazide kalmış bulunuyordu. Hayır, Zinaye bu durumu kabullenmek istemiyordu. Üzerindeki beyaz tül den elbise onu bir hayli genç gösteriyordu. Kendini bir gelinliğin içinde, Kadir'in yanı başında düşünmek istedi, beceremedi. Haz dolu günler yaşadığı erkeklerden biriyle işte burada – pırıl pırıl aynanın önünde omuz omuza durmayı arzu etti. Aklındaki erkeklerden biri, diğeri... Hiç kimse kalıcı olamıyor, yerini hemen ötekine bırakıyordu. Bu erkeklerden biri diğerini iterek onun yerini alıyordu her nedense. Bu durum Zinaye'yi öfkeliyor, yoruyor, kadının soluğunun tıkanmasına neden oluyordu. Zinaye kendini unutup, ne yaptığının farkına dahi varamıyordu. Odayı dolduran

hediyelere yaklaşamıyor, dokunamıyor, anılarını tazeleyemiyordu. Bu pahalı eşyalar kadının elini yakacak, gözünün bebeğine saplanacak gibi oluyordu.

“Neden yaşam böylesine hakikatsiz, Allah’ım?” Yani onun için her şey bitti mi sahiden de? Yine aynanın önüne geçti. Işıktaki parlayan altın çerçeve gözlerini kamaştırdı. Odayı bir şimşek alevi aydınlattı sanki. Babasının hayali canlandı gözlerinde. Her şey yeni baştan başlıyor gibiydi. O henüz beşikte küçücük bir bebek. Tanımadığı biri, aynayı annesine uzatırken şöyle diyor:

– Bu baht aynasını doğum gününde Zinaye’ye hediye ediyorum.

Bir vakitler bu aynayı onlara hediye edenler, bir çuval parayı altına çevirerek aynayı çerçeveletmişler. Zinaye büyüdükçe, bu aynayı kendi baht aynası gibi değil, pahalı bir eşya gibi görmüş. Zaten kendisi “baht” denen şeyin farkında değildi ki. Herkes kaderini kendisi belirliyor elbette. Kaderinden bir şikâyeti de yok onun, çünkü gününü gün ederek geçirmiş ömrünü. Dost tuttuğu erkekleri değiştirdikçe iştihası kabarmış, ihtirası coşmuş. Saadet bu değilse, nedir peki? Ve aynı saadet, Kadir’le hayatlarını birleştirdikten sonra da sürüp gitmiş. Kadir zayıf bir erkek değildi, ama kadının korkunç şehvetini yatıramıyordu da. Gerçek şu ki, Zinaye bir gecede beş erkeği idare bilirdi. Canı öyle istiyordu çünkü. Ve dört bir yanı, bu isteklerini karşılayacak, güneyin güneşinden güç almış kor nefesli, yakışıklı, üstelik de paralı pullu erkeklerle doluydu. Aynı altın çerçeveli aynanın önünde çok süslenmişti Zinaye. Haz dolu randevulardan dönüşünde yine aynanın önüne geçerek kendi içinden şöyle düşünmüştü hep: “Sahiden de baht aynasıymış bu. Annemin babamın hatırası. Ben de kızıma vereceğim. Bu ayna benim bahtımın ne kadar açık olduğunun tanığıdır.”

Zinaye benzeri sözleri kim bilir kaç defa, aynı aynanın önünde içinden geçirmiş, ya da kendi kendine fısıldayıvermişti...

...Geçe geçiyordu. Fenaye henüz ortalarda yoktu ve Zinaye’nin tedirginliği bir türlü dinmiyordu. Davetin bitmiş olması gerekirdi. Fenaye geceyi kendi evinin dışında geçirmeği sevmezdi. “Ya gelmezse, Allah muhafaza,” – diye düşündü Zinaye. Aylardan beridir kızının dilinden düşmeyen Haris’i anımsadı. “Kim acaba şu Haris denen adam? Boyu bosu nasıl, nasıl bir karaktere sahip? Genç kızları ağına düşürüp parçalayan kurtlardan biri belki...” Kendisi çokça görmüştü böyle kurtları. Onların ağına seve seve düşmüş, bundan sonsuz bir haz duymuştu. Kıskançlık duygusunun etkisi altında yine, yırtıcı ve aç gözlerin kendi üzerinde dolaşmasını, bütün vücudunu ısırğan misali yakmasını istedi. “Hayır, sen çiğnenmiş bir sakız gibisin şimdi, hiç şekerin kalmamış.”

Zinaye sakin olamıyordu. Tanıdığı tanımadığı bütün genç kızlar onun nazarında birer rakibe dönüşmüştü şimdi. Henüz yaşamın ne türlü cilveleri olduğunu dahi bilmeyen çocukçağızların onu sıkıştırarak sahneden çıkarması ne de tuhaftı! Zinaye’nin hayat tecrübesi – gördükleri, bildikleri neden kendisine yardımcı olmuyordu peki? İşte şu ayna tanığıydı olup bitenlerin: nice defalar kendisine, yıllar geçtikçe cazibesinden hiçbir şey kaybetmeyeceğini, kırklı, ellili yaşlarında, hatta daha sonraki devirlerde bile asla değişmeyeceğini söylemişler miydi? Ondaki alımlılığın, yaşama aşkının, tutku alevinin bir yanardağı, üstelik enerjisi hiçbir zaman bitmeyecek bir yanardağı andırdığını dememişler miydi? Oysa şimdi, evde, tanığıyla – aynasıyla baş başa kalakalmış. Üzüntüye boğulmuş. Bundan beter ne olacaktı zaten? Kocasının olduğu halde, yapayalnızdır. Kadir bile genç kızlarla eğleniyor gönlünü. Oğlu delikanlı yaşında zaten, şu an kim bilir nerededir? Fenaye hâlâ dönmedi, ne vakit döneceği de belli değil. Hayır, tüm bunların farkına varması gerekiyordu önceden. Tedbirini alması gerekiyordu. Haris, onun elleriyle yetiştirdiği çiçeği koparmıştır belki. Ya da aç kurt misali, körpe kuzuyu parçalayıvermiştir çoktan...

Zinaye’nin, yuvalarından fırlayacakmış gibi bakan, evin her köşesini bucağını hızla tarayan gözleri bir suçlu arıyordu sanki. Suçluyu bulabilecek miydi? İçinde bulunduğu mekân, her ne kadar zengin ve şatafatlı olsa da, koca evi sonuçta; yani bir kapısı, birkaç penceresi, dört duvarı olan bir yer... Değerli süs eşyaları burada fiyatına, albenisine, bir de onları hediye

eden kişilerin konumuna uygun şekilde sıralanmıştır. Hepsi de bir vakitler doğum günlerinde, bayramlarda hediye edilmiştir. Bu eşyaları hediye edenlerden bazılarının yüzlerini bir an için olsun hatırlamak imkânsız hale gelmiş şimdi. Bu insanların mevcudiyeti Zinaye'nin yaşamında, verdikleri hediye kadar bir yer işgal etmiş sanki.

Ama şu hediyenin sahibini unutmuş değil mesela. Her şeyi ayrıntılı olarak anımsıyor. Hatta Zinaye'ye bir hediye vermemiş olsa dahi, yine de kadının aklında aynen şimdiki gibi kalırdı.

Zinaye'nin yüzünde tebessüm oynadı. Hâlâ unutmadığı o adam, okuduğu okulun Komsomol Örgütü'nün² başkanıydı. Üst sınıf öğrencilerini eğitici gezilere götürür, dönemin moda tabiriyle söyleyecek olursak, “aktif çocukları” yönlendirirdi. Zinaye'yi, diğer çocuklarla beraber Kız Kulesi'ne götürmüştü bir keresinde. Gezi sırasında Zinaye'nin kulağına öyle şeyler fısıldamıştı ki, genç kızın kalbinde ölene kadar silinmeyecek izler bıraktı.

Zinaye daha sonra da başkanla görüşüyordu. Aralarında bir samimiyet oluşmuştu. Ama duyduğu anda kızın gönül telini titreten o büyümlü sözlerin etkisi azalmıştı artık. O gün Zinaye sihre kandığı efsunlu sözlerin tesiri altında bekâretini kaybetmişti. Zinaye yeryüzünde olmuş olacak, iyi kötü her şeyi – bir tek o olayın dışında – anımsamaya hazır. O rezaletin ardından, Kız Kulesi'nin akşamlar ateş yakılan hücrelerine tırmanarak canına kıymak istemiş, fakat yapamamıştı. Baldan tatlı günler, eğlenceler ayıp ve utanma duygularının üzerine kalınca bir perde örtmüştü. Zinaye, zevk dolu eğlenceler dışında her şeyi aklından çıkarmış bulunuyordu. İşte şimdi – biri erkek, diğeri kız iki çocuk doğurup büyüttükten sonra, o vakit neden intihar etmediğini anlayamıyordu. Başkalarını – artık maziye gömülmüş olan insanları suçlamak anlamsızdı...

Kendine güleceği geldi. Fazla abartıyor galiba, değil mi? Ne var yani bunda? O genç bir kız. Nerede olsa gelir şimdi, ya da belki arkadaşlarından birinde kalacaktır. Böyle kudurmasına hiç gerek yok. Belki yarın, bu geceki karanlık düşünceleri yüzünden utanç duyacaktır. Her halükarda, ortada bir suç da var, bir suçlu da... Ama kim? Kendisini birbirine bunca zıt olan bir halden diğerine düşürüp duran şey nedir? Öte yandan, içini saran hayvani bir ihtiras onu hırpalıyor. Kızını düşünüyor – yarın, öbür gün gelinlik giyerek koca evine gidecek olan kızını. “Aman Allah, kızını evermek emeli gerçekleşmeyebilir mi yoksa?” Kızı olan her anneyi tedirgin eden bu soru değil midir? Ama illa da bu soru değil midir? Bir anne kızına ak pak bir gelinlik giydiremiyorsa, her türlü zenginlikle dolu bir sarayın dahi on paralık hükmü yoktur... Yoktur... Yoktur!

Birdenbire, o zenginliklerle dolu sarayı, elindeki altın çerçevesi baht aynasını verse bile, Fenaye'ye gelinlik giydiremeyeceğini anladı. Gecenin ilerlediği bu saatlerde gelinliğin değeri, müzayedede taliplisi çok olan değme mal misali yükselmekteydi.

Vakit ilerliyor, Zinaye Kadir'e varmadan önce erkeklerin kucağında tatlı tatlı uyukladığı günleri anımsıyordu. Düşünceleri daha da koyulaşıyor, bütün varlığını sarsıyordu. Hayır, hayat hiçbir şeyi örtbas etmez. Olan biten her şey, er geç meydana çıkıyor. Zinaye kocasını suçluyor, kendini kınıyordu gerçi; ama kendinde de, kocasında da kayda değer bir kabahat göremiyordu. O zaman? Suç her şeye tanık olan şu aynada mıdır yoksa?.. Dilsiz, donuk bakışlarıyla her şeyi anlatıp duruyor. Zinaye'nin mutluluğunun da, mutsuzluğunun da biricik tanığı bu ayna. Suç dediğin nedir ki? Suç dediğin, bir kızıl yılan, sürünerek şu altın çerçevesi aynanın dipsiz derinliğine sokulmuş. Bu ayna, zehirli yılanlar için sıcak bir yuva.

Aniden Zinaye tarifsiz bir keder ve çaresizlik içinde hıçkırıklarla boğularak, aynayı iki eliyle başının üzerine kaldırdı ve olanca gücüyle altın sarısı bir renkle parlayan parke kaplı zemine çaktı. Bir yaşından beri hayatına tanıklık eden ayna – “kızlar pınarından su içtiği” gündün beri Fenaye de bu aynayla arkadaşlık yapmaya başlamıştı – paramparça olarak etrafa saçıldı. Aynayı süsleyen altınlar parıltılar eşliğinde odanın dört bir köşesine dağıldı.

² Komsomol Örgütü – Komünist Partisi Gençlik Kolları Örgütü (çevirenin notu)

Zinaye'nin ayaklarının altında ışıldayan altınlar, sanki bu hallerinden utanç duyuyorlardı. Kadının öfkesi dinmedi. Üzerindeki beyaz tül den elbisenin yakasını parçaladı ve odanın ortasında delilenmişçesine dönüp durarak, hüngür hüngür ağlamayı sürdürdü.

Hısım akraba, ziyaretten memnun dönmüştü anlaşılın. Yüzlerde tebessüm, mutluluk ve istediğini elde etmiş olmaktan doğan bir sevinç vardı çünkü. Hayat teyze kanat takınıp uçacaktı az kalsın. Yanakları taze kırmızı gül yaprağı misali alev alevdi. "Ağız arama" ziyareti gönlünce olmuştu.

– Evet, anneciğim, neler oldu? Yeni akrabaların ağzını aradın mı bakalım? – Sarraf sordu.

– Sen şu anneni ne zannettin, oğlum? Gelin kızı isteyin, dediler; büyüklerimiz nasıl uygun görürse öyle yapiverelim, dediler.

– Yüzüne bakınca, Bakülüler nasıl der hani, "he dedirtmişsin" sandım adamlara.

– He dedirtmesem, kız istemeğe gelir miydi laf? He dedirtmek başka nasıl olurmuş? Tatlı yüzle karşılanmışsak, he diyorlar demek ki, oğlum. Allah mutluluk versin!..

Sarraf ve Sadıka... Birbirine kavuşan iki gönül... Akrabalar, tanıdıklar, okul arkadaşları onları saygıyla tebrik ediyor, gençlere saadet arzuluyor, hayır dua ediyorlardı. "Ağız arama" ziyaretinin gerçekleştiği günün akşamında, geç saatte, iki evde iki anne evlatlarıyla diz dize oturmuş fısır fısır konuşuyor, anne dudakları evlatlarının alınına şifalı öpücüklerden mühür basarak onlara saadet diliyordu...

Gecenin aynı saatlerinde Haris yatak odasında kırmızı kana bulanmış beyaz çarşafı toplayıp buruşturarak banyoda bir köşeye tıkmak için acele ediyordu. Halsiz yatan Fenaye Haris'in telaşına karşı kayıtsızdı.

Gece yarısını geçiyordu. Fedai uyanıktı. Dolanıp duruyordu. Bir türlü sakin olamıyordu. Hiç gereği yokken odadan odaya geçiyor, balkona çıkıyor, tek kelime etmiyordu. Annesi de henüz uyanıktı ve oğlunun hareketlerini izliyordu doğal olarak. Fedai'nin ruh halinin sık sık değiştiğini, tedirginliğini, içinde büyük bir dert olduğunu seziyordu. Fakat hiçbir şey sormak istemiyordu oğluna. Çünkü Fedai'nin içten içe çektiklerini açıp anlatacağına ihtimal vermiyordu. Fedai küçüklüğünden beri içine kapanıktı ve kalbindekini annesine bile açmazdı.

Fedai Bakü'de doğmuştu. Babası petrol madenlerinde işçi olarak çalışmış ve bir iş kazasının akabinde emekliliğe ayrılarak köye dönmüştü. İki erkek, bir kız kardeşiler. Kız kardeşi çoktan ev bark sahibiydi. Yıllardan beridir Rusya'da yaşayan erkek kardeşi ise bu sürede tek bir kez – babalarını kaybettiklerinde memlekete uğramış, merhumun kırkından sonra annesinin ve Fedai'nin yalvarıp yakarmalarına aldırmadan yine çekip gurbete gitmişti. Orada evlenmiş, aile ve çoluk çocuk sahibi olmuş diyorlardı. Ara sıra annesine para da gönderirdi.

Annesi tekrar toplanıp Bakü'ye dönmüş ve Fedai'ye ümit bağlamıştı. Sık sık, "Evlenme yaşına geldin, helal süt emmiş bir kız bul da, yuva kur; hiçbir eksikimiz yok, Allah'ıma şükürler olsun, bir lokma ekmeğimiz var," diye işittiriyordu Fedai'ye.

Annesinin şefkatle söylediği bu sözler Fedai'nin kalbine bir hançer misali saplanıyordu. Bir vakitler vücudundan çıkarılan ve yerleri çoktan iyileşen mayın parçaları sanki yeniden vücuduna saplanıyor, bütün varlığını o müthiş acılar sanki yeniden sarıyordu. İçinde aynı acıyla balkondan baktığı sıralarda, Bakü gece hayatını yaşamaktaydı. Süpermarketlerin ışıklı

tabelaları göz kırıyor, artık seyrekleşen çeşitli markalı arabalar aydınlık caddede bir sağa, bir sola hızla geçiyordu.

Yalnızlık Fedai'yi yoruyor, usandıırıyordu. Arada annesinin sıcak eli omzuna dokundu, soluğu boynunu yaladı. Ama yine suskunluğunu bozmadı, ağzını açıp tek kelime konuşmadı, içini yakan alev öylece yalazlandı durdu.

Fedai akşamüzeri Fenaye'nin gazete bayinin önünden geçip gittiğini görmüştü. Ama kız henüz dönmüş değildi. Fedai çok bekledi, hatta bayii her zamankinden en az iki saat geç kapattı. Sonra da Fenayelerin oturdukları evin etrafında dolandı. Mimarisiyle civar evlerden seçilen bu ev, yabancı filmlerdeki gösterişli villaları andırıyordu. Fedai çitin önündeki pis su birikintisinin yanından dikkatlice geçerek eve yaklaşmak istedi. Biraz ötede gözlerini bahçe kapısına dikerek beklemeye başladı. Bu rüya mı, yoksa gerçek miydi – Fedai o an farkında değildi. Gerçekse eğer, buraya neden gelmiş, gururunu neden ayaklar altına atmıştı? Gözünü kırpmadan kurşunların önüne atlayan o değil miydi? Gözleri önünde hayatını yitiren arkadaşlarından her birinin yerine ölmeğe hazır olan kendisi değil miydi? Onun temiz duygularına kıymet vermeyen, sevgisini anlamayan bir kız için neden bunca tedirgin oluyordu şimdi? O kim, Fenaye kim? Neden kendine hâkim olamıyor? Babasının ruhu dolaşan, kardeşinin hatıraları yaşayan bu evde içini parçalayan düşüncelerinden nasıl bahsetsin annesine? Bahsedebilir mi? Aklından geçenleri kelimelerle ifade etmeye gücü yeter mi? Annesi, “Sen yoldan çıkmışsın, oğlum; o kız senin dengin değil, iyi düşün,” demez miydi?

Şehrin kenar mahallelerinde arsa alıp ev yaptırmak çok da zor bir iş değildi. Hele Karabağ savaşına katılmış olanlara türlü imtiyazlar tanınıyordu. İyi kötü yardım yapılıyordu kendilerine. Fedai inatçı kişiliğe, güçlü ve enerjik bir yapıya sahip olduğundan, kıt kanat geçinip gitmeği asla kabul edemiyor, kafasından çeşitli planlar yapıyordu. Yakın zamanda yükseköğrenimini bitireceğine, toplum içinde hak ettiği yere geleceğine inanıyordu. İçinden pınar misali kaynarak çıkan bu inancı, ilk başta ulaşılması imkânsız gibi görünen emellerini gerçekleştirme yolunda Fedai'ye kılavuzluk yapıyordu. Üstelik Fedai'nin bu emellerinin ekserisi, Fenaye'ye karşı birtakım duygular beslemeğe başladıktan sonra doğmuş bulunuyordu.

Fedai bazen şöyle düşünüyordu kendi kendine: “Yanlış yolda mıyım acaba? Fenaye ile ben bambaşka çevrelerin insanları mıyız? Yıldızımızın barışması imkânsız mı?” Ama hemen de bu düşünceleri kendinden uzaklaştırıyordu. Çünkü Fenaye'nin gözlerinde yaşam sevgisi, temiz duygulara karşı bir saygı ve itibar görüyordu. Fedai'nin hislerini körükleyen asıl şey, Fenaye'nin gururuydu. Fedai böyle düşünmekle yanılmıyordu. Fakat Fenaye'nin, kendini toplumun değil, doğanın bir parçası olarak gördüğünü de bilmiyordu. Ve doğanın kendi kanunları vardır: güçlüler güçsüzleri ezer. Fenaye de Fedai'nin kalbindeki duygulardan haberdardı. Onun geçici heveslerin peşinde koşacak biri olmadığını biliyordu.

Fedai zihninde iki kişilik bir saray inşa etmişti – kendisi ve Fenaye için. Ve bu gece Fenaye'nin eve dönmemesiyle yıkılıp yerle bir olan sarayı kurtarmaya gücü yetmiyordu Fedai'nin. Murov Dağı'nda düşmanla yaka paça olmak iş mi? O vakit Fedai yara almıştı. Düşman askerinin ise kolu kopmuştu. İkisi de çok kan kaybetmişti. Fedai'nin ayakta duracak takati yoktu ve iki eliyle hasmının boğazına sarılmak zorunda kalmıştı. Yaralı bacağına aniden sert bir tekme yemiş, acıdan gözleri kararmıştı. Az kalsın şuurunu kaybedecekti. Olanca gücünü toplayarak tek ayağının üzerinde doğrulmuş ve hasmının boğazını daha kuvvetlice sıkmaya başlamıştı. Bir süre sonra ikisi de kökünden koparılan ağaç misali yere devrilmişti.

Devrik ağaç misali yerde ne kadar yattığından kendisinin de haberi yoktu. Ortalık yatıştıktan sonra askerlerimiz Fedai'yi düşman siperlerinden birinde baygın bulmuşlardı. Parmaklarını ermeni askerinin boğazından güçlkle koparabilmişlerdi.

Fedai ölümle pençeleştiği o zorlu anları, yalnızca Allah'ın merhameti sayesinde hayatta kaldığını asla unutuyordu. “Ecel gücümü gördü, bir daha bana uğramaz” diyordu o olaydan

sonra. Şimdi yıkılan gönül sarayını kurtarmaya neden gücü yetmiyor peki? Kollarındaki o güç nereye kayboldu?

Pervane teyze oğlunun perişan haline daha fazla dayanamadı:

– Fedai, evladım, kurbanın olayım, nedir bu halin?

Bu ses Fedai'nin dumanlanmış şuurunu aydınlattı. Sanki çok uzaklardan, elini annesine doğru uzattı. Anneyle oğul sarıldılar. Pervane teyze, bütün varlığını sarsan bir acı duydu ruhunda. Evladını doğurduğu sırada çektiği acıları andırıyordu bu acı. Ruhuna ne kadar da yakındı. Yanı başında kadınların bağırıp çağırmasını, “Erkekmiş, adını kim verecek?” dediğini ayan beyan duydu. Oğlunu yeni baştan doğuruyordu sanki o anlarda. Kocaman adam olmuş Fedai, annesinin kucagında o aynı bebektir – henüz doğan bebek...

Odaya geçip eski, baş tarafları yıpranmış kanepeye çöktüler. Pervane teyzenin varlığını sarsan, ayak tabanından saçının teline kadar hissettiği deminki acı dindi. Fedai'nin de kendini az çok topladığını hissetti kadın.

– Geç oldu, evladım. Yat uyu artık. Yarın sabah işe gideceksin. Bir lokma ekmeğini kazanıyorsun ne de olsa, kimseye muhtaç değiliz.

Fedai'nin kalbinin derinlerinde baş kaldırmakta olan duygular, bunca üzülmeye değmediğini fısıldıyor gibiydiler kendisine. Üstelik annesinin de bu geceyi acılar içinde kıvrınarak geçirmesini istemiyordu.

Pervane teyze yine oğluna seslendi:

– Gel, evladım, gece geçiyor. Herkes uyumuş. Bizden başka uyanık kalan yoktur şu binada.

Fedai, “Yanıyorsun, anneciğim, henüz uyumayan çok insan var bu kentte; hatta uyanıklar uyuyanlardan daha fazladır belki,” demek istedi.

Hiçbir şey söylemedi ama.

Zinaye telefonun sesine uyandı. Kendine geldikçe, aynayı öfkeyle yere çakıp parçaladıktan sonra bayılmış olduğunu, arkasından da uyuyakaldığını yavaş yavaş anlamaya başladı.

Duvardaki saat 4'ü gösteriyordu. Sabaha az kalıyordu.

Zinaye ahizeyi kaldırdı. Kocasının biraz boğuk ve yorgun sesini duydu:

– Uyumadın mı Zinaye?

– Neden soruyorsun?

– Ben bu gece eve gelemeyeceğim. Çok işim var.

Zinaye tıktırmasıyla itirazını değil, sanki alayını belli eden duvar saatine baktı:

– Sabah oluyor zaten.

– Ne demek sabah oluyor?

– Saatten haberin yok mu?

– O kadar meşgulüm ki, saati bile unutmuşum...

Kadir telefonu kapattı. Zinaye, evdeki her şeyin – görünen görünmeyen her şeyin kahkahalarla gülmekte olduğunu vehmetti. Kulaklarını tıkayarak saklanmak için bir yer aradı. O sırada içinden şöyle bir düşünce de geçti: “Yoksa aklımı mı kaybediyorum? Allah'ın gazabına mı uğradım yoksa? Ya da kızım baht aynasını kırdım diye, günahlarım isyana mı kalktı?..”

Muammalı sorular bitmek tükenmek bilmiyordu. Zinaye, üzerine üzerine yürüyen duvarların kahkahasından kurtulmak için başını alıp gitmek istiyordu. Öte yandan, soruların elinde kalmış, büsbütün afallamıştı. Zihni, düşüncesi iradesine boyun eğmiyordu. Düşünceleri birbirine karışarak bir uğultuya dönüşüyor ve Zinaye'yi bir odadan ötekine kovuyordu. “Allah

size lanet etsin! Allah hepinizin cezasını versin!” – o sırada kimlere beddua ettiği sorulsa, Zinaye muhtemelen bir yanıt veremezdi.

Satir restoranına “cennetten bir köşe” adını takmışlardı. Kadir geceyi burada geçirmek istiyordu. Üstelik yalnız değildi. Bulduğu kızla aralarında otuz yaş fark vardı. Kız yukarı – ikinci kattaki salona çıkmayı önermişti de, Kadir kabul etmemişti. Akşam eski savcılık mensuplarından birinin aynı salonda arkadaşlarına bir davet vereceğini önceden haber almıştı Kadir. Ama adamın kim olduğunu öğrenmeğe fırsat bulamamıştı daha. Nasıl olsa yarın, davetlilerin tamamı hakkında en mufassal bilgiler önüne konmuş olacaktı.

Kadir halinden memnundu. Gözden uzak bir köşede kafa dinleyecek, egosunu ayaklar altına alıp çiğnemiş olan dünyadan öcünü bu şekilde alacaktı. Epey zaman önce kaybetmiş olduğu duyguların, heyecanların peşine düşmüş gibiydi yine. Karısını ararken, saatlerin nasıl geçmiş olduğunun farkına varamamıştı sahiden de.

Kız ilgilendi:

– Karın sormadı mı?

– Neyi?

– Nerede olduğunu.

– Sormadı. Bizim evde bu sorun değil.

Kadir, “Sizin evde nasıl peki?” diye sormak istedi kıza. Gerek görmedi. Kız bir defasında, ufak tefek meseleleri büyüterek probleme dönüştürmekten hoşlanmadığını ve bu özelliğin kendisine anne babasından geçmiş olduğunu söylemişti...

Kız televizyonun uzaktan kumandasını alıp gece kanallarında yayınlanan programlara bakmaya başladı. Bir kanalda pahalı düğün hediyelerinin satıldığı kocaman *Centilmen* dükkânının reklamı vardı. Altın bilezikler, kolyeler, envaiçeşit mücevher göz kamaştırıyordu. Kız, sehpanın üzerine bıraktığı altın takılarına bakıp kanal değiştirmek istedi. O sırada televizyonun ekranında birbirini izleyen çeşitli gelinlikleri tanıtmaya başladılar. Genç kızın ruhu bu bembeyaz kıyafetlerin yanına uçtu. Birbirinden güzel gelinlikleri tanıtan mankenin yerinde kendini görür gibi oldu.

“Mutluluğun gelinlikte tecellisi” – tanıtımın sloganı genç kızın içini yaktı, göğsünden bir alev yükselir gibi oldu. Uzun bacaklarını Gulliver misali yatağın kenarından sarkıtılmış olan Kadir, kızını kendine doğru çekmek istedi: “Ne yapacaksın, sen nasıl olsa gelinlik giymeyeceksindir!” Kızın yüzü kâğıt gibi oldu, varlığı sarsıldı.

Kadir şaşırıldı. Kızın gözlerindeki nefreti ayan beyan görmüştü.

Bakü’nün yaz geceleri güzeldir. Yaşam henüz başlıyor gibidir.

Öğle sıcağında boğulan insanlar, bari akşam serininde rahat bir soluk almak için sokaklara akarlar.

Öğrenci arkadaşlar, kiraladıkları minibüsten metronun *İlimler Akademisi* istasyonun önünde indiler. Suskundular, eğlenceden, yani ziyafetten dönüyorlarmış gibi bir halleri yoktu.

Zahir, Zaur ve Faik okulda aynı sınıftaydılar ve yine aynı dairede kiracıydılar. Yarı bodrum odalarına bir masa, üç sandalye, üç de yatak zar zor sığıyordu. Kayıt sırasında tanışmış, beraber kalmayı kararlaştırmışlardı. Öğrenci yurdunda yer bulmak istemişlerdi de, olmamıştı. Üniversitenin yurduna sığınmacılar yerleşmişlerdi.

Bazen tartışıyor, neredeyse kavgaya tutuşacak raddeye geliyorlardı. Ama bu münakaşaları ilkbahar yağmuru misali hiçbir iz bırakmadan geçip gidiyor, asla bir dargınlığa

dönüşmüyordu. Sınıfta onlara çoğu zaman *Üç Silahşorlar* diyorlardı. Bu sıkı ahbabların arasına sonradan katılan Sarraf'a da *d'Artagnan* lakabını takmışlardı.

Taşralı gençler ilk başta kentin toplum baskısından uzak azade yaşamını kabullenemeseler de, yavaş yavaş buna alışıyorlardı. Özellikle son senelerde Bakü, onların gözü önünde değişiyordu. Yeni yapılar, ithal arabalar, şaşaalı reklam panoları şehrin simasıyla birlikte, insanların maneviyatı üzerinde de bir tesir icra ediyordu. Batı'nın, Latin Amerika ülkelerinin giyim tarzı, zengin yaşam, yabancı gelenekler, bu kentin çoğu sakininin manevi dünyasını yeni baştan "biçimlendiriyor", yeni üsluplar ve modalar yaratıyor, yeni bir yaşam stili çoğunluğu kendi kurallarına uymak zorunda bırakıyor, hatta insanların gözünün, saçının ve teninin rengini bile değiştiriyordu.

Zahirler okuldan gazeteci çıkacaklardı. Okuldaki hocalarının halkın tarihi gelenekleri ve zihniyeti üzerine anlattıklarıyla yaşamın gerçekleri arasındaki zıtlığı bariz bir biçimde görebiliyorlardı. Amfilerde duyduklarının tam tersi bir duruma tanık oluyorlardı gerçek hayatta. Bazen yanardağ misali patlayan itirazlarını zapt edemiyorlardı. Nitekim yine öyle oldu:

– Kendine saygısı olan, haysiyet sahibi birinin bu davete gitmemesi gerekirdi, – bunu Zahir söyledi.

– Oradaki birkaç kişiyi hırpalasaydık keşke, – cüsseli Zaur derhal kükredi.

– Polis de bizi toplasaydı sonra... Neyse, sokak ortasında kaldık, gece geçiyor.

Faik'in bu sözünden sonra kimse konuşmadı. Sessizce evin yolunu tuttular.

Zahir çaydanlığı suyla doldurarak daracık mutfaktaki gaz ocağının üzerine koydu. Doğalgaz zayıftı. Zahir elini alevin üzerine tuttu. Sanki sıcaklığını kontrol ediyordu.

Faik:

– Çayı ne yapacaksın, sıcak olur, keşke su alsaydık, – dedi. Ama ek masraflar için para olmadığını biliyorlardı. Zaten "savurganlık" yapmış, davet için çiçek yaptırmışlardı.

Zahir mutfaktan dönerken, elinin üzerine tuz serpmiş olduğunu gördüler. Zaur şaşırdı:

– Ne oldu, elini mi yaktın?

Faik de merakını saklayamadı:

– Sen bu işlerde pek bir ustaydın, nasıl oldu da elini yaktın?

– Merak etmeyin, ben kendimi deniyordum, – Zahir, sızım sızım sızlayan elini sallarken, hiçbir şey olmamış gibi yanıtladı.

Zaur parladı:

– Sıcaktan aklını oynattın galiba; kendimi deniyordum da ne demek?

– Hayır, aklımı oynatmadım. Kendimi deniyordum işte, hani... – Zahir lafının arkasını getirmede.

Zaur yine kızgınlıkla konuştu:

– Ne anladınız siz şimdi bunun konuşmasından?

– Bizim kızları kastediyordum, canım. Hani kendilerini ateşe atıyorlar ya...

Faik konuşmadı. Zaur da homurdanarak sesini kesti. Odayı sessizlik kapladı.

Zahir masanın arkasına geçerek, dünden beri yazmayı düşündüğü yazının başlığına baktı. Beyaz bir sayfanın baş tarafında üç kelime vardı: "BEN EĞİLMEK İSTEMİYORUM." Büyük harflerle yazılı bu üç kelime, kâğıdın üzerinde epey yer işgal etmişti. Zahir, yabancı şirketlerin açık saçık reklamlarına itirazını bildirmek niyetindeydi. Yabancı ülkelerden Azerbaycan'a maneviyat ihraç edilemeyeceği kanaatindeydi. Bunun bir gurur meselesi olduğuna inanıyor, bunu "eğilmek" olarak görüyordu.

Ama düşündüklerini yazamıyordu işte. Cümleler zihninde hazırды sanki, ama onları kâğıda dökemiyordu.

Bu geceki davetin izlenimleriyle yazısını zenginleştirmeyi düşündü: "Haris, öğrencilerin yaz sınavlarını bitirmiş olmaları nedeniyle vermedi bu daveti. Onları eğmek, güçlü olduğunu Fenaye'ye göstermek için yapmıştı bu gösterişi."

Zahir bunu baştan beri düşünmüş, ama davete gitmek için sabırsızlanan arkadaşlarının keyfini kaçırmak istememişti. Hem Rahibe Haris'in yeğeni ne de olsa, Fenaye ise Rahibe'nin arkadaşı.

Zahir kalemi alıp zihnindekileri alelacele kâğıda geçirmeye başladı...

Epey zaman geçti. Herkesin sabrı tükendi:

– Çay ne oldu, birader?

Zahir:

– Parmağım fena sızlıyor, siz bakıverin, – dedi.

– Dudağım uçukladı, atı suya götüremem diyorsun yani...

– Buyurun bakalım şu labirente; kim dışarı çıkamazsa, çayı o demler.

Zaur'la Faik, onun ne yaptığıyla ilgilendiler. “BEN EĞİLMEK İSTEMİYORUM” sözünün altında tuhaf bir labirent çizilmişti sahiden de. Ortasında bir ok işareti olan karışık, karmakarışık bir yol. Dönüp dolaşıp çıkmaza saplanan bir yol...

Zahir, arkadaşlarının ilgiyle baktığını görünce konuştu:

– Şuradakini Fenaye farz edin. O da böyle bir labirentin içinde. Nasıl kurtulabilir buradan?

– Belki çayı sen demlemem için çıkar yol bırakmamışsındır, nereden bileceğiz?

– Hayır, bir yol var.

– Fenaye'ye acıyor musun, dostum? Şu an onun gözünde bizler birer serçeyiz, Haris ise bir kartal. Ve Fenaye, işte o kartalın keskin pençeleriyle kendisini parçalamasını çok istiyor.

Zahir düşünceli düşünceli konuştu:

– Çocukken tuzak kurup serçe yakalardık. Bir defasında tuzağa dane koymuş, serçe daneyi yemek için gelsin de, yakalayayım diye bekliyordum. Annem görünce yaygara kopardı, serçe de ürküp kaçtı. Ben ağladım. Babam da annemi savundu bu işte. O günden sonra bir daha tuzak kurmadım.

Faik bu hikâyeden biraz etkilenmiş görünüyordu, ama bakışları oda tavanın bir köşesine takılıp kalmıştı:

– Bak işte, Zaur, örümcek ağını yapmış, avının ağa yakalanmasını bekliyor. İşin tuhafı, ağa takılan bir av kurtulmak için çırpındıkça, daha da batıyor. Örümcek de o sırada avının üzerine atlıyor.

Zaur aniden sıçradı ve köşedeki örümcek ağını elindeki defterle parçaladı.

Faik:

– Fenaye'nin de yolunun üzerinde işte böyle bir ağ var, – dedi. – O ağ parçalayacak...

Zahir onun lafını tamamladı:

– O ağ parçalayacak kimse yok. Neden, biliyor musun? Çünkü Fenaye kendisi o ağa yakalanmak için can atıyor...

Küçük, yarı bodrum oda, üç gencin üç demir yatağın değil, ruhlarına da dar geliyordu. Gençlerin üçü de çeşitli bölgelerden gelmişti. Zaur kuzeyliydi. Dağlık bölge insanların çoğuna özgü olan bedenî dayanıklılığa sahipti. Sert ve sözünü geçirmek isteyen biriydi. Dayanıklılığı, sertliği hem vücut yapısından, hem de yüzünden açıkça belli oluyordu. Zahir güneydendi. Biraz sıksa, zayıf görünse de güçlüydü. Klasik edebiyata iyi aşinaydı. Dedesi seyit olduğundan, arkadaşları bazen kendisine “seyit evladı” derdi. Düşüncelerinde ve yargılarında hep adil olmaya, haktan ayrılmamaya özen gösteren Faik aslen Borçalı bölgesindendi. Küçük, sıksa vücudunda bin kişilik hınç biriktirmişti.

Gençlerin ortak yönü de vardı – bazen kendilerini alakadar etmeyen bir konuda sert ve heyecanlı tartışmalara girişirlerdi. Örneğin, Fenaye konusunda onları böylesine heyecanlandıran şey, gençliğe özgü kıskançlık duygusu değildi. Gençler, yalnızca, Fenaye'nin davranışlarını hazmedemiyorlardı.

– Bizim oralarda evlenmek isteyen biri bir sürü imtihana tabi tutulur, – bunu Faik söyledi.

Zaur, Faik’i kızdırmak istedi:

– Bırak, yahu. Dede Korkut destanlarındaki kahramanlar gibi ok atıp kılıç mı sallıyorlar yoksa? Güreş mi tutuyorlar? Öyle olsa kimse sana kız vermez ama.

– Sen merak etme. Ben bu işi annemle babama havale ettim. İstedğim kız için güreş de tutuyorlar, ok atıp kılıç da sallıyorlar. Ama senin bildiğin silahla pusatla değil, gelenek görenek silahıyla yapıyorlar.

Zahir tartışmayı bitirmek istedi:

– Her kız, koca evine gelinlikle gitmeli. Büyüklerin hayır duasından ve düğünden sonra elbette.

Faik konuştu:

– Doğru söylüyorsun. Ama hayat işte, bazen büyükler Nuh deyip peygamber demeyince, sevgililer işi kendi yöntemleriyle halletmek zorunda kalıyor. Erkek kızı kaçırıyor, anlayacağım. Ama büyüklerin hayır duası er geç olmalı. Onların hayır duası olmadan evlenmek akıllı adamın yapacağı iş değil, olamaz.

Zaur:

– İyisi mi, yatıp uyuyalım, – dedi. – Fenaye’nin babası bize kendi işyerinin bekçiliğini bile yakıştırmaz. Onlar ayrı, biz ayrıyız. Onların burada yaşamalarına bakmayın siz, aslında çoktan Avrupa’ya, Latin Amerika’ya “taşınmışlar” – kafaları oraların saatine göre çalışıyor.

Tartışma dindi. Herkes kendi yatağına uzanarak sesini kesti. Zahir yine davetin hangi amaçla düzenlenmiş olduğunu düşünüyordu. Zaur’un da, Faik’in de sonuna kadar anlayamadıkları bu meselenin yalnızca karışık çizgilerden oluşan bir karalaması vardı Zahir’in kafasında. Zahir, Fenaye’nin bu yolu tesadüf eseri olarak seçmediği kanısındaydı. Hatta bu yolun kendisine yaşatacağı acıları baştan beri ölçüp biçmiş olabileceğini düşünüyordu. Fenaye’nin kandırıldığını zannetmek saflık olurdu. Öyleyse, Fenaye’yi, mensubu olduğu halkın binlerce yıldan beri şekillenmiş olan manevi değerlerine sırt çevirmek zorunda bırakan nedir, hangi muammalı nedenlerdir? Zahir bu sorunun yanıtını bulamıyordu. Arkadaşlarıyla bir tartışmaya giriştiği vakit, herhangi bir konuda az çok ikna edici bir yanıt bulmakta zorlanmıyordu gerçi. Sırtına “muhafazakâr” yaftasının yapıştırılmasına rağmen, kendi tutumundan taviz vermiyor, dediğinden geri adım atmıyordu.

Zahir, arkadaşlarının seslerinin kesildiğinin farkına vararak kafasını yastıktan kaldırdı. Uyumuşlardı. Önce uyandırmak istedi – üzerlerini çıkarıp rahat etsinler diye, kıyamadı. Tatlı bir uykudaydılar; altmışlık ampulün altın sarısı ışığı, onların taravetli yüzlerinde parlıyordu. Bu genç simalarda, dik alınlarda neler yazılıydı acaba? Onların çehresini aydınlatan yalnızca altmışlık ampulün ışığı mıydı? Asla; bunca basit bir yorum olamazdı. İkisinin de alını geniş ve açıktır. Sonunda saadetin olduğu geniş ve aydınlık bir yolu anımsatıyor. Tuhaf bir benzetmeydi – insan alını ve aydınlık bir yol... Zahir uykudaki arkadaşlarını uzunca bir süre sessizce seyretti...

Büyükbabasının anlattığı, çok eski bir zamanda olduğunu söylediği bir hikâyeye vardı. Pamuk ekmek için köyün yakınındaki bir tepeyi buldozerlerle düzlerken, toprağın altından insan kemikleri çıkmış. Kurukafalara dikkatlice bakınca, alınlarında yazılar olduğunu fark etmişler. Kolhoz³ başkanı meraklı kalabalığı dağıtmak istemiş:

– İşinize bakın bakalım. Burada bir mezarlık olduğunu, büyük büyük dedelerimizden dahi hiç duymadık. Kaç bin senelik burası, Allah bilir. Şu alın yazılarının, dünyanın bugüne kadarki tarihi olduğunu mu zannettiniz yoksa?

Kalabalıktan bazıları başkanın sözüne gülere gülere karşılık verir. Başkan, köy halkının itirazını kulak arkası yapar. Buldozerin kocaman bıçağıyla bağı sökülen toprağın bir katı daha kaldırılınca, kurukafalardan bir tanesi yuvarlanarak başkanın ayaklarının dibine düşer.

³ Kolhoz – Sovyet rejimince, tarlaların ve üretim araçlarının birleştirilmesi sonucu oluşturulan zirai üretim kooperatifleri. (çevirenin notu)

Toprağın altında yüzlerce sene rahatça uyumuş olan bu kurukafa, sanki başkanın saçmalıklarına gülmek için gelmişmiş. Sahiden de güler gibi dişlerini gösteriyormuş. Kime gülüyormuş ama? Neden gülüyormuş? Kolhoz başkanı kurukafanın ağaran dişlerine bakınca korkuya kapılır. Kendine hâkim olamayarak, kurukafaya bir tekme atar. Başkanın karşısındaki insanlar ürpertiyle kenara çekilirler. Kurukafa dağılır, etrafa saçılan dişler yine bembeyaz, sanki öfkeli ve kibirli, kimsenin bir lafını iki etmediği başkanın gururuyla alay etmeyi sürdürür. Rengi atan başkan, orada fazla duramaz. Homurdanarak çekip gider. Buldozer naralar atarak çalışmaya devam eder. Kambur tepe dümdüz oluncaya değin, makinenin narası dinmez.

Bu, aşağı yuları 30 senelik bir olaymış. Kurukafaya tekme atan kolhoz başkanının akıbetinin ne olduğunu da anlatmıştı büyükbabası:

– Kurukafanın ruhu adamı cezalandırdı. Aradan kırk gün bile geçmeden fena hasta oldu. Bakü’ye götürdüler, faydası olmadı. Bir, iki ay kadar inleyip sızladıktan sonra öldü.

Zahir dinsiz değildi, ama hurafelere de uzaktı. Bir tekmeyle dağılan kurukafanın çizgilerini, girinti ve çıkıntılarını gözlerinde canlandırmaya çalışıyor, başkanın ölümünün herhangi bir başka nedenle değil, bin senelik o çürük kafatasına attığı tekmeyle ilintili olduğunu düşünüyordu. Adam büyük bir günah işlemişmiş anlaşılın, yoksa Yüce Yaratıcı sudan sebep yüzünden en mühim konuda – insan hayatıyla ilgili meselede bunca acele bir karara varmazdı.

Haris’in verdiği davette biraz içmişti. İşte bu yüzden, bir türlü uykuya dalamadığı yatağında, sanki zamanın sıradan akışından kopmuş, rüzgâr misali esmeğe, yanardağ misali patlamaya başlamıştı. Bu rüzgâr, ya da bu yanardağ patlaması o kadar büyüdü ki, maziyi, bugünü, istikbali – kısacası önüne çıkan her şeyi birbirine katarak meçhul bir yöne doğru sürüklüyordu. İşin en berbat yanı, bu rüzgâr, bu yanardağ püskürmesi için iyiyle kötü, doğruyla eğri arasında bir fark olmamasıydı. “Rüzgârın da, yanardağın da canı cehennem!..”

O, herhangi birinin düşünmeden yaptıklarından mesul değil ya! Hayır ama, mesulmuş anlaşılın. Zira onun yükleneceği bu mesuliyet, belki kısa bir süre sonra toplumu tedirgin eden önemli bir meseleye dönüşecektir. Kuşakların birbirine karşı sorumluluğu, devamlılığı tetikleyen en etkili araçtır. İnsanoğlu neden az çok akli erdiği günden itibaren çalışıp didinmeye, ev yapmaya, ağaç dikmeye, evlat yetiştirmeye, üreyip çoğalmaya gayret ediyor? Bir yaşam süresinin yalnızca bir tek insana ait olduğunu varsayarsak, hayata dört elle sarılmaya, hatta doğmaya, ya da doğurduğunu yaşatmak için bin bir türlü sıkıntıya katlanmaya değer mi hiç? Evet, Zahir böyle düşünüyordu; ahret ayrı tabii, ama bu dünyanın var olma sebebi insanın toplum karşısındaki sorumluluğu, halkına karşılıksız hizmetidir. Bu, insanoğlunun sahip olduğu en yüce özelliktir, hatta kahramanlıktır.

Bir kez daha Faik’le Zaur’un altmışlık ampulle aydınlanan yüzlerine baktı. Felsefi düşünceleri bir tarafa, çatallanan fikirlerden de kopamıyordu bir türlü... Rahibe, Fenaye, Sadıka, sınıflarındaki diğer kızlar... Bir sinema salonunda gibiydi; zihninde dolaşan insan suretleri, yaşam levhaları daracık bir delikten ışık zerrelere önü alınmaz seliyle karşısındaki sütbeyaz perdeye akıyordu.

Rahibe, aşka inanmadığını, aşkın birilerinin uydurması olduğunu diyordu. Aşk, diğer insanların başının altına kuştüyü yastık olup onları uyutmak için birileri tarafından uydurulmuşmuş...

Rahibe restorandaki davette kendinden eminlikle, üstelik kendi düşüncelerinin ardında yatan yaşam tarzının farkında olmadan konuşuyordu. Sadıka ise bambaşka kanaatleydi. Bu konuşma bant kaydı misali kalmıştı Zahir’in aklında. Mucizeli bir el düğmeye basıyor ve düşünceler seslere bürünerek canlanıyordu:

– Ahlak kavramını ortaya çıkaran kimdir? – Bunu söyleyen Rahibe’ydi. – İnsanoğlunun başlangıçtaki doğasına bozan kim?

Zahir karşı çıkıyordu:

– Neler söylüyorsun, Rahibe. Senin söylemenden, insanla hayvan arasında hiçbir fark olmadığını mı anlamalıyız?

– Fark var elbette. İnsanı hayvandan ayıran akıldır. Ama bu akıl, insanoğlunun kendi kendine “hapishaneler” uydurması, kendi emellerine tecavüz etmesi için verilmemiş.

Zaur kendi düşüncesinde ısrar ediyordu:

– Yani, hapishane insanoğlunun elbisesi; insanoğlu bu elbiseyi kendisi keşfetmiş de sırtına geçirivermiş, öyle mi?

Bu tuhaf mantık yürütmeye arkadaşları gülmekle karşılık vermişlerdi elbette. Zaur’un hoşnutsuzluğu apaçıktı:

– Yanılıyorsun, Rahibe. Aşk denen şey var ya, davetsiz misafir gibidir. Aniden gelir ve insanı aniden avlayıverir. Aklın varsa, kalbinin kapısını kilitleyip kendini korumalısın. Bu davetsiz misafir, hangi kapıyı çalacağını iyi biliyor... Örneğin ben, kapımı sıkı sıkıya kapattım.

– Senin kapın gözlerin. Gerçeklere göz yummak ise, en iyi halde, cehalet demektir.

Deminden beri tek kelime söylemeyen Sadıka, utangaç bakışlarını arkadaşlarının yüzünde dolaştırarak, bu ciddi tartışmayı şakayla noktalamak ister gibi konuştu:

– Atalarımız ne demiş, bilir misiniz?

Zaur muhabbetin yönünün hangi istikamete çevrilmekte olduğunu anladı hemen:

– Atalarımıza canımız feda, ne demişler bakalım?

– Göz görür, gönül sever, demişler...

Zaur bu atasözünden gurur duyarak, son muhteşem noktayı koydu:

– Bu sözden sonra felsefeye yer yok...

Aynı gece Rahibe’yi de uyku tutmuyordu. Ne yapsa, uyuyamıyordu. Rahibe, Fenaye ile konuşmak için fırsat kolluyordu. Oysa bu fırsatı kaçırmıştı. O sırada Fenaye ile Haris’in beraber olduklarını biliyordu. Ama bunda ne var? Bu olayın, onun uykusuyla ilgisi nedir? Fenaye’nin mutlu olduğu söylenebilir. O halde, Rahibe hem arkadaşı, hem de amcası adına sevinmeli değil midir? Ya şu tedirgin ruh haline ne demeli? Kıskançlık mı? Fenaye’yi amcasına kıskanacak değil ya...

Fenaye Haris’e âşık mı? Bu gerçek bir aşk mıdır? Ama onlar aşkın yanıltıcı bir duygu olduğuna inandıklarını söylemiş, bu yüzden de onu kendi sentlerine uğratmayacaklarını ilan etmişlerdi. Aşkın, zayıf karakterli insanları avladığı – evet, aynen böyle ifade etmişlerdi: “avladığı” – görüşündeydiler. Sevmek ve sevilmek gerçekten de güzel duygularsa, kendisi neden bu duyguları yaşamayı arzu etmiyor? Zaur onu çok beğeniyor, değil mi? Boylu boslu, aslan gibi çocuk, maşallah. Hem cesur, hem akıllı, hem de irade sahibi. Onu neden sevemedi? Rahibe Zaur’u sevemeyince, Zaur’un da kıza karşı davranışlarında değişiklik oldu haliyle. Artık kızla konuşurken heyecanlanmıyordu. Gözlerinde de bir esef ifadesi vardı.

Rahibe’ye sorulacak olursa, Fenaye istediği zirveyi fethetmiş bulunuyordu artık. Ama bu mutluluk zirvesi değildi. Onun kanaatine göre, bir kızın yuva kurması, hamile kalması, çocuk doğurması, sonra da pis kokulu çamaşırları yıkaya yıkaya çocuklarını büyütmesi, kendi özgürlüğünden imtina etmesi anlamına gelirdi.

Rahibe pencerenin önüne geldi. Karşı apartmandaki ışıklar büsbütün sönmüştü. Tam karşı pencereden bir genç Rahibe’ye bakardı hep. Kendisiyle birkaç kere bahçede karşılaşmış, selamlaşmışlardı. Aynı yaşta olmalıydılar. Genç adam gözlerini Rahibe’den ayıramıyordu. Rahibe de ona karşı kayıtsız değildi. Kendi kendine fısıltıyla dedi: “O da uyuyor şimdi. Uyusun. Tatlı uyukular. Ben de biraz uyusam fena olmaz.”

Zahir ağ gerilmiş pencerenin önüne geldi. Yüzüne vuran hafif esinti düşüncelerini tazeledi. Başlığını yazdığı makaleyi cümle cümle zihninde kurmaya gayret etti: “İnsanlar hayatta eğilmemek, toplumun onlara kurduğu tuzaklara yakalanmamak için Allah’ın kendilerine vermiş olduğu en büyük haktan – kendi kaderlerini belirlemek hakkından yararlanmalılar.” Uzun bir cümle oldu. Üstelik, biraz tezatlıydı galiba. Aynı cümle hem materyalizm, hem de idealizm kokuyordu.

İşin en kötü tarafı, yazdığı bu cümlenin, başlığın altındaki küçücük beyaz boşluğa güçlkle sığmasıydı. Sayfanın alt tarafına demin labirent çizmişti. Kâğıdı buruşturdu, çöpe atmak için mutfığa geçti. Ama bir şeyler düşünerek, atmaktan vazgeçti. Tekrar açıp düzeltti. Cümlesini bir kez daha okudu. Her kelime hafta, ay, yıl gibi bir vakit ölçütünün müşahhas bir simgesine dönüşüyordu. Hayır, bu yazıyı o yazmayacak; bu makalenin yazarı zamanın kendisi olacaktır. Ama ne vakit? Sabrı tükenince. Şimdilik sabrı tükenmiş değil.

Sabaha az kalıyordu. Sokak sessizdi. Ağ gerilmiş pencereden içeri serin bir esinti doluyordu...

Sabah olmuş, güneş mızrak boyu yükselmişti. Haris uyanarak duş almış, sakalını tıraş etmiş, kendine çeki düzen vermişti. Balkona çıktı. Kendi kendine bir şarkı mırıldanmak istedi: “Yüzüğümün taşı firuzedendir.” Olmadı...

Gerisini aklına getiremedi. Aynı sözü birkaç kez arka arkaya yineledi. Tedirgindi. Fenaye’nin halsizliği, yataktan kalkmak istememesi, her şeye boş vermiş tavrı tedirginliğini daha da arttırıyordu. Ama Fenaye’nin kısa sürede toparlanacağını, düzeleceğini de biliyordu. Bu işin usulü böyle...

Fenaye o zamana kadar ayak basmadığı, yalnızca hayallerinde canlandırabileceği bir dünyaya kavuşmuş bulunuyordu. Artık evvelsi günkü, dünkü, hatta birkaç saat önceki Fenaye değildi. Gerçekten riskli bir adım atmıştı. Zaten kızlar, kadınlığa adım attıkları sırada, düşünceleri ciddi ölçüde değişiyor. Bu geçiş dönemi psikolojik sarsıntıya da neden olabilir.

Herkes gibi Haris’in de zaman zaman, birtakım olaylar karşısında filozof kesildiği oluyordu. Örneğin, evlilik olayını alalım. Koskoca bir seremoni. Düğün geleneği, daha düğünden önceki bir sürü rutin – kız isteme, nişan, misafir gitmeler, misafir ağırlamalar, takılar, tatlılar, şekerlemeler ve nihayet – gelinlik; tüm bunlar, muhtemeldir ki, kızları psikolojik açıdan hayatlarının en önemli adımlarından birini atacakları ana hazırlamak amacı taşıyor. İşte bu adım, onu alışkın olduğundan bambaşka bir dünyaya taşıyacaktır. Aynı süreç delikanlıların da yaşamında kendi izini bırakıyor. Delikanlı daha fazla özgüven kazanır, başka türlü ifade edecek olursak, erkekleşir. Her delikanlı erkek olmak istediği gibi, kızların da en büyük heyecanı, çırpıntısı kadın olmakla ilgilidir...

O sırada müthiş bir halsizlikle yatakta uzanarak etrafını cam misali donuk nazarlarla seyreden Fenaye’nin suskunluğunun nedeni de bu olmalıydı. Haris Fenaye’nin yanına dönmek, onu ayağa kaldırmak, ona ruh vermek istedi. Fenaye orada – her şeyin şimşek hızıyla olup bittiği yerde, yatak odasındaki karyolanın üzerinde yatıyordu. Dilsiz bakışlarının hangi noktaya dikilmiş olduğunu anlamak imkânsızdı. Bir yere bakıyor muydu sahiden de? Bakabileceği bir nokta var mıydı yani?

Haris usulca kıza yaklaşarak seslendi:

– Fenaye...

Kız kıpırdamadı. Galiba çok yavaş çıkmıştı sesi. O kadar yavaş ki, kendisi bile güçlkle duymuştu bu sesi. Bir daha seslendi:

– Fenaye, uyanık mısın?

Fenaye bakışlarını Haris'e çevirdi. Haris elini kızın saçlarına dokundurdu, okşadı. Fenaye bir anlığına ona dikkatlice baktı. Sanki kendisine seslenen adamın Haris olduğundan emin bulunmak istiyordu. Şimdi ona seslenen bu adam, kendini teslim etmek için aylardan beridir az kalsın koşarak, soluğu tıkanarak geldiği aynı adam mıydı?

Evet, bu Haris'ti. Her açıdan güçlü, tedbirli, ruhundaki çılgınlığı ve tutkuyu gözlerinden okuduğu ve bu geceyi kucağında geçirmiş olduğu Haris! İnsanın vücudunda dolaşan kanın, şuuru kahrettiği anların hâkimi olan Haris!

Fenaye'nin bileğini tuttu. Nabzı hızla atmaya, rengi, yüzü değişmeğe, pembeleşmeğe başladı. Kızın gözleri güldü. Dudaklarına yayılan tebessüm yüzüne aktı. Sanki Haris'e pek mutlu bir olayı müjdelediler. Çılgınca bir sevinçle Fenaye'yi ayağa kaldırdı, bağrına bastı. Yüzünü, gözünü, boynunu, boğazını, göğsünü öpücüklerle boğdu. Boğula boğula, su içen biri gibi kesik kesik, heyecanlı, düşünmediği, fakat o an aklına gelen şeyi dedi:

– Ben bahtiyarım, Fenaye! Sen de bahtiyarsın! Bugüne kadar ruhum hayatta huzur bulmadı. İnsanların arasında kendimi kaybettim. Ama şimdi senin şahsında kaybetmiş olduğum hayatımı buldum.

Fenaye sessiz kaldı. Ama kayıtsız kalmadı. Sıcak öpüşlerle Haris'e karşılık verdi.

– Neden susuyorsun, Fenaye? Söylesene, sen de bahtiyar mısın? Görüyorum ki bahtiyarsın. Dudakların, dudaklarının sıcaklığı, öpüşlerin öyle söylüyor.

Fenaye onu daha da tutkuyla kendine bastırdı, zayıf sesle inledi. Haris yalvarır gibi ısrar etti:

– Lütfen, dilinle söyle, bahtiyar mısın? Sen artık çocuk değilsin. Bir gecede büyüdün. Kadın oldun. Bir kızın yaşamının zirvesine çıktın. Yükseklik seni korkutmuyor, değil mi? Bize tuhaf gözlerle bakan insanlar, senden de, benden de çok çok aşağıdalar. Onlar bizi anlayamazlar. Onlar yasakların ve kuralların esiridirler.

– Senin yanında olduğum için çok çok bahtiyarım, Haris. Benim hiçbir yasak, kural tanımadığımı sen de bilirsin.

– Sen kadınlığını kendi özgürlüğünle kazandın, Fenaye.

– Özgürlük zaten bahtiyarlıktır, biliyorsun. Özgürlük boş laf değil. Özgürlüğü bize hayat verir, onu bizden yine hayat alır...

Haris Fenaye'den ayrılamıyordu. Kabaran duyguları onu görünmez bağlarla Fenaye'ye bağlıyordu. Kıza tekrar tekrar sarılıyor, ama aşkının yakıcı susuzluğu dinmek bilmiyordu.

Yine yatak odasındaydılar. Ayakta, birbirlerine sarılmış halde. Başlarının üzerinden alev yükseliyordu sanki.

– Ben seni keşfettim.

– Ben, ben... – Fenaye lafının gerisini getiremedi ve hüngür hüngür ağlamaya başladı: – Ben deliriyorum galiba...

Haris, kızın yanaklarından akan gözyaşlarını öpüşleriyle silmeye çalıştı:

– Sus, sus, yeter!.. Ben de delireceğim az kalsın...

Fenaye'yi kollarına aldı kuş misali, doğruca banyoya götürdü. Ilık duşu açarak yarı çıplak kızı suyun altına tuttu. Kendisi giyinikti, ama bunun farkına dahi varmadı. Bir anda her şeyi unuttular. O bir anda Fenaye'nin nazarında bütün dünya suyun altında kaldı. Gökyüzü parçalanarak dağıldı. Yağmur yağdı. Bu nasıl bir sağanaktı? Bütün dünyayı etkisine aldı. Dünya yıkanıyordu. Bu yağmur, dünyayı miadını doldurmuş, bayatlamış teamüllerden arındırmak için mi yağıyordu yoksa? Islanmış dünya ikisinin de gözüne ilkbahar yağmurunda yıkanıp parlayan bir cennet gibi görünüyordu artık...

Çay sofrasının arkasına geçtiler. Birbirlerinin gözüne bakmıyorlardı. Aşkın, karşılıklı sevginin büyüklüğü bir tarafa, ortada bir suç da yok değildi hani.

Haris konuştu:

– Anlatacak mısın?

Fenaye kafasını kaldırmadan dedi:

- Neyi? Anlatacak ne var ki?
- Aramızda olanı.
- Kime anlatmam gerekiyor?
- Anne babana.
- Ne diye anlatacakmışım?
- Ben de aynı kanaatteyim. Birilerine hesap vermek zorunda mıyız?
- Ama sen arkadaşlarına anlatacaksındır, değil mi? Doğruyu söyle...
- Bu nereden geldi aklına, Fenaye? Benim herhangi bir kimseye, herhangi bir şey anlatacağımı nereden çıkardın?

Fenaye sustu. Tekrar konuşmaya başlarken, Haris'in yüzüne baktı:

- Erkekler kendini beğenmiş, kibirli olurlar. Böbürlenmeyi de severler.
- Sen benim hayatımı değiştirdin, Fenaye! Seni tanıdığım günden itibaren hiçbir kadınla, kızla beraber olmadım. Artık böbürlenmenin âlemi yok. Kibir de, böbürlenme de, insan kendini anladığı an sona erer. Ben hayatımın anlamını şimdi bildim, ruhum değişti. Beni değiştiren sensin, Fenaye!..

– Haklısın. İlişkimizin sonu nereye varacak, bilmiyorum. Ama şu güzel güne, birbirimizden hiçbir şey beklemeden, birbirimizi severek geldik. Bizi birbirimize kavuşturan – ruhumuz, manevi dünyamız. Fakat şimdi benim gitmem gerek.

Haris bunu bekliyormuş gibi ayağa kalktı. Fenaye yatak odasına geçti. Üzerini giyindi, kendine çeki düzen verdi. Küpelerini bularak kulağına geçirdi. Gözüyle yüzüğünü aradı. Çok pahalı, neredeyse antika değerinde bir yüzüktü. Zinaye'nin annesinden, yani Fenaye'nin anneannesinden kalmış bir hatıraydı.

Fenaye mobilyanın ayağının dibinde buldu yüzüğü. Alıp parmağına geçirmek isterken, taşının düşmüş olduğunu fark etti. Gözleri fal taşı gibi açıldı. Altın kolyesini, küpelerini takmıştı. Taşı düşen yüzüğüne bakınca, içi burkuldu. Suyu kurumuş bir değirmenle karşı karşıyaymış gibi hissetti.

Fenaye karyolanın üzerini, yanlarını, yeri dikkatlice aradı. Yüzüğün taşı bulunamıyordu. Kızın geciktiğini gören Haris de geldi:

- Ne arıyorsun? – diye sordu.

Fenaye parmağındaki yüzüğü gösterdi:

- Taşını kaybettim. Burada düşmüş olmalı. Gece üzerindeydi çünkü.
- Sana çok daha değerli yüzükler, küpeler alırım. Dert etme...
- Anneannemden kalmış bir hatıraydı. Annem veriydi, sık sık da sorar.

Haris perdeyi çekip pencereyi açtı. İçeri bol güneş ve temiz hava doldu. Yüzükten dolayı meydana gelebilecek tatsızlığın önünü baştan almak için işi şakaya vurmak amacıyla mırıldandı:

“Yüzüğümün taşı firuzedenir

Gönlüm açılmıyor bugün nedendir...”

Fenaye evden Haris'le beraber çıktı. Nereye gideceklerini konuşmamışlardı. Haris arabayı kentin kalabalık kısmına – büyük alışveriş merkezinin önüne sürdü. İkisinin de suratında sevinç ve memnuniyet vardı. Haris'in keyfi iyice yerindeydi. Fenaye, Haris'in itirazlarına aldırılmayarak, taşı düşmüş olan yüzüğünü yine parmağına takmıştı. Fikri zikri yüzüğün üzerinde boş kalmış göz yuvasını andıran küçük çukurdaydı. Pişmanlık duygusu zehir misali kanına işliyor, giderek bütün varlığını felç ediyor gibiydi. Bu gece en değerli hazinesini kaybetmişti. “Nereye gideceksin şimdi? Artık kendi evine gidemezsin.” Demin Fenaye “Gitmem gerek” deyince, Haris hiç karşı çıkmadı. “Ne diye karşı çıkacaktı zaten?” Fenaye, kendi çetrefilli sorularına cevapları anında buluyordu: “Haris'in evine kocaya varmak için

gitmedim ki ben. Gerçekte, bizi birbirimize iten şey aşk değil, ruhlarımızın özgürlüğü, tutkularımızın önlenemezliği olmuştur.”

Fenaye'ye nasıl bir duygu yaşadığı sorulsa, anlatamazdı. Bildiği, anladığı bir şey vardı ama: kendi içine, kendi içinden gelen isteklere karşı riyakarlık yapmış değildi. Fenaye şöyle düşünüyordu: bir kadın ne derecede güçlü, bağımsız ve özgür olursa olsun, karşı cinsle – erkekle birleşmemişse, hayatını idame ettirmek için gerekli olan enerji kaynağının – ihtiraslarının sesini duymamışsa, yarı insan sayılır ve yaşam karşısında doğru bir tutum sergileyemez. Kadın için hayatın bütün zevki, sevdiği erkekle temasından sonra ortaya çıkar.

Fenaye kendini aklamak niyetinde değildi. Kendinde bir kabahat görmüyor, ama kendi kendine şu soruyu da soruyordu: “Bir kabahatim yok madem, bu düşünceler neden beni rahat bırakmıyor?”

Haris onun aradığı adamdı. Çünkü Fenaye, kaynağında çılgın aşkların yattığı maceralara aç değildi. Kanatlı hülyalarıyla romantizm, bunaltan acılarıyla aşırı duygusallık gibi şeyler yabancıydı ona. Bu konulara girenlere hep bir ikrah duygusuyla bakmıştır. Böyle insanları, köhnemiş göreneklerin kölesi saymıştır. Ya Fedai? Hayır, o bambaşka biri... Yaşam felsefesi... Hayır, Fenaye, aile denen küçük devletin dar sınırlarını asla tanımak istemiyor. Vardığı kanaat şu ki, böylesi bir aşk insanın özgürlüğünü elinden alır...

Haris arabayı sokağın bir kenarına park ederken, Fenaye düşüncelerinden sıyrıldı.

– İn, Fenaye, şu alışveriş merkezine bakalım. Sonra seni evinize götürürüm.

Haris arabanın kapısını açıp Fenaye'nin kolunu tuttu. Alışveriş merkezinin giriş katındaki kuyumcu tezgâhlarına doğru gittiler. Yeryüzünün bütün takılarını buraya toplamışlardı sanki.

Haris en pahalı takıların sergilendiği tezgâha doğru yürüdü. Orta yaşlı, güzel tezgâhtar kadın onu karşıladı, gülerek:

– Hoş geldiniz, Haris bey; nice vakittir uğramıyordunuz, – dedi. Sonra onlara doğru yaklaşan adamı – tezgâhın gerçek sahibini işaret ederek ekledi: – Her defa yeni şeyler gelince arkadaşımız da, biz de sizi anımsıyoruz hemen.

Haris eskiden beri tanıdığı adamla iki elle tokalaştı. Fenaye'yi tanıdıktan sonra, artık kimseye hediye almasına gerek kalmamıştı sahiden de. Tezgâhtar kadın çok açıkgozdü. Haris'in yanında yeni bir “av” olduğunu hemen anlamıştı. Bunu Haris'e sezdirmeğe çalışıyordu galiba...

Tezgâhtar kadından farklı olarak, Haris'le aynı yaşta bulunan, kara yağız, üstelik de yaşını göstermeyen patronun tipi ve aldırışsız bakışları Fenaye'de ikrah duygusu uyandırdı. Bu adamın kendi ruhunu büsbütün takılara ve mücevherlere vakfetmiş olduğunu düşündü. Ona acıdı. Böyleleri dilsiz altınların, parlak mücevherlerin yanında pek miskin ve cılız görünür sahiden de. Altınlar hâkim, onlar ise mahkumdur. Küçük sandıkları andıran şeffaf kutuların içinde sakladıkları yüzükleri, küpeleri yavaşça, dikkatlice ışığa doğru kaldırır, sonra da elleri titreyerek yerlerine bırakırlar.

Tezgâhtar kadın gözlerini Fenaye'den ayırmıyordu. Kızın takıları fazla önemsememesi tuhafına gidiyordu. Parmağındaki yüzüğün çok pahalı olduğunu da, taşının düştüğünün de usta bakışıyla hemen fark etti. Belli etmeden Fenaye'ye bir daha dikkatlice baktı. “Ben bu kızı bir yerden çıkaracağım galiba. Evet, hatırladım. Televizyonda şiir okuduğunu gördümdü. Dergide de şiirleri çıkmış.”

Tezgâhtar kadın çok okuyor, okumayı seviyordu. Hatta Fenaye'yi içeri girer girmez tanımamış olduğuna şaşırı da.

– Afetmiş...

Fenaye kulağına gelen bu tuhaf kelimeye doğru çevrildi. Tezgâhtar kadınla yüz yüze kaldı.

Tezgâhtar kadın:

– Yüzüğünün taşını ne de çabuk kaybetmişsin, yazık... – dedi.

Haris lafa karıştı:

– Evet, nerede düşürdüğünü de bilmiyor üstelik. Aradık, bulamadık.

Tezgâhtar kadın:

– Çoğu zaman insan kaybettiğini bir daha bulamıyor, ne acı, – dedi ve yüzünü öteye çevirmiş olan Haris’e baktı. Onun bakışları sanki bambaşka şeyler söylüyordu: “Hayır, beyefendi, yanılıyorsun; bir yüzük taşı nedir ki... Zavallı kız...”

Düşünceler Fenaye’yi mengene misali eziyor, ama onun gururunu kırmayı başaramıyordu. Tezgâhtar kadının bakışlarından, onun neler düşündüğünü sezince, yüreğini yakan bir mısra, içinde bir inleme misali akis buldu:

“Yitirdiğim bahtım mı, yüzüğümün taşı mı?”

Fenaye, Haris’in ona pahalı bir hediye almasını istemiyordu. Buraya gelişinin asıl amacı, biraz gezip dolaşarak hafiflemek, onu bunca üzen düşüncelerden uzaklaşmaktı. Bu yüzden kesin bir tavırla:

– Gidelim buradan, Haris, hiçbir şey istemiyorum, – dedi.

Haris Fenaye’yi anladı: altının, mücevherin onun nazarında hiçbir kıymetiharbiyesi yoktu sahiden de.

Kol kola büyük salona geçtiler. Burada gelinlikler sergileniyordu: birbirinden güzel, beyaz, kırmızı, mavi, pembe...

Endamlı kızlar misali yan yana dizili gelinlikleri görünce, Fenaye bozuntuya vermemeğe çalıştı. Gelinliklerle fazla ilgilenmesi Haris’in dikkatinden kaçmadı ama. Fenaye gelinliklerden bir tanesine elleriyle dokunmak istedi. Gelinliğin, “Elinizi büze sürmeyin!” diye bağırıldığını vehmetti.

Bir önceki gece onca hazzın, şehvetin, belki hatta aşkın arasında ne de korkunç bir ıstırap yaşadı, Allah’ım?! Dört duvarın arasında Fenaye ile beraber olan bir tek Haris’ti kuşkusuz... Kan lekeli beyaz çarşafı alelacele buruşturup koşar adım banyoya giden Haris.

Fenaye’nin gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi açıldı. Gelinlikler aniden halay çekmeye, onun etrafında dönmeye başladılar sanki...

Haris hiç anlamadığı bir nedenle kendine yaslanan, rengi uçmuş Fenaye’nin kolunu tuttu:

– Gidelim, Fenaye. Sen halsizsin, dinlenmen lazım.

Bacakları birbirine dolanan Fenaye’yi ticaret merkezinin camlı kapılarından geçirip yavaş adımlarla arabaya doğru götürdü.

Bakü’nün sahil parkı birkaç sene öncesine kadar böyle değildi. Deniz kabarmış, sahil parkında yer yer sular yükselmiş, çiçekler sararıp solmuş, ağaçlar ayakta kuruyarak telef olmuştu. Son yılların karmakarışık olaylarıyla şaşkına dönüşen insanlar yalnızca denizi değil, gökyüzünü de, yeryüzünü de unutuvermişlerdi. Sahil parkını şenlendiren gençler artık buraya uğramıyor, eskileri hatırlamak için kordon boyunca sohbet ederek dolaşan, ya da gölgeliklere çekilerek uzun yılların yorgunluğunu denizden gelen esintinin yardımıyla üzerlerinden atmayı uman ihtiyarlar görünmüyordu.

Bir tek martılar sırt çevirmemişti buraya. Binlerce yıldan beri bu sahilin sakini olan kuşların sesi, ıssız kıyı şeridinde daha gür çıkıyordu.

Rüzgârlı sahil boyunca sessizliğin “at oynatması” uzun sürmedi. Tarihinin kasırgalı dönemlerini geride bırakan toplum, yeni ortama uyum sağlamaya başladı. Zamanla insanlar yine sahil parkına akmaya başladılar. Park yeni baştan düzenlendi. Ara yollar asfaltla kaplandı, çocuklar için oyun alanları yapıldı, salıncaklar, atlıkarıncalar kırmızı, mavi renklere boyandı. Dört bir tarafa çiçekler dikildi. Dünyanın benzersiz kentlerinden biri olan Bakü’nün güzelliğini taçlandıran sahil parkı yine hareketli günlerine geri döndü.

Geçti, ortalık tenhalaşmıştı. Kuşların sesi teker teker siyahımsı dalgaların ardında kayboluyor, duyulmaz hale geliyordu. Gürültü ve dumanıyla sokakları dolduran arabalar da

seyrekleşmişti. Sahil parkında dolaşan bir grup gencin günübirlik toplu gezisi henüz bitmiş değildi ama. Mesut ve tasasızdılar, yorgunluğu akıllarına dahi getirmiyorlardı; onlar için ne zaman, ne de mekân vardı sanki. Şakalaşıyor, konuşuyor, gülüşüyorlardı.

Sahil boyunda dizili gece aydınlatmalarının ve dolunayın ışığı etrafı nura boğmuştu. Bu ışıklar, denizin bu sesi, bu tertemiz hava sahil boyu mutlu mesut yürüyen gençlerin, böyle bir ortamda dahi kapalı kalan iç dünyalarını aydınlatma iktidarında değildi ama. Gündüz olsa, bu mutlu grubun arasında yürüyen Fenaye'nin yalnızlığı hemen dikkat çekerdi belki. Oysa şimdi... Nice zamandır beraber olduğu okul arkadaşları onun yalnızlığını görmüyorlardı galiba. Görüyor ve kızın ruh hali hakkında az çok bir şeyler sezinliyorlardıysa eğer, neden ara sıra kendisine laf atıyor, onu da sohbetlerinin ve şakalarının arasına çekmeğe çalışıyorlardı peki?

Fenaye kendi dünyasındaydı; bu yüzden arkadaşlarının çabaları neticesiz kalıyordu. Onların gayretlerini hatta biraz alayla izleyen kız, kendi değişken ruh halinin anlaşılmasını olmasından dolayı memnundu da. İyi ki arkadaşları Fenaye'nin belalı başında nelerin dolaştığından habersizdiler.

Akranları ona yabancı geliyordu şimdi. Fenaye ihtiyarlamış, yüz yaşını doldurmuştu sanki, arkadaşları ise gençlik tazeliklerini muhafaza ediyorlardı henüz. Hepsi pırıl pırıldı. Fenaye birkaç sene önce birer çocuk gibi gördüğü bu gençlere – Zaur'a, Faik'e, Zahir'e şimdi gizli bir hasetle bakıyordu.

Fenaye hasetçi bir kişiliğe sahip değildi. Bu yüzden insanlara karşı hep iyimser olmuş, hayatta ne varsa hepsini çılgınca sevmişti. Ya toplum, şu sona kadar anlaşılması imkânsız olan toplum ne vermişti kendisine? Fenaye, insanoğlunun ne kadar çetrefil bir varlık olduğunu biliyordu. Bunu anladığı için de, tezatlı düşüncelerin anaforunda çırpınıyordu. Onun hayatında, anlamak zorunda olduğu bir Rahibe vardı mesela. Belli etmeden arkadaşını süzüyor, nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu çözmeğe çalışıyordu. İkisinin de kaderi hemen hemen birbirine benziyordu; uzun zamandan beridir sırları da birdi. Oysa şimdi Fenaye, kendisinden farklı olarak Rahibe'nin gönül evinin hiç hasara uğramamış olduğunu, sapasağlam kaldığını görüyordu.

Şaşkınlıktan kurtulamıyor, akıbetinin nasıl olacağı hakkında herhangi bir ipucu bulamıyordu. Kendi düşünceleriyle “savaşıp durması” en çok bu yüzdendi belki.

İşte İçeri Şehir... Buraya ne vakit vardıklarının farkında olmadılar. Surlar sanki aniden ortaya çıktı, gözlerinin karşısında beliriverdi. Adımlarının sesi sakin mahallenin taş döşeli sokaklarında yankılanıyordu. Ara sıra çeşitli balkonların, insanın başının üzerinde asılmış gibi duran eğri büğrü evlerin üst katlarının tarihî pencereleri açılıyor, birtakım kafalar sokaktan konuşup gülüşerek geçen gençlere doğru uzanıyor, kimi gençlerin bu dertsiz tasasız halinden müteessir oluyor, kimi de söyleniyordu: “Serseriler, bari gece olunca evinize dağılın. Kendilerinin canı cehenneme, başkalarını da uykudan ediyorlar!..”

– Sahipsiz serseriler! – İçeri Şehir'in pürtüklü duvarları misali suratı kırışıklı bir kocakarı böyle haykırdı. Gerçekten de haykırarak söyledi bu sözü, herkes de apaçık duydu. Kocakarı yürekte gelen bir öfkeyle haykırmıştı üstelik; gecenin bu saatinde düşman askerleri misali surları geçip bu tarihî bölgeye sokulan hergelelere söverken, hiç şakası yoktu. Ama gençler sabahtan beri sırf bu azarı, bu çıkışmayı işitmek için dolaşıp duruyorlarmışçasına sevinçli kahaahalar attılar:

– Ne oldu da uyuyamadın nineciğim?

– Katırlık etme. İhtiyarlar da, kukumav kuşu gibi yalnız kalırsın, üstelik bir aylak sürüsü uykunu kaçırır, işte o vakit anlarsın neden uyuyamadığımı.

Fenaye karşı binanın duvarında asılı büyükçe ampulün ışığında kocakarının gözlerinde sönmek üzere olan son parıltıyı apaçık gördü. Zavallı kadın gerçekten de dört duvarın arasında yalnızlıktan çatlamak üzere olmalıydı.

Elli, altmış sene sonra kendisi de, yanı başında çalınarak yürüyen arkadaşları da, hâlâ hayatta olurlarsa, aynen şu kadın gibi olacaklardır...

Fenaye aniden yüksek sesle güldü. Herkes şaşkınlıkla ona baktı:

– Nihayet yüzün güldü, ne iyi!

– Bulamaz!..

– Neyi bulamıyor? Yine şairliğe mi başladın?

– Kocakarıyı diyorum; gençliği elden gitmiş diye bize sövüyor.

– Herkesin gençliği elinden gider bir gün...

– Ama gidenin yerine bir şey kazanmak esastır. Aile, evlat, giden gençliğin yerine kazanılan şeylerdir.

– Bunu şimdi mi keşfettin?..

Geçen yılların pek değiştirmemiş olduğu Zahir, Fenaye'nin karşısına geçti. Görünüşünde muzafferane bir eda vardı. Fenaye, Zahir'in artık kendisine tepeden bakmakta olduğunu düşündü içinden. İstese, şimdi bütün kirli çamaşırları ortaya döküverir, Fenaye'nin iddialı haliyle de, çürük felsefesiyle de alay ederdi. Öğrencilik yıllarında Fenaye'nin böyle fikir beyanlarını hep "çürük felsefe" diye tanımlardı Zahir.

Işığın altında durdular. Birbirlerini apaçık görebiliyorlardı. Ama hayır, Fenaye Zahir'in gözlerinde nefret görmüyordu; bu bakışlarda bilakis şefkat, acıma ve merhamet vardı. Zahir besbelli büyümüştü. Fenaye'nin henüz çocuk zannettiği, hor gördüğü Zahir'e hiç benzemiyordu. Fenaye konuyu yumuşatmak amacıyla:

– Allah herkese hak ettiği cezayı veriyor, – dedi.

– Hayır, Fenaye; Allah her zaman kuldan yanadır. Onun kendine dönmesi için bir yol bırakır hep.

Zaur Zahir'e takıldı:

– Peki, peki, vaaza başlama.

Faik Zaur'un koluna dokundu:

– Şu kocakarının açtığı pencere, Zahir'in söylediği yol olmasın?

Kızlar gülmüştü. Fenaye onların gülmesine biraz daha bozuldu. Alındığını saklamaya çalıştı. Arkadaşları onun ruh halinin sık sık değişmekte olduğunu görmesinler istedi. Başkalarının neşesini kaçırmanın ne âlemi var? Bu yüzden, surat asıp durmak olmaz. Ara sıra lafa karışmak, kaynaşmak gerekir. Böyle düşünerek, konuştu:

– Zahir de haklı, sen de, Faik. Kocakarının kaderi benim düşündüğüm gibiyse eğer, o demektir ki, bize açılan penceresi de bir ibret olmalı. Kör olmayan biri, bu pencereye bakarak kendini görebilir.

Zaur ciddileşerek sesini yükseltti:

– Peki, yeter artık. Gecenin bu saatinde sokak ortasında felsefe yapmanın âlemi yok.

Konuşma bitti. Bir şeyler söylemek isteyen Zahir sustu, gevezelik etmeğe gerek görmedi. Kendilerinin gençlik, hatta öğrencilik dünyasına yabancı biriyle laf yarıştırmanın ne anlamı var?

Gecenin işte o saatinde, her nasılsa, yıllar önce *Satir* restoranındaki davetin ardından anımsadığı, kolhoz başkanıyla kurukafanın hikâyesi ve yazmak istediği makale hafızasında beliriverdi. Tuhaf olan şu ki, kurukafa hikâyesini Fenaye'nin yüzüne bakınca hatırlamıştı. "İnsanoğlu ne de kısa sürede simasını kaybederek bir kurukafaya dönüşebilirmiş, Allah'ım..."

Zahir hatta ölümün bunca yakın olmasından ürperdi de. Sonra toparlandı. Yorgundu anlaşılın; eve gidip dinlenmesi gerekiyordu. Yarın yine gergin bir iş haftası başlayacaktı.

İçeri Şehir'in taş basamaklarını çıkararak metroya doğru yürüdüler.

Fenaye'nin topuklu ayakkabıları sokağa döşenmiş taşlarda takırdıyor ve her takırtı çekiç darbesi misali kızın beyninde yankılanıyordu. Bu durumda beyni neleri neleri hatırlayıp çıkarıyor ve zaten yorgun düşmüş olan vücudunu biraz daha eziyordu. Yaşamının kederli anları canlanıyor, içini sıkıcı bir his kaplıyordu. O sırada kızın iç dünyasında bir savaş

yaşanıyor ve bu dünyadaki her şey yakılıp yıkılıyor, dağılıp mahvoluyordu... Dağılmayan, iflas etmeyen, bir dakika olsun durup dinlenmeyen, bilakis, saat misali tıkr tıkr çalışan beyni ise hiç istemediği anıları su yüzüne çıkara çıkara, şakağına vura vura mahvediyordu Fenaye'yi...

Kendinden nasıl kaçıp kurtulsun, nereye kaçsın?

...Kimsenin ona aldıracağı yok...

Ya arkadaşları?.. Başından geçen her şeyi onlara anlatmayı, içini boşaltmayı düşündü.

...Hayır, o da herkes kadar aldırışsızdı aslında...

Dar sokağın köşesini dönen arkadaşları teker teker gözden kayboluyordu. Fenaye arkada kaldı. Bir kişinin güçlkle geçebileceği dar sapağın ortasında biri vardı. Kenara çekilmek niyeti yoktu galiba. Yolu pek iyi duygularla kapatmamıştı anlaşılın. Fenaye'yi suçlamaya başladı:

“Hayır, sen geçemeyeceksin. Yaşamın daracık sapaklarından bir tanesinde önüne dikilip sana sorular sormak isteyecek birinin olduğunu çoktan kestirmen gerekirdi.”

“Diğerlerinden niçin ayrılmak zorundayım? Birilerine neden hesap vermek durumundayım?”

“Yüzüğünün taşını kaybettiğin gün, o kızlarla yollarımız ayrıldı.”

“Ama ben yalnız değilim ki... Biz çoğuz; yüzlerce, binlerce, milyonlarcayız... Hepimizin önüne dikilecek değilsin ya! Benim gibiler hep vardı, bundan sonra da hep olacaktır. Biz, yaşamın kısacık zevkine kaptırmışız kendimizi. Hep aşkın peşinde koşmuşuzdur, hem de hiçbir karşılık beklemeden...”

“Hayır, sen bu yolun yolcusu değildin...”

“Fakat sen kimsin? Gecenin bu saatinde hangi hakla önümü kesersin?”

“Ben O'yum. Peşin sıra dolaşıp senin günahlarını devşiriyorum...”

“Sen... Sen... Sen Fedai misin?”

“Evet, ben Fedai'yim. Acı gerçeklerin tanıyım...”

“Acı gerçek de ben miyim?”

“Sen de acı bir gerçeksin, ama ben seni kastetmedim. İşgalci Ermeniler saldırdıkları sırada çaresiz kalan kızlarımız, gelinlerimiz ele geçmemek için kendilerini kayadan aşağı attılar. Düşmanın eline geçmemek için canına kıyan kadınlarımızı duymuşundur sen de. Nicesi de Aras nehrinin sularında boğuldu. Ama bütün bunların senin nazarında on paralık değeri yok, öyle mi?”

“İnsanoğlunun kendine karşı zor kullanması, kendine hakaret etmesi demektir zaten. Ben her adımımı kendi isteğimle attım. Arzularımın önüne set çekmedim. Bu yüzden, yaşamış olduğum hayatı kendime hakaret olarak görmüyorum.”

“Sen şerefli bir anne olabilirdin. Yazık ki bu yolu tercih etmedin...”

“Seni böyle konuşturan şey, uğursuz aşkın. Kaderin bana ne oyunlar oynadığını bilmiyorsun ki. Bir tesadüf eseri, anne olma şansımı kaybettim...”

“Bu bir tesadüf değildi, sen cezayı çektin yalnızca – layık olduğun ağır cezayı çektin...”

“Neden bu kadar zalimsin?”

“Zalim olan ben değilim, sensin. Aşkımı gaddarca boğdun...”

“Sen yine aynı Fedai'sin...”

“Ama sen aynı Fenaye değilsin. Ne hale geldiğinin farkında mısın?”

“Sen aynı Fedai'ysen eğer...”

“Evet, aynı Fedai'yim. Haysiyetini, aşkını ayağının altında çiğnediğin, zavallı annesinin gelini olmayı kabul etmediğin aynı Fedai'yim.”

“Hayır, Fedai. Ben senin aşkını unutmadım. Senin aşkın benim bağrımı yaktı. Aradan geçen bunca sürede senin aşkın hep benim yanı başımda oldu, beni takip etti. Senin aşkın utangaç bir aşktı. Hayır, Fedai, ben senin aşkını unutmadım.”

“Artık çok geç.”

“Şimdi ben kendime yalnızca senin aşkının ışığında bakabilirim. Fakat herhangi bir şeyi geri getirmek imkânsız. Beni mazimle bağlayan köprülerin hepsi yıkıldı. Geleceğime uzanan yolu da sen kapatmışsın.”

“Günün birinde yolunun kesileceğini bilmen gerekirdi.”

Fenaye'nin içinde incecik bir tel koptu sanki. Gözleri karardı, az kalsın düşecekti...

Daha kendini toparlayamadan, kafasını duvara çarptı. Şiddetli acı, kara kara düşünceleri kovdu. “Uf” diyerek elini acıyan yere bastırınca, “Fedai” kayboldu. Kabusun ne kadar sürmüş olduğunu kestiremedi. Zaman duygusunu kaybetmiş, saatleri karıştırmıştı. Hatta akşam mı, yoksa sabah mı olduğunu, havanın kararmakta mı, yoksa aydınlanmakta mı olduğunu dahi bilemiyordu.

Eğer akşam bastırıyorsa, acele etmesi gerekirdi, çünkü karanlıkta bu dar sokaklarda yolunu kaybederdi. Eğer sabah henüz oluyorsa, daha kötü – sokaktan geçip giden insanların ayıplayan bakışları daha çok ıstırap vericidir.

Kendini güçlkle de olsa toparlamaya çalıştı. Basamakları hızla tırmandı. Dizlerine kuvvet gelmişti. Neredeyse birbirine bitişik gibi duran iki duvarın arasından çıkınca, ağdan kurtulan av misali sevindi. İçinde bir hafiflik vardı. Artık ruhunda tatlı anların hayali kendine yer edinmişti.

Sonbahar güneşinin guruba inen şafakları altında, kıyının biraz uzağında Haris bir kayığın içinde ayakta durmuş, ona sesleniyordu. Vücudu güneşte bronzlaşmış olan Haris çok cüsseli olmamakla birlikte, güneşin altında uzaktan efsanevi yunan kahramanlarını andırıyordu.

Haris hızla ona yaklaşıyordu. Fenaye yürüdükçe adımları İçeri Şehir'in bin yıllık duvarlarında yankılanıyor, sanki yer gök sarsılıyordu. Adımlarının şiddeti kararmış duvarları deviriyor, taşları sağa sola savuruyordu sanki. İçeri Şehir'in dar ve dolambaçlı sokakları görünmüyordu artık. İnanılmaz derece eğri büğrü sokaklar kaybolmuştu. Fenaye ileride bir tek Haris'i görüyordu. Fedai deminden beri kayıptı. Fenaye, gördüklerinin rüya mı, hakikat mi olduğunu anlayamıyordu ve şaşkınlık içindeydi. Bir süre önce kendi yargılarıyla Fenaye'nin zihnini altüst eden Fedai, gerçek arayışında olan Fedai dev cüsseli Haris'in, azman Haris'in, efsanevi kahramanları andıran Haris'in önünü kesebilecekti mi acaba?

Fenaye karmakarışık düşüncelerin esiriydi. Hem bugünü, hem de dünü aynı anda yaşıyordu. İşte şimdi de Fedai'nin yakıcı sıcakta yalnız bir ağacın gölgesinde kendisine söylediği şeyler zihninde yineleniyordu. “Kime yönelmeli? Onu deliler gibi, tertemiz bir aşkla seven Fedai'ye mi, yoksa güçlü, muktedir Harise mi?..”

Fenaye plaja hep memnuniyetle giderdi. Birbirlerini belli etmeden, şehvetle süzen insanlar, onun nazarında bambaşka yaratıklar gibi görünürlerdi.

İnsanoğlunu ilk atalarından milyon senelik bir zaman dilimi ayırıyor gerçi, ama onun bazı alışkanlıkları o günden bugüne değişmemiştir. O ilk atalarla – ormanlık alanlarda sürüler halinde dolaşarak yiyecek arayan, mağaralarda toplu halde yatan, yiyecek için, belki çiftleşmek için de birbirleriyle mücadele eden, birbirlerini parçalayan insanlarla, onlardan milyon sene sonraki – bugünkü insanları ayıran ahlak duvarı sanıldığı kadar sağlam değildir. Kanlı savaşlara neden olan şey belki insanoğlunun genetik hafızasında milyon sene öteden bugüne taşınan cahilce ve hayvani duygulardır. Katillerin, yağmaların, para hırsıyla birbirlerine karşı bin bir türlü dalavere çevirmelerinin, birbirlerine tuzak kurmalarının ardında işte o ilk ataların vahşi şuuru vardır. Açgözlü, gün boyu karnını doyurmak amacıyla akla hayale gelmeyecek gaddarlığa başvuran ilkel insan... Ya çağdaş insan kim, öyleyse? O ilk ataların tutkularını aynen muhafaza eden, bir tek dış görünümünün şatafatıyla farklı, önu alınmaz istekleri bulunan Zatıalileri İnsan mı?..

Plaj anıları Fenaye'nin muhayyilesini dalgalandırır ve Fenaye kıyıdağı çıplak insanlara baktıkça, onları denize doğru çeken duygunun ilkel insanlarla alakasını da anlıyordu. Sığ düşünceli olması bir tarafa, ilkel insan ne kadar da özgür ve mesut bir yaşam sürmüştü! Hangi mağarada, kimin yanında bulunmak ilkel insanın sırf kendi zevkine kalmıştı. Onun hür duygularının önüne duvar ören hiçbir kural, yasa yoktu. Görgü ve nezaket kurallarını uyduranlar, gelecek kuşaklar için zalimce bir tuzak kurmuşlardır. İnsanoğlunun gül gibi özgürlüğünden vazgeçerek kural ve yasakların dar, boğucu duvarlarının arasına sıkışması nasıl olmuş acaba?

Eski atalarının izleri bugün kaya resimlerinde kalmış olan insanoğlu, artık duygularını ahlak perdesinin altına riyakarlıkla saklamayı öğrenmiştir ve onun plaja geliş nedeni sözde yalnızca sağlıklı bir yaşam sürmekten, yorgunluk atmaktan, dinlenmekten ibarettir.

Yanılıyor olabilir mi? Onun bu düşüncelerinde iğne ucu kadar bir mantık bulunmayabilir belki de. Belki bu sıra dışı yorumlar Fenaye'nin içindeki dalgalanmaların doğurduğu öfkenin, yaşam karşısındaki garazkar tutumunun bir sonucudur. Allah'ım, insanoğlunun beyni bunca düşünce yükünü çekmeğe, üstelik muhayyilenin kanatları üzerinde uçurmaya muktedir miymiş yani?!..

Yaz geride kaldı. Havalar hissedilir derecede soğduğundan denize, plaja gelenlerin sayısı azalmış, ağır ağır kıvıldağan dalgalar sanki yorulmuştu. Sonbaharın soğuk nefesi sahil taşlarının ve kumsalın yakıcı sıcaklığını alıp götürmüştü.

Satir restoranının plaj dertleri de azalmaya başladı. Artık müşteriler daha çok akşam saatlerinde geliyorlardı. Burası eğlenmek, dinlenmek ve geceyi geçirmek için mükemmel bir ortama sahipti. Sahile doğru epey ileride ve biraz yüksekçe kurulmuş olan dans pistinde yazın başından beri müzik ve gürültü eksik değildi. Birbirlerine kavuşmak için can atan insanların damarlarında tutkuyla coşan kan onları yerinde duramaz hale getiriyor, piste çekiyordu. Tekmelerle dövülen taşların yüzeyi sürtülmekten ısıldıyordu.

Haris'le Fenaye yazı hemen hemen *Satir*'de geçirdiler. İlk tanıştıkları günlerden farklı olarak, Haris'in maddi durumu çok daha iyiydi. Şehrin varlıklı işadamlarından biri olmuştu Haris. *Satir* restoranı da onun işbirliği yaptığı bir şirkete aitti. Fenaye bütün bunları görüyor, biliyordu.

Yazın beraber geçirdikleri günlerinde Fenaye Haris'i yakından tanıdı. Haris iş konusunda ketumdu. Yaptığı işlerden ve iş ilişkilerinden tek kelime dahi bahsetmezdi. Bunca kısa sürede ne kadar kazandığını, nasıl kazandığını kimse bilmiyordu. Rahibe'nin Fenaye'ye anlattıklarına bakılıra, Haris'in bol kazancının kaynağıyla ilgili olarak yakın akrabaları bile doğru düzgün bilgiye sahip değillerdi. Fenaye'nin, onun kişisel meseleleriyle ilgilenmemesi Haris'i memnun ediyordu. Önemli olan, kızın en küçük isteklerinin dahi Haris tarafından hemen gerçekleştirilmesiydi.

Haris, paranın hayalleri gerçekleştirme aracı olduğu kanaatindeydi. Kız da onun bu felsefesinin farkındaydı. Haris'in karakterinde kusurlar aramayı bir tarafa bırakmak mümkündü elbette. Zatıalileri Zaman, her geçen gün Haris'in kusurlarını ortaya döküyordu zaten. Başkaları bunları görmüyor, ya da bunların farkına varmıyor olabilirlerdi. Oysa Fenaye, varlığıyla var olduğu, aşkıyla nefes aldığı, ruhu mesabesinde hissettiği bir adamın eksikliklerini, kusurlarını görmezden gelemezdi. Tanıdığı erkekleri kıyaslayınca, kusurlarına rağmen, Haris'i hep herkesten üstün bulurdu. Öte yandan, neyin iyi, neyin kötü olduğunun, neyin meziyet, neyin kabahat sayılacağına ölçütünü kim belirlemiştir? Çoğuna göre kabahat olan bir hareket, gerçekte bir meziyet, hatta bir kahramanlık olamaz mı? Böyle düşününce, kız Haris'e bir kez daha ve eskisinden de sıkı bağlanıyordu. Haris'in açgözlülüğünü bile bir

kabahat olarak göremiyordu hatta. İnsaf var, Haris'e kimse cimri diyemezdi. Adam daha fazla kazanmak, daha büyük bir servete sahip olmak isteğinin önüne geçemiyordu – o kadar.

İşte bu noktada ikisi arasında uymazlık vardı. Haris'ten farklı olarak Fenaye'nin paraya ve pahalı hediyelere zaafi yok denecek kadardı. Bunun nedeni belki Fenaye'nin varlıklı bir ailede yetişmesi, zenginliği tanınmasıydı. Haris bu yönüyle Fenaye'ye, kendi sözüyle ifade edelim, gıpta ediyordu. Bazen Fenaye istesin istemesin, Haris kıza pahalı hediyeler alır, bir nevi aşkını bu hediyelerle belli ederdi.

Fenaye'ye göre en değerli hediye, baş başa kalıp dünyayı unuttukları anlarda Haris'in ona verdiği haz ve ihtirastı.

“...Her şeyin canı cehenneme; yaşasın aşk! Aşk ve sevgi içinde beraberce yaşanan anların tadı başka hiçbir şeyde bulunmaz!” Fenaye zaman zaman başka şeyler de düşünüyordu elbette. “Haris'le birlikteliklerinin sonu nereye varacaktı acaba? Kaderi onu geniş bir caddeye mi, yoksa dar bir çıkmaza mı götürüyor?” Bazen günlerce eve kapanır, fena halde canı sıkılırdı. Kendisini Haris'e doğru mıknaş misali çeken, sözle ifade edemediği, hatta zihninde de tanımlayamadığı birtakım meçhul hisler vardı. “Yüzünü gören cennetlik; bizim taraflara uğramayacak mısın; ne zaman görüşeceğiz?” Haris'in telefonda söylediği bu sözler kızın içinden çağlayan misali akararak karamsar düşüncelerinin tamamını yıkayıp götürürdü. Kader ve hayat konusundaki karmakarışık düşünceler, aşkın tatlılığı ve zapt edemediği tutkularıyla kıyaslanınca, ucuz ve anlamsız görünüyordu. Haris'in, belini saran kolları arasında her kendinden geçişinde, adamın sıcak soluğunu boynunda, boğazında her hissedişinde gerçek bir mutluluk denizinde yüzer gibi olurdu. Basbayağı baygınlaştığı, hazdan şuurunu kaybettiği anlar az değildi. Haris onu kendine döndürmek, uyandırmak için öper, okşar, çok tatlı, pamuklar gibi yumuşak ve şefkatli bir sesle:

- Fenaye, – derdi; – kendine gel, neredesin?
- Denizdeyim...

Fenaye sahiden de denizin en dibindeymişçesine güçlkle duyulan, ya da hiç duyulmayan bir sesle yanıtlardı. Hayır, sesi işitilmez, fakat dudaklarının kıpırdayışından Haris onun ne dediğini anlar, dalgaların koynunda yüzdüğünü görürdü.

Haris güler, sevinir, duygulanırdı.

- Ne denizi, kızım? Sen evdesin. Bizim evimizde, benim yanımdasın.
- Hayır, denizdeyim.
- Ne denizdesin?
- Saadet denizinde.
- Boğulmayasın...
- Hayır, sen yanımdasın çünkü...

...O gün *Satir*'de uyuyakalmışlardı. Restoranın karşısındaki plajda en seçkin müşteriler için özenle korunan kısımda Haris dünyanın en mutlu adamı olmuş, daha doğru ifade etmek gerekirse, unutulmayacak bir mutluluk tablosuna tanık olmuştu...

...Sabah uyanınca Fenaye'yi yanında göremedi. Mayosunu üzerine geçirerek denize doğru koştu ve o manzarayla karşılaştı: Şezlonga uzanıp dinlenmekte olan, sol bacağı dümdüz ve kıpırtısız uzatmış, diğerini dizden katlayarak incecik beline doğru toplamış olan deniz meleği, su perisi Fenaye...

Haris bu büyüleyen manzara karşısında donakalmıştı sanki. Yapabildiği tek şey kızın hayran bakışlarla seyretmekti: “Bu nasıl bir mucize, Allah'ım, bu nasıl bir güzellik?”

Tam o sırada güneş de aniden ortaya çıktı, kelebek kanadı misali incecik bir tül den yapıma perdenin ardından çıkarmışçasına kutlu yüzünü gösterdi. Beyaz pamuklar gibi bulutlar göz açıp kapayacak kadar kısa sürede dağıldı. Kocaman, yusuvarlak güneş, gerinerek olanca heybetiyle görüldü, sonra gözlerini kısarak yeryüzüne – şezlongun üzerinde sırtüstü uzanıp dinlenmekte olan, sol bacağı dümdüz ve kıpırtısız uzatmış, diğerini dizden katlayarak incecik beline doğru toplamış olan deniz meleği, su perisi Fenaye'ye baktı. Buna

“bakmak” denmezdi belki, o da kızı hayran hayran seyretmeğe koyuldu. Su perisi, güzelliğiyle güneşi büyüledi, efsunladı...

Güneş şaşakaldı bir anlığına, alev alev yanan suratını saklamaya çalıştı. Sonra biraz üşüdü, hatta hafiften titredi bile. Yeryüzünde gördüğü mucizeli güzellik karşısında ne yapacağını kestiremedi, utandı. Tanık olduğu güzellik karşısında pes etti. Çehresi beyaz bulutlarla kapandı...

Güçlkle toparlandı. Bir anda yer gök kendi ekseninden çıktı sanki; tuhaf, büyülu bir cazibe duygularını alt etti. Bütün varlığıyla kızı kendine çekti...

Güneş kendi güneşliğini unuttu o sırada. Kızın içi yanıyordu. Sahil kumlarından kızın ince vücuduna sinen, bütün azalarını kora dönüştüren ateş, güneşi de ısıttı, onun hiç kısılmayan alevini bir demirci ateşine döndürdü. Güneş bu akıllara zarar, sarhoş edici manzaradan mest oldu sanki, onun sıcaklığı baygın yatan kızın vücudundaki sıcaklıkla birleşti. Kızın güzel, zarif, mermer misali bembeyaz karnına, diri, taze göğüslerine, bronzdan dökülmüş heykeli andıran beyaz, uzun bacaklarına yeni bir hararet geldi.

Fenaye bu temastan memnun oldu. Bu kadar sıcak bir dokunuşa, bu kadar tatlı bir temasa kimsede rastlamış değildi. Aylı bir ziyafet gecesi idi sanki; pamuk bulutlar bu manzaranın kutsallığını ilelebet bir sır olarak muhafaza edebilmek için az sonra üzerini duvakla kapatacaklardı. Ruhunda bir hafiflik hissetti, derin bir oh çekti.

Gayriiradi olarak sağ elini karnının üzerine koydu; sanki orada kıpırdayan, kımıldayan, hareket eden bir şey vardı. Bu durum kızın irkilmesine neden oldu. Güneşin, esrarlı ışıklarını, hayat bağışlayan nurunu onun karnına doldurduğunu vehmetti. Güneşten hamile kaldı...

Bu duygunun heyecanı kızı titretti; içini dışına çevirerek güneşin nurunu tekrar tekrar görmek istedi. Bir süre şaşkınlık içinde kaldı. Kendini toparlayınca, güneşin iyi şeyler vadeden simasına utangaçlıkla bakarak mutlu mutlu gülümsedi...

Yüzeyi ayna gibi parlayan denizden serinlik getiren hafif esinti Fenaye'nin ipek tellerini okşadı. Güneşin kahverengiye boyadığı alabildiğine biçimli, düzgün vücudu hemen hemen çırılçıplaktı. Ancak dikkatli bakılacağı zaman fark edilecek olan mor, fazlaca mini bikinisinin altı kızın derin göbeğinin biraz altına konmuş kelebeği andırıyordu. Dik göğüsleri açıktaydı, koyu meme uçları kaymak üzerinde bir çift iri kuru üzüm tanesine benziyordu. Kıpırtısız yatan bu su perisi, sanki şimdi denizden çıkmıştı. Islak teninde sabah güneşinin kırmızıya çalan sarı ışığı alev alev parlıyordu. Kıza vurgun olan güneşin yüreğinin başından kopmuşçasına en parlak, en yoğun bir ışık, bu ıslak tenli su perisinin katlanmış dizinden başlayarak derin göbeğinin altına konmuş olan mor kelebeğe, kaymaklı kuru üzümlü memelerine, ayak parmaklarının ucundan başlayarak saçına kadar uzanıyor, belki dizleri üzerinde sürünerek yalvar yakar oluyor ve kızın mutlu, semai bir tebessüme belenen dudaklarına varınca kayboluyordu. Güneşin aşkı kızın dudaklarından içeri sızarak kalbine doluyordu.

İki kişilik plaj... “Ben dünyanın en şanslı adamıyım vallahi” – diye fısıldadı Haris. Altın sarısı kumların üzerinde, dalgalı denizin kıyısında, gözlerini geniş geniş açarak, şezlongda uzanan kızı şaşkınlıkla izleyen gökyüzünün altında, sulardan koparak gelen serin esintinin ortasında bu su perisi, zarif, parlak ve güzel tenini öpüşlere boğan güneşe değil, sırf ona aitti çünkü.

Bu büyülu güzellik Haris'in aklını başından almış, onu dilsiz, ağızsız, cansız bir heykele dönüştürmüş gibiydi.

...Doğanın kendisi kadar ebedi olan bu kumsallı, denizli, güneşli günün anısı Haris'in zihninde uzun süre kaldı...

Arabadan inince koşar adım kıyıya doğru yürüdüler. Haris son aylarda daha çevik, daha dinç görünüyordu. Yaşadığı günlerin eseri olan haletiruhiyesi ömründen otuz seneyi silmiş, onu gençliğine döndürmüş gibiydi. Fenaye'yle aralarındaki yaş farkı da silinmişti böylece.

Haris'in evindeki muhabbetten sonra haftada bir akşamı *Satir* restoranın karşısında bağlı, dalgaların kucağında hafif hafif salınıp duran kayıkta geçirmeğe başlamışlardı.

Kayığın bağlı olduğu kıyıda bir de giyinme kabini vardı. Fenaye, plajın bu özel bölümünün de, kayığın da, kabinin de sırf Haris için ayarlanmış olduğunu iyi biliyordu. Burası süs bitkileri ve itinayla yapılmış bir çitle plajın geri kalan kısmından ayrılmıştı.

Haris aceleyle soyunarak kayığı açtı. Fenaye biraz yüksek bir kayanın üzerinden kayığa atladı. Kayık az kalsın devrilecekti. Haris kürekleri bırakıp Fenaye'yi yakaladı. Kızın vücudu, teni sanki dile gelerek Haris'i davet ediyordu. Nihayet kayığın sallantısı dindi. Haris Fenaye'yi öptü, okşadı, sonra da kürek çekmek için yerini aldı. Kıyıdan yavaş yavaş uzaklaştılar. Berrak su damlaları yüzlerine serpiyordu.

Fenaye de ara sıra duygulanıp ağlayınca, gözlerinden işte şu denizin incileri misali gözyaşları akardı. Evet, Fenaye'nin ağladığı oluyordu zaman zaman, mesela Haris'le ilk tanışmalarının ardından kendi evlerinde düşün altında ağlamıştı kız. Daha başka ağlamaları da vardı...

Kıyıda bakanların gözünde küçük siyah noktaya dönüşecek kadar açıldılar. Gözden kaybolduklarına emindiler artık. Haris kürekleri bıraktı. Fenaye durduğu yerden Haris'e doğru kuşlar misali uçtu. Sanki bir hafta değil de, nice yıllardır görüşmemişlerdi.

Haris Fenaye'yi sıkıca sardı. Şimdi kız, onun vücudunun bir parçasıydı. Fenaye'den başka ne bir canlı, ne bir cansız vardı yeryüzünde, su yüzünde, gökyüzünde...

Issız çölde akşamüzerinin serini bastırınca yuvalarından çıkan yılanlar misali sarmaş dolaş oldular. Kayığın bir tarafı ağır bastı, denge bozuldu. Az kalsın denize düşeceklerdi. Fenaye Haris'in kollarının arasından çıkar çıkmaz, bikinisini çıkarıp kayığın kış tarafına doğru fırlattı.

Rüzgârsız, sakın havada kısa darbelerle salınan kayık, insanoğlunun duygularının sonsuzluğuna, zenginliğine tanıklık ediyordu.

Kayığı hafif hafif kımıldatan dalgalar efsanevi aşk tanrıçası Eros'un ninnisini andırıyordu...

Güneşin batışına az kalıyordu ve denizin üzerine ufkun kırmızısı siniyordu. Genelde lacivert, bazen yeşile çalan mavi suların kırıltısız yüzünü bezeyen bu kırmızı, Yusufcan'a cazip geldi. Birdenbire, etrafındaki her şeyin kırmızı olduğunu vehmetti. Çok orijinal, eşsiz bir manzaraya tanıklık eden Yusufcan, bu güzelliği şimdiye değin görememiş olduğu için eseflendi. Doğa böylesine tekrarsız, büyüleyen bir manzarayı belki on, belki yüz yılda bir gösterir. Yusufcan, en değerli resim eserlerinin işte böylesine inanılmaz, ama gerçek doğa manzaraları sayesinde ortaya çıkmış olduğuna eminlik hissetti. Settar Behlulzade *Kuba Manzaraları*'ni⁴ çizirken doğanın böyle ender rastlanan bir cilvesiyle karşı karşıyaymış muhtemelen...

Kıyıda epey yüksekte, kayaların üzerinde heykel gibi dikilen Yusufcan, yıllardan beri arzu ettiği manzarayı kaybetmekten korkarak hemen şövaletini hazırladı, boyalarını çıkarıp yanına dizdi. Önce etrafına bakındı. "İşte şuradan – oturduğum yerden başlasam mı?" Bugün kayalık her zamankinden daha farklı görünüyordu Yusufcan'a. Kayalar insan silüetlerini andırıyordu. Bir süre önce işte burada kanlı bir savaş yaşanmış, insanlar birbirini kesmiş, delik deşik etmişti sanki. Sonra da öldürülenler yattıkları yerde, yaralılar sürünür halde taş oluvermişti sanki.

⁴ Settar Behlulzade (1909-1974) – ünlü Azeri ressam. Azerbaycan'ın kuzey bölgelerinden olan Kuba'yı konu edinen bu resim, Behlulzade'nin en ünlü eserlerindedir. (çevirenin notu)

Kayaların ilham ettiği bu karamsarlığa rağmen, ressamın içinde büyük bir sanat başarısının eşliğinde bulunmanın heyecanı vardı. Bu sanat fırtınasıydı ve sanatçı gördüğü manzarayı hemen, bir çizgisini dahi atlamadan keten üzerine taşımak için acele ediyordu. Gözünde sıra dışılık mertebesine yükselmiş olan manzaranın her an sıradanlaşabileceğinin tedirginliği vardı içinde...

Bakü'nün Dağlı mahallesinde doğan Yusufcan'ın ismini dedesi vermiştir. Beyaz, tombul bebeği doğar doğmaz, bu aydınlık dünyadaki ilk bağırtısı daha dinmeden dedesine götürmüşler. Dedesi dindar bir adamdı. Uzunca bir süre dudaklarını kıpırdatarak kendi kendine bir şeyler okuduktan, bebeği kucağında bir süre tutarak yüzüne gözüne dikkatlice baktıktan sonra adamın asık suratında gülümseme belirmiş: “Bu bir Yusuf! Allah böyle güzelliği bir tek Kenanlı Yusuf'a vermiştir. Hazreti Yusuf'un şerefine bebeğe Yusufcan adını verdim.”

Bu adla büyüyen Yusufcan'ın yaşadığı hayat ve seçtiği meslek onun güzelliğine güzellik kattı sanki. Resimlerinde daha çok insanların iç dünyasını, maneviyatını, çektikleri acıları göstermeğe çalışır, diğer yandan renklerin uyumundan faydalanarak dış dünyanın güzelliğini de karakterlerinin diliyle anlatırdı.

Yusufcan'ın nurlu yüzü, suratının duru, beyaz rengi gözlerinin maviliğine kavuşarak ufka doğru uzanan denizi andırırdı. Hafif rüzgârda gümüş parıltılı saçları dalgalara benzerdi. Ressamların ekserisinin yaptığı gibi, sakal uzatmamıştı. Ama saçları uzundu ve omuzlarına dökülen saçlarıyla şövalenin arkasına geçtiği zaman Yusufcan savaşa giren bir kahramanı anımsatırdı.

Dışarıda, sokakta, kalabalık arasında hep düşünceliydi. Eserlerinin uluslararası yarışmalarda ödüller almış olmasına rağmen, Yusufcan gerçek sanatçı mutluluğunu tadamıyordu. Dergilerde, televizyon programlarında kendisinden bahsedilir, sanatının mezzetleri konuşulurdu. Ama sanki doğuştan gelen bir teessür, hatta derin bir keder ressamın gözlerinden bir türlü silinmiyordu. Yusufcan'ın kalbinde bir boşluk vardı, ciğer dolusu nefes alamayan birine benziyordu. İhtiyaçlarını, içindeki istekleri karşılayabilecek bir ortamın buralarda bulunmadığını, çok çok uzaklarda olduğunu bütün mevcudiyetiyle hissediyordu. Peki, neredeydi o ortam, ne kadar uzaktaydı?

Yusufcan'ın kızları da ressamdı. Eşi – anaokulu öğretmeni Zarife Hanım kocasının etrafında fır dönüyor, ama adamın göğsünün altına çökmüş olan yalnızlık buzunu eritmeye muvaffak olamıyordu. “Silahımı, cephanesini koltuğunun altına sıkıştırıp evden çıkarken Yusufcan'a “Nereye gidiyorsun?” diye sorulduğunda, tek kelimeyle yanıtlıyordu: “Savaşa.”

Yusufcan Fuzuli'ye iyi aşınaydı. Şakacı komşusu, “Ölecek misin, öldürecek misin?” diye lafı uzatınca, Yusufcan şöyle derdi: “Düşman kavi, talih zebun...”⁵ Bu sözün arkasında, hassas komşunun da anlayabileceği satır arası anlam vardı elbette ve bu satır arası anlam başka hiçbir şeyle değil, sanat aşkıyla ilintiliydi.

...Yusufcan şövalenin arkasından kalkarak yakınlıktaki kocaman kayalara doğru yürüdü, ellerini taşların üzerinde teker teker dolaştırdı. Yosun tutmuş, binlerce yılı geride bırakmış kayaların, ellerinin dokunuşuyla inlediklerini vehmetti. Bu inleme sesi şöyle bir anlam ifade ediyordu muhtemelen: “Yapma, elini sürme! Bizi birer kaya, birer taş olarak resmedemezsin! Biz canlıyız, biraz önce savaştan çıktık. Denizin üzerinde gördüğün işte şu kırmızılık, bizim kanımız; akmış da sulara karışmış...”

Kayalardan daha aşağıda – *Satir* restoranından kente doğru uzanan plajda, yazın yakıcı sıcaklarındaki kadar olmamakla beraber, epey insan vardı. Bakü'nün havası böyle işte, Eylül'ün sıcaklığı bazen yaz sıcaklarından hiç geri kalmıyor. Yarı çıplak insanlar, yukarıdan birilerinin onları izlediğini akıllarının ucundan dahi geçirmiyorlardı. Denize giriyor, sonra sahile çıkıp kumların üzerinde uzanıyorlardı. Çocuklar kıyı boyunca koşturuyor,

⁵ Bu söz Fuzuli'nin bir gazelindedir. (çevirenin notu)

bağrışıyorlardı. Ama bu sesler yukarı – kayaların üzerinde dikilen Yusufcan’a ulaşmıyordu. İşte o sırada Yusufcan’ın denizin açıklarını tarayan bakışları uzaklarda küçük bir noktaya dönüşen, güçlülükle seçilen kayığı yakaladı. Kayık dünyada olup bitenleri umursamaz bir halde suyun üzerinde sallanıyordu. İçinde iki kişi vardı galiba. Evet, iki kişiydiler... Genç kız olanca güzelliğiyle güneşin altında pırıl pırıldı. Adamın güçlü kollarının arasında kendinden geçmişti. Kayıktakiler doğayla daha fazla iç içe olmaya çalışıyor, yeryüzünün bu sıra dışı, eşsiz manzarasının fonunda birbirlerine kavuşan hasretliler misali, mutluluk denizinde yüzüyor gibiydiler.

Yusufcan her nedense Fenaye’yi anımsadı, kendine güleceği geldi. Bu mesafeden kayıktaki kızın Fenaye olduğunu kimse iddia edemezdi. Yusufcan aklına gelen düşüneyi kafasından çıkardı.

Batan güneşin kırmızı ışıklarının altında, kayıktakiler de kırmızıya boyanmışlardı. Gerçek mutluluğun rengi bu mudur yoksa? Yusufcan bir an için kayıktakilere imrendi. Ama onların yine kıyıya döneceklerini düşününce, esef duydu. Hayır, onların geri dönmeleri gerekir. Bu mutluluğun yolu ötelere uzanmalı, kırmızıya bürünmüş denizin sonuna kadar gitmeli...

Yusufcan dikkatini yoğunlaştırmış, şövalenin arkasında çalışıyordu. Sahil, sahilden biraz içeride kayalıklar... Tüm bunları boyalarla yansıtmak için acele ediyordu. Denizin bittiği, ufka kavuştuğu noktada güneş son ışıklarını gösterip kaybolacaktı. Ama onun varlığından süzülen kırmızılık denizin yüzünde bir bene dönüşüp kalacaktı. Bu kırmızının fonunda kayığın içinde uzanmış iki kişi, kendi mutluluk hücrelerine kapanmış, tüm dünyayı unutturmuşlardı. Zaman, onların batan güneşin ışıkları altında parlayan tenlerini ılık bir esinti misali okşayarak geçip gidiyordu.

Yusufcan Resim Akademisi’nde ders veriyordu. Öğrencilerine, doğadaki manzaraların asla tekrarlanmadığını anlatırdı hep. “Yakaladığımız bir manzarayı işte o an kavrayabilerseniz – bunu yapacak yetenekteyseniz – o manzarayı kalıcı bir sanat eserine dönüştürebilirsiniz. Başka türlü, herhangi bir netice almayı ummak nafiledir.

Yusufcan bir ömür aradığı o lahuti, ebedi anı yakalamaya muvaffak olmuştu galiba. Bu manzara elle dokunulacak kadar yakındı. Bu yüzden Yusufcan deli gibi çalışıyordu. Gördüklerini tüm dikkatiyle hafızasına kazıyor, oradan da ketenin üzerine geçiriyordu.

İlk eskizler hemen hemen hazırды. Büyüleyici bir deniz manzarası fonunda kaderine terk edilmiş kayıkta iki kişinin resmi, Yusufcan’ın başarılı bir sonuç ummasına olanak sağlıyordu. Sanatta şans yeri doldurulamayacak bir etkidir. Yusufcan resmine kenardan bakmak için ayağa kalktı. Manzara artık biraz değişmiş bulunuyordu. Güneş batmıştı, fakat o, etrafı açıkça görebiliyordu. Sahilde insanlar seyrekleşmeğe başlamıştı.

Satir restoranının ışıkları etrafı aydınlatınca, deminden beri kıyıda bulunan insanların çoğu oraya toplandı. Dans pisti de kalabalıktı. Ama bu manzara Yusufcan’ın dikkatini kendine çekmiyordu. Üzerinde çalıştığı resme baktı yine. Resmin kırmızısı sanki parlayarak çevresine ışık saçıyordu. Yusufcan, hatta kendi ellerinin de kırmızıya boyanmış olduğunu vehmetti...

Yusufcan boya tüplerine baktı. Bakışları daha çok kırmızı renge takıldı kaldı. Tüp neredeyse boştu. Bütün mutluluklar kırmızıyla aynı renktedir anlaşılır. Kırmızı, saadetin simgesidir. Bu renge boyanan ölümlerin içeriğinde bile bir mutluluk dozu vardır.

Demin tutkuyla çalıştığı gibi, şimdi de aynı hızla ve mantıkla düşünüyordu. Fakat resminde eksik kalan, yokluğunu hissettiren bir şey vardı. Manzarayı duyumsadığı gibi ketene aktaramamış mıydı yoksa? Her şey yerinde gibiydi oysa: kayalar, sahil, uzakta karıncaları andıran insanlar, batmakta olan güneş, hatta kayığın atılıp kalmış kürekleri. Kürekler, suyun yüzünde kalan kısımları birbirine doğru uzanmış olarak çizilmişti. Birbirlerine kavuşmak için can atıyor gibiydiler, ama birbirlerine dokunmuyorlardı. O sırada Yusufcan yeni bir şey bulmuşçasına sevindi. Uzaktaki – denizin üzerindeki kayığa mutluluğu simgeleyen iki de martı eklemesi gerekirdi. Kayıkta birileri olduğu halde martıların küreklerin üzerine

konamayacağını düşünebilirdi insanlar; ama Yusufcan martıları da resmine ekledi. Çünkü onun nazarında insanın ruhunu en iyi kuşlar simgeleyebilirdi. Martılar kayığın üzerinde gagalarını birbirine doğru uzatmış, sanki öpüşmeğe çalışıyordu. Ama gagaları birbirine dokunmuyordu.

İşte mutluluğun son akorları... O kayıktakilerin mutlu olduklarını söylemek için daha erken. Yusufcan yine düşüncelere daldı. Bir çiftin cinsel yakınlığı, vahşi ihtirasların coşması henüz mutluluk anlamına gelmez. Yalnızca ruhlar kavuşursa, insanlar arzu ettikleri vuslata ermiş olurlar. Küreklerin üzerindeki martılar da bunu anlatıyordu. Yusufcan, gecenin karanlığında düşüncelerine tebessümle son noktayı koydu.

Denizin üzerindeki yalnız kayık artık görünmüyordu. Etraf büsbütün sessizdi, *Satir* restoranından yayılan müziğin sesi de işitilmez olmuştu sanki. Yusufcan'ın kulaklarında bir uğultu vardı. Korku yayan bir ses beyninden, kafasının içinden dalga dalga yükselerek etrafa yayılıyordu. Ressam, denizin uykusundan uyanan azman bir dev misali kükreyerek ayağa kalkmakta olduğunu vehmetti. Şaha kalkan dalgalardan etrafa saçılan yağmurun altında donakalmış gibiydi. Boğazı kurumuş, dili, dudağı susuzluktan yanmaya başlamıştı. Çok susadığını daha şimdi hissediyordu. Bütün vücudu sular içinde kalmıştı. Kendisini böyle kan ter içinde bırakan çalışmasının gerginliğinin farkına varmamıştı...

Yusufcan atölyesine döndü. Saat epey geç olmuştu. Önce eve gitmeği düşündü. Karısı belki uyumamış, kendisini bekliyordu. Eve gitse, yıkanır, yorgunluğunu üzerinden atardı. Bütün günü hemen hemen ağzına lokma koymadan, aç açına çalışmıştı. Ne var ki o sırada, nedenini bilmediği birtakım duyguların etkisi altında, eserleriyle baş başa kalmayı istiyordu.

Metronun *Ahmetli* istasyonunda son trenden inerek dokuz katlı binanın bodrumunda yerleşen atölyesine gitti. Birkaç basamak indi, anahtar deliğini güçlükle buldu. Dışarıdaki karanlıktan kurtulmak için acele ediyordu sanki. Oysa sokak lambaları ve işyeri tabelalarının ışıkları etrafı bayağı aydınlatmaktaydı. Gerçekte kalbinin derinlerindeki zifiri karanlık, gecenin bu saatinde, sokaktan geçen tek tek insanların da bir an önce evlerine varmak için acele ettikleri saatte, yolunu değiştirmek zorunda bırakıyordu onu. Aynı karanlık çoğu vakit ressamı tereddütlere düşürüyor, başka şeyler düşünmesine fırsat vermiyordu. Yusufcan, böyle durumlarda atölyesini son sığınağı, son kurtuluş umudu olarak görüyordu. Atölyesine götürülen yol onun kendi içinden geçiyordu çünkü. Yusufcan burada her şeyi unutabiliyor, kendisiyle baş başa konuşabiliyordu. İnsan kalabalıklarının içinde, onca gürültünün ortasında can sohbeti edebilir mi hiç? Elini kıpırdatsan, herkes gözlerini belerterek sana bakmaya başlıyor hemen. Bir meczup görmüş gibi. Bir de sesini işitmeye görsünler, hemen kollarından yakalayıp tımarhaneye götürürler. İnsanlar birbirlerini anlamak istemiyor. Düşünceli bir halde sokakta yürüyen, hatta belki intihar etmek üzere olan biri tesadüf eseri kendilerine çarpmaya görsün, hemen kıyameti koparırlar. Kimse kimseyi affetmeye yanaşmıyor. Madem öyle, neden bu insanlar toplu halde yaşıyor hâlâ? Neden herkes başka bir yöne yürüyüp gitmiyor, dağı, taşı, hatta ilk atalarının mağaralarını kendine yurt edinmiyor?

Yusufcan bu düşünceleriyle kimleri suçladığını kendisi de tam olarak bilemiyordu. Aslında herhangi birinden – belirli bir insandan yakındığı söylenemezdi. Karısının kendine karşı fazlaca özenli davrandığını her hatırlayışında, kadına acırdı. Onun böyle düşündüğünü karısı da biliyordu elbette. Ama bunun için kocasını suçlamıyor, kendisini de hakarete uğramış saymıyordu. Bu durum Yusufcan'ı biraz daha öfkelen diriyordu. Atölyesine gelirken, evde onun yolunu bekleyen karısının tedirginliğini bu yüzden umursamıyordu.

Yusufcan dışarının karanlığından ziyade, kendi içindeki karanlıktan kaçıyor aslında. Atölyesine girip ışıkları yakınca, peşine takılarak onu takip eden karanlıktan kurtulacaktı sanki. İçindeki tedirginliğin hikâyesi epey uzundu. Bu tedirginlik onun hayatının sonuna

kadar kaybolmayabilir, onun huzurunu kaçırmaya devam edebilirdi. Kimseciklerin aklına gelmeyecek bir belaydı bu. Yusufcan, böyle bir beladan hiçbir insanoğlunun haberdar olamayacağına inanıyordu. Sıradan bir özlem, alelade bir tedirginlik değildi bu. Başkalarının gözünde çok ehemmiyetsiz, belki büsbütün anlamsız olabilirdi. Ama gerçek şu ki, akşamüzeri deniz kıyısında tanık olduğu manzaranın benzersizliği Yusufcan'ın içine büyük bir korkunun girmesine neden olmuştu.

Işığı yakar yakmaz, eskizleri tahta dayanakların üzerine dizdi. Bu eskizlerde vakit sıkıntısı ayan beyan belliydi. Birbirinden bağımsız doğa manzaralarını alelacele yan yana dizivermişti sanki. Birkaç saat önce doğada gördüğü ve belleğine kazıdığı renkleri, kendi kalbinden kopanları da ekleyerek, canlandıracaktı şimdi.

Çizdiği manzaraların her küçük detayını dikkatlice inceliyor, bazı noktaları tekrar tekrar gözden geçiriyordu. Kayaları doğadaki haliyle, gerçeğe büsbütün uygun olarak çizmişti. Fakat ne tuhaftır ki, bu kayaların gözü, kaşı da vardı sanki; kayaların kini, öfkesi, nefreti, alayı ketenin üzerinde besbelli görülüyordu. Kayaların aldığı yaralar, yosun tutmuş kocaman bir taşın yumuşak göğsü, kayaların üzerindeki kırışıklıklar ressamın nazarında insan vücudunun çeşitli parçalarıyla hemen hemen aynıydı. Bu kaya-insanlar az önce bir savaştan çıkmış, ardından da taş oluvermiş gibi duruyordu. Acaba birbirlerini kana bulamalarının, delik deşik etmelerinin nedeni neydi? Yiyecek için mi yapmışlardı bunu? Hayır! Yaşam alanı, yurt, daha iyi bir mağara, sıcaktan soğuktan daha iyi korunabilecekleri bir barınak için mi? Yoksa daha ciddi bir mesele yüzünden mi: Kim kime boyun eğecek? Yani, “kim kimi...” Öyle mi? Biyolojik ihtiyaçlar, içgüdü, çiftlerin birbirine yakın olma isteği, vahşi ihtirasların karşılanması... Ne kadar acımasızca ve basit olduğu bir tarafa, bunlar ilkel insan için hayatın anlamı ve hayatta kalma sebebiydi. Fakat çağdaş insanın çalışıp çabalamasındaki amaç, ilkel atalarının yaşam gayesinden çok başka mı sanki? Aynı maraz, etkisinden hâlâ hiçbir şey kaybetmiş değil. Demek ki, insanoğlu var olduğu sürece, toplum var olduğu sürece bu maraz etkili olacak. İnsanoğlunun dış görünümü, saç modeli, kılık kıyafeti değişebilir sadece. Bir zamanlar insanoğlu dişleri, elleri ve tırnaklarıyla parçalıyor, taşla vurup deviriyor, mızrakla deliyordu. Sonra kılıç, kalkan, ok, yay, daha sonra top, mermi, bomba, ardından daha yıkıcı silahlar, füzeler, nükleer roketler yapıldı... Ama işin özü ve niyet aynıdır: daha fazlasını elde etmek!.. Yalnızca bu!..

Baktığına bir kez daha bakıyor, bıkmıyor, usanmıyordu. Denizin kırmızıya çalan rengi, sahilin tuhaf kayaları orada – sahilde kalmıştı artık. Bu resimlerde anlatılan şey ise ilkel insanın ta kendisiydi. Sahilde, denizde kaynayan insanları herkes farklı görüyordu anlaşılan.

Peki, ya kayık? Onun eskizi nerede? Yusufcan'ın aklını çelen, olanca gücünü ve becerisini seferber etmesine neden olan asıl şey oydu ama. Suyun üzerinde, açık denizde insanoğlu doğanın bir parçası, üstelik doğallığı nispetinde ender bir parçasıydı.

“İşte şurada.”

Eskizlerin arasından kayıp düşerek yüzü duvara dönük olarak kalan parçayı kaldırdı.

“Benim özgür martılarım, sizi bu gece ziyafetinin şahane sofrasına davet ediyorum. Sizi doğadaki en yüce varlıklar gibi sanat dünyasının ebedi sakinine dönüştürmek istiyorum. Üzerinizde bir elbise de yok. Aklınızdan çıkarmayın ki, insanları elbise giymek zorunda bırakan şey, onların riyakarlığı, uydurma ve sahte medeniyetleridir. Ben sizi gördüğüm zaman kendimi bulmuş oluyorum.”

“Öyleyse, şimdiye kadar nerede kaldın?”

“Nerede kaldığımı söyleyeyim mi: aile hapisanesinde.”

Yusufcan bir kahkaha duydu. Hemen kapıya doğru yürüdü. Sürgü, bıraktığı gibi – kapalıydı. Kapıyla beraber, üzerindeki sürgü de onunla alay ediyordu sanki: “Aklımı oynatıyorsun galiba...”

“Gecenin bu saatinde, atölyemdeki yabancı kim olabilir? Hayır, burada benden başka kimse yok. Sahiden de aklımı mı oynatıyorum acaba?” Yusufcan bakışlarının atölyesinin

köşelerinde dolaştırdı. Farklı devirlerde çizmiş olduğu resimler – üzeri tozla kaplı portreler, manzaralar, taşlar, ağaçlar – her şey dilsiz bir sükkûta gömülmüştü. Bir tek kendi dünyalarına kapanıp kalmış olan kayıktaki mutlu çift canlıydı. Şehvetli, yarı kapalı gözler Yusufcan'a çok tanıdık geliyordu. Denizin tekinliği içinde, sakın dalgaların koynunda adaleli kollarıyla kızını kendi vücuduna bastıran o adam da hiç yabancı değildi. Hayır, Yusufcan uyumuyor, rüya görmüyordu. Bu insanları iyi tanıyordu, ne var ki adlarını unutmuştu, yalnızca adlarını...

Daha yeni evlenmişlerdi. Yusufcan'ın kardeşleri düğünün ardından gelinle damadın birbirini ne kadar çok sevdiğini, ikisinin de ne kadar mesut olduğunu anlatıp duruyorlardı. Hısım akraba, iki gencin arasındaki aşkı bir efsaneye dönüştürecekti neredeyse. Zarife ile evlenmeyi Yusufcan kendisi istemişti gerçekten de. Fakat nasıl istemişti?..

Zarife komşularının kızıydı. Lisede beraber okumuşlardı. Zarife Öğretmen Enstitüsü'nün Okul Öncesi Eğitim Fakültesi'ni bitirmiş, anaokulunda çalışıyordu. Yusufcan önce Azimzade Resim Okulu'na, sonra da Rusya'da Resim Akademisi'ne devam etmiş ve resim sanatının inceliklerini büyük ustalardan öğrenme şansına sahip olmuştu. Öğrencilik yıllarında Zarife ile ara sıra karşılaşmışlardı. Ama aralarında ciddi bir ilişki yoktu. Aynı lisede okumuş olduklarından, uzaktan uzağa merhabalaşır, kibarlık adına birbirinin halini hatırlar sorarlardı.

Yusufcan Rusya'dan dönünce Bakü'de Güzel Sanatlar Akademisi'nde çalışmaya başladı. Kısa sürede kendini kanıtlayan genç Yusufcan dersler de vermeye başladı. Diğer yandan, çeşitli yarışmalara katılıyor ve eserleriyle takdir topluyordu. Yarışmalarda aldığı ödüller, çeşitli sertifikalar üst üste birikiyor, Yusufcan gitgide ünleniyordu. Evde hemen hemen her akşam yinelenen konu ise Yusufcan'ın bekârlığıydı.

– İnsan âşık olmadan nasıl evlenir?

– Biz başka bir şey mi istiyoruz sanki senden? Bizim dediğimiz de bu zaten. Kime istersen âşık ol, gönlünü kaptır, yeter ki evlen!

– Âşık olabileceğim biri henüz çıkmadı karşıma!

– Belki çıkmıştır da, sen dikkat etmemişsindir.

– Arıyorum daha.

Konusu hiç değişmeyen bu akşam muhabbetleri bir defasında büyücek bir kapışmaya dönüştü. Yusufcan bıkmıştı artık. Kendisini suçlayanlara, evlenmeğe ikna etmeye çalışanlara cevap verecek kelime bulamaz olmuştu. Aslında evlenmeği o da istiyor, ama âşksız bir evliliği düşünemiyordu. Akademide gördüğü kızlar onun dengi değildi.

Nihayet ağabeyi yakasına sıkı sıkıya sarıldı:

– Evet, bize kesin bir şey söyleyecek misin?

– Peki, düşünürüm.

– Yarın akşam aynı soruyu artık son kez soracağım sana. – Ardından ekledi: – Söz veriyor musun? Babamız senin ismini koyarken ne demiş, biliyor musun? Yaşın geçiyor, otuza gelmek üzeresin. Sen hâlâ daha arıyorsun. Kimi arıyorsun, söylesene? Beğendiğin biri varsa, haberimiz olsun.

– İyi, bir gün daha düşüneyim.

– Yarın son sözü söyleyeceğine yemin et.

– Yarın önüme kim çıkarsa, onunla evleneceğim, yemin ederim.

Yusufcan odasına çekildi. Dağlı mahallesinde dededen kalma tek katlı, bol odalı mülkleri vardı. Aynı mülkte Yusufcan'ın amca çocukları da otururdu. Yusufcan'a amcasının kızıyla evlenmeyi önermişlerdi de, kabul etmemişti. Çünkü küçüklüklerinden itibaren beraber

büyüdükləri amcasının kızını öz kız kardeşi gibi görürdü. Odasındaki – burası Yusufcan'ın hem çalışma, hem de yatak odasıydı – resimleri, daha önce çizmiş olduklarını çıkarıp yan yana dizdi. Kahramanlarıyla göz göze oturdu, onlardan yardım istedi:

– Bana yardım eder misiniz acaba?

Yan yana dizdiği resimlerin sonuncusundan pek ince bir kız bakıyordu – Yusufcan'ın dikkatini çekti...

Her sabah işe giderken, karşı evin bahçesinden çıkan bir kıza rastlardı. Resimdeki ilginç bir noktanın üzerinde özellikle durdu. Bahçe kapısından çıkmak üzere olan kız, aynı mahallede oturan ve sabahlar işe yetişmek için acele eden genç adama ne de sevgiyle bakıyordu! Kızın bakışlarında birazcık esef de vardı ama: “Beni neden görmüyorsun?”

Bu soruyu Yusufcan kızın gözlerinden ayan beyan okudu. Resmi yaparken bunu hiç düşünmemişti. Yalnızca gördüğü manzarayı yansıtmaya çalışmıştı. Karşı evdeki kızla her karşılaştıklarında da yarım ağızla merhabalaşır, geçerdı. Bazen, aynı yöne doğru yürüyeceklerse eğer, birbirlerinin halini hatırı sorar, ayaküstü muhabbet eder, lise yıllarını anarlardı.

Yusufcan gözünü resimden ayıramıyordu. Kızın tatlı bakışları onu büyülemişti sanki. Resimdeki kız – komşu kız, okul arkadaşı Zarife idi.

Aynı geceyi Yusufcan huzursuz geçirdi. Erkenden uyandı, oysa işe geç gidecekti – ikinci derse yetişmesi lazımdı. Yıkandı, üzerini giydi. Çay bile içmeden evden çıktı. O sırada karşı evin bahçe kapısı da açıldı. Gözlerine inanamadı. Zarife bahçe kapısında belirdi. O da işe gidiyordu galiba.

“Aman Allah'ım, resimdeki kızın aynısı bu. Aynen onun gibi sevgiyle baktı, selam verdi...” Kızın selam verişindeki ürkeklik ve tatlılık Yusufcan'ı etkiledi. O ana kadar uykuda olan hisleri uyandı.

Zarife sanki gayriiradi sordu:

– Bugün erkencisiniz, hayırdır?

Yusufcan alışkın olduğu üzere kısa bir yanıtla yetindi:

– Biraz işim var...

Yokuş aşağı beraber yürüdüler. Yusufcan bir şeyler konuşmak istiyor, konuşamıyordu. Nereden, neden başlayacaktı? Az sonra yolları ayrılacaktı. Hızlı yürüdüğüün ve Zarife'nin kendisine güçlkle yetiştiğinin daha farkında değildi. Nihayet, kız konuştu:

– Çok aceleniz var galiba.

Yusufcan güldü. Onun gülüşü Zarife'ye tuhaf geldi. Kız kuşkulu bakışlarla genç ressamı gözetliyor, onun davranışlarından birtakım ipuçları yakalamaya çalışıyordu sanki. Yusufcan bu bakışların etkisinden güçlkle kurtularak kendini topladı:

– Evet, çok önemli bir işim var. Bugün karşıma ilk çıkan sensin, Zarife. Bunu deneyeceğim, bakalım senin kademin uğurlu mudur?

– Ben çok çıkmışım senin karşıma. Hiç işinin yolunda gitmediği olmuş mudur? Bugünkü işin çok önemli demek ki...

– Evet, bugünkü işin gerçekten bambaşka bir önemi var.

...Yusufcan akşam eve dönünce, ağabeyi kendisini bahçenin bir köşesine çekerek yine yakasına sarıldı:

– Karşıma birileri çıktı mı bakalım?

– Evet, nihayet...

– Kimmiş?

Yusufcan utangaçlıkla yanıtladı:

– Komşunun kız... Zarife...

Yusufcan sanki suç işlemişti de, suçunu itiraf ediyordu şimdi. Ne var ki, bu “itirafında” hem kabullenme, hem de esef hissediliyordu...

Haber kız kardeşine ulaşıncı, mutluluktan gevezeliğe başladı:

– Çok âla. Bizim istediğimiz de oydu zaten. Hem sen o kızı çoktan beridir beğeniyorsun. – Kız kardeşi bunu öyle bir eminlikle söyledi ki, sanki Yusufcan’ın da, Zarife’nin kalplerinin içinde olanı biliyordu ve Yusufcan’ın sevgisinden de haberdardı. Üstelik bu sabah erkenden Yusufcan’ın Zarife’ye söylediklerini de, Zarife’nin verdiği yanıtları da öğrenmişti sanki. Bununla da yetinmeyen kız, bir koşu ağabeyinin odasına giderek elinde bir resimle geri geldi: – Bunu sen yaptın, değil mi? Kim bu insanlar?

– Onlar benim kahramanlarım. Herkes resimdeki karakterleri dilediğine benzetebilir.

– Hayır, Yusufcan. Bu kızın Zarife olduğunu biz çok açık görüyoruz; bu genç de sensin. Kız sana nasıl aşkla bakıyor, dikkat etsene!

Fakat resimdeki genç adamın bakışlarındaki kayıtsızlıktan bahsetmek kimsenin işine gelmiyordu anlaşılın. O sıkışıklıkta Yusufcan da bu konuya kafa yormak istemiyordu. Ve böylece, bir resimden başlayan yol, Yusufcan’ı aile yuvasına götürdü...

Yusufcan’ın martıları onların umurunda değildi. Denizdeki âşıkların birbirlerine coşkuyla sarılışlarından ve tutkulu hareketlerinden martıların ürkerek dağılmaları daha kötü olurdu kuşkusuz. Ne var ki, martılar da âşıkları umursamıyordu. Martılar gagalarını birbirine doğru uzatmış, öyle duruyordu – korkusuz, ürküsüz. Kayıktan ötede, denizin bittiği yerde, kırmızıya çalan yeşil renkle bir orman resmedilmişti. Yeşil sazlık, insan boyunu geçen gür bitkiler, sanki denizin bittiği yerden boy gösteriyordu. Ormanın özel bir anlamı vardı ve resimdeki manzaraya girmesi tesadüf eseri değildi. Ressam, kayıktakilere şöyle seslenmek istemişti aslında: “Sevgili dostlar, kayığınızı doğruca ormana çekin, sonsuza kadar oraya yerleşin. Geri dönecek olursanız, sizden çok aşağılarda bulunan ayaklı hapisaneler – elbiseli, kravatlı insanlar sizinle alay edip kahaahalarla gülecekler.”

Allah kahretsin! Yusufcan bu iki kişiyi çok uzaktan görebilmişti yalnızca. Yüzlerini seçememişti elbette. Bir daha eskizlerine baktı. Her ne kadar aceleyle yapılmış olsa da, çizgiler yerli yerindeydi. Resimde şuurlu insan, şuursuz içgüdülerin zirvesine çıkmıştı.

Atölye sıcaktı. Yusufcan üzerindeki çıkardıktan sonra iç çamaşırlarını da çıkarmak istedi. Belki bir karara varmak için buna ihtiyaç duymuştu. Kanepeye uzanarak çizdiği resimleri teker teker gözden geçirmeğe başladı:

– İşte, bu kızı tanıyorum, hem de çok iyi tanıyorum. Bu Fenaye. Dizgin görmemiş kısrak misali serkeş, kendi ruhuna, gönlüne uyacak ve onun enerjisini, gücünü “yönetecek” bir süvari özlemiyle yanıp kavru lan Fenaye...

Akşam saat 5’te açılacak karma sergide onun da eserleri yer alacaktı. Yusufcan kahvaltıdan sonra Ressamlar Birliği’ne gidecekti – açılış öncesi orada toplanmaları gerekiyordu.

Sergi açılışı epey gösterişli geçti. Ressamlar Birliği Başkanı, ünlü sanat adamları genç ressamların sergide yer alan eserleri hakkında görüşlerini bildirdiler. Yaşlı, kısa boylu, kel kafalı Akademi azası resim eserlerini şerh etti. Yusufcan’ın resmi üzerinde özellikle durarak, “Ben onun eserlerinde yaşamın kendisini, gençliği, hatta daha kesin olmak gerekirse, kendimi ve kendi gençliğimi görüyorum; gerçek sanat – herkese kendini, kendi yaşamından bir kesiti gösterebilen sanattır,” dedi.

Sonra girişteki kırmızı şerit kesildi ve katılımcılar sergilenen eserleri seyretmeğe başladılar.

Zarife de kızlarıyla beraber sergi salonundaydı. Yusufcan, kendisini kutlayan mesai arkadaşlarının ve öğrencilerinin yanından ayrılarak Zarife’ye ve kızlara yaklaştı. Yusufcan’ın

resimlerinin olduğu köşeye doğru yürüdüler. Ortada konulu bir resim asılıydı. Bir fırtınanın fonunda bir kız resmedilmişti. Fırtına, her an kızın ayaklarını yerden kesip onu havaya kaldıracak gibiydi. Yoldan geçen genç bir adam, fırtınayla boğuşan kıza bakıyordu, hem de büyük bir sevgiyle bakıyordu. Sanki, fırtına onu da alsın, kızla beraber sonu görünmeyen derinliklere götürsün diyerek, Allah'a dua ediyordu. Genç adamın bakışlarından kızın imdadına yetişmek değil, kıza kavuşmak, kızla beraber dipsizliğe uçmak isteği okunuyordu.

Kel kafalı Akademi azası bu resmin önünde durdu:

– İşte bu gerçek aşktır. Böyle bir aşkı Fuzuli kelimelerle anlatmıştı, sen de renklerle ifade etmişsin. Yusufcan, sen geniş bir kalbe, sonsuz ve insanı hayrete düşüren duygulara sahipsin.

Yusufcan teşekkür etti...

Akademi azası onlardan uzaklaşarak diğer resimlere doğru yürüdü. Hâlâ resmin önünde olan Yusufcan, Zarife ve kızlar ise sanki birbirlerinin yüzüne bakmaya utanıyorlardı. Nihayet Zarife konuştu:

– Sen asla bana böyle bir aşkla bakmadın, Yusufcan.

Onun bu sözü Yusufcan'a dokundu. İçinden bir sızlama geçti, ama Yusufcan kendini toparlayarak:

– Bu sanat ama, Zarife, – dedi...

Ne var ki Yusufcan, Zarife'nin sanata karşı hassasiyetini ve gerçeğe uygun mülâhazasını onaylıyordu; ressamın yumuşak bakışları eşinin düşüncesine katıldığına kanıtıydı...

Yusufcan, kızın omzunun üzerinden kendisine doğru bakan adamı da tanıyordu. Bu adam Yusufcan'ın kendisiydi. Ama kayıkta bir ressam olarak değil, sıradan bir insan olarak bulunuyordu. Yusufcan kayıktakileri muhayyilesinin gücüyle canlandırmıştı. Denizdeki mutlu çift – Fenaye ve deniz gözlü ressamın kendisiydi.

Yusufcan, ebedi aşka duyduğu özlemi anlatıyordu resminde. Yusufcan'ın kalbine çöken karanlığı yalnızca bu aşk dağıtabilirdi. Ama kaderi ondan böyle bir aşkı esirgiyordu işte.

Yusufcan acı ve ıstırapla kıvrandı, inledi, kanepenin üzerinde dönerek büzüldü. Mavi gözlerinden akan billur damlalar yanağından süzülerek gecenin karanlığına karıştı.

Atölyenin duvarlarına gecenin sessizliği sinmişti. Havada hiçbir kıpırdama yoktu. Sükut dört bir yanı kaplamış bulunuyordu – kulakları sağır eden bir sessizlik vardı. Yeryüzünü – insanoğlunu da, başka canlıları da uykudan uyandıran şey genelde sestir. Oysa bu sefer tersineydi – sessizlik ressamın hafızasını sayfa sayfa uyandırıyor. Gençliği, arkada bıraktığı ömrü zihninde canlanarak Yusufcan'ın rüyasını kaçırıyor, derince bir uykuya dalmayı ve bu sayede eski püskü anıların verdiği acıdan kurtulmayı uman adamın çaresizlik içinde debelenmesine neden oluyordu...

Kanepede yatıyordu. Zaman anbean, dakika dakika geçmiş olayları da sürükleyip bugüne getiriyor ve onun üzerinden aşır geçiyordu. Hatıralarla yüklü zamanın ağırlığı altında, aslında tüm hayatı boyunca omuzlarında pek ağır bir yük taşımış olduğunun farkına şimdi vardı. Bu ne yüküdü peki? Bu sorunun yanıtını ağzına almaktan dahi çekiniyordu. Hısım akraba, Yusufcan'ın ailesini hep iyi bir aile olarak biliyor, kendilerine saygı duyuyorlardı. Aile bireyleri gerçekten de birbirlerine sevgiyle bağlıydılar – aynen gençliklerinde olduğu gibi. Kızlar da bu sevgi ortamında büyüyorlardı.

Kızlar aile şefkatiyle fazlasıyla kuşatılmışlardı. Bayramlarda, akrabaların, aile dostlarının mutlu günlerinde ailecek boy gösterir, eğlenirlerdi. Dışarıdan her şeyin tıkırında görüldüğü bu yaşamın Yusufcan'ı sıkmakta olduğunu kimse bilmiyordu. Yusufcan omuzlarından basan

kederli yükün adını, ömrünün çoğunu geride bırakmış olduğu şu yaşında dahi, kimsesiz ve sessiz şu atölyesinde dahi diline de, aklına da getirmeyi istemiyordu. Bu kederli yükü topu topu dört kelimeyle ifade edebilirdi: “Ben hayatımı sevgisiz yaşadım!”

Fakat yaşamından büsbütün şikâyet edemezdi. “Kızlarım baba diyerek boynuma sarılınca mutlu olmuyor muyum? Zarife’yle az mı güzel günler geçirdik? Zarife’nin bana karşı olan duygularında bir yapmacıklık mı vardı? İnsanoğlunun kaderiyle barışması da bir sevgi, bir aşk olamaz mı?”

Bu sorular, onun kalbindeki boşlukta esen rüzgârın uğultusu gibi sesleniyordu...

Kendini hiçbir vakit aciz içinde görmedi. Yeteneği, gücü, manevi enerjisiyle kendi yolunda yürüdü, eserleriyle ün kazandı, ödüller aldı. Fakat şimdi, başkalarının belki hatta gülünç bulacağı bu soruların elinde aciz kalması nedendir? Yakasına sarılarak onu sarsan, yanıt isteyen bu soruların karşısında boynu bükük ve zavallı durmaktansa, şövalenin arkasına geçerek tan ağarınca kadar çalışmaya karar verdi. “Soru falan bahane galiba. Canım resim yapmak istedi anlaşılır. Uykum kaçtı zaten. Kanepede nafîle yere pineklemenin ne anlamı var?” Önceleri de içinin sıkıldığı anlarda kendini çalışmaya vermenin faydasını görmüştü. Kendi dünyasına kapılır, atölyesinde saatlerce yalnız başına çalışır, zahmetli ve gergin işiyle gönlünü ve kendini avuturdu.

Yusufcan eve geç saatte gelmişse, ya da hiç gelmemişse, Zarife onun atölyede olduğunu, yalnız başına çalıştığını bilirdi. Çoğu defa kocasının sevdiği yemeklerden yapar, atölyeye götürürdü. Tuhaf olan şu ki, Zarife kocasından özel bir dikkat, sevgi bekleliyordu. Belki de bekliyor, ama bunu hiç belli etmiyordu. En azından, Yusufcan böyle düşünüyordu.

Sessizliğe gömülmüş atölyesinde, şefkat ve sevgi dolu Zarife’sine karşı kayıtsız davranışları yüzünden kendini suçlamak istedi. Zarife kocasının soğukluğunu asla yüzüne karşı söylemezdi. Yusufcan da, karısının şöyle düşündüğüne inanıyordu kendi içinde: “Kocam kendini sanatına vakfetmiş, benimle fazla ilgilenmemesinin nedeni bu.”

Zarife’nin bu tutumu Yusufcan’ın keyfini kaçırıyordu ama. Karısına kızıyor, bazen hatta “Defol başımdan!” diyecek raddeye geliyordu da, onun samimi bakışları karşısında yumuşuyor, kendini tutuyor, kadının samimiyetini susmakla ödüllendiriyordu. Gerçekte Yusufcan’ı ailesine bağlayan şey eşinin yalansız, saf, samimi bakışlarıydı.

Zarife atölyeye uğradığı zamanlarda bir köşede durur, Yusufcan’ın işten kafasını kaldırmasını beklerdi. Çok ender durumlarda – kocasının fazlaca yorgun olduğunu hissetmişse – ona yaklaşır, saçlarını okşar ve bu sırada aslanını kızdırmaktan korkan bir aslan terbiyecisi gibi dikkatli davranırdı. Böyle zamanlarda Yusufcan elindeki fırçayı bırakır, Zarife’ye sarılır ve her şeyi ama her şeyi unutturdu. Yusufcan Zarife’nin sevgisine boyun eğiyordu ve böyle anlarda o sevgi ikisine de yetiyordu. Ateşli bakışlar, susmuş dudaklar birbirinin özlemini dindirmeye çalışırdı. Ateşten çıkan bir demirin üzerine dökülen su, onun sıcaklığını aldığı gibi, ateşleri sönmünceye kadar kanepenin üzerinde birbirlerini öpüşlere boğarlardı. Sonra yaşam yine alelade akışı içinde sürüp gider, yine Yusufcan’ın içine bir yalnızlık çöker, kalbinde yine istikametini kestiremediği rüzgârlar eserdi. Her şeye rağmen, uzun yıllardan beridir beraber yaşıyorlardı. İzdivaçlarının meyvesi olan iki kız huzursuz ressamın kalbindeki boşluğu doldurmak için yeterli olmuyordu ama.

Kızlarını çok seviyordu. Kızları büyüyerek yürümeğe başladıklarında ve Zarife’yle beraber ilk kez atölyeye geldiklerinde, Yusufcan kanat takınıp uçacaktı neredeyse. Onun böyle mutlu olduğunu görmek Zarife’nin de çok hoşuna gitmişti. Zaman, bütün yaraları iyileştirdiği gibi, gizli kalan sırların üzerini de açıyordu. Gizli sırları açamadıktan sonra, zaman yaraları nasıl iyileştirebilir ki zaten? Her şey bir tarafa, Zarife’nin Yusufcan’ı daha iyi anlayabilmesi için zamana ihtiyacı olmuştu. Onun sonsuz isteği, ressamın kalbindeki ilk aşkı yıkayıp götüremedi. Nasıl derler hani, aşk zamana boyun eğmedi.

Bir defasında Zarife Yusufcan’a şöyle sormuştu bir konuşmaları sırasında:

– Herkesin hayatında unutulmayan, tatlı anlar vardır. Bizim hayatımızda da böyle bir an olmuş mudur?

– Elbette, Zarife. İkimizin de hayatında böyle anlar çok olmuştur.

– Senin hayatının en mutlu anları, şövalenin arkasına geçip çalıştığın anlardır...

Yusufcan Zarife'nin yüzüne bakmadan, düşünceli düşünceli şu yanıtı vermişti:

– Evet. Ben şövalenin arkasında hayatımın en güzel anlarını yaşadım. – Sonra da Zarife'ye sormuştu: – Ya sen?

– Gerçeği söylemek gerekirse, ben de hayatımın en mutlu anlarını senin atölyende geçirdiğimi itiraf etmeliyim.

Yusufcan Zarife'nin gözlerine baktı. Onun gözleri gülüyordu. Bu muammalı gülüşün ardındaki anlamı biliyordu Yusufcan: “Sen bana aşkını yalnızca atölyende gösteriyorsun. Atölyede sen, evde olduğundan daha sıcak, daha tutkulusun.”

Yusufcan bakışlarını atölyenin dört bir tarafında dolaştırdı ve eşinin ima ettiği ruh halinin belki buranın sakin bir yer oluşundan, etraftaki bazı açık saçık resimlerden, ya da burada kendini daha serbest hissetmesinden kaynaklandığını düşündü.

Kocasının tebessümünü Zarife memnuniyet işareti olarak anladı. Yusufcan'a şöyle sormak istiyordu aslında: “Bu aşksa eğer, benim içimdeki keder nedir?” Ama sormadı. Buna gerek yoktu çünkü. Zarife her şeyi çok iyi anlıyordu. Üstelik, uzunca zamandan beridir...

Atölyenin sessizliği bu gece yarısında Yusufcan'ın biricik muhatabıydı. Yıllardan beridir yalnız çalıştığı atölyesine, bazen ortalığı toplamak için gelen Zarife'den başka kimsenin adımını atmamış olduğunu vehmediyordu. Geceler muhayyilesinin özgürlüğü onu âlemlerden âlemlere götürür, kendi sözüyle ifade etmek gerekirse, ilham perisi omuzlarının üzerinde kanar çırpar, onu çalışmaya teşvik ederdi. Gündüzler bu kadar sakin ve rahat çalışmak imkânsızdı. Bahçede oynayan çocukların bağırması, sokaktan geçen arabaların gürültüsü dikkatini dağıtırdı. İlk başlarda, topları ikide bir pencereye çarpan çocuklara kızmıştı da, bir faydası olmamıştı. Belki bu yüzden, atölyede geceler çalışmayı tercih ediyordu artık...

Zarife hep yeni bir haberle gelirdi yanına. Çoğu şeye karşı aldırıışsız olan Yusufcan, hatta kızlarının liseden mezun oldukları haberini de suskunlukla karşılamıştı. Bir ömür, kalbine yeni bir ruh getirecek mevsimin özleminde olan ressam, içinde esen rüzgârların, boşluk ve sevgisizlik yüzünden çektiği acıların ne vakit son bulacağını bekliyordu. Gecenin bu ilerlemiş saatinde gençliğinden beri yaşadığı hatıraları zihninde canlandırdıkça, kendisini memnun eden hiçbir kesit bulamıyordu. Yaşamış olduğu ömrün sıcak, içini ısıtan bir köşesinde kalbini avutmayı çok istiyordu. Muhayyilesinde yine geçmiş günler canlandı.

...Üniversitede bir randevusu vardı. Etrafını sarmış olan öğrencileri dikkatlice süzüyordu. Diğerlerinden daha uzun boylu, güler yüzlü, altın sarısı saçları, maviye meyyal ela gözleri olan bir kızın bakışlarındaki tuhaf cazibe, ressamın dikkatini çekti. Yusufcan bakışlarını kaçırmak istedi, ama kızın aniden varlığının tamamına hükmetmeğe başlamış olduğunu hissetti. Şövalisini, boya tüplerini elinden düşürecekleri az kalsın. Olduğu yerde donakalmış, ayakta “ölüvermişti” sanki. Kızlardan biri kendisine yaklaşarak:

– Daha çok ne tür resimler yapıyorsunuz? – diye sormasa, bayılacaktı belki.

– Her tür resimde denedim kendimi. Hatta içinizden model olmak isteyen çıkarsa, onun resmini yapabilirim.

O sırada biraz ötede durmuş olan deminki kız da Yusufcan'a yaklaşarak sordu:

– Ya siz içimizden kimi seçerdiniz?

Yusufcan'ın nutku kurudu, bir şey söyleyemedi. Aslında bu sorunun bir tek yanıtı vardı: “Seni seçerdim.” Ama Yusufcan bu yanıtı söyleyememişti. O sırada erkeklerden biri öne yürüyerek kaba bir hareketle Yusufcan'ın kolunu tuttu:

– Şu ıvır zıvırını topla da, git buradan!

Bu erkek, güçlü ve adaleli kolları, sert bakışlarıyla Yusufcan'a kendi gençliğini anımsattı. Yusufcan onu anlıyordu. Kendisi olsa, aynı şekilde davranırdı yine. Bakışlarıyla Yusufcan'ı kendine bağlamış olan kız, o sırada:

– Benim resmini yaparsın, – dedi.

Yusufcan, bu kızın, arkadaşlarının tamamından, hatta belki kendi boyuna bosuna güvenen, kol gücüne inanan o erkekten de daha güçlü olduğunu hissetti. İlk görüşte cazibesine kapıldığı bu kız, daha sonra da unutamadı bir türlü. Birkaç defa üniversiteye uğrayarak kızın adını, kim olduğunu öğrendi. Son vakitler üniversiteye yabancı bir arabayla gelen o kız Fenaye idi...

Fenaye onu unutmıştu muhtemelen. Başka türlü olamazdı zaten. Hatta saatlerce Yusufcan'ın karşısında durarak resmini yaptırmayı da kabul etmezdi herhalde. İnsan sarrafi olan Yusufcan, konuşma sırasında Fenaye'nin ne kadar özgür bir ruha sahip olduğunu anlamıştı. Ve her nedense, “Hiçbir ahlakî değer, hiçbir yasak bu kızın önünü kesemez” diye düşünmüştü içinden. Fenaye seçimini çoktan yapmıştı. Seçtiği adama da – herkimse artık – çok sıkı bağlanmıştı.

...Gecenin bu ilerlemiş saatinde Yusufcan hayalen Fenaye'yi kendi atölyesinde “ağırladı”. Gecenin sessizliği içinde Fenaye'nin hayaliyle baş başa kalmaktan memnun olan Yusufcan, kendini yeryüzünün en mutlu adamı saydı. Yıllardan beri aradığı ideal insanı bulmuştu ne de olsa.

“Gel otur, senin resmini yapacağım.”

“Sen de olacak mısın o resimde?”

“Evet.”

“Nasıl?”

“Sana kenardan özlemler bakan bir adam olarak herhalde.”

“Sen bana özlemler bakmıyorsun ki ama. Hem özlemler bakacağım günler geride kaldı. Şimdi bir aradayız, daha ne istiyorsun?”

“Peki, anladım. Gel kanepenin üzerine, aynanın tam karşısına otur. Ama aynaya sırtını dön, kafanı azıcık yana eğerek aynaya bak. Hazır mısın, başlıyorum.”

...Fenaye yerinde değildi. Yanıt gelmedi. Peki, nereye gitti bu kız? Yusufcan çevresine – atölyenin dört bir yanına bakındı. Aniden gözü aynaya takıldı. Fenaye, gökyüzünden inmiş bir melek misali ressamın omzundaydı. Yusufcan yıldırım çarpmışa döndü. Omzundaki çıplak güzel aynanın içinden suçlu bir tebessümle ona bakıyordu. Dizleri titredi. Elleriyle şövaesine tutunmak istedi. Şövaeyi de, boyaları da devirdi. Sırtüstü kanepeye uzandı. Sanki birileri kendisini kaldırarak kanepeye fırlatıverdi. Atölyesinin dilsiz sessizliğini bu kez onun dudaklarından kopan şu fısıldama bozdu:

– Yarattığına neden bunca acı çektirirsin, Allah'ım? Benim günahım nedir?

Bu, ebedî aşkın özleminden doğan bir feryattı. Yusufcan'ın kalbine çöken karanlığı yalnızca bu aşk dağıtabilirdi. Ama kaderi ondan böyle bir aşkı esirgiyordu işte.

Yusufcan yine acı ve ıstırapla kıvrandı, inledi, kanepenin üzerinde dönerek büzüldü. Kim bilir kaçınıcı defa olarak, gözlerinden akan damlaların yanağından kaydığını hissetti...

Akşam çoktan olmuştu. Deniz kıyısında kaynayan insanlar, yuvalarına çekilen karıncalar misali, ortadan kaybolmuşlardı. Sessizlikti. Sahil kayalarına çarpılan dalgaların zayıf şıpırtısı duyuluyordu.

Haris kayığı sahile doğru çevirdi. Şakayla “aşk koyu” adını verdikleri yerde, kayalıkların arasında kayıktan indiler. Sakin bir hava vardı, ama görünmeyen bir güç koskoca denizi hafif hafif sallıyordu. Su soğumuştü. Sahile koşan küçük dalgalar tokat misali kayalara çarpılıyor, su damlaları etrafa saçılıyordu. Denizden esen hafif rüzgâr, çiskinle karışık bir serinlik getiriyordu. Kayıktan inerek yüksekçe kayalardan bir tanesinin üzerinde duran Fenaye, ay

ışığının altında pırıl pırıl denize bakıyordu. Su berraktı. Kendi resmi denizin üzerinde dalgalarla kıvrılıp açılıyor, kırılıp bükülüyordu. Bu manzara kendisine ateşin çevresinde dans eden Kızılderilileri anımsattı. Haris'e dönerek onu da yanına davet etti:

– Haris, buraya gel.

Haris kayığı bırakarak Fenaye'nin üzerinde durduğu kayaya tırmandı:

– Ne oldu?

– Bak, ne görüyorsun?

Suyun üzerinde, ay ışığının altında Fenaye'nin Kızılderili kızlarını andıran aksi oynuyordu sahilden de.

Kendisi Fenaye'nin arkasında durduğundan, onun aksi çok da dikkat çekmiyordu suda.

– Aklıma ne geldi, biliyor musun? – Fenaye sordu.

– Nereden bileyim? Söylersen bilirim.

– *Mac Kenna'nın Altınları* adlı bir Amerikan filmi vardır.

– Evet, gördüm. Bilet kuyruğu o kadar uzundu ki, canım çıktıydı az kalsın.

– Geçenlerde televizyonda gösterdiler, izledim.

– Şimdi nereden geldi aklına o film?

– Kızılderili kızın suyun altında dövüşmesini hatırlıyor musun?

– Anladım, öyleyse suya önce benim atlamam lazım. Gerçeği söylemek gerekirse, Kızılderili kızın suyun altında dövüşmesinden daha çok *Mac Kenna'nın altınları* ilgilendiriyordu beni.

Haris'in bu lafı Fenaye'ye dokundu. Ayaklarını birleştirdi, saçlarını geri savurdu, Haris'e doğru bakmadan suya atladı ve yüzerek sahilden uzaklaşmaya başladı. Haris suyun altında yay gibi gerilip açılan Fenaye'ye baktı. Aradan topu topu birkaç saniye geçmiş olmasına rağmen, kızın bir daha asla kıyıya dönmeyeceğini vehmetti birdenbire. Sanki Fenaye başını almış bu kıyıda gidiyordu. Haris, biraz daha gecikirse, Fenaye'ye hiç yetişemeyeceğinden korktu. Çabucak suya atladı ve kıza doğru yüzmeye koyuldu. Onu suyun altında yakaladı, kendine bastırdı. Beraberce suyun üzerine çıktılar. Vücutlarının omuzlarından yukarısı suyun üzerinde olan Fenaye ile Haris, birbirine sarılmış su çiçekleri gibi dalgaların etkisiyle sallanıp duruyorlardı. Sonra yine suya daldılar. Tekrar suyun üzerine çıkınca, bir kayığın yavaşça yanlarından geçtiğini gören Haris, civarda başka birilerinin de olması ihtimalini düşündü bir anlığına. Şaşırıldı:

– Fenaye, şu kayak... Galiba bizim...

Fenaye kayığın bir yanına tutundu. Kayığı sahile doğru çevirirken Haris:

– Evet, bu bizim kayak, – dedi. – Buraya nasıl gelmiş?

Kayığı kayaların arasındaki yerine bağlamayı unutmuş olmalıydılar.

– Kayık bize küsmüştür belki.

– Doğrudur, onu çabuk unuttuk. Ama iyi ettik, değil mi? İçimizden geldiği gibi davrandık. Demin sen de küstün, biliyorum. Ama nafile. *Mac Kenna'nın altınlarıyla* ilgilenmem kötü bir şey değil bana sorarsan...

Bu gece macerasının orta yerinde Haris'in paradan puldan bahsetmeğe başlaması Fenaye'nin göğsüne ok misali saplandı. İçinden ani bir sızı geçti. Karnında bir şeyin kıvrılıp açıldığını hissetti. Birden kafası dumanlandı. Kıyıya nasıl çıktıklarını bilemiyordu...

Haris kayığı sabitleyerek geri döndü. Fenaye halsiz bir şekilde kayaya yaslanmıştı. Konuşmuyordu. Haris onun kolunu tuttu. Kızın vücudu tir tir titriyordu. Dişleri birbirine dokunup tıkırdıyordu. Bunun nedeni soğuk olmazdı. Daha soğuk havalarda bazen sabaha kadar suya girdikleri olmuştu. Fenaye birkaç kere öğürdü, ama kusmadı.

Haris telaşlandı:

– Ne oldu sana? Hastalandın mı?

Fenaye güçlükle duyulan bir sesle:

– Hayır, yok bir şey, geçer şimdi, – dedi ve elini salladı.

Birkaç gün önce evde de böyle bir durum yaşamıştı Fenaye – annesinin masaya dizdiği yemeklerin tamamına bir iğrenme duygusuyla bakmıştı.

Zinaye kızındaki değişikliği sezinlemiş, onu baştan ayağa süzdükten sonra sormuştu:

– Canının çektiği bir şey var mı?

– Hayır, hiçbir şey istemem, – diye yanıtlamıştı Fenaye. Sonra da sinirli sinirli bağırması:

– Bana neler oluyor, anlayamıyorum.

Zinaye anneye kız arasındaki utanma perdesini büsbütün kaldırarak sormuştu:

– Ne olacak, yavrucuğum, kaç aylıkım?

Fenaye annesinde sesindeki alayı hissetmişti. Annesi ise kızını iğnelemeyi sürdürmüştü:

– Hiç şu sözü duymadın mı sen: Gizli boğaya gelen, açıkta...

– Ne demek? – Fenaye'nin hiddetli sesi onun lafını bölmüştü: – Neden gizli olsun ki?

– Evet, işte bu konuda haklısın. Ne de yapsan, gizli yapmazsın sen. Ama baban bilmiyor ya daha.

– Babam mı? – Fenaye annesine imayla baktı.

– Evet, baban. Ne de olsa baban o; ne de olsa bir erkek.

Bir hafta önce Haris'le beraber *Satir* restoranında kendileri için ayrılan odaya girdiklerinde Fenaye uzaktan kendilerine doğru gelen uzun boylu adamın babası Kadir olduğunu fark etmişti. Babasının yanında gencecik bir kız vardı ve onlar akranmışlar gibi gülüşüp konuşarak geliyorlardı. Kız babasının koluna girmişti üstelik. Kenardan bakınca, çok komik görünüyorlardı. Fenaye bir anlığına Haris'i babasının, kendini ise o kızın yerine koymuştu hayalinde. Kenardan bakınca kendilerinin bunca komik mi göründüklerini, bu kadar ikrah duygusu mu uyandırdıklarını düşünmüştü o sırada? Babasıyla yanındaki kız geçip gidince, Haris'le Fenaye de kendi odalarına girerek kapıyı kapatıvermişlerdi ve böylece her şey unutulmuştu.

Satir'de onları bekleyen oda ne de rahattı. Duvarda erotik resimler, içeride duş kabini, yemek masası, dinlenme yeri, koltuk takımı... Kapını kapattın mı, dış dünyadan bütünüyle kopuyorsun.

Fenaye odaya girince babasını da, onun yanındaki kızını da unutmuştu hemen. Bir süre sonra tatlı duygularla mest olunca ise hem kızını, hem de babasını haklı bulmaya başlamıştı üstelik.

Fenaye olup bitenleri annesinden saklamış değildi. Babası kendisiyle ilgilenmiş olsa, ondan da saklamazdı belki. Ama babasının hiçbir şeyi umursamadığını biliyordu: adam para kazanıyor ve kazandığı paranın bir kısmını eğlenceye harcıyordu.

Haris kayanın üzerinde Fenaye'yi sarsarak neler olduğunu sorduğunda, Fenaye annesiyle aralarındaki konuşmadan, daha kesin söylemek gerekirse, hamile olduğundan bahsedemedi, çünkü o sırada çok halsizdi.

Kızının hamile olduğunu öğrendiğinde Zinaye sevinmişti. Fenaye, annesinin ne tür duygulara sahip olduğunu iyi anlıyordu. Bu ilk izlenimdi elbette. Daha sonra neler olacağı ise Fenaye'yi pek de düşündürmüyordu. Fakat denize girmeleri biraz azaltmak zorunda kalacaklardı galiba. Gerçi neden böyle düşündüğünü de bilmiyordu aslında...

Peki, ruh halinin böyle birdenbire değişmesine neden olan şey neydi? Belki Haris'le beraber suyun altına girdiklerinde, denizin tuzlu dadını dudaklarında hissedince fena oldu? Ya da Haris'in sözleri onun sınırlarını gerdi de, kalbinin derin katlarında uyumakta olan duyguları uyandırdı, kabarttı? Haris daha önce böyle konuşmazdı hiç. Çok mutlu olduğunu ve bu mutluluğu kendisine Fenaye'nin tattıracağını söyleyerek, kıza "başımın tacı" derdi hep. Maddi durumu büyük bir hızla daha iyiye doğru gidiyordu hâlâ. Evi de, arabası da herkesin kolay kolay sahip olamayacağı türdendi. Kısa sürede – beş, altı ayda kentten en yüksek yerinde – Badamdar tepesinin üzerinde, denizi gören kısımda büyük bir mülk almıştı. Fenaye de buranın bahçesinde Haris'le beraber oturup saatlerce denizi seyretmekten doymazdı. Ama tedirginliği gitgide artıyordu – Haris eski Haris değildi artık. Fenaye bunu açıkça belli

etmiyordu. Fakat Haris sahiden de günbegün değişiyordu sanki. Hısım akrabasıyla ilişkilerini de kesmişti. Hatta Fenaye, kendisinin Rahibe'yle arkadaşlığı sürdürmesinden bile Haris'in pek memnun olmadığını hissediyordu.

– Aşkla kıyaslanınca, benim için paranın pulun hiçbir ehemmiyeti olmadığını iyi biliyorsun, Haris.

– Senin bu sözün şairlerin hayal ürünü sözlerini anımsatıyor. Rahmetli Fuzuli bizzat, şair sözünün yalan olduğunu itiraf etmiş. Para en güçlü hükümdardır. Paran varsa, yaşama aşkı kendiliğinden gelecektir. Dolayısıyla, para zaten aşk demek.

– Hayır, yanlış düşünüyorsun. Para çok şey demek, ama her şey demek değil. Mesela biz senin paralı günlerinde...

– Doğru, bizi birbirimize bağlayan şey para değildi. Ama paramız olmasa, çoktan ayrılmış olurduk.

...Fenaye, gözlerine mil çekilmiş gibi hissetti birdenbire. Belki bu, Fedai'nin, onun gözbebeklerine saplanan bakışlarıydı. Savaş malulü, gazete satıcısı Fedai bu sertliği ve inadıyla Fenaye'nin gözlerini açmak istiyordu. Fenaye susuyor ve bakışlarını Fedai'nin gözlerinden çekemiyordu...

Haris masanın üzerindeki maden suyundan bir bardağa koyarak içti ve Fenaye'ye sordu:

– Yine düşünceye daldın? Yoksa yanlış mı söyledim?

– Doğru, Haris. Paramız olmasa, gerçekleri daha çabuk görürdüm belki.

Fenaye'nin yanıtı Haris için karışık ve mücerretti. Anlayamadı:

– Hangi gerçekleri? – Haris konuyu kendisi açısından netleştirmek istemişti.

– Beni sana bağlayan şeyin para olmadığını biliyorsundur herhalde. Paranın, senin varlığını ele geçirmesini kabul edemiyorum. O demir pençeli canavar, bugün değilse bile yarın varlığına büsbütün sinecek ve seni yönetmeye başlayacaktır. Her şeyi kaybedeceksin, beni de. Ama ben böyle olmasını istemiyorum. Senin yanında zorla kalmak istediğimden değil; yalnızca senin bir insan olarak mahva sürüklenmeni istemediğimden.

– Hayır, Fenaye. Bu yolu ben seçtim. Toplum, parasız birine saygı göstermiyor hiçbir zaman. Oysa ben göz önünde olmak, dikkatleri üzerime çekmek, olaylara müdahale etmek istiyorum. Kuyumcu dükkânlarım, restoranlarım var benim, Araplarla iş yapıyorum. Bana güveniyor, bankaya benim adıma sermaye yatırıyorlar. Bu parayı nasıl kullanacağıma kimse karışmıyor.

Haris o güne kadar Fenaye'ye bu konudan hiç bahsetmemişti. Fenaye derinlemesine ilgilenmiyordu gerçi, ama Haris'in kısa sürede servet sahibi olmayı nasıl başardığını da bilmek istiyordu. Haris için daha fazla endişelenmemek amacıyla istiyordu bunu. Şimdi, endişelerinin nafi olmadığını hissetti:

– O paraları sana karşılıksız vermemişlerdir ama, değil mi?

– Evet, hemen hemen karşılıksız. Karşılığında her ay üç, dört genç kız bularak çalışmak için Dubai'ye gönderiyorum. Zor olmuyor, bu kentte çok öyle kız var.

– Yeterli para kazandın. Haram mı kazandın, yoksa helal mi, buna bir şey söylemiyorum. Bir şekilde başardın yani o paraları kazanmayı. Ama artık vazgeçme zamanı değil mi sence?

– Sen ne diyorsun? Bu sayede ben Bakü'nün en zengin işadamı olacağım. Otomobil şirketim var, bankalarım, dev alışveriş merkezlerim de olacak daha. *Satir* de benim zaten. Derbent'ten Azerbaycan'ın güney sınırına kadar tatil köyleri, bol kazanç bırakan diğer işyerleri projelerimi kısa sürede gerçekleştireceğim.

– Karşılığında Dubai'ye daha kaç kız göndereceksin?

– Nasıl yani?

– Sayılarını sordum, kızların sayısını öğrenmek istedim. Hepsi de Azeri kızları olmalı, değil mi? Diğer milletlerden de olabilir mi, fark eder mi?

– Elimde olsa, Azerbaycan'daki kızların tamamını gönderirdim Dubai'ye. Oraya bedavaya mı gidiyorlar sanıyorsun?

Fenaye dikkatlice Haris'in gözlerinin içine baktı. Bu gözlerde bir kurt ihtirası vardı. Bu para ve servet düşkünü öz annesini de, kız kardeşini de, hatta onu da Dubai'ye göndermeye hazırdı. "Acaba sahiden bunca korkunç bir gerçekle yüz yüze miyim?"

Fenaye Haris'i alaycı bakışlarla süzdü. Haris ise kızın bu bakışlarına nefretle karşılık verdi:

– Şunu aklımdan çıkarma ki Dubai'de kızlar için bizim buradakinden daha fiyakalı eğlence ortamları hazırlıyorlar.

Fenaye bir şey söylemedi. İçinde kopan fırtına aklını başından aldı. Fenaye böyle bir acıyı ilk kez Haris'in Badamdar'daki büyük konağının bahçesinde yaşamış, ama bu konuda adama hiçbir şey söylememişti... O zaman da Haris'le tartışmışlardı.

Fenaye Haris'in suratına tükürmek ve çekip gitmek istedi. Ama her nedense ayağa kalkamadı. Haris'e çok mu sıkı bağlanmıştı? Haris'in yaptıklarından pişman olacağını, hırsını dizginleyeceğini, hatta kendinden özür dileyeceğini düşündü.

...Ay ışığının altında gümüş parlaklığı kazanan dalgaların içli ezgiler tuttuğu sahilde, *Satir*'in biraz ilerisinde Fenaye bir kez daha kötü hissetti kendini.

Badamdar'daki konağın bahçesinde tartışmalarının ardından, birkaç gün Haris'in davetlerini yanıtsız bıraktı. Haris'in aralıksız ısrarlarından sonra, telefonun ahizesini annesinin elinden gönülsüzce aldı ve adamın özrünü dinledi: "O gün çok sinirliydim. Beni sinirlendiren senin alaycı bakışların, sözlerindi belki. İtiraf etmeliyim ki, senden böyle bir şey beklemiyordum. Birbirimizle neden alayla, istihzayla konuşalım ki? İkimiz de davranışlarımızda serbestiz. Herkes hayatını bildiği gibi yaşıyor. Bizi birbirimize bağlayan şey resmiyet değil, duygularımız ve manevi ihtiyaçlarımızdır. Sen ve ben gerçekte aynı insanız. Yani ruhumuz aynı, yalnızca farklı bedenlerde vücut bulduk. Toplumda yazılı olmayan kurallar vardır, Fenaye. Paraya ve servete ben de kayıtsızdım. Ama toplumda en şerefli işin para kazanmak olduğunu gördüm. Parası olmayan insan, kim olursa olsun, hayatın dibinde sürünmek zorundadır. Ben de paraya uzanan yolu arayıp buldum. Yaptığım iş zannettiğin kadar büyük bir kabahat da değil. Zaten kendi isteğiyle yurt dışına gitmeye hazır bir sürü insan var. Ben yalnızca onların gittikleri ülkede belirli adreslere ulaşmasını temin ediyorum, o kadar."

Fenaye, Haris'in söylediklerinde samimi olduğuna inanacak kadar saf değildi. Ne var ki onun gerçekten de pişman olacağını, yaptığından vazgeçeceğini umuyordu. Bu nedenle de Haris'le ilişkilerini koparmaya değil, arayışa düzeltmeye ve onunla sık sık görüşmeye karar verdi. Ama Haris bir gün Fenaye'yi kolundan tutarak, "Haydi, gidelim; geç oldu, sabah erkenden yurtdışına yeni bir grup göndermeliyim," deyince Fenaye'nin bütün umutları suya düştü, kızın gözlerine karanlık indi...

Sis, duman sahili bürüdü. Hiçbir şey göremiyordu. *Satir*'in ışıkları da yanmıyordu. Her taraf zifiri karanlığa gömüldüğünden, annesine seslenmek, kolundan tutması için yalvarmak istedi. Ürkütücü kahkahalar duydu. Bu Zinaye'ydi – karanlıkta yolunu kaybetmiş, yapayalnız, kimsesiz kalmış, kayaların arasından kurtulmak için bir yol arayan kızına – Fenaye'ye kahkahalarla gülüyordu. Bu kahkahalar Fenaye'yi yakıp kavurdu. Annesinden yardım ummaya değerdi mi? Hayır, ondan imdat dilemekten vazgeçti. Babasına – Kadir'e seslenmek istedi. Onun yanında – *Satir* restoranında genç kızla beraber olabileceğini düşündü. Ama sesi geçirmeyen kapalı odalardan birinde de olabilirdi. Kızının nerede olduğu umurunda bile değildi belki. Hatta belki Haris'le ortaklığı bile vardı. Bu devirde dostluklar böyledir zaten. Bunu neden daha önce akıl etmedi ki Fenaye? Babasının sık sık *Satir*'e gelmesi, burada dinlenmeyi tercih etmesi tesadüf olamazdı. Yurtdışına gönderilecek kızlarla da *Satir*'de anlaşılıyorlardır kim bilir. Son zamanlarda babasının eve getirdiği büyük paraların da arkasında bu iş yatıyor olmalı. Babası daha önceki işyerinde çok ender olarak telefona çıkardı. Üstelik babasının makam arabası oluvermişti durduk yerde. Evin alışverişini yapmak için de adam tutmuşlardı. Babasının da aynen Haris gibi şehrin çeşitli semtlerinde evleri vardır belki.

Bankalarda adına hesaplar açılmıştır. Yarın sabah erkenden Dubai'ye gönderilecek olan grubu uğurlayanlar arasında babası da olacaktır, kim bilir.

Fenaye'nin nazarında Haris'le babası aynı adamdı. Yüz çizgileri de birbirine benziyordu zaten. Fenaye birkaç gün önce Haris'in gözlerinde gördüğü hırsı ve doyumsuzluğu, babasının gözlerinde de görmüştü. Okuldan arkadaşlarına, ya da yalnızca Rahibe'ye seslense nasıl olur? Rahibe'nin yardımına çok ihtiyacı vardı şimdi. Peki, o şimdi nerededir? Rahibe son günlerde kendisiyle hiç ilgilenmiyordu. Fenaye, arkadaşının bu aralar çok meşgul olduğunu hissetmişti. Yoksa o da *Satir*'de kendisi için ayrılan odalardan birinde miydi? Fenaye artık kimseyi aklına getiremiyordu, çünkü şuurunu kaybediyordu...

Fenaye, gözlerine yine mil çekiliyor gibi hissetti. Kör olan gözleriyle hiçbir şey göremiyor, bu karanlıktan kurtulmak için imdat diliyordu. Elini kolunu gayriiradi olarak oynatıyor, denizde boğulanlar misali çırpınıyordu. Sanki birilerine lanet okuyordu.

Fenaye'nin o sırada kime – Haris'e mi, annesi Zinaye'ye mi, babası Kadir'e mi, okul arkadaşlarına mı, Rahibe'ye mi, “gözlerine mil çeken” Fedai'ye mi lanet okuduğunu kimse bilemezdi...

Akşam çoktan olmuştu, ama Hayat teyze henüz uyumuş değildi. Her sabah erkenden kalktığından, akşamlar da zamanında uyumayı alışkınlık edinmişti. Evlerinin önünde – azıcık yüksek kısımda kurulan kameriyede oturmuş, Sarraf'ın dönüşünü bekliyordu. Sarraf'la Sadıka'nın nişanının üzerinden epey zaman geçmişti artık. Şimdi düğüne hazırlanıyorlardı. Büyükler birtakım zorluklardan bahsediyor, ama gençler işin kolayına bakmaya çalışıyorlardı hep. Kız altın, takı heveslisi değildi; Sarraf da çeyiz beklemiyordu kız tarafından. Yine de her iki taraf, “Gelenek görenek var” diyerek işi ağırdan alıyor, hazırlıklarını tamamlamaya, en azından zaruri olan şeyleri ayarlamaya çalışıyorlardı.

Sarraf'ın birazdan dönmesi gerekiyordu. Annesi gözlerini kaldırarak gökyüzündeki yıldızlara baktı. Gündüzü anımsatan gökyüzünde yanan ebedi mumları saymaya koyuldu. Her defasında takılıyor, hangi yıldızda, ya da kaçta kaldığını unutuyor, rakamları karıştırıyor ve saymaya yeni baştan başlıyordu. Yıldızları saymakta herhangi bir amacı yoktu, sadece Sarraf'ın dönüşünü sabırsızlıkla beklerken kadının canı sıkılıyordu ve vakit bir türlü geçmek bilmiyordu.

Acaba gökyüzündeki yıldızların mı sayısı fazladır, yeryüzündeki insanların mı? Herhalde yıldızlarla insanların sayısı aynı olacak. Yoksa, herkesin bir yıldızı vardır diye boşuna söylenmezdi. En parlak yıldızlar en mutlu insanların yıldızlarıdır herhalde; en solgunlar, en uzak yıldızlar ise takati kesilmiş ihtiyarların. Her yıldız bir insanın şansınadır. Küme küme yıldızlar kalben birbirine yakın olan insanların, hısım akrabanın yıldızı. Gök kubbenin en kenarındaki yalnız yıldızlar ise vatanlarını terk etmek, yurtlarını bırakıp gitmek zorunda kalan gariplerin. Vatanlarına dönmek, yakınlarına kavuşmak için can atıyor, ayrıldıkları insanların yanına, koptukları toprağa dönmek için sabırsızlanıyorlardır herhalde. Allah onların yolunu açık etsin! İnsanoğlu yalnız doğamaz, yalnız yaşayamaz. İnsanoğlu mutluluğu da, sevgiyi de insanların yanında, doğduğu toprakta, doğduğu ülkede bulabilir ancak...

Gökyüzünde bir yıldız kaydı, hızla aşağı yuvarlandı sanki. Hayat teyzenin gözleri geniş geniş açıldı. Ürperdi. Hızla kayan yıldız kadının üzerine düşüverecekti sanki. Bir an sonra aynı yıldız, yine o hızla yandı söndü. Gökyüzünde o yıldızın izinin tozu bile kalmadı. Hayat teyze eliyle dizini dövdü. Doğrulmak istedi, ama başaramadı ve kameriyenin içine devrildi...

Bahçe kapısından girerek kameriyeye doğru yürüyen Sarraf, annesinin dizini dövüşünü de, düşüşünü de gördü. Geç geldiği için annesinin kızdığını düşündü önce. Nişanlısıyla biraz gezip dolaşmak için çıktıydı evden. Aslında bunu annesi istemiş, hatta ısrarla istemişti.

Evlatlarının, özellikle de Sarraf'ın akşamlar geç saate kalmasına hiç dayanamıyordu Hayat teyze. Tedirgin olur ve hep şöyle derdi: “Kurban olayım, evladım, eve erken gel, geç gelince yatağıma kor dolduruyorlar sanki, gözüme uyku girmiyor. İpsiz sapsız bir sürü insan var dışarıda... Gerçi sen kimsenin bostanına taş atmazsın da, başkasına atılan bir taş sana isabet eder diye korkuyorum. Kaza geliyorum demez. Sen zamanında evde olursan, benim de içim rahat eder.”

Sarraflar varır varmaz sordu:

- Ben geldim, anne. Sana ne oldu?
- Yok bir şey, evladım merak etme, bir şey olduğu yok.
- Ama dizini dövüyordun.
- Birinin bahtı kaydı. Gördüm, gözümle gördüm.

Sarraflar, annesinin hastalanmış olabileceğini geçirdi aklından. Elini kadının alınına koydu, nabzını kontrol etti. Ateşi yoktu, ama nabzı hızlı atıyordu, kadın heyecanlanmıştı.

- Ne demek gözümle gördüm? Neyi gördün?
- Birinin yıldızı kaydı. Çok da gençten biriydi. Parlak bir yıldızdı. Söndü gitti.

Annesi gökyüzü hakkında duyduklarını Sarraf'a daha önceler de anlatmış, her yıldızın bir insanın bahtı olduğunu söylemişti. Annesinin yine kuyruklu yıldız görmüş olabileceğini düşündü Sarraf. Kadına bunu anlatmaya çalışmak nafileydi. Sarraf sırf annesini teselli etmek için dedi:

– Gökyüzünde çok sayıda gökcismi var, anneciğim. Kuyruklu yıldızlar da bu gökcisimlerindedir. Kendi ekseninden çıkan bu yıldızlar atmosfer katında sürtünme dolayısıyla yanarak parçalanır. Bunlar çok büyük yıldızlardır. Parçalarından bazıları hatta yere ulaşabilir. Yere ulaşan bu parçalar siyah taşlardır.

Annesi:

- Anladım, evladım, anladım, – diyerek sustu.

Sarraflar konuyu değiştirdi:

- Biraz su olsa içerdim şimdi.
- Çay istemez misin, dışarıdan geliyorsun ne de olsa?
- İstemem, soğuk su iyi.

Hayat teyze gidip su getirdi. Işığın altında oğlunun su içişini izledi. Bardağı oğlundan alırken:

- Allah buraya su çekenin babasına rahmet eylesin, – dedi.
- Kendine Allah rahmet eylesin desene, yahu.
- Öyle bir evlat yetiştirdiği için babası rahmeti daha çok hak ediyor.

Sarraflar'ın oturdukları evin yakınından Şollar su hattı geçiyordu. Bu hat Sarraflar'ın evinden sonra beş, on kilometre kadar daha devam ederek Nasosnu adlı bölgeye ulaşıyor ve su oradan şehre pompalanıyordu. Civardaki evlerde oturan insanlar ana su hattını kaç yerden delmiş, kendi bahçelerine borular uzatmışlardı. Kendilerini sık sık su hatlarını kesmekle tehdit ederlerdi. Aynı ana su hattının üzerinde yabancı şirketler fabrikalar yapmış, devasa su depoları kurmuşlardı. Aynı suyu plastik şişelere doldurarak üzerine renkli etiketler yapıştırıyor, gazlandırıyor, çeşitli kimyasallar ekliyor ve farklı adlar altında halka satıyorlardı. Bir vakitler bu su hattını yaptırmış olan ünlü hayırsever Takiyev, günün birinde yüzlerce kilometre mesafeden getirttiği suyun yabancı şirketler tarafından kendi halkına parayla satılacağını aklının ucundan dahi geçirmiş değildi herhalde.

Coca Cola ve *Pepsi* markalarının da burada fabrikaları bulunuyordu. Fabrikaya gelen çeşitli büyüklükteki yük arabaları sayısız su şişesini gece gündüz demeden Bakü'ye ve diğer kentlere taşıyıp durmaktaydı.

Sarraflar kolundan tutarak annesini eve doğru çektik. Hayat teyze sanki uykudan uyandı:

- Üstüme iyilik sağlık, evladım, Sadıka'yı görebildin mi diye sormadım hiç.
- Gördüm, anneciğim. Biraz açık havada gezip dolaştıktan sonra evlerine bıraktım.

Hayat teyzenin içi rahat etti:

– Yarın sabah erkenden çıkacaksın. Geç oldu, gidip yatalım artık.

Gökyüzü yine devasa bir ateş misali parıl parıl yanıyordu. Az önce yanı başlarından bir parlak yıldızın kayıp geçmesi, diğer yıldızların umurunda bile değildi. Yeryüzündeki insanlar da o yıldızın kimin bahtının yıldızı olduğuyula ilgilenmiyorlardı asla.

Aydınlık gece, sabaha uzanan yolculuğuna başlamıştı artık. Bu yolculukta binlerce yıldız sönecekti. Bu yolculukta yüzlerce insanın karşısına ölüm dikilecekti...

Aynı aydınlık gecenin romantik ortamı içinde Zinaye kendi evinde – süslü balkonunda oturmuştu. Evin temizliğini ve mutfak işlerini yapması için yanına aldığı yardımcı kadın da onlarla kalıyordu. Maddi durumları daha önceler de fena değildi. Son zamanlarda ise Kadir belki bin kat daha fazla para kazanmaya başlamış ve ailenin maddi durumunda ciddi değişiklik olmuştu. Özel araba ve şoför gün boyu Zinaye'nin emrindeydi. Sık sık dışarı çıkıyor, Fenaye ile beraber türlü eğlencelere gidiyor, canı istedikçe tanıdıklardan birinin kapısını çalıyordu.

Zinaye genelde geç uyurdu. Fenaye konusunda da içinde ciddi bir tedirginliği yoktu kadının. Ama işte bu gece canı sıkılıyor, sabırsızlanıyordu. Fenaye bazı geceler eve hiç gelmiyordu da, annesi kızına hiçbir şey sormuyordu. Çünkü Fenaye'nin nerede olduğunu iyi biliyordu. Bu geceki tedirginliğinin nedeni ise yalnızca bu geceyle ilgili değildi aslında. Kızının hamileliği kadını uykudan uyandırmıştı sanki – Zinaye daha farklı düşünmeğe başlamıştı. Çelişkili düşünceler kadında huzur bırakmamıştı. Olana bitene, kızının akıbetine kayıtsız kalamıyordu artık. Bu işlerin sonunun nereye varacağını, kızıyla Haris arasındaki ilişkinin bundan sonra hangi yönde gelişeceğini kestiremiyordu.

Zinaye önündeki çay bardağını iki eliyle kavradı. Hizmetçi kadın, Zinaye'nin elinin titrediğini, bardağın tabakta şakırdadığını fark etti. Hemen masaya yaklaştı:

– Zinaye Hanım, bir şey mi oldu? Eliniz titriyor, Allah saklasın, hasta olmayasınız?

– Evet, aslında tüm vücudum zangırdıyor, kafam omuzlarımın üzerinde değil sanki, üşüyorum da.

– Bu sıcakta üşüyor musunuz? Soğuk almışsınızdır... Ateşiniz de vardır muhtemelen.

– Ne olduğunu bilemiyorum. Aniden bastırdı.

Hizmetçi kadın klimayı kapattı, balkonun penceresini açtı. Havlu getirerek Zinaye'nin alnında birikmiş ter damlalarını sildi. Sonra gidip sakinleştirici ilaç getirdi. Zinaye ilaç içerek biraz sakinleştikten sonra sordu:

– Fenaye bugün aradı mı?

– Aramadı, Zinaye Hanım. Fenaye Hanım evi hiç aramaz ki. İsterseniz telefonu getireyim de siz arayın.

– Getir.

Zinaye telefonu aldı. Her ne düşündüyse, arayıp aramamakta tereddüt etti. Bugüne değin kızını telefonla aramamıştı hiç. Ama şimdi çok huzursuzdu ve huzursuzluk vücuduna bir titreme musallat ediyordu.

Önce Fenaye'nin numarasını çevirdi. Telefon uzun uzun çaldı. Nihayet ekranda “yanıt yok” sözü belirdi.

– Açmıyor. Haris'i mi arasam acaba?

– Elbette, hanımefendi. Böyle huzursuz oturacağımıza...

Haris'in numarasını çevirdi. Aslında ona ne söyleyeceğini de bilmiyordu. Haris de açmıyordu bir türlü.

Zinaye'nin kalbi bir iplikte asılıydı sanki. Telefonu masanın üzerine bıraktı. Aslında Zinaye telefonu bırakmadı, telefon kadının elinden düştü.

Hizmetçi kadın kolundan tutarak Zinaye'yi yatak odasına götürdü...

Aynı gece, Fenaye'nin beyninde uğultuların, kafasında korkunç ağrıların fırtına kopardığı o felaketli anlarda *Satir* restoranının doğu cephesinde bulunan geniş, üç odalı bölümde Fenaye'nin babası Kadir yumuşacık koltuğa gömülmüş, elindeki listede yazılı telefon numaralarını teker teker çeviriyordu. Nihayet, aradığı numaralardan birinden yanıt geldi:

– Evet, buyurun, – orta yaşlı bir kadının sesine benziyordu.

– İyi akşamlar. Raha'yla görüşmek istemiştin.

– İyi akşamlar. Bir dakika bekleyin lütfen.

Birazdan telefonun mikrofonundan genç bir kızın sesi geldi:

– Alo, kiminle görüşüyorsunuz?

– Ben yurtdışında çalışmak isteyen kızlara iş bulan şirketten arıyorum. Numaranızı bana Rufa verdi.

“Raha” denen genç kız, Kadir'in tanımadığı, yalnızca adını duyduğu Rahibe'ydi. Haris'in tavsiyesi üzerine yurtdışına gönderilecek kız ararken, tesadüf eseri olarak Rufa'yı bulmuştu.

Rahibe anlık tereddüdün ardından:

– Çalışma şartlarının ne olduğunu bilmiyorum ama, – dedi.

– Merak etmeyin, şartlar çok iyi. Üç ay Dubai'de kalacaksınız. Arap Emirlikleri'nin en güzel yerlerini gezip dolaşacak ve çok iyi bir tatil yapacaksınız. İsterseniz, sürenizi uzatırız. Geri dönünce, şirketimizin yabancı dil kurslarında herhangi bir dili öğrenebilirsiniz. Dil kursunu bitirince beğendiğiniz ülkelerden birine gitmek artık sizin kendi elinizde olacaktır.

– Evet, yurtdışına gitmek isterdim...

– Kim istemez ki? İki ayda bol para, araba ve Bakü'nün en prestijli semtlerinden birinde daire sahibi olacaksınız.

– Seyahat programı nasıl?

– On beş günden sonra bir grup göndereceğiz. İsterseniz sizi de o gruba alabiliriz.

– Düşünürüm. Ama gitmek isterim açıkçası.

– Kesin kararınızı verince bu numarayı arayın. Kabul ederseniz, evrakınız bir haftada hazır olur.

– Yarın akşam ararım ben.

Rahibe'nin sesinde memnuniyet seziliyordu. Belki çok seviniyordu.

– Teşekkür ederim, aramanızı bekleyeceğim.

– Hoşça kalın.

Kadir telefonu kapatınca ellerini birbirine sürerek: “Demek bir grup daha ayarlandı, yedi kişi tamam,” dedi.

Kadir “yedi kişi” derken, sanki insanlardan bahsetmiyor, para sayıyordu. Yumruklarını sıkarak araka tarafta, yumuşak yatağın üzerinde yarı çıplak uzanan kıza doğru döndü. Kız güldü. Yattığı yerden sıçrayarak Kadir'in boynuna sarıldı:

– Ah, Kadirciğim, işlerimiz tıkırında demek. Bu grubun lideri bizzat ben olacağım.

– Elbette. Senin sorumluluğun büyük.

– Dubai'de daha uzun bir süre kalmaya çalışırım.

Kadir, boynuna sarılan kıızı belinden yakalayarak kendine doğru çekti ve odanın içinde iki kere döndü. İki değil, yüz kere dönse bile kız Kadir'den kopacak değildi. Kollarıyla Kadir'in boynuna sıkıca sarılmış, bacaklarını ise adamın beline dolamıştı. Kadir'in ince uzun boynunun üzerindeki başı az kalsın tavandan sarkan avizeye dokunacaktı. Odaya bir zürafa girmişti sanki. Dönerek kendini kızla beraber yumuşak yatağın üzerine attı. Kız gece lambasını yaktı.

Odanın egzotik tasarımı buraya ilk kez gireni şaşırtabilirdi. Renkli duvar kâğıtlarında orman manzaraları, sarı ve beyaz çiçekli papatya tarlası, orman ağaçlarından sarkan maymunlar, kocaman bir ağacın gövdesine yaslanmış ve dişlerini gıcırdatarak bakan goril resmi vardı. Yatağın yukarı tarafında ise görenleri hayran bırakan bir sanat eser – *Çıplak Maya* asılmıştı.

Klasik Avrupa ressamının bu güzel eseri, odada şehvet duygusunu uyarıcı yardımcı etken rolünü yerine getiriyordu. Şehvani hisler uyandıran bu sanat eserinin ressamı burada olsa, odanın atmosferi belki onu da baştan çıkarırdı...

Kadir kızını bırakıp biraz yorgun halde kenara çekildi. Önce başının üzerindeki resme, sonra da kıza dikkatlice baktı. Bu kız, sanki “Çıplak Maya”nın ta kendisiydi de tozla kaplanmış yüzyılların ötesinden çıkagelmişti. Üzerindeki geceliği çıkarıp bir tarafa fırlatan kız kafasını yana eğerek sürmeli gözleriyle baygın baktı. Elini göbeğinin üzerinden bacaklarının arasına doğru kaydırdı. Evet, işte şimdi Kadir “Çıplak Maya”yı canlı olarak görüyordu. Alev saçan bakışlar bir anlığına karşılaştı. Kız elini kaldırarak parmağıyla odanın öteki başını işaret etti ve:

– Şuna baksana, – diyerek duvar dibinde ayrılmış özel köşedeki heykelleri gösterdi.

...Ormanın ortasında yeşil otlarla kaplı küçük adayı andıran açıklıkta bir kurt, bir karacayı boğazından yakalayivermişti. Bütün vücudu titreyen, çırpınan karaca sanki her an kurdun dişlerinden kurtulacak ve şimşek hızıyla koşarak gözden kaybolacaktı. Fakat kurdun, karacanın boğazını sıkıca kavramış olan çenesi kilitlenmişti. Bu belki kurt bile değildi. Ön bacakları arka bacaklarından haylice kısaydı. Benekli postu dokuma kilimi andırıyordu. Uzun kuyruğu vardı. Korkutan bakışları, yırtıcı dişleri ile tüyler ürperten bir hali vardı. Karacanın ela gözleri belki bu korkuyla belere kalmıştı. Biraz ötede, çalıların arasından gözlerini karacaya dikmiş olan, fakat yaklaşmaya cesaret edemeyen bir kurt sürüsü bulunuyordu.

Bu manzarayı ilgiyle seyreden kız, galiba kendini resimdeki küçük karacanın yerinde görüyor ve av olmak niyetini saklamıyordu. Kadir’in yüzüne gülerek bakıyor ve bakışlarıyla sanki, “Daha ne duruyorsun, gelip beni parçalasana,” diyordu.

Kabaran şehvet duygusunun dalgalarında yüzen Kadir, ruh misali hafifti. Kızın üzerine aç kurt gibi saldırdı. Kızın yüzünü, gözünü, boynunu boğazını dişleriyle yırtıp parçalamaya başladı. Kız artık “Çıplak Maya” değildi, gözleri de az önceki gibi baygın bakmıyordu. Kadir’in çılgınca saldırısı kızın canını yakıyordu şimdi. Bağırıp çağırıyor, imdat diliyordu. Ama kızın boğuk sesi odanın dışına çıkmıyordu. Bembeyaz teni, suratı ve boynu Kadir’in dişleri arasında mosmor olmuş, kan toplamıştı. Kadir’in saldırısı bir süre daha devam etse, kız bu gözü dönmüş yırtıcının eline ölecekti belki. Boynundan, dudaklarından ve göğüslerinden kan akıyordu. Oysa Kadir gitgide coşuyor, bir türlü sakinleşmiyordu. Yatağın kenarından kıza bir kez daha saldırmak isteyince, kız hızlı davranarak ayaklarının tabanıyla Kadir’in göğsüne sıkı bir darbe indirdi. İnce, uzun bacaklı Kadir dengesini kaybederek düştü. Kafasını yatağın yanındaki küçük dolabın köşesine çarptı. Adam baygın halde düşüp kaldı. Kız duvarın dibine sindi, vahşi bir korkuyla Kadir’e baktı. Kadir kıpırdamıyordu. Kız kucağına bastırıldığı üst giyimini alelacele üzerine geçirerek bu korkunç yerden kaçıp kurtulmayı düşündü önce. Giysilerini göğsüne daha sıkıca bastırarak kapıya doğru birkaç adım attı ve yine durarak Kadir’e baktı. Kadir hâlâ hareketsiz yatıyordu. Kız giysilerini yatağın üzerine bırakarak ona yaklaştı. Korkudan titreyerek Kadir’in başını doğrulttu, donuk suratına dikkat etti. İrkildi, sanki kollarının arasındaki kurt aniden canlanarak dişleriyle onun boğazını yakalayiverecekti yine. Ama Kadir’in tekrar kurda dönüşecek hali kalmış değildi anlaşılın. Kız kaç aydan beridir Kadir’le beraberdi. Hem haz dolu günler geçiriyor, eğlenmesine bakıyor, hem de yurtdışına gönderilecek kızları ayarlamakta Kadir’e yardım ediyordu. Kadir kızların çoğunu bu kızın aracılığıyla bulmuştu. Bir dahaki gruba kız bizzat kendisi liderlik edecekti. Geleceğe yönelik güzel planları vardı kızın. Çok para kazanmayı hedefliyordu. Hayır, o, Kadir’i bu

durumda bırakıp gidemezdi. Kadir'in ölmesini istemiyordu. Keşke Kadir tekrar ayağa kalksa, hatta isterse bir daha saldıracak kızı paramparça etseydi. O dakikalarda kız, hayatını Kadir için feda etmeğe dahi hazırıdı. Kadir'i doğrulttu, elini onun alınına sürdü. Seyrek saçlarını alından geriye doğru yatırdı. Kızın vücudundan soğuk ter boşanıyordu. Elini uzatıp yatağın üzerindeki giysilerinden birini aldı, alnını ve yüzünü sildi. Banyoya koşarak musluğun altında ıslattı ve odaya dönerek adamın göğsünü, boynunu sildi. Islak çamaşır Kadir'in göğsüne, boynuna, boğazına bir serinlik verdi. Kadir yavaş yavaş kirpiklerini araladı, gözünü açtı. Ensesinde kızın elinin sıcak dokunuşunu hissettikçe kendine geldi. Boynuna sarınmış ıslak çamaşırını açtı:

– Rufa, sen misin? Bu ne?

Kadir elindeki loş ışığa doğru uzattı. Bu, kızın iç çamaşırıydı.

– Bana ne oldu?

– Hiçbir şey, Kadirciğim, ne olacak sana? Biraz düştün, o kadar.

– Nasıl düştüm?

– Bilmem, yatağın kenarından düştün işte.

Kadir şuurunu kaybetmeden önceki olayları büsbütün unutmuştu. Yine şuurunu kaybeder gibi oldu. Galiba sayıklıyordu. Kadir'in aklı o sırada Rufa'nın yanında değil, bambaşka bir yerdeydi. Oluşturduğu yeni grubu – Nelya'yı, Gülya'yı, Alya'yı da düşünmüyordu şimdi. Aklında bir tek kızın adı vardı. Uzaklarda, ıssız kayalıkların arasında bir kız feryat ediyor, imdat diliyordu. Galiba Kadir'e sesleniyordu üstelik. Bu kız Fenya'ydı. Kadir kendine nefret etti. “Demek Fenya? Öz kızı Fenaye şimdi Fenya oldu demek?” Kadir kollarını uzatarak kendisinden imdat dileyen kızının yardımına yetişmek için ayağa kalkmak istedi. Fakat bacakları felç olmuş, dili tutulmuştu. Yerinden kıpırdamaya dahi muvaffak olamadı. Deminki yırtıcı kurt şimdi de Fenaye'nin boğazına sarılmıştı. Fenaye bu kurdun dişlerinin arasında çaresiz, acizdi. Kurt olanca gücüyle Fenaye'yi kayalara çarpıyordu. Fenaye'nin kıpkırmızı kanı kurdun bembeyaz dişlerinin arasından, ağzının kenarından göğsüne doğru akıyordu...

...Rufa eliyle Kadir'in başını okşadı. Şakağı şişerek yusuvarlak olmuş, biraz da kanamıştı. Kanı ıslak çamaşırıyla silerken, Kadir'in yarası sızladı. Kadir inledi, yeniden dermansız bir şekilde düşüp kaldı. Fenaye'nin kayaların arasında yankılanan feryadı hâlâ kulaklarında çınlıyordu. Ayağa kalkmak, kızının yardımına koşmak istedi, başaramadı. Sanki kendisini orada zorla tutan, kızının yardımına yetişmesine engel olan birileri vardı...

Aniden şiddetli bir güney rüzgârı esmeye başladı. Kocaman deniz sallanmaya başladı. Şıprırtıyla kayalara çarpılan dalgaların boğuk sesi ürkütücüydü. Deniz devasa, canlı bir ejdere çevrilmişçesine nara atıyor, nefes alıyor, öfkesini fırtınanın gürleyen diliyle anlatıyordu. Deniz kurban istiyordu... Deminden beri kim bilir neyin peşinde oyalanarak denizin üzerinde takılıp kalan martıların bağrıışması da duyulmuyordu artık. Biraz ilerideki balıkçı kulübesinin küçük penceresinden görünen ışık yanıp sönüyordu. Deli rüzgâr çılgın bir hızla kulübenin deliklerinden girip çıkıyor, tek kanatlı küçük penceredeki keten perdeyi sağa sola sallıyordu.

Fenaye *Satir*'in ışıklarını göremiyordu. Balıkçı kulübesinin penceresindeki zayıf ışık kızı kendine doğru çekiyordu. Ayaklarını yere basabilse, gücü yetse, kayaların üzerinden kuşlar misali seker, o kulübeye koşar, oradaki bakır suratlı insanlara sığınır. Bir ömür kıyıda yaşayan, denizi kendi evleri belleyen o adamların kalbi de güneş gibi nurlu, sular gibi berraktı. Onların şefkatinin sıcaklığı Fenaye'yi gecenin, tüylerini diken diken eden soğuktan kurtarırdı belki. O kulübedeki insanlar her şeyden, hatta hayatlarını adadıkları denizin derinliklerinden çıkarılan en değerli servetlerden, kıymetli ziynetlerden bile daha değerliydi.

Fenaye'nin erkekliğin “etalonu” saydığı Harislere o kulübede yer yoktu. Kendilerini birer dev bilen böyle insanlar o kulübede siskadan daha sıska, zayıftan daha zayıf, biçareden daha

biçareydiler. Bu düşünceler Fenaye'nin uyuşan zihnini tekrar uyandırıyor, kızın içini ısıtıyordu. Balıkçı kulübesinin penceresinden süzülen zayıf ışık şeridi güneşin kutsal ışığı kadar güçlü, en candan bir insanın soluğu, en sevgili bir ocağın sıcaklığı kadar cana yakındı. Topu topu bir an önce neredeyse bütün ümitlerini kaybederek gözüyle gördüğü her şeye lanet eden Fenaye, ayağa kalkmak, insanın içine işleyen iğneli sözlerini o şerefsiz Haris'in suratına çarpmak için güç topluyordu.

Haris neler olup bittiğini anlayamıyor, fakat kızın kendine dikilen bakışlarındaki kini açıkça görüyor ve hatta ürperiyordu da. Çekinerek şöyle dedi:

- Sonbahar rüzgârı. Serinlik getiriyor, ama soğuk değil.
- Güneyden esiyor. Gilavar⁶ bu. Aslında sıcak esmesi gerekir.
- Öyleyse sen neden üşüyorsun?

– Herhalde sonbahar aceleci davranmış, zamanından erken çekip gitmek için hazırlanmış ve böylece kışı bize bir gömlek daha yakınlaştırmış olmalı.

Fenaye'nin dudakları yavaşça kıpırdıyordu. Haris susuyordu. Kızın sesini duymak, niyetini anlamak istiyordu. Aradan geçen zamanda Haris ilk kez Fenaye'ye ikrah duygusuyla baktı. Bugünkü buluşmalarının Fenaye'yle son buluşmaları olacağını önceden planlamış mıydı yoksa? Fenaye onun gözünde gereksiz, fuzuli bir eşyaya dönüşmüştü. Haris kızın adını yurtdışına göndereceği kızların listesine de eklemişmiş meğerse. Bu listede isimler açıktan açığa gösterilemez, kapalı yazılırdı. Fenaye de “Fenya” olarak girmişti listeye. “Fenya” Fenaye demekti.

Haris Fenaye'nin hamile olduğundan kuşkullanmış bulunuyordu. Bu sorunu çözmek çok da zor değildi, ama Fenaye'nin huyunu bildiğinden elinden geldiği kadar dikkatli hareket etmesi gerekiyordu: “Hayır, Fenaye, sen bana hükmedemezsin. Senin gücün bana yetmez. Senin başındaki tellerin sayısı kadar kadın geçti benim elimden... Çocuk da nereden çıktı? Bir çocuğum eksikti yani. Fakat sen, benim yaptığım ticaret için çok değerli, paha biçilemez bir metasın. Sen ağırlığın kadar altın edersin. Benden kolayca kurtulamazsın, hiçbir yere gidemezsin. Sen benim olacaksın. Suyunu son damlasına kadar sıkacağım senin...”

Haris Fenaye'nin yanına geldi. Eliyle usulca onun saçlarını okşadı:

- Üşüyor musun?

Fenaye kendi âlemindeydi, fısıltıyla bir şeyler söylüyordu kendi kendine. Galiba şairlik istidadı kabarmıştı, şiir okuyordu:

*Bu sene sonbahar erken geldi
Soğuk rüzgârlarıyla,
Yalnız martuların
Fırtına öncesi bağırmaları,
Uzak yollara
Gücü yetmeyen turnaların
Denizin üzerine
Düşürdüğü telekleriyle.
Üşüyorum, evet
Denizin uğultulu sesinden,
Sonbaharın ürperten nefesinden
Daha çok bakışlar
Üşütüyor beni.
Bir zamanlar sıcağından
Pırıl pırıl
Çiçekler açtığım bakışlar.*

⁶ Gilavar – Bakü ve civarında güneyden esen sıcak rüzgâr. (çevirenin notu)

*Bir vakitler ışığına
Çocuklar gibi
Koştüğüm bakışlar.
Nerede şimdi
Sıcağına sığındığım bakışlar?
Şimdi o bakışlardan
Soğuk yağışlar yağar,
Şimdi o yağışlardan
Soğuk bakışlar yağar.
Kalbimin dolan gözlerine
Soğuk rüzgârlar eser.*

Saçlarını okşayan Haris'in yapmacık ilgisine karşı büsbütün kayıtsızdı Fenaye. Şimdi o, bir şiir parçası ve o şiiri fısıldayan solgun dudaklardan başka bir şey değildi. Başka zaman olsa, bakışlarını çevirerek onu sevgiyle süzer, kalkıp boynuna sarılırdı. Saçlarında dolaşan ellerin sıcaklığı kaybolmuştu sanki, eller tahta misali kurumuştur. Tahta da neymiş, buz katı gibi soğuktur bu eller... Bunlar onun bildiği eller değildi, başkasıydı; yumuşaklığını, şefkatini kaybetmiş, beş parmağı yaba gibi açılan bu eller bir örümcek ağını da andırıyordu, hileli bir tuzağı da. En kötüsü de Fenaye'nin işte bu tuzağın içinde bulunuyor olmasıydı...

Kayanın üzerindeydiler. Fenaye elini Haris'e doğru uzattı, onu olanca gücüyle itirmek istemişti. Haris'in kafasının taşlara çarparak parçalanması, ya da adamın bir metreden sonra kuyu gibi derinleşen denizin dibine yuvarlanması için topu topu bir an gerekiyordu. Eli Haris'in göğsüne dokununca, karnında tekmeler hisseder gibi oldu. Deminki keskin acıyla yine kıvranmaya başladı. Bu, içinden dünya üzerine doğru yolculukta olan bebeğin, dışarıda olup bitenlere isyanıydı. Fenaye dengesini kaybetti, ama Haris onun düşmesine izin vermedi. Kucağına alarak arabaya taşıdı, arka koltuğa yatırdı:

– Biraz dinlen, – dedi.

Fenaye'den yanıt gelmedi. Solgun benzi sabah erkenden koparılmış yüz yapraklı gül misali bumburuşuk oldu bir anda. Arabanın kapısı açık kalmıştı ve içeride ışık yanıyordu. Fenaye'nin rengi uçmuştu, yüzü ceset gibi bembeyazdı.

– Sana bugün ne olduğunu anlayamıyorum, – Haris konuştu.

Fenaye ince parmaklarını güçlükle kıpırdattı, yumruğunu sıkıp açtı. Haris, Fenaye'nin kendini kötü hissettiği başka zamanlarda olduğu gibi, teselli edilmek istediğini sandı. Haris onu şefkatle sarsın, saçlarını okşasın istiyor zannetti.

Haris kayalığa dönerek üzerini giyindi, sonra Fenaye'nin elbiselerini topladı. Dalgalanan denize baktı. Endişesi bu denizin suları kadar sonsuzdu. Bundan sonra Fenaye'ye nasıl davranması gerektiği düşüncesi kendisini rahat bırakmıyordu. “Bu kız kim ki şimdi? Yüzlerce, binlerce kızıdan bir tanesi. Bir bakıyorsun, adamın biri arabasını sildiği kirli paçavrayı yolun kenarına atıverdi. Fenaye'yi de öyle mi yapmalı yoksa? Bir paçavra gibi... Hayır, öyle olmaz.” Bu kız yepyeni bir hüviyet kazanmıştı artık. “Fenya” olmuştu ve Fenya'yı listeden çıkarmak işine gelmiyordu. Kendisine her gün telefonlar açılıyor, yeni gruplar sipariş ediliyordu...

Fenya'yı listeden çıkarmak olmaz. Haris'in bu kararı kesindi. Her ne suretle olursa olsun, Fenaye'yi ikna etmesi, yurtdışına göndermesi gerekirdi. Böylece hem kızıdan kurtulmuş olur, hem de büyük paralar kazanırdı.

Haris arabanın yanına döndüğünde Fenaye artık kalkmış, arka koltukta oturuyordu. Biraz önceki zayıf, güçsüz, ümitsiz kız değil, kudurmuş bir kurttu sanki. Haris onun gözlerinin derinliklerinde parlayan öfkeyi açıkça gördü, içini bir korku sardı. Ayan beyan yaranmaya çalışan bir tebessümle:

– İyisin galiba, – diyerek sırttı. Sonra usulca arabaya binerek kapıyı kapattı.

Fenaye:

– Ben iyiyim, ya sen?

– Ben de fena sayılmam...

– Bebek sayesinde kurtulduğunu bildin mi bari?

– Nasıl yani? Ne demek bu? – Haris şaşkınlığını saklayamadı.

– Aslında demin o boz kayaların arasında ölmen gerekiyordu. Fakat bebek isyan etti, takatim kesildi, kollarım boşaldı.”

Fenaye sayıklıyordu, yoksa hasta mıydı? Haris şefkatli bir sesle konuştu:

– Dinlenmen lazım. Elbiselerini giy de, gidelim.

Fenaye iç çamaşırlarını giydi. Elini usulca saçlarına sürdü. Saçları ıslaktı.

Haris onun haletiruhiyesini anlamak istedi:

– Demin kimden bahsediyordun, bebekten mi, benim bebeğimden mi?

– Senin bebeğinden.

Bu bir yanıt değil, örsün üzerine inen ağır bir çekiçti sanki.

– Ne yapmışım benim bebeğim?

Haris’in sesi çatırdayarak yanan bir öfke ateşine dönüşmüştü.

– Seni aşağı itmeme, defterini dürmeme, öteki dünyaya göndermeme engel oldu.

Harisin gözleri büyüdü, yuvalarından fırlayacak gibi oldu.

– O ne demek? Bir daha söyle bakayım!

– Burada anlamayacak ne var? Yeterince açık konuştuğumu sanıyorum. Paranda, pulunda gözüm olmadığını, senden izzetinefis ve mertlik dışında bir şey ummadığımı iyi biliyorsun. Tek istediğim, doğacak bebeğimizin senin adıyla anılmaktan onur duyması olmuştur. Oysa sen, bütün ümitlerimi kırdın, boşa çıkardın...

Haris, bu kentte onun bir dediğini ikiletecek az insan olduğunu iyi biliyordu. Haris, bir emriyle Fenaye’yi ortadan kaldırmaya hazır nice adamlar olduğunu da iyi biliyordu. Öyleyse, kıza bir şey söyleyecek cesareti neden yoktu? Bu kızın elinde esir olmasının sebebi neydi?..

Fenaye’nin üzerini giymekte olduğunun farkına bile varmadan arabayı çalıştırdı, ayağını gaza bastı. Tekerleklerin altında ezilen kum ve çakıl taneleri etrafa saçıldı. Fenaye arka koltuktan, arabayı az kalsın uçurmak isteyen Haris’e acı acı baktı. Uzunca zamandan beridir gönlünü kaptırmış olduğu bu adam onun gözlerinin önünde melek kıyafetini çıkararak şeytan kıyafetine bürünüyordu.

Deniz kıyısından asfalt döşeli yola olan mesafe fazla uzak değildi. Araba şimşek hızıyla asfalt yola çıktı. Ve o an... Şehir istikametinde hızla ilerlemekte olan “GAZEL” markalı minibüsle çarpıştı. Her iki araba büyük hızla ilerlediğinden, kaza bir anda oluverdi. Haris’in arabasının altında bir bomba patladı sanki. Araba havaya fırlayarak ters döndü ve aynı şekilde epey kayarak yolun kenarına düştü. Minibüs de toparlanamayarak yoldan çıktı ve devrildi. Az sonra kente varacakları beklentisinde olan, belki uzak bir yolculuğun son anlarını yaşamamanın sabırsızlığı içinde olan insanların figanı göğe ağdı...

Sabaha az kalıyordu. Zinaye henüz uykuya dalmıştı. Uzaklardan, çok uzaklardan bir yerden tuhaf bir ses işitiliyordu; çan sesine benziyordu – kilise çanının sesine. Aralıksız çan sesi uyumak isteyen, belki yeryüzünün gürültüsünden kaçarak sessizlikte ve yalnızlıkta saklanmaya çalışan Zinaye’nin beynine çekiç misali iniyor, kadını kudurtuyordu. Çanın sesinde bir inat vardı ve Zinaye bu inadin anlamını çözmeye çalışıyordu. Sanki birileri, bunun kilise çanı değil, ecel çanı olduğunu fısıldıyordu Zinaye’ye. Zinaye uykusunda şiddetli bir kahkahayla güldü. Karanlık bir dünyadan çıkarak korkunç bakışlarıyla Zinaye’yi kendi etkisi altına almak isteyen kâbusun bir erkek mi, yoksa bir kadın mı olduğu anlaşılıyordu. Ama canlı olduğu belliydi. Bu tuhaf mahluk bazen Zinaye’ye yaklaşıyor, bazen de ondan

uzaklaşıyordu: “Hepinizin canını alacağım, işte böyle – işkenceyle alacağım...” Zinaye gördüğünün kâbus mu, yoksa gerçek mi olduğunu dahi anlayabilmiş değildi. Öyleyse, “ecel” kelimesi nereden gelmişti aklına? Gençliğinde okuduğu *Ecel Çanları* isimli bir eserden şu cümleyi hatırladı: “Çanların kimin için çaldığı ne fark eder?” Kâbus gördüğünden büsbütün emindi şimdi. Bununla teselli buldu. Kâbusun ürkütücülüğü de kalmadı böylece. Tekrar uykuya dalmak istedi. Ama galiba henüz uyanamamıştı. Kâbus iyice canını sıkıyordu. Saymaya başladı: “Bir, iki, üç, dört... doksan dokuz, yüz.” Olmadı, bir daha başladı: “Bir, iki, üç...” Daha yarıya gelemeden, kâbus yine çıktı ortaya.

“Bu çan sesi seni rahatsız etmiyor mu?”

“Ediyor elbette.

“Yani sen...”

“Yani ben henüz insanlığımı kaybetmedim.”

“Ben de aynısını söyleyecektim. Bu da fena değil.”

“Yanılıyorsun.”

“Neden?”

“Yaşayan, soluk alıp veren kimse insanlığını büsbütün kaybetmez. Eğer...”

“Evet, eğer aklını kaçırmamışsa, ruh hastası değilse...”

Zinaye'nin kâbusla gergin konuşması sürüyordu. Şimdi kendisi de bir kâbus kadar korkunç görünüyordu.

Hayatını bir anda cehenneme çeviren kâbusu yakalamak, boğmak istiyordu Zinaye. Ne var ki kâbusu serap gibiydi: yakalanmıyordu hiç, bir görünüp bir kayboluyordu. Uzun kolları, uzun tırnakları her defasında boşa çıkınca, kadının telaşı çoğalıyordu. İnadı da artıyor, Zinaye tırnaklarıyla duvarları delip parçalıyor, perdeleri yırtıyor, eline geçirdiğini, gözüne kestirdiğini sağa sola savuruyordu.

Yukarıdan – başının üzerinden bir ses geldi:

“Beni arama!”

“Aramak da ne demek? Seni yakalayıp tırnaklarımla paramparça edeceğim.”

“Yakalayamazsın, çünkü ben senin içindeyim. İçini dışına çıkarman lazım...”

Zinaye sarsıldı:

“Oraya nasıl ulaştın, seni namussuz?!.. Ben bir kâbus değil, bir insanım. Herkes gibi insanım, duyuyor musun?..”

“Hayır Zinayeciğim. Sen apayrı bir şeysin. Dışın insana benziyor, ama içinde başka bir dünya var. Bu korkunç çanı senin için ve sana benzeyen diğerleri için çalıyorum ben. Bu çanın sesini duymamak imkânsız.”

Zinaye sakin olmak, hatta bir kere daha kahkahayla gülmek istedi. Ama bu düşüncesinden vazgeçti. Öfkeden kuduruyordu:

“Çan sesi Hristiyanlar içindir. Müslümanlarda ikaz ezan sesiyledir...”

“Ezan sesi mi, yoksa kilise çanının sesi mi olduğu senin için neyi değiştirir ki?”

“İnsanoğlu istese de, istemese de bir seçim yapmalı.”

Zinaye'nin zihnini saran duman biraz seyrekleşti. Şimdi çan sesi çok uzaktaydı ve güçlkle duyuluyordu. Uyuması gerekiyordu. Uykusu büsbütün kaçmış olduğundan, kalkıp yüzüne su vurmak istedi, kalkamadı. Hâlâ uykudaydı galiba. Oyalanmak için bir kere daha saymayı denedi: “Bir, iki... Bir, iki...” Ne tuhaf, ikiden öteye geçemiyordu. Ses şiddetlendi. Bu, deminki kilise çanı sesi değildi ama. Açıkça duyulan bir sestti. Kulak kabarttı – telefon çalıyordu. Gözlerini açtı. Deminden beri telefon çalıyormuş herhalde. Zinaye elini uzatarak ahizeyi kaldırdı. Genç kız sesi işitildi:

– Orası Kadir Beyin evi mi?

– Evet.

– Siz kimsiniz?

– Kadir'in eşiyim.

– Sizi Acil Servisten arıyorum. Ben hemşireyim.

– Acil Servis mi?

– Evet, eşiniz Kadir Bey bir kaza sonucu yara almış. Kendisi burada. İkinci katta, merdivenlerden sağda üçünü koğuş...

Ses kesildi. Zinaye karmakarışık düşünceler arasında tedirgindi. “Bu gerçek mi, yoksa deminki kâbusun devamı mı?”

Elini boğazında, yüzünde dolaştırdı: uyanıktı. Telefonun ahizesi hâlâ sol elindeydi. Yataktan kalktı. Banyoya geçerek yüzüne su vurdu. Ne yapacağını bilemiyor, deli gibi bir odadan diğerine dolaşıp duruyordu. Hizmetçi kadını uyandırdı:

– Kalk, Kadir’e bir şey olmuş, hastaneye kaldırmışlar.

Şaşkındı; ne yapması gerektiğini düşünüyor, bir çıkış yolu arıyordu. Zengin, şatafatlı odalar bin yıllık sessizliğe gömülmüştü sanki: duvarlar dilsizdi. Bu kıymetli mücevherlerin hiçbiri ona yardım etmek iktidarında değildi.

Zinaye Kadir’i seviyor muydu? Bunu söylemek zordu. Ama şimdi bir an önce Kadir’in yanında olmak, elini onun alınına koymak istiyordu. Büyük bir içtenlikle istiyordu üstelik. Kadir’e bir şey olmaması için Allah’a dua ediyordu. Yıllardan beridir Kadir’i özlüyormuş gibi hissediyordu kendini. Yıllardan beridir Kadir’in ona dönmesini arzuladığını daha şimdi anlıyordu...

Kapının zili çalındı. Zinaye’nin kalbi yerinden fırlayacakmış gibi oldu. Şaşkınlıktan olduğu yerde donakaldı. Acaba şimdi nasıl bir haber alacaktı?

Kapıyı açtılar. Şofördü. Hizmetçi kadın durumu öğrenir öğrenmez şoföre haber vermişmiş.

Tan ağarıyordu. Şoförle beraber evden çıkan Zinaye’yi bir anlığına durarak kulak vermek zorunda bırakan bir ses işitiliyordu: Taze Pir camiinden uyuyan kentin üzerine ezan sesi yayılıyordu.

Yan yana iki sedyede yatan Fenaye ile Haris’i ambulansa koydular. Olay yerinden alınmaları iki, üç saat kadar sürmüştü. Trafik polisi, olay yeri inceleme ekibi ve ilk ambulans bu korkunç kazanın baş verdiği mahalle varıncaya kadar epey zaman geçti. Bu sürede yolda arabaların sayısı da arttı. Şişman, kısa, esmer trafik polisinin suratından düşen bin parçaydı. Duruma bakılırsa, galiba yardıma ihtiyaç yoktu ve iş işten geçmişti. Adam her halükarda işini aksatmadan yapıyor ve trafiğin tıkanması ihtimalini göz önünde bulundurarak birtakım önlemler alıyordu. Civardaki arabaların farları kaza mahallini gündüz misali aydınlatıyordu. Olay yerinde durmaya çalışan arabaları trafik polisi ısrarla uyarıyordu: “Buraya park edemezsiniz!” Ama onun ikazlarına rağmen, kalabalık Haris’in arabasını tekerlekleri üzerine döndürdü. Araba neredeyse büsbütün yassılanmıştı. Kalabalıktaki herkes Mercedes’teki erkekle kadının ölmüş olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden sağlık ekipleri minibüsten çıkarılan yaralıları teker teker sedyelere yerleştirerek arka arkaya dizili ambulanslara koyuyorlardı. Minibüstekilerden üçü hayatını kaybetmişti: şoför, muavin ve yolculardan yaşlı bir adam. Geri kalanlar arasında hafif ya da ağır yaralılar bulunuyordu.

Haris’le Fenaye’yi otomobilden en sonda çıkardılar. Mercedes kullanılamaz hale geldiğinden, kapıları açarak arabanın içindekileri çıkarmak çok zordu. Bu yüzden olay yerine kaynakçı çağırıldı. Arabanın üstü kesilip alındı ve içindekiler çıkarıldı.

Fenaye’nin yarı baygın halde duyduğu ilk kelimeler kendisine güç verdi galiba: “Yaşıyorlar, ölmemişler.” Gerinerek doğrulmak istedi, ama bacakları taş olmuştu sanki. Acı hissetmiyor, hatta yara alıp almadığını da bilmiyordu. Bu güç durumdan sağ salim kurtulursa, çarpışma anına kadar olanları hatırlayabilirdi belki...

...Evet, hatırlıyor şimdi. Kıyıda uzaklaştıklarında Haris kızgındı. Arabayı alelacele çalıştırdı. Şehre bir an önce varmak, bir sokakta Fenaye'yi yarı çıplak bir durumda arabadan indirivermek istiyordu herhalde. Fenaye bunu Haris'in kinli bakışlarından anlamıştı. Haris'in hiçbir şey umurunda değildi şimdi. Dudaklarından kopan "Senin de, senin çocuğunun da..." sözü aradaki bütün köprüleri bir anda yıkıvermişti. Fenaye o an arabayı durdurmasını ister, gecenin karanlığında iner, Haris'e de, arabasına da tükürürdü belki. Haris'i tanıdığı günden beri ilk kez böyle bir hakarete uğramış görüyordu kendini.

Fenaye, "Durdur arabayı" demek istedi, ama diyemedi. O an bir deprem oldu sanki...

...Elleriyle kafasını yokladı. Kafasında, vücudunun üst kısmında ciddi bir ağrı yoktu. Fakat neden kıpırdayamadığını anlamıyordu. Eliyle yanında yatan Haris'e dokundu. Haris'in vücudu sarsılıyordu sanki, yüzü seğiriyordu. Ambulansın içi aydınlıktı ve Haris'in ara sıra elini kolunu oynattığı görülüyordu. Hareketleri, suda boğulan birinin hareketlerini anımsatıyordu. Fenaye elini uzatarak Haris'in kolunu yakaladı. Haris hissetti galiba. O da elini usulca Fenaye'nin yüzünde ve göğsünde dolaştırdı. Sanki kızı baştan ayağa yoklamaya çalışıyordu. Haris'in eli Fenaye'nin göğsünün üzerindeydi. Orada ne arıyor, neyi öğrenmek istiyordu acaba? Elini Fenaye'nin karnının üzerinde durdurdu. Hayır, kimse onun emanetine ortak olamazdı. Fenaye için Haris bu kazadan önce "ölmüştü" nasıl olsa.

Haris aniden yumruklarını sıktı. Yay misali sıktı, açtı. Avuçlarıyla sedyenin yan taraflarına dayanarak doğrulmak istedi.

Bu Haris'in son nefesiydi. Gözleri belermişti. Fenaye ona son sözlerini söylemek, henüz hayattayken ve kendisini duyuyorken onu affetmeyeceğini bildirmek için acele etti:

– Senin yolun buraya kadarmış...

– Evet, ama... – Haris inledi.

– Hayır, artık çok geç. Hiçbir şey...

Fenaye lafını bitirmedi. "Hiçbir şey sana yardım edemez" demek istemişti aslında. Haris denizde saman çöpünden yardım umdu:

– Görüyorsun ki ölüyorum, Fenaye...

– Herkes bir gün ölecek.

– Bu kadar erken ölmemi istiyor musun sen de?

– Hayır.

– Beni hâlâ seviyor musun?

Fenaye yaralarından ziyade kalbi acıyarak, alayla konuştu:

– Sevmek mi? Ben seni hiç sevmedim...

– Nasıl yani? Beni aldattın mı? – Haris kazadan önce olduğu gibi, sağlıklı bir adamın ihtirasıyla bağırды.

– Hayır, Haris, aldatmadım. Akıllı insan kendine âşık olmaz. Sen bendin, benim ruhumdun.

– Ben ölmek istemiyorum, Fenaye.

– Ölü ölümden korkar mı?

– Duy beni, inan bana... – Haris acıyla yalvardı.

Fenaye sordu:

– Neye inanacakmışım?

– Seni sevdiğime... Ben yaşamak istiyorum, Fenaye...

Haris son kez dilsiz bakışlarıyla Fenaye'nin gözlerinde merhamet aradı. Kıpkırmızı kana bulanmış olarak yanı başında yatan Fenaye'de o an doğüstü bir güç olduğunu vehmediyordu Haris. Bu kız isterse, onun hayatını bağışlayabilir, yaşam bağının kopmasına izin vermezdi.

İnsanoğlu için en büyük zenginlik, meğerse sağlıkmış. Fenaye ona yardım etmeyecek miydi sahiden de? "Bari bir anlığına yüzüme merhametle baksaydı!" Ama kızın merhamet duygusu kahrolmuştu, kalmamıştı, zerresi dahi kalmamıştı. Haris'in gözündeki son ümit

tükeniyordu. Demin elini Fenaye'nin karnının üzerinde dolaştırırken her şeyin bittiğini anlamıştı.

Fenaye Haris'in kurtuluş çaresi arayan gözlerindeki tanıdık hırsı gördü yine: "Yaşamak! Yaşamak!"

Haris gerçekten de yaşamak istiyordu. Fakat elinden kuş gibi uçurduğu hayatı bir daha kimden isteyebilirdi? İnadından kolay kolay vazgeçen biri değildi Haris. Hâlâ Fenaye'den bir yardım umuyordu. Bir kere daha avuçlarıyla sedyenin kenarlarına dayanarak doğrulmak istedi, ama o sırada göğsünde başlayan şiddetli hırıltı kendisini boğdu. İki kere hıçkırdı. Ağzından çenesine, çenesinden geriye doğru gerilmiş boğazına kan süzüldü. Elleri boşaldı, sedyede kıpırtısız uzanıp kaldı, gözleri geniş geniş açılmıştı...

Fenaye'yi sedyeden indirmeden bir koşu ameliyathaneye yetiştirdiler. Hastanenin merdivenlerinde, koridorlarında büyük bir heyecan vardı. Yaralılara ilkyardım yapılıyor, kimlikleri belirleniyor, adresleri belli olanların ailelerine haber ulaştırılıyordu.

Haris'i de sedyede ameliyathaneye çıkardılar. Yaralıları getiren doktor, Haris'in nabzını kontrol etti. Açık gözkapaklarını biraz daha aralayarak baktı: gözbebekleri hareketsizdi. Doktor, aniden irkilerek geri çekildi. Donuk gözbebeklerinin içinden bir kız bakıyordu. Doktor bir şey söylemek istedi. O sırada cep telefonu çaldı – Haris'in cep telefonu...

Acil Servis'in doktoru izin ister gibi cerraha baktı ve telefonun düğmesine basarak konuştu:

– Efendim. Merhaba. Evet, burası Acil Servis. Evet, büyük bir trafik kazası olmuş. Yabancı otomobilin şoförü hayatını kaybetti. Otomobildeki kızın durumu ağır...

Sonra telefonu kapatarak masanın üzerine bıraktı:

– Adamın kuziniymiş. Televizyon haberinde otomobilin plakasını söylemişler. Otomobildeki kız da iyi tanıyormuş, adının Fenaye olduğunu söylüyor...

Ameliyat yatağında yatan Fenaye gözlerini bir noktaya dikmiş, derin bir sessizliğe gömülmüştü. Duyduğu sözlere hiçbir tepki vermiyordu, kendinde değildi. Her şeye, hatta karnındaki akıbeti meçhul bebeğe karşı da kayıtsızdı...

Sabah olmuştu. Geceki korkunç kaza, özellikle de Fenaye'nin arabadan hemen hemen çıplak bir halde çıkarılması şehirde herkesin dilindeydi.

– Zavallı, hamileymiş, – pencereden dışarı bakınan genç hastabakıcı kadın böyle dedi. Sonra da düşünceli düşünceli ekledi: – Beyinsiz adamın hali vakti de yerindeymiş anlaşılır. Gelen giden yabancı arabaların ardı arkası kesilmiyor deminden beri. Bir lokma ekmeği Allah verir insana, yeter ki can sağlığı olsun, kaza bela olmasın. O paranın pulun, zenginliğin ne faydası var şimdi? Öldü gitti işte, her şey bitti. Kızın da ameliyathaneden sağ çıkıp çıkmayacağı belli değil daha.

Kadın dur durak bilmeden konuşuyordu – hayatın hakikatsizliğinden, dünyanın faniliğinden bahsediyordu. Kime ve neden konuştuğunu kendisi dahi bilmiyordu ama. Yaralıların sağ salim kurtulmalarını, Allah şahittir ki, bütün kalbiyle istiyordu. Kendisini içeri çağırılmalarını, kanlı paçavraları alıp götürürken ona yaralıların durumunu sormalarını ve "Allah'a çok şükür, korkulacak bir şey yok" diye cevap verebilmeği çok istiyordu. Hastabakıcı içeriden müjdeli haberle çıkınca, insanlar da başına parayı sonbahar yaprağı misali yağdırıyor, sağ olsunlar.

Fenaye'ye narkoz verildi. Doktor, belli bir sürenin geçmesini bekliyordu. Kızın adresi bulunamamış olsa dahi ameliyata başlayacaklardı. Gereken hazırlık yapılmıştı artık.

Fenaye'nin durumu ağırdı. Dölyatağında şiddetli kanama olmuş ve kız epey kan kaybetmişti. Kendisinin kana ihtiyacı olacaktı muhtemelen. Karnındaki çocuk ise ölmüştü...

...Sorgu yargıcının da katılımıyla uzmanlardan oluşan bir heyet öteki ameliyathanede Haris'in cesedine otopsi yaparak ölüm nedenini zapta geçirdi: "Göğüs kafesine şiddetli baskı uygulanmış, akciğer ve atardamarlar patlamış, iç kanamadan ölmüştür."

Haris'in cesedini akrabalarına teslim ettiler. Gözleri yine açık, avuçları yine kapalıydı. Yıkanıp kefene sarıdıktan sonra namazı kılınacaktı.

Hastabakıcı kadın koridorda kendi kendine konuşup duruyordu daha:

– Ağgözlü birine benziyor. Dünyayı yer, doymaz.

Koridordan geçerek ameliyathaneye ilaç götüren başhemşire hastabakıcıyı azarladı:

– Nereden bildin? Biraz az konuşsana sen...

– Neden az konuşacakmışım? Gördüğümü söylüyorum ben. Ağgözlü, kadın düşkününü biri olmasa, evinde ölürdü.

– Ölüm Allah'ın emri, ecel kimi nerede yakalarsa, orada ölür.

Başhemşire ameliyathaneye girdi, ama hastabakıcı kadın onun son sözünü de cevapsız bırakmadı:

– Doğru düzgün bir adam olsa, arabasında çıplak kızla dolaşmazdı.

Hariciye şubesinin koridorunda karmakarışık sesler ve hareketlilik olduğunu duyunca, Zinaye koğuştan çıktı. Sabahın köründe hastaneye gelmişti ve birkaç saatten beridir Kadir'in yanında bulunuyordu. Kadir henüz uyanmış değildi. Gereken tıbbi yardım yapılmış, ilaçlar verilmişti. Kalbini, nabzını, tansiyonunu kontrol eden doktor, durumunun tehlikeli olmadığını, iyileşeceğini söylemişti. Ama uyku merkezine darbe almış olduğundan, biraz geç uyanacaktı. Başına ne geldiğini de şimdilik hatırlayamayabilirmiş, heyecanlanmamalıymış, yanında yüksek sesle konuşmak ve kendisine soru sormak yasakmış.

Doktorlar Kadir'in kafatasına aldığı darbe sonucu hastaneye kaldırılmış olduğu konusunda Emniyet Müdürlüğü'nü bilgilendirmişlerdi. Sorgu yargıcı Kadir'in durumuyla ilgilenmiş ve hem doktora, hem de Kadir'i *Satir*'den getiren adama birtakım sorular sormuştu. Kadir'i hastaneye ulaştıran adam, Rufa adlı bir kızdan aldığı bilgiye göre Kadir'in kazara yataktan düştüğünü ve kafasını dolaba çarptığını söylemişti ifadesinde...

Zinaye gece gördüğü kâbusu yorumlamakla uğraşıyordu o sırada. Pencereden dışarı bakındı. Biraz sakinleşmiş olarak koğuştan çıktı. Korkunç trafik kazası haberini de koridordaki hastane personelinden ve hastalardan aldı. Hariciye şubesine doğru yürüyerek kapıyı açınca Rahibe'yle karşılaştı:

– Sen ne arıyorsun burada, kız?

Rahibe hıçkırığa hıçkırığa kendini kadının üzerine attı:

– Zinaye Hanım, amcam Haris... – lafının gerisini getiremedi.

– Ne oldu? Doğru düzgün anlatsana şunu! – Zinaye kız sarstı.

– Kaza olmuş. Amcamın arabası bir minibüsle çarpışmış.

– Nasıl? Nerede?

– Bakü-Elet yolunda, sahilden asfalt yola çıkan arada.

Zinaye olaydan büsbütün habersizdi. Haris'in öldüğünü de bilmiyordu. "Haris deneyimli bir şofördür, herhalde suç kendisinde olmamıştır," diye düşünüyordu.

Biraz toparlanan Rahibe anlatmaya devam etti:

– Minibüs eyaletten geliyormuş.

– Şu taşrahılar şoförlüğün suyunu çıkarmışlar zaten. Yolda uyur da bunlar. Canını sıkma, iyi olur inşallah.

Zinaye aniden uykudan uyanır gibi oldu:

- Fenaye nerede peki? Beraber değiller miymiş?
- Evet, beraberlermiş.
- İkisi de burada mı şimdi?
- Amcam kurtarılamadı. Az önce götürdüler.
- Ne diyorsun? – Zinaye'nin suratı kâğıt misali bembeyaz oldu. Haris'in değil, biricik sevgili oğlu Nadir'in ölüm haberini almıştı sanki.

Nadir'i iki, üç ay kadar önce yurtdışına göndermişlerdi. Zinaye'nin anne tarafından bir akrabası Lübnan'da yaşıyordu. Ara sıra mektuplaşırlardı. Zinaye çocukları Nadir'le Fenaye'den bahsetmişti mektuplarında. Lübnan'daki akrabaları, “Nadir'i buraya gönderin de, hem İngilizce öğreysin, hem de Doğu'yu tanısın,” diye öneride bulunmuştu. Nadir yurtdışına gidince, Zinaye'nin oradaki akrabaları çocuğu kendi himayelerine almışlardı. Zinaye'yi de sık sık arayarak halini hatırını soruyor ve Lübnan'da Nadir için mükemmel bir ortam bulunduğunu söylüyorlardı.

Duyduğu haber Zinaye için çok sarsıcıydı. Rahibe onun koluna girdi, kapının dibinde, koridor görevlisi için konmuş olan sandalyede oturmasına yardım etti. Bir yerlere telefon açmaya çalışan hemşire de ahizeyi bırakarak ilaç getirmek için koştu. Nişadır ruhuna bulanmış pamuğu Zinaye'nin burnuna tuttular. Sakinleştirici ilaç verdiler. Zinaye kendine geldi nihayet.

- Fenaye... Fenaye nerede? – diye Rahibe'ye sordu.
- Ameliyathanede...

Rahibe, Zinaye'nin kafasını kendi göğsüne dayadı. Biraz önce ilaç getiren hemşire, onlara müjdeli bir haber vermek istiyordu. Her gün beklenmedik ve anlaşılması güç birtakım olaylar baş veriyor ve bu durum onların da kalbinin parçalanmasına, içinin sıkılmasına neden oluyordu.

Hemşire bu hastanede yeniydi henüz. Her gün korkunç kaza haberleriyle sarsılıyor, bu sıkıntılı muhite alışmakta zorlanıyordu. Oysa kuş misali hafif hareketlerle koğuştan koğuşa, koridordan koridora “uçan” deneyimli beyaz önlüklülerin hiçbir şey umurlarında değildi. Bir düğüne gelmişçesine süslü püslüydüler. Ah vay etmenin anlamı yoktu, meslek icabı soğukkanlı olmaları gerekiyordu.

Nice insanlarla muhatap olmuş, çenesi düşük hastabakıcı kadın yaklaşarak hemşireye sordu:

- Bütün yaralıların hısım akrabasına haber verildi mi?
- Bir kısmına söyledim. Geri kalanını araştırıyorum daha...
- Öyleyse burada ne büzülmüş oturuyorsun? Gidip işini yapsana...
- Şimdi gidiyorum. Şu kadın fenalaştı da ona ilaç getirdim.

Hemşire, sanki hastabakıcı kendisiymiş de bir hemşireyle konuşuyormuş gibi yanıtladı.

Ameliyathaneden çıkan iki doktor kendi aralarında konuşuyorlardı:

- Ameliyat iyi geçti. Kız kurtulacak galiba.

Zinaye hemen onlara yakınlaştı:

- Hangi kız? Kimden bahsediyorsunuz?

– İsmi bilmiyoruz. Anlatılanlara bakılırsa... – doktor sanki ayılır gibi oldu, lafının gerisini getirmedi.

Rahibe, Fenaye'den bahsedildiğini biliyordu artık. Doktorun, “arabadan çırılçıplak çıkarılan kızı” anlatmak istediğinin de farkındaydı.

– Ondan nefret ediyordum. Hak ettiği cezayı almış olduğuna inanıyorum.

– Ne zamandan beridir nefret ediyordunuz ondan? – Sorgu yargıcı, artık ipin ucunu eline geçirmiş olduğunu sanıyordu. “Evet, her şey olabilir,” diye düşündü kendi kendine. Arabada Haris’le Fenaye arasında bir tartışma yaşanmış olabilirdi mesela. Kız da çırılçıplakmış üstelik. Fenaye direksiyonu Haris’in elinden almak istemiş ve kasıtlı olarak kazaya sebebiyet vermiş olabilir de. Fenaye’nin Haris’e nefretini itiraf etmesi, sorgu yargıcının kafasından bu düşüncelerin geçmesine neden oluyordu.

Sorgu yargıcı gençten bir adamdı. Gri renkli pahalı bir takım elbise, takımının rengine uygun bir ayakkabı ve beyaz gömlek giymiş, son zamanlar moda olan kravatlardan bağlamıştı. Kılık kıyafetine çok özen gösterdiği anlaşılıyordu. Orta boylu bir adamdı. Yaşına yakışmayan şişmanlığı nedeniyle yalpalayarak yürüyordu. Yüzü bir kızınki gibi güzel ve tazeydi. Serbest hareketleri ve ince soruları, onun bir profesyonel olduğunu ve ciddi bir iş deneyimine sahip bulunduğunu gösteriyordu. Şimdi de ağır ağır çevresine bakmıyor, verdiği sorunun yanıtını sabırsızlanarak bekliyordu.

– Çok uzun zamandan beri tanışmıyoruz zaten. Ama bu sürede birbirimize fazlaca yakın olduk, bağlandık.

– Kim tanıştırdı sizi?

– Onun kardeşinin kızı, benim de okuldan arkadaşım olan Rahibe. Biz birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorduk. Ben aradığım mükemmel adamı bulduğumu sanmıştım...

– Onu seviyor muydunuz? – Sorgu yargıcı, daha konuşmak isteyen Fenaye’nin sözünü kesti. Dikkatlice Fenaye’nin gözlerinin içine baktı. Galiba onun ne derecede samimi olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Fenaye yanıt vermek için acele etmedi, epey düşündü. Aradaki uzun sessizlikten sıkılan sorgu yargıcı, kızın yastığının üzerine bıraktığı kayıt cihazını kapatmak için elini uzattı. Fenaye onun sorusuna aldırılmamıştı aslında. Zihninde birkaç ay öncesine gitmişti. Kendini sahiden de mutlu addettiği, mavi göklerin yedinci katında süzülmesi günlerine uçmuştu. İnsanın kendini mutlu hissettiği anlara “aşk” denebileceğine inanıyordu Fenaye. Hatta aşktan da öte bir duyguydu belki bu. O bahtiyar anlarında böyle düşünmüştü...

– Kendisiyle her randevu benim hislerim, duygularım için bir bayramdı. Ayaklarım yerden kesilir, gökyüzünde süzülürdüm adeta. Süzülüğüm gökyüzü tertemiz, lekesiz, hilesizdi. Orada eğlenmek, gezip dolaşmak, vakit geçirmek benim için aşktan da öteydi. Her randevudan sonra kendimi yeryüzünün en zengin insanı zannedirdim. Neden böyle olduğunu ben de bilmiyorum ama. Bilmiyorum...

– Haris’ten önce sizi seven, sizi sevdiğini itiraf eden biri oldu mu? – Sorgu yargıcı, kızın aşkla ilgili düşüncelerini iyice anlamaya çalışıyordu.

– Ben düşündüğümü söylemeyi severim. Özgür ruhlular, kendime yasak koymaktan hoşlanmayan biriyim çünkü. İnsanoğlunun, özgürlüğü kendi içinde hissetmesi gerektiğine inanıyorum. Dışıyla içi farklı olan insan, benim nazarımda sakattır.

– Öyleyse, Fenaye Hanım, ruh hastaları, deliler yeryüzünün en özgür insanları mıdır?

Sorgu yargıcının bu kadar basit bir mantık yürütmesi Fenaye’ye dokundu. Alınmış olarak yanıtladı:

– Evet, ben de öyle düşünüyorum. Ruh hastaları hiçbir yasağın esiri değildir çünkü. Fakat bu soruyu sormakla siz, vazifenizi unuttuğunuzu gösteriyorsunuz... Deneyimli bir sorgu yargıcına böyle akıl yürütmeleri yakıştıramıyorum.

Fenaye’nin yanıtı sorgu yargıcını çok rencide etti. Adam kulaklarına kadar kızardı, ama kendini toparladı:

– Bana ders mi veriyorsunuz? – kızın gözlerinin içine bakarak konuştu.

– Okuduğunuz okulda size gereken dersleri vermişlerdir, ilaveye gerek yok.

– Öyleyse...

Fenaye soğukkanlılıkla sorgu yargıcına baktı ve sustu.

Sorgu yargıcı sesine hükmeder gibi bir ton katarak konuştu:

– İyisi mi, hiçbir şeyi saklamayın ve her şeyi bana açık açık anlatın.

Sorgu yargıcı, Fenaye sanki bir şeyler saklıyormuş gibi, açık konuşmayı talep ediyordu.

– Öyle olsun, açık açık konuşalım. Ama konuyla ilgisi olmayan sorularınız bizzat sizi içinden çıkılmaz bir karmaşaya itecektir, bunu bilmenizi isterim.

Ağır durumda yatakta yatan, üstelik bir cinayet sanığı olan kızın öğüt verir gibi konuşması sorgu yargıcını sinirlendirdi. Sordu:

– Her halükarda, şerefinizin ve onurunuzun çiğnendiğini kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

Genç adam, deminki kızarıklığın öcünü almak istermişçesine, Fenaye'nin duygularıyla oynamaya çalışmıştı. Kızı ikna etmek için neler yapabileceğini düşünüyordu. Yatağa bağlanmış bu güzel kız, kendini asla hedefte görmüyordu galiba. Fenaye'nin kayıtsızlığı, kazayı önemsememesi sorgu yargıcını öfkeliyor, adamı daha sert ve etkili sözler aramak zorunda bırakıyordu. Fakat görev başında olduğunu aklından çıkarmamaya çalışarak, düşündüğü her şeyi söylemekten kaçınıyordu adam. Geri adım atmak istemeyen Fenaye'nin işbirliğine kolay kolay yanaşmamasını hem içinde bulunduğu stresli duruma, hem de kızın tezatlı doğasına bağlıyordu.

Sorgu yargıcının sorularını takatsiz ve isteksiz bir biçimde yanıtlayan yaralının bu umursamazlığı işi zorlaştırıyordu. Sorgu yargıcı aklındaki senaryoyu kanıtlamak, yetki sınırını aşmak istiyordu. Elinde olsa, boğazına sarılarak Fenaye'den açık konuşmasını talep ederdi. Fakat bunu yaparsa, daha sonra altını çekeceğinden korkuyordu. Böyle bir hareketin takdir edilmediğini iyi biliyordu.

– Peki, Fenaye Hanım, devam eder misiniz? Haris size karşı zor kullandı mı, hatırlıyor musunuz? – Genç sorgu yargıcının sesi yumuşaktı şimdi. Galiba taktik değiştirmişti. Sandalyesini yatağa yaklaştırdı. Elini uzatarak Fenaye'nin elinin üzerine koydu. Fenaye kıpırdamadı. Genç sorgu yargıcının bu hareketini insani bir jest olarak kabul etmişti gerçekte. Bu memnuniyet verici duygunun etkisiyle, konuşmalarının evvelki ahengini aradı. Tekrar düşünceye daldı. Sorgu yargıcı, on, on beş gün önce kazaya uğramış, zorlu ameliyatın arkasından henüz kendine gelmiş olan Fenaye'nin çehresinde insanı kendine çeken sıra dışı bir ışık gördü. Kız hem manevi, hem de fiziki açıdan yara almış, çok kan kaybetmişti. Karnından ölmüş bebeğini çıkarmışlardı Fenaye'nin. Fakat bunca sarsıntı ve kendisi için çok yakın bir insanı kaybetmesi, kızın yüzündeki ışığı söndürebilmiş değildi.

Fenaye o sırada kendi eline dokunan elin Haris'inki olduğunu vehmetti. Yatağında dönmek, yüzünü öteye çevirmek istedi. Yarasının dikişleri sızladı. Acıdan inleyerek gözlerini kapattı...

Genç sorgu yargıcı hemen elini çekti:

– Doktoru çağırayım mı?

Heyecanlanan sorgu yargıcı kıza acımişti. Fenaye elini “hayır” anlamında hafifçe salladı, sonra kısık bir sesle konuştu:

– Ben onun elini tutmuştum, onun soluğunu hissediyordum.

Fenaye'nin bu anlaşılmaz sözü ve gözlerini meçhul bir noktaya dikmiş olması genç sorgu yargıcını sersemletmişti. Bugüne kadar çok cinayet olayını çözmüş, pek çok insanla muhatap olmuştu, ama bu kadar sıra dışı ve ilginç biriyle karşılaşmamıştı hiç. Şaşkınlığı da bu yüzdendi galiba. Demin – konuşmalarının başında Haris'ten nefret ettiğini söyleyen kız, şimdi onun hayaliyle yaşıyordu, hatta sorgu yargıcının elini Haris'in eli sanmıştı. Başka türlü olsa, onu derhal reddeder, hatta koğuştan defolmasını söylerdi. Kazanın nedenlerini açıklığa kavuşturmaya çalışan genç sorgu yargıcı, Fenaye'nin bu tuhaf kişiliği karşısında kendini topladı. Demin yatağa iyice yaklaştırdığı sandalyesini de şimdi biraz geriye kaydırdı.

– Dinlenmek ister misiniz? Galiba sizi yordum.

Fenaye yine eliyle “hayır” işareti yaptı, kafasını hafifçe salladı. Sorgu yargıcının varlığından rahatsız olmadığını bildirmek istemişti:

– Yorulmadım, merak etmeyiniz. Aslında sizin bana yardımınız dokunuyor. Eski günleri, geçmişini tekrar yaşıyor gibiyim. Bu sizin için gereksiz bir şey, ama bana çok gerekli. O yok artık, ama ben hayattayım.

– Olayda, daha net konuşmak gerekirse Haris’in ölümünde kendinizi suçlu görüyor musunuz?

– Gerçek suçlu benim zaten.

Fenaye tereddütsüz yanıtladı ve genç sorgu yargıcı hemen kayıt cihazına baktı. Küçük kayıt cihazının üzerindeki ışık yanıyor, kapağın altından görünen disk dönüyordu. Sorgu yargıcının bakışları dönmekte olan diske takıldı kaldı. Bu noktada Fenaye’nin “hayır” demesi gerekiyordu elbette. “Hayır”larla “evet”lerin yerlerinin karıştırılması genç sorgu yargıcını içinden çıkılmaz bir duruma sürüklüyordu. Karşısındaki bu insan – kendinden daha genç olan bu kız ya melekti, ya da melek kıyafetine bürünmüş olan şeytan.

– Nasıl? Açık konuşun lütfen. – Genç sorgu yargıcı ısrar etti. Gözlerinde aynen kayıt cihazının üzerindeki ışığı andıran bir parıltı vardı.

– Yalan konuşamayan biri olduğumu demin söyledim. Haris gözlerimin önünde öldü. Ama sizin düşündüğünüz gibi kaza sırasında değil, çok daha önce. Üstelik zamanla, yavaş yavaş öldü. Bir batağa saplanan, orada boğulan biri gibi. Bir tek fark vardı. Batağa saplanan biri bunu anlar, bağırıp çağırarak imdat diler. Ama o bunun farkında değildi. Batağın dibine gömülmeği yükselmek sanıyordu.

Genç sorgu yargıcı Fenaye’nin bu mücerret konuşmalarından bir şey anlayamıyordu. Az kalsın yine kızacaktı, fakat öfkesini dizginledi. Doktorun, Fenaye’nin sinirlenmemesi gerektiği yönündeki uyarısını hatırladı. Başka türlü, kızın ifadesini almak için epey beklemesi gerekecekti.

Sorgu yargıcı toparlanarak sohbetin istikametini değiştirmek istedi:

– Sizi doğru anladıysam, Fenaye Hanım, kendinizi manevi olarak suçlu sayıyorsunuz. Arkadaşınızı bir hatadan zamanında döndüremediğiniz için mesela...

Fenaye adamın yüzüne memnurlukla baktı. Sorgu yargıcı bu bakışı şöyle anladı: “Nihayet, siz de adam gibi konuşmayı öğrendiniz...”

Fenaye, sorgu yargıcının sözünde bir samimiyet hissetmişti sahiden de:

– İnsanların birbirlerini anlaması lazım.

Sorgu yargıcı bu sözü de kendi üzerine aldı.

Fenaye konuşmayı sürdürdü:

– Bizim ilişkimizin karanlık bir tarafı yoktu. İleride onun için bir prangaya dönüşmeyeceğimi iyi biliyordu. Günlerini benimle geçirmesini kendi açımdan bir hediye olarak kabul ediyor ve mutlu oluyordum.

– Öyleyse, aranızdaki ilk tartışma ne vakit yaşandı. Siz karı koca hayatı yaşamaya başladıktan sonra mı?

Yandaki koğuştada radyonun sesini açtılar. Sanatçı makamla okuyordu:

*Bülbül-i zârem değil bîhûde efgan ettiğim
Kalmışam nâlân kafes kaydında gülzâr isterem
Dehr bâzârında kâsittir meta-ı himmetim
Bu metaı satmağa bir özge bâzâr isterem⁷*

Sorgu yargıcı sorularına ara verdi. Yürek yakan bu parçadan etkilenmemek mümkün değildi. Sanatçının sesindeki keder, insanın yüreğini delen, sonra da merhem koyan içli

⁷ Şiir Fuzuli’nin *Leylâ ile Mecnun* mesnevisindedir. (çevirenin notu)

ahenk, kelimelerin büyüü, yakınma insanın ta iliğine işliyordu. İsalet olmuştı. Çünkü gazelin anlamı, dünya malının zerresinde gözü olmayan Fenaye'nin genç sorgu yargıcına verdiği yanıtla çok uygundu.

Parça bitti. Büyüleyen sesin doğurduğu sessizlik ise sürüyordu. Az sonra hemşirenin gelmesi gerekiyordu. Akşam olmuştı. Doktorun da hastalara uğramasının zamanı gelmişti.

Sorgu yargıcı, hemen hemen hiçbir sorusuna doğru düzgün bir yanıt alabilmiş değildi. Tedirgin bir halde sessizliği bozdu:

– Haris'le geçirdiğiniz ilk geceden önce, geleceğe yönelik planlarınız konusunda anne babanızla konuşmuş muydunuz? Haris'le beraber olmak kararını ne kadar önce almıştınız?

– Anne babamla neden konuşmak zorundayım? Ben yetişkin bir insanım. Kendi hayatımla ilgili kararları kendim alabilirim.

– Ama gelenekler, örf..

– Geleneklerin de, örfün de canı cehenneme, – Fenaye bu kez sahiden de kızdı: – Gelenekler şimdi mi aklınıza geldi? Gece barlarına takılan kızlar, yaptıkları konusunda kimseden izin alıyor mu acaba? Hiçbir nikâh akdi, kuru kuruya bir kâğıt insanları birbirine bağlayamaz. İnsanoğlu ağaç değildir, dalına kalem aşısı yaparak tutacak mı, tutmayacak mı diye beklemek, ya tutarsa diye umutlanmak olmaz. Böyle konuşmakla kendimi haklı gösterme gayreti içinde değilim. Haris'ten önce de benimle beraber olmak isteyen çok insanla karşılaşmışımdır. Peşimden koşanlar, günebakan misali boynunu uzatıp arkamdan bakanlar, laf atanlar, işaret çakanlar, ilanıaşk edenler çok olmuştur. Ama ben onların gönlüme girmelerine izin vermemişimdir. Ahlak kuralları, maneviyat kitaplarda yazılıdır da, yaşamın kendisi bambaşkadır halbuki.

Fenaye monologunu kesti. Bir süre için düşünceye daldı. Genç sorgu yargıcından daha bir anlamsız söz duymaktan sakınırmış gibi, anlatmaya devam etti yine:

– Fakat hayatımda başkalarının da olduğunu saklamayacağım. Hep beni sevenler olmuştur. Şimdi sizinle konuşurken, onların gözlerini kendi üzerimde hissediyorum. O gözlerde hırs yok ama, alelade bakışla bakıyor. Daha önce de bana bambaşka türlü bakmıştır o gözler. O gözleri anlamadığımı söylemek istemiyorum. O gözlerin ifade etmek istediği şey apaçıktı ve bana dünyalarca aşk vaat ediyordu.

Fenaye karşısındaki adamın gözlerinin içine baktı. Sorgu yargıcı pürdikkat dinliyordu.

– O, beni bir taç misali başının üzerinde gezdirmeğe hazır. Beni dünyalara değişmezdi. Haris gibi kolayca yoldan çıkacak biri değildi. Bir tek yolun yolcusuydu o. O yol benim kalbimden geçen yoldu. Fakat ben...

– Siz onu reddettiniz. – Genç sorgu yargıcı Fenaye'nin lafını tamamladı. Böylelikle, Fenaye'yi iyi anladığını da göstermek istiyordu.

– Evet, ben onu reddettim. Onu kabul edemezdim de. Çünkü karşılığında benden çok daha kıymetli bir şey istiyordu.

– Çok mu fakirdi ki?

Sorgu yargıcının kabalığı, basit mantık yürütmesi ve her kelimeyi yalnızca gerçek anlamıyla kabul edişi Fenaye'ye dokundu. Adamın seviyesinin, sandığından da aşağı olduğunu apaçık görüyordu şimdi. Bu derecede anlamazlıktan geliyor olamazdı ya!

Fenaye adama imalı bir yanıt verdi:

– Sizden çok daha zengin olduğunu düşünün.

Bu yanıtıyla sorgu yargıcını susturmak, basit ve anlamsız sorularına bir son vermesini sağlamak istemişti.

– Affedersiniz, Fenaye Hanım. Sizin duygularınızla oynamak istemedim, bana inanınız. Soru sormak benim görevim.

Sorgu yargıcı, aralarındaki olumlu havayı bozmamaya ve kızla iyi anlaşmaya çalışıyordu. Fenaye'nin zengin bir ailenin kızı olduğunu biliyordu.

Genç sorgu yargıcı, Kadir’le de görüşmüş bulunuyordu. Kazanın olduğu gece Kadir’in de kafatasına aldığı darbeye hastaneye kaldırıldığından haberdardı. Fakat Kadir’in aldığı darbeye Harislerin kazası arasında hiçbir bağ olmadığı söylenmişti kendisine. Hukuk açısından da arada bir bağ göremiyordu adam. Kadir’le Rufa arasında *Satir* restoranında yaşanan ilişki konusunda sorgu yargıcı, amiri tarafından uyarılmış ve Kadir’i trafik kazası olayına bulaştırmamak emrini almıştı.

Ama sorgu yargıcı Kadir’in başından geçen olayla trafik kazası arasında herhangi bir bağ olup olmadığını kontrol etmek istiyordu yine de. Aynı gece *Satir* restoranında yaşanan bir olayla, *Satir*’e yakın bir mevkide yaşanan trafik kazası arasında bir ilişki olabileceğini düşünüyordu. “Kadir Fenaye’nin babası. *Satir*’le ilişkili bir adam. Restoranın Haris’e ait olduğu söyleniyor. Evraklarda bambaşka adamların adı var ama. Kadir’in kızı, ortağı Haris’in yanındaymış. Haris hakkında az çok bilgi sahibi olan herkes onu Kadir’in damadı gibi bildiğini söylüyor, elbette alay yollu olarak. Kadir de kızıyla Haris arasındaki ilişkiden habersiz olamazdı elbette. Aynı gece Kadir’le beraber olan Rufa adlı kız kendi ifadesinde, o gece Kadir’in Haris’in kuzini Rahibe’yi de telefonla aramış olduğunu söylüyor. Genç kızlara yurtdışında iş bulmaya yardım eden bir şirketleri varmış sözde. Şirketin şartlarını kabul eden kız, dilekçeyle başvurarak birtakım masraflar için şirketin hesabına küçük bir para yatırarmış, o kadar. Öyleyse, bunca parayı nereden ve nasıl kazanıyormuş adamlar? Hepsinin bankalarda yüklü meblağda paraları olduğu söyleniyor.”

Haris’le Fenaye arasındaki ilişkinin köklerini araştırmak için genç sorgu yargıcı bütün bunları öğrenmek, olayın ardında daha nelerin saklandığını bulmak istiyordu. Ama aynı olayı sıradan bir trafik kazası olarak geçiştirmek isteyenler ağırlıktaydı. Neden acaba? Bunun arkasında ne vardı ki? Genç sorgu yargıcı olanı biteni anlamakta zorlanıyordu.

...Sorgu yargıcı nihayet yüzeysel bir soruşturma yapmak zorunda kaldı. Ama yanıtını öğrenmek istediği tek bir soru adamı hiç rahat bırakmıyordu: “Fenaye arabada neden çıplaktı?” Bu soru daha farklı soruların ortaya çıkmasına neden oluyordu: “Haris arabayı neden bu kadar hızlı kullanıyormuş? Acelesi neymiş?” Bu soruların yanıtını bulmak zorunda hissediyordu kendini. Oysa Fenaye, sorgu yargıcının kanaatine göre, olayla ilgisi bulunmayan, alakasız şeylerden bahsediyordu.

Fenaye’nin hastanelik olmasının gerçek sebebi neydi? Kazayı nasıl yorumlamak gerekiyordu: Fenaye’nin kaderi olarak mı, yoksa kişisel yaşamında yaptığı hataların sonucu olarak mı? Fenaye kendi yaşamının, özellikle de Haris’le ilişkisinin hatalı bir temele dayandığını kabul etmiyordu. Haris kalleşlik yapmış, vaatlerini tutmamış, kendinden bekleneni yerine getirmemiş, samimiyetten uzak davranmıştı. Ne var ki, kız, onun hareketlerini bir ihanet olarak değerlendiremiyordu. Haris’le beraber olduğu günlerde adamı kendi kocası olarak görmüyordu Fenaye. Böyle bir niyeti asla olmamıştı. Öyleyse, kendisini kazaya götüren adımları nasıl açıklıyordu? İşin aslı işte bu sorunun yanıtında saklıydı. Daha başka sorular da vardı ve yanıtını bulamadığı bu sorular Fenaye’yi huzursuz ediyordu. Yalnızken de, genç sorgu yargıcının kesin yanıtlar isteyen sorularını alaycı bir tarzda dinlerken de bunu düşünüyordu Fenaye.

Kızın yanıtları genç sorgu yargıcı için yeterli değildi.

Olayın ne şekilde gerçekleştiğini Fenaye iyi biliyordu. Kesin bir şey söylemesi icap ediyorsa, kazanın Haris’in hırsı, açgözlülüğü, toplumdan daha çok şeyler koparmak, genç kızları Dubai’ye göndererek kendi cebini doldurmak istemesi sonucunda gerçekleştiğini anlatmalıydı aslında. Fenaye’nin hamile olduğunu kabul etmek istemediğinden, Haris, kızın gözünde rezil bir adamdı. Haris’in, pek yakında kendisini de yurtdışına gönderilecek kızların listesine alacağını sezmişti Fenaye. Artık Haris’in onu pazara çıkarılacak bir meta olarak gördüğünü hissediyordu.

Genç sorgu yargıcının, Haris’in karakterini iyi anlamasını istiyordu Fenaye. Haris’in arabayı bunca hızlı, kontrolsüz kullanmış olmasının arkasındaki nedeni görmesini istiyordu.

Kentin en zenginlerinden biri olarak ünlenen Haris, Fenaye'den doğacak bir mirasçı istemiyordu. Fenaye, Haris için yalnızca bir eğlence ve haz kaynağı olduğunu ve artık görevini tamamladığını anlıyordu. Fenaye'yi saf dışı bırakmanın zamanı gelmişti zaten.

Suç, pek çok halde insanoğlunun kişiliğinden, doğasından doğar. Genç sorgu yargıcının bu gerçeği anlayamamasına üzülüyordu Fenaye. Adam belki üniversiteyi pekiyi dereceyle bitirmiştir. Oysa en iyi dersin hayatın kendisinden alındığını ve hayat denen bu hocanın öğüt vermekten hazzetmediğini öğrenememiş. Hayat, kişiliğine ve doğasına göre bir yol çizer herkese. Zaten hayatın bunca tatlı olmasının nedeni, herkesin onda kendi karakterini, kendi özünü bulmasındandır.

...Dün Rahibe uğradıydı Fenaye'ye. Amcasının cenazesinden bahsederken, Haris'in karısının ve kızının da törene katıldıklarını söyledi. Epey de yabancı insan varmış cenazede. Rahibelerin evinin bahçesine başsağılığına gelenleri ağırlamak için çadır kurmuşlarmış. Haris'in malı mülkü, epey serveti olmasına rağmen, ne karısı, ne kızı, ne de kardeşi – Rahibe'nin babası haberdarmış bütün bunlardan. Sağdan soldan pek çok şey duymuşlarmış gerçi, ama eminlikle bildikleri bir şey yok. Haris'in cenazesi henüz toprağa verilmeden çeşitli söylentiler dolaşmaya başlamıştı. Haris'in seçmiş olduğu yaşam tarzından ikrahla bahsedenler de varmış: “Onca serveti ne işe yaradı? Kim beş metre bezden daha fazlasını götürüyor şu dünyadan göçüp giderken? Fakat insan son nefesini ne şekilde vereceğini bilse bari.”

Haris'in ölümünde birilerinin parmağının olması hakkında da çeşitli lakırdılar dolaşmış. Rahibe'nin söylediğine bakılırsa, Haris'in, Fenaye'nin babasıyla da birtakım ilişkileri varmış.

Arkadaşının bu sözü Fenaye'yi şaşırtmadı. Bunun hakikat olduğunu, Haris'in ölümünün yedinci gününde yapılan merasime Kadir'in de kendi adamlarıyla beraber katıldığını biliyordu Fenaye. İkisini bağlayan asıl şey *Satir* restoranı idi. Kazanın olduğu gece babasının da *Satir*'de bulunduğunu ve orada kafasına bir darbe aldığını da biliyordu Fenaye. Önce annesi bahsetmişti bundan, sonra da Rahibe, aynı gece Kadir'le telefon konuşması yaptığını doğrulamıştı. Amcasının cenazesinden sonra Rahibe Kadir'i hastanede ziyaret etmiş, ikili uzun süre konuşmuş ve yakın günlerde tekrar buluşmaya karar vermişlerdi.

Fenaye şöyle düşünüyordu kendi kendine: “Hayatın tuhafliklarından bir tanesi de şu ki, hiçbir kaza, insanoğlunun macera arama isteğine son veremiyor.”

Rahibe, “Baban beni yurtdışına göndermek istiyor,” deyince, Fenaye şaşırmadı bile. Babasının da Haris'le aynı zihniyete sahip olduğunu biliyordu zaten. Rahibe'nin kurnazca kurulmuş bir tuzaga doğru yürümekte oluşunu acı bir tebessümle karşıladı yalnızca. “Yurtdışındaki eğlenceleri ve hazzı, beğendiklerine burada da yaşatmasını biliyorlar,” demek istedi önce, ama vazgeçti.

Babasının da, Haris'in de gerçekte nasıl bir işle iştiğal ettiklerini Rahibe'ye anlatmayı düşünüyor, ama tereddüt ediyordu. Öncelikle, Rahibe'nin maceracı bir kişiliğe sahip bulunduğunu biliyordu. Öte yandan, “İnsanoğlu nasihat vermeği seviyor, ama nasihat dinlemekten hazzetmiyor,” diye düşünüyordu. Rahibe'ye nasihat verecek konumda da değildi aslında. Rahibe diliyle söylemese bile, Fenaye'nin ne hakla kendini ondan daha akıllı sandığını geçirebilirdi aklından. “Herkes kendi hayatını yaşasın bakalım. İnsanoğlunu manevi yönden büyüten de, küçülten de başından geçen olaylardır. Bu olaylardan nasıl bir ders aldığına bağlı. Şimdi Rahibe daha akıllı olduğunu düşünüyor mesela. Çünkü yaşam onu istediği yöne doğru sürüklüyor şimdilik.” Fenaye zaten böyle düşünmüyordu muydu ötenden beri? “İnsanoğlu, hayat kendisini istediği yönde sürükleyince mutlu olur” demiyor muydu hep?

Haris'le, onun evinde ilk defa beraber oldukları gece ve aynı geceden sonra yaşamdan almış olduğu hazlar, Fenaye'nin aklından çıkmıyordu bir türlü. Bugün Haris'ten bunca nefret etmesine rağmen, başından geçen kötü kazayı ilk gece yüzüğünün taşını kaybetmesiyle ilişkilendirmeye çalışıyordu. İlk geceki kayıp hayra yorulacak bir işaret değildi. Belki bu

işareti doğru yorumlamadığı için Allah kendisini cezalandırmıştı. Bu cezanın acısını daha ne kadar çekecekti acaba?

Fenaye genç sorgu yargıcısıyla karşı karşıya kaldığı hastane koğuşunda mazisini bir yumak misali çözmek, hayatının dolambaçlı yollarını iplik misali çekerek avucuna toplamak istiyordu. Farkında olmadan yumruklarını sıktı. Aniden iki yumruğunu iki yanına vurdu. Genç sorgu yargıcı, kızın bu beklenmedik, hatta histerik hareketinden irkildi. Hemen ayağa fırladı:

– Size bir şey mi oldu, Fenaye Hanım? Lütfen sakinleşiniz.

Fenaye'ye bir bardak su uzattı. Kız sudan bir yudum aldı, dilini, dudaklarını ıslattı.

Epey sonra yavaş yavaş toparlanan Fenaye, hâlâ ayakta bekleyen sorgu yargıcına baktı. Gözleriyle adama, “Merak etmeyin, oturun,” diyordu sanki.

– Öfkeniz geçti galiba. Ne kadar sakin ve temkinli olabilirsiniz, o kadar erken iyileşirsiniz.

Fenaye başını salladı. Konuşmayı sürdürmek için olumlu bir ortam yaranmıştı galiba. Sorgu yargıcı fırsattan yararlanmak istedi:

– Sizin güzel şiirler yazdığınızı duydum. Kısa sürede iyi olur, ayağa kalkar, yine ince şiirler yazarsınız umarım. Özgür ve boyun eğmeyen bir ruhunuz olduğunu seziyorum.

– İşte Haris o özgür ruhu benden almak, içimden sökmek, koparmak, sonra da beni kendi kölesine dönüştürmek istiyordu.

Sorgu yargıcı kendisini alakadar eden konuya gelmek istedi hemen:

– Fakat siz demin başka birinden bahsediyordunuz.

– Evet, başka biri de vardı. Bana dünyaları vermeğe hazır olan biri. Ondan bahsettiğimi hatırlıyorum. Demin söyledimdi hani. Karşılığında benden...

Fenaye yine lafını yarım bıraktı.

Genç sorgu yargıcı hafifçe gülümsedi:

– Sizden bir şeyler istediğini söylediniz.

Sorgu yargıcının bu basit mantığı Fenaye'nin sinirlerine dokunmuyordu artık. Sakin bir şekilde anlatmayı sürdürdü:

– Benden özgürlüğümü almak istiyordu. Eşsiz birer sanat eseri olan *Madonna'yı, Mona Lisa'yı* bilirsiniz sanırım. Ressamlara ilham veren o kadınlar ahlaksız mıydılar? Bakışlarından şehvet okunan Çıplak Maya, Uyuyan Venüs, ellerini karnının üzerinde kavuşturmuş olan Mona Lisa kimdi? Bir ressamın önünde saatlerce yatarken, paha biçilemez sanat incilerinin ortaya çıkmasına yardım etmişlerdir. Bu yaptıklarından dolayı bugün onları lanetlemeli miyiz? Beni seven o gözler henüz kanat çırpın özgür ruhumu kendi içinde boğacaktı – bunu biliyordum. Bana bağışladığı sonsuz aşkın karşılığında yapacaktı bunu! Kıskanmakla, kendisi dışında kimsenin yüzüne bakmamamı talep etmekle beni er geç bıktıracaktı. İşte bu yüzden ben kendisini kabul edemedim. Onu çok iyi anlıyordum. Böyle bir aşk – eğer siz de yaşadysanız ve bilerseniz – mutlu olmak için yeterli değildir. Aşkın mutluluğunu tatmışsanız, eliniz elimin üzerindeyken neden farklı şeyler hissettiniz? Ruhunuzu huzur bulmaktan alıkoyan neydi? Ruhunuz neden elinizden geçerek bana doğru yılan misali sürünüyordu? Üstelik, henüz kendi faciasını yaşamakta olan, omuzlarındaki derdin ağırlığının farkında olan veya olmayan – fark etmez – bir kızın yarasını neden tekrar deşiyorsunuz? Sizin sözde beni teselli etmek için söylediğiniz şeyler yarama tuz basıyor. Ben sizin zannettiğiniz kadar da saf biri değilim.

Fenaye sustu. Bu kadar derin düşüncelere sahip biriyle ilk kez karşılaşıyordu yargıcı. Kızın sözünü kesmeye cesaret edemiyordu, denebilir. Birazdan Fenaye yine usul usul anlatmayı sürdürdü:

– Haris'le isteyerek beraber oldum. Bu tercihimin bana yaşattığı acılarla ilgili olarak kimseye hesap vermeyi düşünmüyorum. Zaten takip ediliyorum.

Genç sorgu yargıcı yine irkilir gibi oldu. Açıklama bekleyen gözleriyle dikkatlice Fenaye'ye baktı.

– Merak etmeyin, sayın yargıç. Takip edildiğim için koruma istemeyeceğim. Ben takip eden o gözlerdir. Belki daha sonra size daha etraflı olarak anlatacağım birinin gözleri takip ediyor beni. Sıradan bir gazete bayiiinde çalışan, Karabağ savaşı malulü bir gencin gözleri. Bir üniversitede okuyor. Ama bunların sizin için hiçbir önemi yok. O gözlerin sahibi kendi mutluluğunu bende aradı, oysa ben kendisine çok acımasızca davrandım. Haris’in evinin kapısından ilk girişimde ayağımın altında parçalanan tabaktan o gözler bana dikilmişti, ben onları çiğneyip geçtim. Çiğneyip paramparça ettiğim o gözlerin kanı hâlâ benim üzerimde.

Fenaye bir anlığına sustu, sonra yine anlatmayı sürdürdü:

– Çoğu şeyin suçlusu benim, kardeş... Kaza gecesinde hamile olduğumu Haris’e söyleyince onun ne kadar sinirlendiğini görseydiniz keşke. Arabada üzerimi giymeme bile fırsat vermedi. Haris, biz arabaya binmeden kendi cezasını alacaktı aslında. Ben kendisini kayadan aşağı ittirecektim. Sonra da kafasını bir taşla ezecektim muhtemelen. Haris’in her daim aç olan yılan gözlerinin o gece benim ellerime akması gerekiyordu. Ne yazık ki, karnımdaki bebek buna izin vermedi...

Doktorlar Zinaye’ye, kızının bir daha anne olamayacağını söylemişlerdi. Kaza sırasında rahminde ciddi hasar oluşmuş ve doktorlar Fenaye’yi kurtarmak için rahminin alınmasına karar vermişlerdi.

Kazanın meydana gelmesinin, o sıradan Haris’in ölüm nedeni arabanın aşırı hızla kullanılmasıydı. Kayalıktaki olayın ardından kontrolünü büsbütün kaybetmişti. Öfkeden kuduruyordu ve gözlerini kan bürümüştü. Fenaye küçüklüğünden beri dikkafalıydı ve söz dinlemiyordu. Daha küçük bir çocukken, annesi kendisini azarlayarak neden yaramazlık yaptığını sorduğunda, hiç oralı olmayarak suratını ekşitir ve “Canım öyle istiyor” derdi. Onun bu cevabı ve kendini yaşına yakışmayacak derecede kasması anne babasının çok hoşuna giderdi ama. Kahkahalarla güler ve fazlaca mutlu olurdular. Fenaye’nin serbest, kompleksiz, açık göz bir kız olmasını arzu ediyorlardı. Kız büyüdükçe, dikkafalılık karakterine işliyordu. Her türlü sorumluluk duygusu kayboluyordu. Fenaye, anne babanın vazifesinin evlat yetiştirmek ve o evladın dünya görüşünü şekillendirmekten ibaret olduğuna inanıyordu. Çocuğun hayatta neler göreceği, neler duyacağı ise kendi bileceği işti.

Fenaye’yle Haris arasındaki ilişki ailede sır olarak kalmış değildi ve kızın babası Kadir de bu ilişkiden haberdardı. Kadir bazen içten içe tedirgin oluyor, ya da sinirleniyordu da kimseye belli etmiyordu. Zira kızının karakterini iyi biliyordu. Zinaye de kızının dediğinden dönmeyeceğinden kesinlikle emindi.

Kadir’i hastanede uzun tutmadılar, kısa sürede taburcu ettiler. Ama Haris’in defnine katılamadı – onun ölüm haberi kendisine geç ulaşmıştı. Uzun bir tereddütten sonra kızıyla görüşmeğe karar verdi. Haris’in ölümü, Fenaye’nin durumunun ağır olması, ailedeki bunalımlı durum kendisini pek fazla rahatsız etmiyordu anlaşılabilir...

Fenaye, aniden sancıları başlayan gebe kadın gibi elini karnının üzerine koydu. Çocuğu yaşıyordu sanki ve aniden annesinin karnından başını uzatarak bir şeyler söyleyecek, kendisini sorgu sual edecekti. Haris’in ölümü nedeniyle annesini suçlayacaktı belki. Ama hayır, galiba bebek annesine yardım etmek, onun suçsuzluğunu kanıtlamak, kaza gecesinin biricik tanığı olarak kendi sözünü söylemek istemişti. Peki, ama suçlu kimdi sahiden? Fenaye mi? Yasalar kimi suçlu bulacak? Öleni mi, sağ kalanı mı, minibüsün şoförünü mü?

Fenaye birdenbire çıldırmış gibi bağırılmaya başladı:

– Bilmiyorum, bilmiyorum!..

Lafının gerisini getiremeyerek hüngür hüngür ağladı. Ani bağırma sesine doktorlar, hemşireler koşup geldi...

Haris'in vefatının kırkıncı gününde matem çadırı yine Rahibelerin evinin bahçesine kuruldu. Kırk gün önce adamın cesedi de hastaneden doğruca buraya getirilmişti. Haris'in arkadaşları – Rahibe'nin babasının tanımadığı adamlar çeşitli önerilerde bulunmuş, fakat en sonda yine merhumun kardeşinin dediğine uymak zorunda kalmışlardı. Defin ve matem merasimlerinin masrafı bu adamlarca karşılandı. Onların arasında Kadir de bulunuyordu. Definden sonraki yedinci günden – hastaneden taburcu edildiği günden itibaren cenaze evine uğruyordu Kadir. Kimseyle fazla muhatap olmuyor, olayın ayrıntıları konusuna hiç girmiyordu. Genel bir kanı vardı ortada: bu olay tamamen tesadüf eseri olan bir kazaydı.

Fenaye'yle ilgili olarak da tek kelime gereksiz laf edilmiyordu. Yurtdışında iş olanakları sunan ve vize hizmetleri veren bir şirket olarak kurulan işyerinin bütün çalışanları kazanın her detayından haberdardı nasıl olsa. Bu işçilerden her biri diğerlerinden bağımsız çalışıyor, yaptığı işle ilgili kendi amirini bilgilendiriyor ve maaşını da ondan alıyordu. Yaptıklarında, hukuka aykırı hiçbir şey yoktu. Dilekçeyle kendilerine başvuran genç kızlar bir ay süreyle psikolojik hazırlık kursuna katılıyor, daha sonra evraklarının hazırlanması için şirkete küçük bir meblağ ödüyordu. İşin Kadir'i ilgilendiren asıl boyutuna gelince, burada küçük bir pürüz vardı. İşin aslını öğrenen kızlardan çok azı karşı çıkıyor ve yurtdışına gitmekten imtina ediyordu. Fakat ender de olsa, böyle durumlarla karşılaşılıyordu. Böyle olunca, “avı” elinden kaçırılan işçi cezalandırılıyor, tanışlık süresi için ayrılan para geri ödeniyor ve başarısız işçinin gelecek kariyeri tehlikeye girmiş oluyordu. Arka arkaya başarısız olanlara ise şirkette sıradan bir görev veriliyordu.

Kadir, yurtdışına gönderilecek olan yeni bir grubu hemen hemen hazırlamıştı. Gruba bir kişi daha eklenecekti ve bu – Rahibe'ydi. Haris'in kaza yapması ve *Satir* restoranında Kadir'le Rufa arasında yaşanan olay bütün planları altüst etti. Kadir'in teslim etmesi gereken kızlar – evrakları tamamlanmış olan grup gecikiyordu. Rahibe'yle bir an önce konuşmak ve işi hızlandırmak gerekiyordu.

Rahibe'yle konuşurken Kadir, Haris'le arkadaşlığını özellikle vurgulamıştı gerçi, ama Rahibe yine de bu adamın artık hayatta olmayan amcasıyla pek de yakın ilişkiler içinde bulunmadığını hissetmişti. Yurtdışına gitmek konusunda Rahibe henüz kararlı değildi. Anlaşılan, kızı ikna etmek için epey zamana ihtiyaç olacaktı.

Kadir, Rahibe'nin işini bir sonraki grup hazırlanıncaya kadar ertelemeye karar vermişti, zira bu işlerde acele etmek olmazdı. Zaten kendisi hiçbir işi aceleye getiren bir adam değildi. Kızlarla şahsen teker teker görüşüyor, herkesle durumuna ve karakter yapısına göre konuşuyor ve karşılıklı güvene dayanan iyi ilişkiler kuruyordu. Bu nedenledir ki kendisi şirkette büyük itimat sahibi olmuş ve ciddi bir nüfuz kazanmış bulunuyordu. Yetenekleri ve becerileri açısından Haris'le kıyaslanamazdı gerçi, yine de şirketin en iyi elemanlarından bir tanesiydi. Bugüne kadar hiçbir “avı” elinden kaçırmamış olması ise çoğu kişinin kıskançlık duyduğu bir başarıydı. Kadir, Haris'in ardından ikinci sıradaydı şirkette. Patronla kolayca görüşebilmesi de adamın şirket içindeki nüfuzunun bir göstergesiydi. Şirkette pek az kişi için özel banka hesabı açılmış bulunuyordu ve bu “şeref” önce Haris, ikinci olarak da Kadir ulaşmıştı...

Rahibe sık sık Fenayelere uğruyor ve hastaneden henüz çıkmış olan arkadaşıyla görüşüyordu. Öte yandan kız, amcasının ölümüyle sonuçlanan kazanın ayrıntıları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istiyordu. Fenaye, Haris'le yaşadıklarını anlatıyordu Rahibe'ye, çünkü bir şeyleri saklamak, örtbas etmek gibi bir huyu yoktu Fenaye'nin. Her şeye rağmen Fenaye, Haris'e duyduğu öfkeden ve nefretten Rahibe'ye bahsetmiş değildi henüz.

Yurtdışına tatile gitmek, şartlar müsait olursa hatta yabancı bir ülkede kalarak çalışmak niyetini Fenaye'ye söylerken, Rahibe aslında onun da fikrini almak istemişti.

– Ben de gitmek isterdim.

– Beraber gidelim mi?

– Hayır, sağlık durumumun bunun için uygun olmadığını biliyorsun.

– Senin iyileşmeni beklerim, – dedi Rahibe.

– Hayır, kuzum. Ama Haris hayatta olsa, yakın zamanda yurtdışına gidecektim muhtemelen.

Fenaye'nin alayını anlamayan Rahibe şaşkınlıkla sordu:

– Haris senin gitmene izin verir miydi yani?

– Verirdi herhalde.

Fenaye'nin müphem yanıtı Rahibe'yi ikna etmek için yeterli olmadı. Arkadaşının kesin düşüncesini öğrenmek amacıyla açıkça sordu:

– Ne diyorsun sen şimdi, ben gideyim mi yurtdışına, gitmeyeyim mi?

– Gitsen iyi edersin. Gezip dolaşırsın, yeni şeyler görürsün. Uygun bir iş teklifi olursa, orada kalıp çalışabilirsin de. Hem az çok İngilizce de biliyorsun. Bir temelin var yani. Bizim sınıfta İngilizceyi en iyi sen konuşuyordun.

– Sen benim tereddütlerime son verdin.

Rahibe'nin gözleri meçhul bir noktaya dikildi. Uzak dumanlıklar içinden seçemediği gelecek yaşamını şimdiden görmek istiyordu galiba. Yurtdışında yaşamak, iyi para kazanmak – bunlar Rahibe'ye cazip gelen şeylerdi. Peki, bu yaşam kendisine daha neler vaat ediyordu? Rahibe çocuk değildi ve her şeyi anlıyordu elbette. Uzak dumanlıkların arasından çok şeyleri görebiliyordu aslında.

– Gideceğim. Amcam da hayattayken beni yurtdışına göndermeği önermişti. Söylediydim sana, Kadir Bey de telefonla aramıştı beni. Haris amcam istemişmiş aramasını.

Fenaye, Rahibe'nin para ve şatafat meraklısı olduğunu biliyordu. Kız, zengin olmak için her şeyini feda ederdi. Rahibe böyle bir kızdı işte, ne yapmalı? Fenaye herkesin tercihlerinde özgür bırakılması gerektiğine inandığından, arkadaşının bu huyu kendisini pek rahatsız etmiyordu. Rahibe'nin yurtdışına gitmek düşüncesini anne babası olumsuz karşılamıştı ilk başta. Ama kızlarının Nuh deyip peygamber dememesi karşısında açıkça rıza göstermeseler de, susmak zorunda kalmışlardı. Rahibe onların sükûtunu ikrar olarak kabul etmişti.

İşte o günlerden birinde Kadir aradı. Telefona Rahibe baktı.

– Merhaba, Rahibe, sen misin?

– Benim Kadir Bey, merhaba.

Kadir kızın keyfinin yerinde olduğunu anladı hemen, bu yüzden lafı dolaştırmak, kendi tabirlerince “kızı pişirmek” ihtiyacı hissetmedi:

– Ne vakit geliyorsun?

– Ne vakit dersiniz. Ne evrak getireceğim?

– Açıkçası, seni sokmak istediğim grubu gönderdik. Öylesine, seni özledim diye aradım.

– A-a, öyle mi?

– Elbette.

– Özleneceğimi bilmiyordum, – Rahibe telefonda kurnazca güldü.

Rahibe samimi değildi tabii ki. Kadir'in kendisini gizli gizli süzdüğünü, şehvetle dikizlediğini çok görmüştü. Kadir bu bakışlarla hem de Rahibe'nin “hangi yuvanın kuşu” olduğunu anlamaya çalışıyordu. Kız da bazen baygın gözlerle Kadir'e bakıyor ve bu adamla aralarındaki mesafeyi psikolojik engellerden arındırıyordu. Rahibe'nin o günkü programında böyle bir randevu yoktu ama, o yüzden Kadir'e kesin bir şey söyleyemedi:

– Ben de sizi görmeyi çok isterim. Ama bilemeyeceğim... Aslını isterseniz, bugün için düşünmemiştim.

Kadir kızın kuşkularına ve tereddütlerine son vermek için:

– Şimdi müsaitsen *Satir*'e gel, ya da senin için uygun olan bir yere çık, peşinden araba göndereyim, – dedi. – Akşam *Satir*'de yemek yer, sonra müzik dinler, dans edenleri izleriz. Bu arada, senin geleceğe yönelik planlarını da konuşuruz.

Kızın fazla düşünmesine fırsat vermemek için bütün bunları bir çırpıda söylemişti.

– Peki, akşam yedide *Satir*'in girişinde buluşalım. Ama çok geç saate kadar kalamam.

– Olur, bu akşam eve erken dönersin, gerisini düşünürüz. Sen de çocuk değilsin hani...

Rahibe çocuk değildi sahiden de, her şeyi çok iyi anlıyordu. Gayriiradi olarak yanakları pembeleşti. Ahizeyi telefonun üzerine bırakırken vücudundan sıcak bir ürperti geçti...

Yusufcan evden erken çıktı. Düşünceliydi. Zarife, kocası gözden kayboluncaya değin arkasından baktı, Yusufcan da bir ara geri dönerek kapının önünde bekleyen karısına baktı. Sokakta başka kimse yoktu. Yusufcan rahat bir nefes aldı: “İşte yalnızlık diye buna derim ben.”

Binaların arasından durağa doğru yürüdü. Son zamanlarda yaptığı resimleri göstermek için yeni yılın ilk günlerinde bir sergi açmayı düşünüyordu, ama henüz kesin kararını vermiş değildi. Bitmiş eserlerini zihninde evirip çeviriyordu şimdi. İnsanların dikkatini çekecek, hatta onları şaşırtacak bir eseri var mıydı ki? Yusufcan'ın sanatında insanoğlu hep doğayla iç içe sunulmuştur. İnsanoğlunun iç dünyası, emelleri ve ümitleri doğayla baş başayken çözümlenmiştir. Ama Yusufcan, en iyi eserini henüz ortaya koymamış olduğunu düşünürdü. En iyi resmini yapmak için kendi içinde bir güç, bir şevk olduğunu hissediyor, ama bu hayalî eseri tuvale geçiremiyordu bir türlü.

Hava rüzgârlıydı ve zayıf, sapsarı sararmış, üzerlerinde benekler oluşmuş yapraklar dallarında tutunamıyor, koparak bir süre havada dönüyor, sonra da yere düşerek yine rüzgârla sürükleniyordu. Sokak süpürgecileri kâğıt parçaları, çerçöple beraber sonbahar yapraklarını da uzun saplı süpürgeleriyle süpürerek çöp bidonlarına dolduruyorlardı. Daha sonra işçiler bidonları çöp arabalarına boşaltarak şehir dışındaki çöplüğe taşıyordu. Çöplükte, gelen çöpler ya yakılıyor, ya da toprağa gömülüyordu. Dalından kopan yapraklar ömrünü bu suretle tamamlamış oluyordu. Oysa ilkyazın gözü henüz açıldığı sırada bu yapraklar da daha yeni tomurcuktan çıkmış, taze sapsarın üzerinde açılarak kente güzellik ve taravet vermişti.

Yusufcan havada uçan yapraklara baktı. Yapraklar yanı başında, omuzlarında, ayağının altında – her yerdeydi. Ama ressamın hayali uzaklardaydı o sırada. Gökyüzüne bakıyor, yeryüzüne bakıyor ve insanoğlunun kaderiyle yaprakların kaderi arasındaki benzerlikleri, farklılıkları düşünüyordu. İnsanoğlu da doğar, büyür, günün birinde aynen şu yapraklar misali sararıp solar, hayat ağacının kurumuş dalından kopar ve elin yetişemediği, sesin ulaşamadığı, gidişin olup dönüşün olmadığı bir uzaklığa uçuverir.

...Yusufcan metrodan çıkıp İlimler Akademisi'nin yakınındaki parka doğru yürüdü. Sokakta tek tek insanlar vardı. Onlar da Bakü'nün şiddetli rüzgârının azizliğine uğramamak için acele ediyorlardı. Hava çok soğuktu. Pardösüsünün yakasını kaldırmış olmasına rağmen rüzgâr yine de içeri sokulacak bir yer buluyor, adamı üşütüyordu. Böyle havaların da apayrı bir zevki vardır ama. Sokaktaki diğer insanlardan farklı olarak, Yusufcan'ın acelesi yoktu. Ayağında sıcak ayakkabılar vardı. Kıyafeti ütülü ve güzeldi. Pardösüsünün kemerini iyice sıkıyordu. Beyaz gömleği ve renkli kravatı adamı daha bir canlı ve yaşından epey genç gösteriyordu. Gür saçlarını başına yan koyduğu beresinin altınca saklamıştı; kenardan bakan biri, adamın beyaz saçlarını saklamak istediğini düşünebilirdi belki. Bütün derdini, tasasını kendinden uzaklaştırmak, koca bir günü amaçsızca gezip dolaşmak istiyordu. Yorulunca, bazı tablolarını veresiye olarak verdiği tanıdıklarına uğramayı da kuruyordu. Nasıl derler hani, “hem seyahat, hem ticaret.”

Eserlerini satarken, Yusufcan hep tuhaf şeyler hissederdi. Satılan tabloları genelde yurtdışına götürülürdü. En iyi ihtimalle bu tabloların kopyaları, ya da küçük fotoları kalıyordu ressamın elinde. Resim eserinin müellifi elde kalan bu şeylerle teselli bulmak zorundaydı. Eserlerini satarken, her defasında Yusufcan'ın kalbinden hüznü bir sızı geçiyor, içi kan ağlıyordu. Canından bir parçayı koparıp alıyorlardı sanki. Her zaman böyle olmuştur: Avrupa'dan, Amerika'dan gelenler, fırsat buldukça, özel koleksiyonlarını, ya da ulusal müzelerini zenginleştirmek için bu eserleri bazen hatta iyisine kötüsüne bakmadan alıp götürmüşlerdir hep. Güzel bir esere ağzının kenarından salyalar akıtarak bakan bir yabancı, o eseri ortaya çıkararak sanatçının kim olduğunu, hangi ülkede yaşadığını dahi bilmemiştir. Eskiden değerli sanat incileri savaşlar ve yağmalar sonucunda kaçırılıyordu yurtdışına. Şimdi de parayla satın alınarak götürülüyor. Ha öyle olmuş, ha böyle – neticede halkın entelektüel zenginliği yağmalanıyor.

Yusufcan, içinin parçalanmasına neden olan bu düşünceleri kendinden uzaklaştırmak istedi: “Ne fark eder, canım. Hepimiz aynı yeryüzünde yaşamıyor muyuz? Kim değerini bilecek, kim iyi muhafaza edecekse, onun olsun. Helalühoş olsun.”

Yusufcan'ın resimleri hep dikkat çekmiştir. Konusunu çağdaş yaşamdan almasına rağmen, yabancılar Yusufcan'ın eserlerini hep *Bin Bir Gece Masalları*'yla ilişkilendirirdiler. Maziyle bugünün sentezi sanattan anlayan, resmin, edebiyatın, güzel sanatların tarihinden haberdar olan insanlara bir şeyler anlatıyordu anlaşılana. Yusufcan kendisi de bu hususa kayıtsız değildi. Eserleri çabuk satılıyor, çeşitli yarışmalarda ödüller alıyor, ressama hem ün, hem de para kazandırıyor. Yusufcan'a imrenen, çalışmalarına kıskançlıkla bakan çok meslektaşısı vardı. Yusufcan, şanslı yaver giden bir ressam olarak bilinmekteydi.

Rüzgârlı, soğuk havada evinden derin düşüncelerle çıkarak sokaklarda dolaşan, dalından kopan yaprakların havada hüznü verici süzülüşlerini izleyen Yusufcan ne aradığını kendisi de bilmiyordu aslında.

“Sahi, ne arıyorum ben?” Bugün kim bilir kaçınıcı defa olarak aynı soruyu kendine sordu ve yanıtını yine veremedi. Durdu. Elleriyle yüzünü, gözlerini ovuşturarak düşündü. Bir anda hızını arttıran rüzgâr, insanı devirecek kadar şiddetlenmişti. Kendini korumak için yakınlıktaki çam ağacının gövdesine yaslandı. Bu basit bir rüzgâr değil, bir fırtınaydı artık. Çam ağacını kökünden söküp götürecekti gibiydi neredeyse. Rüzgârı yedikçe, ağacın gövdesi cırıldıyordu.

Aniden hızlanan rüzgâr yine aniden hızını azalttı. Yusufcan ağacın dallarına, kocaman tacına baktı. Bunca dal budak, aslında pek kalın sayılmayacak bir gövdenin üzerinde duruyordu. Ağaca dikkatlice baktı: gövdesi darbe almıştı. Bu yüzden rüzgâr hızını arttırdıkça cırıldıyor, can çekişen insan misali inliyordu. Yusufcan elini kaldırarak ağacın zedelenmiş gövdesini okşadı: “Evet, bu ağacın sonunu getiren işte şu darbe izi olacaktır.” Bir yaraya merhem sürercesine elini ağacın gövdesinde usulca dolaştırdı: “Evet, doğa kendi kararını vermiş artık.” Yine deminki soruyu anımsadı. Rüzgârdı, ağaçtı, daldı – bunlar hepsi bir tarafa; peki, o ne arıyor sokakta? Belli bir şey arıyor mu yani? Mutluluğu mu arıyor yoksa? “Aferin sana ressam!” Alaycı bir tarzda gülümsedi. Ailesinin, arkadaşlarının, tanıdıklarının yanında bulamadığı mutluluğu bu rüzgârlı havada, kimsenin birbirinin yüzüne dahi bakmadan hızla yürüyüp gittiği bu soğuk havada nerede, hangi köşe başında bulacak acaba? Yalnızlığın yükü kalbini acıtıyordu. Kız kardeşi bir defasında şöyle dedi kendisine: “Sen çok şanslı bir adamsın. Hem de ne kadar şanslı olduğunu görmeyen bir zavallısın. Gözlerinin içinde hep bir keder saklıdır. Böyle yapma, Allah'ın gücüne gider.”

Yusufcan başını kaldırarak gökyüzüne baktı. Allah'ı başının üzerinde görecekti sanki. Allah'ın gücüne gidip gitmediğini öğrenmek istiyordu sanki. O sırada biri koluna çarptı. Yusufcan irkildi.

– Yine ne dalmışsın? Günaydın.

Allah'ın şimdilik Yusufcan'la işi yoktu anlaşılana. Koluna çarpan ressam arkadaşı Vakıf'tı.

– Günaydın, Vakıf. Kış gelmiş, ona bakıyordum.

– Evet, kış doğanın canına alıyor.

Vakıf'ın sözü Yusufcan'ın hoşuna gitti:

– Azrail'in insanın canını alması gibi.

– Filozof gibi konuştun Yusufcan.

– Hayatın kendisi felsefe zaten. Ama hayatı okumak için kalp gözün olacak.

Vakıf arkadaşının koluna girdi. Rüzgârın estiği istikamette yürüyerek metro istasyonuna doğru gitmeği önerdi. Yusufcan kabul etti.

Vakıf zayıf ve kısa boylu bir adamdı. Aynı yaşta olmalarına rağmen, Yusufcan'ın yanında çocuk gibi duruyordu. Yusufcan biraz önceki ses tonuyla konuşmayı sürdürdü:

– Evet, dostum. Doğa ilkbaharda tekrar dirilecek ama. Oysa insanoğlunun işi zor. Canını bir kere verdi miydi, bitti, bir daha geri alamaz.

– Benim atölyeme gidelim mi? Zaten öğlen oluyor.

– Gerçekten, ne de çabuk geçiyor saatler, – Yusufcan şaşırıldı.

– Evet, ne diyorsun? Öğle yemeğini beraber yeriz.

Yusufcan üniversiteden çıkarak metroya doğru aceleyle yürüyen öğrencilere baktı:

– Hayır, birini görmem lazım. Seninle gelemeyeceğim. – Vakıf'ın önerisini geri çevirmek için iyi bir bahane bulduğuna sevinmişti: – Başka bir zaman, sağlık olsun.

Birbirlerinin elini sıkarak ayrıldılar.

Yusufcan üniversiteye doğru yöneldi. Okuldan çıkarak kalabalık gruplar halinde metroya, otobüs durağına giden öğrencilerin arasına karıştı. Bir baktı – üniversitenin ana giriş kapısının önüne gelivermiş. Burada hiçbir işi yoktu aslında. Geri dönmek istedi. Aniden, tanıdık bir yüz gördü. Uzun boylu, ince yapılı, altın sarısı saçları, kocaman gözleri olan genç bir kızın yüzüydü bu... Kız da Yusufcan'ı tanıdı galiba. Fakat nereden?

Kız Yusufcan'ın yanına varınca durdu:

– Siz ressam Yusufcan mısınız?

– Evet, ressamım. Siz de Fenaye Hanım olmalısınız. Nice zamandır görüşmemiştik. Epey değişmişsiniz.

– Evet, ben de Fenaye'yim. Siz benim resmimi yapmayı vaat etmiştiniz bir zaman.

Fenaye elini uzattı, Yusufcan kızın elini sıktı. Kızın ince parmaklarının sıcaklığı Yusufcan'ın kalbinin çarpıntısını hızlandırdı. Bir ömür içini üşüten duyguların bir anda uçup kaybolduklarını vehmetti.

– Evet, vaat ettim. Bir seneden beridir her gün, her saat sizi bekliyorum ama.

Fenaye etrafına bakınarak sordu:

– Birini mi bekliyordunuz?

– Evet, bekliyordum. Hayır, aslında kimseyi beklemiyordum. – Yusufcan hatasını hemen düzeltti, sonra da sevinçli bir halde ekledi: – Herhalde sizinle karşılaşma arzusu getirdi beni buraya.

Fenaye'nin yüzünde daha önce gördüğü ve hafızasına kazıdığı büyüleyici doğal renklerin yerinde bir solgunluk vardı şimdi.

– Ne güzel; beni unutmuş olduğunuzu düşünüyordum ben de. – Fenaye de bu karşılaşmadan memnundu galiba.

– Hayır, Fenaye Hanım. Aradan geçen kaç ayda sizi bir an olsun unutmadım. Sizin hayaliniz bana hep ilham verdi. Tablolarımın çoğunda aslında sizin resminizi yapmışımdır. Üstelik ne kadar büyük bir aşkla çalıştığımı inanamazsınız.

– Böyle olabileceğini düşünmemiştim hiç. Açık konuşmak gerekirse, sizin bir sanatçı olarak hep kendi kahramanınızı aradığınızı, onun peşinde olduğunuzu sanıyordum. Kahramanınızı bunca çabuk bulmanız pek inanılır gibi değil.

Fenaye'nin kendinden emin ve selis konuşması Yusufcan'ın heyecanını yenmesine yardım etti. Artık Yusufcan da aynı derecede kendinden emin ve selis konuşuyordu.

Fenaye'nin cep telefonu çaldı. Kız küçük telefonu çantasından çıkararak kapağını açtı; "Metronun önünde bekle" diyerek kapattı.

İkisi yan yana yürüyordu. Yüz yıldır birbirlerini tanıyormuş, yüz yıldır arkadaşlarmış gibi. Aralarında epey yaş farkı vardı, ama o sırada bu fark ortadan kalkmıştı sanki. Yusufcan Fenaye'nin neşesiz olduğunu seziyor, fakat nedenini sormaya cesaret edemiyordu. Metronun önüne vardılar.

– Müsaadenizle burada ayrılalım. Eserlerinizi görmeği çok isterdim. Sizin sanatınıza karşı derin bir ilgim vardır.

– Yakın zamanda bir sergi düzenleyeceğim. Fırsat bulursanız uğrarsınız.

– Mutlaka uğrarım, – dedi Fenaye, sonra da ekledi: – Sergi ilanlarını ilgiyle takip edeceğim.

Yusufcan telefon numarasını ve atölyesinin adresini kıza verdi.

Fenaye sevindi:

– Çok iyi oldu. Sizi ararım.

Rahibe son kararını vermekte zorlanıyordu. "Giderim" demek başka, gitmek başkaydı. Nihayet tereddütlerini bitirdi: "Yaşama ayak uydurmak lazım. Şimdi devir para devridir. Her ne suretle olursa olsun, bol para kazanmalı! Paralı biri herkesin gözünde hem akıllı, hem de namusludur."

Duvarda Rahibe'nin Fenaye'yle beraber çektiği resim asılıydı. Resimdeki Fenaye sanki Rahibe'nin zayıflığıyla alay edip gülüyordu. "Fenaye kötü bir kız mı şimdi? Herkesten daha gururlu, daha akıllı, kuş gibi özgürdür. Daha düne kadar Haris'in adını dilinden düşürmüyordu. Ama bugün adamın yokluğu umurunda bile değil."

Rahibe'nin sınırları anbean geriliyordu. Odasından çıkarken adamakıllı öfkeliydi. Annesi mutfak kapısının aralığından bakıyordu. Kızın boğazını sıkıştırdı sanki – rengi simsiyahtı. Hayatta bütün umutlarını kaybetmiş olan bir insan gibiydi. Aşkın, sevginin günümüze yakışmayan bir sahtelik olduğuna kaniiydi. "Bir devirde aşk lazım olmuş belki insanlara," diye düşünüyordu. Ne vakte kadar evinin kadını olarak kalabilir? Herkes için açılan kapı – herkesin kendi bahtı ve kaderidir. Yurtdışına gidenlerden onun nesi eksikmiş? "Gidip bir görürüm. Beğenirsem, orada kalırım, beğenmezsem döner gelirim. İyi bir iş bulursam çalışır, para kazanırım. Para, araba, gezmek, görmek bu yaşlarda lazım insana. Yaşlanıp takati kesildikten sonra değil. Eninde sonunda gönlümün sevdiği birine kavuşurum. Para olduktan sonra her şey insanın ayağına gelir nasıl olsa. Gitmeli, bir an önce gitmeli şu yurtdışına!"

Rahibe son cümleyi gayriiradi olarak yüksek sesle söyledi. Annesi de duydu ve çaresiz bir şekilde, "akşam geç kalmamasını" söyledi.

– Merak etme, anneciğim. Kimse beni zorla alıkoyacak değil. Nereye gitsem döner gelirim yine.

– Dikkat et arabaya falana...

Rahibe'yi son zamanlar düşündüren birtakım ince konular vardı. "Dalında solan bir gül neye yarar? Onu dalından koparacak biri olmalı değil mi?" Bir zamanlar Fenaye'den duymuş olduğu bu sözler, kaç günden beridir yaşamını, bütün davranışlarını yönlendiren ana etkene dönüşmüş bulunuyordu.

Annesinin tedirginliği nafileydi. Rahibe çocuk değildi artık. Ne yapması gerektiğini, nasıl yapması gerektiğini biliyordu. Yeryüzü bir manastır değildi nihayetinde ve kendisi hayatını "rahibe" olarak sürdürmemekte kararlıydı.

Son zamanlarda Rahibe'nin annesi kızına laf yetiştiremez olmuştu. Kızının, sonu hiç hayırlı olmayan bir yolda ilerlemekte olduğunu farkındaydı.

– Evet, anneciğim, nihayet gidiyorum.

Kapıdan çıkarken Rahibe annesine el salladı. Kadın şaşkınlıkla kızının ardından kapanan kapıya bakakaldı. Rahibe'nin yürüdüğü yolu, kapalı kapının ardından da açık seçik görebiliyordu. Sislerle kaplı bu yolun nerelere uzanacağı ve bu yolda kızının başından nelerin geçeceği ise çok meçhuldü. Kara kara düşünüyordu: “Kayınbiraderimin işleri o kadar karışıktı ki kimse bir şey anlayamıyordu. Kız da onun şirketinde çalışmaya başlayacaktı sözde. Fakat bu nasıl bir şirkettir ki, çalışanlarının tamamını yurtdışına gönderiyor? Rahmetli, adam gibi adam olsa karısı, kızı için bir şeyler yapardı bari. Karısından ayrıldıktan sonra bir kere olsun ilgilenmiş değildi kızının durumuyla. El âlemin kızını da ne hallere koydu, baksana!”

Son günlerde kızının durumu kadını iyice endişelendiriyordu. Şimdi de zavallı annenin hayalinde, hep arzu ettiği bir manzara canlandı: “Rahibe bembeyaz bir gelinlik giymiştir. Tavus kuşu misali süslenmiştir. Baba evinden koca evine gitmektedir. Şık giyinmiş nişanlısı – damat, gelinin koluna girmiştir. Birbirlerine çok yakışıyorlar. Damatla gelinin yanı başında, elinde ayna tutmuş olan kız yürümektedir. Merdivenlerden inerken, kız Rahibe'nin gelinliğinin uzun eteğini kaldırmak için öne eğilir. O sırada ayağı bir şeye takılır... Rahibe'nin annesi gayriiradi bağırır: – Dikkat et, aynayı kıracaksın!”⁸

Kadın kendi sesine irkildi. Allahtan, evde kimse yoktu...

Uykusuz geçen geceler pahasına, bin bir zorlukla yetiştirdiği kızını gelinlik giymiş olarak hayal etmek kadını hislendirdi. Bu sanki bir hayal değil, gerçektir – o sırada yaşanan bir gerçek. Gözlerine yaşlar doldu. Kızının – Rahibe'nin akıbetinin nasıl olacağını düşünmekten kaynaklanan endişe daha ne kadar sürecek, kadına daha ne kadar ıstırap çektirecekti kim bilir...

Rahibe köşeyi dönerek karşıdaki parka girdi. Etrafı koyu gölgeli ağaçlarla çevrili bu dinlenme parkında yeşil çalılar manzarayı bütünüyle kapatıyordu.

Onuncu sınıfa giderken, komşu apartmanda oturan ve kendisinden bir sınıf yukarıda okuyan Rafik adlı çocukla sık sık bu parkta buluşur, ağaçların arasından tuhaf duygularla geçerlerdi. Uzunca bir süre birbirlerine dokunmaya cesaret edememişlerdi.

Bir defasından Rahibe'nin elinden bir şey yere düşüverdi. Eğilerek almak isteyince, Rafik izin vermedi. Ani bir hareketle kızı kucaklayarak öptü. Ayrılırken Rahibe'nin akli başında değildi sanki... Daha sonraki günlerde de parka sık sık gelir, burada epey vakit geçirirlerdi. Fakat zamanla Rahibe Rafik'ten soğur oldu. Rafik'in aşkı da, hayali de yavaş yavaş eriyerek hafızasından büsbütün silindi. Galiba Rahibe gerçek aşkı henüz tatmış değildi. Fakat bir gün tadacak mıydı? Rafik cesaretsiz çocuktü. Başka türlü olsa, Rahibe kendisini kolay kolay unutamazdı belki. Rafik birkaç kere aramıştı Rahibe'yi, ama kız onunla görüşmek istememişti. Çünkü Rahibe'nin nazarında Rafik hep çocuktü aslında, hep de çocuk kaldı. Yine bu yüzdendir ki, Rahibe'nin hayallerinde bile Rafik bir erkek karakterine bürünemedi asla. Ama başka bir erkek karakterinin ilk çizgileri dumanlı bir şekilde belirdi zihninde. Rahibe, yurtdışından bir erkekle tanışmak istemişti. Fakat nasıl anlaşacaklardı? “Önemli olan gönüllerimizin anlaşması, dil meselesi daha sonra çözülür.” Onun yaşadığı bu kentte şimdi kayınpederi, kayınvalidesi Alman, Fransız, İtalyan, Leh olan kaç erkek, kaç kız var, kim bilir. Beyaz, siyah, sarı – teninin rengi her ne olursa olsun, bir erkek cesaretli davranarak öne çıksın, bir teklifte bulunsun yeter ki. Bir vakitler Fenaye bu konuda bir şiir de yazmıştı hatta. Rahibe'nin ne önceki, ne de şimdiki duygularının bu şiirle doğrudan bir alakası yoktu gerçi; ama ana fikirler yıldız falı misali, hep üst üste geliyordu. Hani, nasıldı o şiir?

Gel kiliseye gidelim,

⁸ Evlilik töreninde gelinin akrabaları arasından evlenmemiş genç bir kız ayna taşır. Aynanın kırılması büyük bir uğursuzluğa işaret olarak yorumlanır. (çevirenin notu)

*Seninle kiliseden beraber çıkmayı isterim
Seninle beraber görölmek
İsterim
Kilise çanları çalsın
Bakü sokaklarında
Burnumuzdan hiç gitmesin
Kilise mumlarının kokusu
Gel kiliseye gidelim
Sonra doğruca
Şehre çıkalım kiliseden
Ve bakalım
Yanı başımızdan geçen
İnsanların yüzüne
Bakalım, eve varıncaya kadar
Rastlayabilecek miyiz hiç
İsa Peygambere benzeyen
Tek bir Allah kuluna
İkimizin dışında...*

Rahibe'nin, okul arkadaşlarından bazılarıyla çıktığı da vakiiydi eskiden. Beraber sinemaya gider, sahil parkında dolaşırlardı. Rafik'te gördüğü cesaretsizliğe diğerlerinde de tanık olmuştu. Bu yüzden bozulmuş, bırakmıştı onları da. Zihnini meşgul eden, hatta gerekirse beraber kiliseye bile gideceği yabancı bir erkek arzulamıştı hep. Bugüne kadar karşılaştığı, şu veya bu ölçüde bir ilişki içine girdiği erkeklerden Rahibe için en uygunu – biraz yaşlı olmakla birlikte – Kadir'di anlaşılan. Kadir daha sert, daha acımasız bir erkekti çünkü. Kendisinde hiç merhamet yoktu. Bu uzun boylu zayıf adam, Rahibe'nin gerçek ve hayalî sevgililerinin hepsinden daha cesaretli, daha ataktı galiba.

Evet, şimdilik Kadir'e uğramaya karar vermişti...

Kadir, Rahibe'yi yurtdışına mı göndereceğini, yoksa kendi yanında mı tutacağını bir kez daha düşündü, ölçüp biçti. Tereddütleri nedensiz değildi. Rufa'yla arasındaki olayı unutmamıştı Kadir. Rufa'nın, kendisini gayriiradi olarak ittiğinden emindi, fakat kızın o raddede gerilmesinin suçu Kadir'deydi yine. Rufa bir ara Kadir'i hastanede de ziyaret etmiş, hatta gözyaşı da dökmüştü. Kadir, "Endişelenecek bir şey yok," diyor, oysa kız ağlayarak tekrar tekrar özür diliyordu adamdan.

Kadir gerçekçi bir adamdı zaten. Gerçekleri görür ve işlerini de bu gerçeklere göre düzenlerdi hep. Başarılı olmasının asıl sebebi de buydu. Rufa'nın samimi itirafları Kadir'i memnun etmişti gerçi, ama Rahibe'yi de aklından çıkaramıyordu. Rahibe'yle anlaşabilirse, Rufa'nın artık fazlalık durumuna geleceğini düşünüyordu. Rahibe'nin daha doğru bir tercih olacağından emindi. Haris'in kuzini şirkette Kadir'in işine daha fazla yarardı her halükarda. Rahibe'nin aracılığıyla daha çok "av" yakalama şansı doğardı.

Kadir Rahibe'yi iyice gözlemlemiş bulunuyordu. Tavırları, kızın zaten "ağa yakalanmaya" gönüllü olduğunu gösteriyordu. *Satir* restoranındaki odasında yalnız başına yumuşak kanepeye gömülerek düşündükçe, her şeyi daha sarahatle anlamaya başlıyordu Kadir. Yerinden kalkıp ellerini ovuşturarak aynanın karşısına geçti. Aynadaki aksine bakarak gülümsedi. İçinde çok tatlı bir duygu uyanıyordu: "Piliç, hem de yepyeni bir piliç..." Bakışlarının odada dolaştırdı. Sanki az önceki tatlı düşünceler kuş olup uçmuştu da, gözleriyle takip ederek odanın hangi duvarına konacağını anlamaya çalışıyordu... Galiba buldu: "Yan

odada saklanıyor. Zaten saklanmak için yan odadaki yataktan daha uygun bir yer de bulamazdı...” Duvar saatine baktı. Vakit geliyordu. Üzerini giydi: beyaz gömlek, kravat, yeni takım elbise... Üzerindeki her şey yeni sayılırdı aslında. Bir kez daha aynada kendine dikkatlice baktı. Sonra duvardaki düğmeye bastı. Hizmetçi çocuk geldi.

- Giriş kapısına git, bekle. Beş dakikaya kadar bir kız gelecek, Rahibe isimli. İçeri al.
- Emredersiniz, – çocuk kapının ardında gözden kayboldu.

Kadir dakikaların geçmesini sabırsızlıkla bekliyordu. Bir ara, Haris’le Fenaye’nin faciayla sonuçlanan macerasını anımsayıverdi: “İlişkileri nasıl başlamıştı acaba? Belki Haris de bir zamanlar aynen benim şimdi yaptığım gibi heyecanlı dakikalar geçirmiştir burada? Her şeye rağmen, kızım Haris’le para için değil, canı istediği için beraber olmuştur. Fenaye’yi parayla satın almak imkânsızdı. Fenaye Haris’i yaşama sebebi olarak görüyordu. Ama o şerefsiz adam kızın bu ulvi duygularına değer veremedi. Fakat hayır, benim amacım Haris’ten öç almak değil, yalnızca Rahibe’yi ‘manastırdan’ çıkarmaktır. Rahibe benim olacak. Hayatımın geri kalanını onunla geçireceğim. Her şey benim istediğim gibi olacak. Rahibe’nin paraya ihtiyacı olduğunu seziyorum. Para ise benim için hiç problem değil.”

Kadir duvardaki resme – dişlerini bir karacanın boğazına geçirmiş olan tuhaf yaratığa baktı. Birtakım hayvani duygular bütün varlığını sardı. Artık sabrı tükenmek üzereydi. Masanın üzerindeki *Narzan* suyundan biraz kristal kadehe koyarak bir yudum aldı. O sırada kapı açıldı.

Rahibe kapının önünde belirdi.

Postacının Faik’e verdiği telgrafta tek bir cümle vardı: “Zahir, acele gel, hayırlı bir iş var. Baban.” Faik’in neşesi yerine geldi: “Zahir’i de kaybettik demek...”

Zaman hızla geçiyor, bekâr arkadaşların safı seyreliyordu. Okul arkadaşlarının arasından ilk olarak Sarraf’la Sadıka bir yuva kurmuşlardı. Sarraf işte... Sadıka çok akıllı bir kızdı. Fenaye de kötü bir kız değildi. Ne kötüsü, çok iyi bir kızdı hatta. Onunla evlenmeyi kim istemezdi? Fakat kendisine dizgin vuracak biri, bir de sağlam dizginler lazımdı.

Bir anlığına uzaklara – kendi köylerine, demirkırı tayın yanına uçtu hayali. Babasının dizginsiz, gemsiz sakladığı, yasak tanımayan, diğer atları önüne katıp süren demirkırı tay, şimdi aygır olmuştur herhalde...

Faiklerin deli bir atı vardı. Babası hep, o ata dizginsiz binmemesini tembihlerdi. Faik atın sırtına atlar atlamaz, at yerinde duramaz olur, kanat takınıp uçmak isterdi sanki. Faik dizginlere asılır, ama atı ram edemezdi bir türlü. Nice defalar atın sırtında tutunamamış, düşüvermişti. Her defasında hasarsız atlatmayı başarmıştı gerçi, ama babası yine de “Kaza geliyorum demez, oğlum; taşa kayaya çarpar, çalıya çırpıya takılırsın, dikkat et,” diye uyarımadan edemezdi.

Faik, Borçalı’nın dağlarında havalanmak isteyen atın dizginlerini hepten salıvermeği düşünürdü bazen. At dörtnal koştukça, yüreği yerinden oynardı Faik’in. Attan düşmek korkusu içinde hep vardı. Üstelik, atı bir daha asla durduramayacağını düşünüp endişelenirdi her defasında. Aynı endişeyle dizgini öyle bir çekerti ki, atın çenesinden kan sızacak gibi olurdu neredeyse.

Kapının önüne varınca babası, yüzü bembeyaz olmuş oğlunu terli atın sırtından alıp yere bırakırdı. Atın yelesinde elini dolaştırır, ter süzülen sağrısını okşardı. Şöyle derdi: “Bu at sana göre değil, evladım, senin kemiklerin henüz yeterince sertleşmiş değil. At çok hassas bir hayvan, sırtındakinin tecrübesiz, toy olduğunu anlayınca, ya da yabancı biri sırtına binmeğe çalışınca, ram olmaz. Gem çenesini parçalayacak olsa dahi, boyun eğmez...”

Öyle olunca, zaten kısa boylu olan Faik biraz daha küçülür, büzülürdü sanki. Babası oğlunun sıkıldığını anlayınca, onu teselli ederdi:

– Sıkma canını, bir süre sonra alışır sana. Bir dahaki sefere bacaklarını atın sağrısına sıkıca bastır.

Daha sonraki yıllarda Faik çok bindi demirkırı tayın sırtına. Eskisi gibi korkmuyordu artık. Babasının sözünü de aklından çıkarmıyordu.

“Fenaye işte o demirkırı tay gibi bir şey. Ram etmek için ağzına gem vurmak lazım. Ama hayır, ağzı yırtılsa, çenesi parçalansa dahi ram olmaz o kız. Delinin teki. Ne istediğini belki kendisi bile bilmiyordur. Doğru düzgün bir kız olsa, Zaur peşini bırakmazdı zaten. Ama çocuğu yakınına dahi uğratmadı. Kıza kendine uygun serseriler lazım. Haris gökten inmedi ya, Fenaye kendisi buldu adamı. Peki, ya Rahibe? Onu da gözüm tutmadı hiç. Hafifmeşrep bir kıza benziyor. Bugüne kadar kaç kişinin koluna girdi. Hep defa yeni birini buluyor.”

Faik’in zihninde kızları değerlendirmesi, seçip ayırmaya çalışması neticesiz kalıyordu yine. İnce eleyip sık dokuyor ve kızların her birinde bir kusur bulup çıkarıyordu. Bu gidişle, köylerinden bir kız alıp getirecekti galiba. “İşte Zahir, köylerinden bir kız buldu. Neresi kötü? İnsan kendi muhitiyle ilişkilerini ne denli sıkı tutarsa, hayatta o kadar rahat eder.”

Faik telgrafi masanın üzerine bırakarak giyinmeye başladı. Gidip Zahir’i bulacaktı.

Telgrafi da alıp kapıdan çıkmak üzereyken, Zahir içeri girdi.

– Ne iyi ettin de geldin, yoksa seni neredede bulacağımı bilmiyordum.

– İdarehaneye uğradım. Yazılarımın çıktığı gazetelerden birer ikişer tane aldım.

– Bırak şimdi yazıları, canım. Telgraf var sana.

– Ne telgrafıymış? – Zahir’in gözleri geniş açıldı, zaten çukurda olan avurtları biraz daha çöktü. Galiba fenalaşıyordu.

Faik, biraz daha uzatırsa, Zahir’in “elden gideceğini” düşündü hatta:

– Kendine gel, hayırlı bir habermiş.

Telgrafi Zahir’e verdi. Zahir tek cümlelik haberi okuyunca kendine geldi. Evlerine son gidişinde, ilkbaharda nişan, yazın da düğün yapacaklarını söylemişti anne babası. Ama Ramazan dolayısıyla nişan tarihini öne alabileceklerini de eklemişlerdi. Ramazan bir hafta sonra başlıyor. Öyleyse, bu cumartesi evde olması gerekiyor.

Faik arkadaşının boynuna sarıldı:

– Tebrik ederim, Zahir!

– Darısı senin, Zaur’un başına!

– Bizim Gazetecilik Fakültesi’ndeki çocuklar kendi aralarında sık sık tartışırlar, biliyorsun. Hep de soyut kavramları açıklamaktan bahsederler...

– Söylediği şeye bak! Sırası mı şimdi?..

– Evet, sırası.

– Neyin?

– Hayır, Zaur gelmeden olmaz. Ben üzerimi giyindim nasıl olsa. Gidip Zaur’u da bulup getireyim, ona da göstereyim.

Zahir sabrı büsbütün tükenmiş olarak sordu:

– Neyi gösteriyorsun, be adam?

– Mutluluğun resmini. Şimdi kaçırırsam, bir daha açıklayamam.

Faik, arkadaşının gözlerindeki mutluluğu ayan beyan görebiliyordu...

Yusufcan akşamüzerinden beri atölyesine çeki düzen veriyor, ortalığı derleyip toparlıyordu. Aslında amacı ortalığı toplamak değildi. Çalışmak istiyor, ama o ruh haliyle şövaleye yaklaşamıyordu bir türlü. Boya tüpleri, irili ufaklı fırçalar masanın üzerindeydi. Atölyenin içinde dönüp duruyor, bir şövalenin karşısına geçiyor, bir geri çekiliyordu. Neden başlayacağını, nereden başlayacağını bilemiyordu. Hayali ufuklarda dolanıyordu. İçindeki korkunç enerji Yusufcan’ı çalışmaya, resim yapmaya, resimleriyle insanlara neşe vermeye ve

onları etkilemeye teşvik ediyordu. Belirli manzaraları renklerin diliyle anlatmak Yusufcan'a hiçbir zaman zor gelmiş değildi. Oysa şimdi büyük sanat mabedine götüren yolu kaybetmiş gibi hissediyordu kendini.

Sabah Fenaye'yle tesadüfen karşılaşması Yusufcan'ın titreyerek kendine dönmesine vesile olmuştu sanki. Kızın gözlerinde gördüğü parıltı gerçek bir hayat aşkıydı...

Kaç günden beridir ilgilenmediği saksıları suladı, küçücük boğumların üzerindeki sararmış yaprakları teker teker kopardı. Bakışlarını bir kez daha dikkatlice atölyesinde dolaştırdı: yapılacak başka bir iş kalmamıştı artık. Köşedeki radyonun düğmesine bastı. Müzik sesi atölyenin sessizliğini bozdu. Kemanla icra edilen melodi, Yusufcan'ın yapmayı düşündüğü eserin müzik aracılığıyla ifadesiydi sanki. "Başka bir şeye hiç gerek yok belki... İşte şu melodiye renklere dökmek yeterli olabilir."

Yusufcan, gökyüzünden bir meleğin kanat çırparak kendisine doğru süzülüğünü vehmetti. Zaman zaman beyaz bulutların ardında gözden kaybolan bir melek... Yeryüzü korkunç bir fırtınanın pençesinde esir olmuştur. Rüzgâr ağaçları kökünden söküp atmaktadır. Şehir gözden kaybolmuş. Ama bir ihtiyara yetmemiş bu şiddetli fırtınanın gücü. Ellerini göğe uzatarak dua eden, Allah'tan yardım isteyen ihtiyarın üzerindeki bembeyaz urba rüzgâra kapılıp gidecek neredeyse...

Koca dünyada yapayalnız kalmış olan ihtiyarın tutunabileceği hiçbir dal yoktu. Öyleyse, her şeyi önüne katıp sürükleyen fırtına neden alt edemiyordu kendisini. İhtiyarın gücünün kaynağı neydi? Dünyadan ne istiyordu bu ihtiyar? Yeryüzündeki bütün canlılar, tatlı ve güzel şeylerin tamamından ellerini çekmiş oldukları halde, bu ihtiyarın dört elle sarıldığı şey neydi?

Güngörmüş ihtiyar, belki birkaç yüz seneden beri yaşadığı bu dünyada çok şeyler görmüş, çok şeyler öğrenmişti. Bir zamanlar kendi akranlarıyla gülp eğlenmiş, birilerini sevmiş, birileri tarafından sevilmmişti. Hakkında övgü dolu sözler söylenmiş, şanı az önceki meleğin kanat çırparak indiği arşa çıkmıştı. İhtiyarı yeryüzünde en büyük ödüllere layık bilmiş, başına çiçekler yağdırmışlardı. Binlerce kişinin arasında kendisini hep tanımış, hep parmakla göstermişlerdi. İhtiyar, sevgi dolu kalbini evlatlarına vermiş, eteklerinden sarkan çocuklarının gülüşlerinden, tatlı tatlı konuşmalarından aldığı hazzın başka hiçbir şeyde bulunamayacağını düşünmüştür. Bunların hepsi nerede şimdi? Allah, ona bağışladığı bunca lütfü nasıl oldu da geri aldı? Hayır, ihtiyar nankör bir adam değildi. İşte, Allahüteala kendi meleğini göndermiş...

Enginlerden kendisine doğru süzülen melek ihtiyara ha vardı, ha varacaktı. Fırtına hâlâ sürüyordu, hatta biraz daha şiddetlenmişti belki...

...İhtiyarın bembeyaz saçları gökyüzüne uzanan ellerine ve bembeyaz bulutlara dolanmıştı...

...Melodi bitti. Atölyeyi sessizlik kapladı.

Ressam şaşkınlıkla etrafına bakındı. Epey gergin bir halde çalışmıştı galiba. Birkaç adım geri çekilerek eserine dikkatlice baktı. Çizdiği neydi, bununla ne anlatmaya çalışmıştı? Bu sorunun yanıtını bulma iktidarında değildi. Sanat araştırmacıları bu resme kafa yoracak, tezatlı fikirler öne süreceklerdi muhtemelen. Ama kendisini eleştirenler ağırlıkta olacaktı galiba. Ressamın, insanlığın akıbeti konusunda karamsar düşünceler içinde olduğunu söyleyeceklerdi. Daha ileri giderek, Yusufcan'ın kendi kederini bütün insanlara aşılamağa olduğunu iddia edenler de çıkacaktı. İnce ruhlu birkaç kişi de bulunurdu bu arada. Resimdeki ihtiyarın, insanoğlunun bir ömür mutluluğun peşinden yürümesini sembolize ettiğini söylerlerdi. Ya melek? Melek de o mutluluğun ta kendisi işte. Bu fani dünyada adam gibi yaşanmış olan bir ömre karşılık Tanrı'nın son mükâfatı...

Yusufcan kendi eseriyle – resimdeki ihtiyarla göz göze geldi. Onun ne düşündüğünü gözlerinden okumak istiyordu.

Yusufcan, bunun kendi eseri olduğunu unutmuştu büsbütün. Oysa az önce biten gergin mesaisinin yorgunluğu henüz üzerindeydi ve firçaları sıkıca tutan parmaklarının uyuşukluğu

geçmiş değildi. Yusufcan, kaderini fırtınaya havale etmiş olan ihtiyarın, kendisine güldüğünü, kendisini basbayağı alaya aldığını vehmetti. İhtiyar, “Ya sen nasıl kurtuldun bu şiddetli fırtınadan?” diye soruyordu sanki; “Bu fırtınanın seni de alıp götürmesi gerekmiyor muydu?”

Yusufcan’ın simasında üzüntülü bir keder vardı. Gecenin sessizliği içinde resimdeki ihtiyarın ruhu ressamın kendi bedenine geçmişti sanki. Kalbinde bir fırtına kopmaya başlıyordu. Öfke ve hışım dolu bir çılgınlıkla resmi sehpadan alarak paramparça etmeyi düşündü önce. Ama vazgeçti: “Hayır, insanoğluna yaşamdan ümit kesmeği telkin etmek amacıyla yapmadım ben bu resmi. İnsanoğlu, kaderinde her an hayatını feda edeceği bir fırtınaya yakalanmak olduğunu düşünmemeli...”

Yusufcan, bilakis, resimdeki ihtiyarın simasında hayatın tatlılığını anlatmayı amaçlamıştı. Resmi eline aldı. Onu paramparça etmek, ayaklarının altında çiğnemek düşüncesi bir kez daha geçti zihninden. Ama gözleri ihtiyarın şefkat ve istiğna yağın bakışlarına takıldı. Hayır, Yusufcan bu ihtiyarı yok edemezdi. Bu ihtiyarın gözlerinde ebedî yaşamının, milyonlarca sene mevcut olmanın büyüğü vardı.

Yusufcan’ın sınırları yavaş yavaş yatıştı, kolları boşaldı. Resmi elinden düşürülecek gibi oldu. Dikkatlice şövalenin üzerine bıraktı. O sırada kendini, bir merdivenin basamaklarını çıkmaya gücü yetmeyen, takati büsbütün tükenmiş olan, yaşamının hareketli günlerini geride bırakmış bir ihtiyarın kolundan tutarak ona yardım etmiş gibi hissetti kendini.

Yusufcan sevindi. İhtiyarın hayatını kurtarmıştı çünkü, ebedî bir hayat bağışlamıştı ihtiyara. Ne oluyor, ne bitiyorsa, Allah’ın iradesi dışında değildir. Öyleyse, ihtiyarı o mu kurtardı, Allahüteala mı? Demek ki Allah, kullarına yine kullarının eliyle yardım ediyor.

Resmin altına eserine yakıştırdığı ismi yazmayı düşündü. Fırtınalar arasında meleğe kavuşmayı uman ihtiyarın duygularını bir tek kelime ile ifade etmesi gerekiyordu. Bu, bir mutluluktan kuşkusuz. Eserinin adı da böyle olmalı: “Mutluluk”. Fırçasını resmin üzerine uzatarak ilk harfi yazmak isterken, tereddüt etti. Hayır, resimde bambaşka bir manzara vardı aslında. Bu, fani dünyadaki insanların arzu ettikleri bir mutluluk değil. Korkunç fırtına, yaşam adına her şeyi mahvetmiş, sürükleyip götürmüştür. Resimde ihtiyarın kendisinden başka bir şey yok – ne bir tutam ot var, ne bir dal çiçek. Ağaçların tamamı köklerinden sökülmüş. Rüzgârın at oynattığı çölde saç, sakalı da kendi gibi çılgın ata ata imdat dileyen ihtiyarla, bulutların arasından ihtiyara doğru süzülen melek dışında hiçbir şey yok. İnsanoğlunun mahşerdeki son hali böyle midir yoksa? Fırçasındaki boya kurumuştu. Yusufcan yazmak istedi, ama fırçanın sertleşmiş ucu resmi çizdi. O sırada tam da fırçanın ucuna gözyaşına, ya da alın terine benzeyen bir damla, berrak, dupduru bir damla düştü. Kurumuş boya canlandı. Bir damla suyla ıslanan boyanın rengi gökyüzünün rengini andırdı – masmaviydi, ama hafiften kırmızıya da çalıyordu. Boyanın renginde ufuk kızarıklığı vardı sanki.

Yusufcan resmin adını acele etmeden yazdı: “Ölümün Gelişi”.

Eserine tek kelimelik bir isim vermek istemişti, ama şimdi iki kelime oldu. İhtiyarın ömrünü iki kelime kadar olsun uzatmak istedi. Fırçayı bırakarak yüzünü öteye çevirdi. Gözlerinden süzülen yaşlar hem yanaklarını yaktı, hem de içini...

Satir’in Kadir’e ait olan odasında ikisi baş başaydı. Önce havadan sudan konuştular biraz. Mevsimlerden bahsettiler. Sonra Kadir Rahibe’ye bambaşka şeyler sordu. Galiba muhabbetleri tuttu.

Her şey Rahibe’nin kendi tercihi kalmıştı artık. Dilerse Kadir’in yanında çalışmaya başlar, dilerse yurtdışına giderdi. Yeni grupların oluşturulması, şirketin reklamının üniversitelerde yayılması, evrak takibi – bunlar günlük görülecek işlerdi. Rahibe bu işlerle de ilgilenebilir, istediğinde yurtdışına çıkabilirdi de. Kadir, kendisine her türlü desteği vereceğini vaat etmişti.

Kadir kızı iyice tanımak için özel bir çaba sarf etmişti. Rahibe'nin, daha çok, ne kadar maaş alacağı, yani ne kadar para kazanacağı hususuyla ilgilendiğini sezmişti.

Kızın evraklarını önüne dökerek, ciddi bir işle iştigal ediyormuş gibi, çeşitli kâğıtları uzun uzun inceledi. Nihayet hepsini üst üste toplayarak Rahibe'nin yüzüne baktı:

– Şimdi adın ve adresin yazılı kâğıtları imzalayacaksın. Bizim şartlarımızı kabul ediyorsun demek ki. Bundan sonra hayal ettiğin gibi bir yaşantın olacaktır. İşe alındın, Rahibe.

Yanımdaki düğmeye bastı. Kapıda beliren genç kıza:

– Şu formu doldurup getir, – dedi, Rahibe'nin kimliğini ve diğer belgeleri kıza uzattı.

Rahibe hakkında epey bilgi sahibi olduğu anlaşılıyordu Kadir'in. Rahibe'nin evrakları da hemen hemen hazırды. Bir süre sonra deminki kız, Azerice ve İngilizce olarak doldurulmuş formu, Rahibe'nin evraklarıyla beraber geri getirdi.

Resmi muamelenin tamamlanması için Rahibe'nin formu imzalaması gerekiyordu. Kadir formu gözleri sevinçle parlayan Rahibe'nin önüne koydu ve imza atacağı yeri gösterip kalemi uzattı. Rahibe formda ne yazıldığını okumadan imzaladı. Sanki biraz gecikse, kâğıdı çekip elinden alacaklardı.

– Artık beraber çalışacağız. Daha doğrusu, sen benimle çalışacaksın. İşini ne kadar iyi yaparsan, o kadar çok para kazanırsın.

Rahibe'nin gülleri yarıldı. İnce yapılı, orta boylu bu kızın yüzü güzel, omuzlarına dökülmüş siyah saçlarının arasından işveli işveli bakan gözleri cazibeliydi. Üzerinde kot pantolonla deri mont vardı. Galiba sıcak oldu. Kız montunun yakasını açtı. Kadir uzanarak montunu çıkarmasına yardım etti. Hafif deri montu kızdan alıp askıya ilişirdi.

Suratında bir gülümsemeyle Rahibe'ye baktı:

– Ne diyorsun, Rahibe Hanım, beraber çalışabilecek miyiz?

– Galiba, sanırım...

Rahibe'nin hâlâ bazı tereddütleri vardı anlaşılan. Formu imzalamış olmasına rağmen, tam olarak ne iş yapacağını henüz bilemiyordu.

– Anlıyorum. Şirkette ne yapacağını bilmek istiyorsundur. Acele etme, her şeyi öğrenirsin. İşin zor olmayacaktır. Haftada bir, iki kere, bana lazım olunca, işte burada buluşacağız.

Lafını bitirir bitirmez duvarın dibindeki çantayı alıp kapağını kaldırdı, yüz dolarlık banknotlardan oluşan bir deste para aldı. Destenin üzerindeki kâğıdı yırtarak göz kararıyla paranın yarısını ayırdı:

– Bu avans olarak sana. Para sarıdan sıkıntın olmayacak. Ama beraber hareket etmemiz lazım...

Rahibe'nin gözleri geniş geniş açıldı. Parayı alıp almamak konusunda kararsızdı. “Bu da ne şimdi? Neyin karşılığı olarak? Neyin karşılığında olursa olsun, bu parayı almalıyım.”

Rahibe ayağa kalktı ve parayı almak için ellerini öne uzattı. Kadir parayı elinden bırakmış değildi henüz. Hemen hemen Rahibe'yle aynı anda, parayı kızın çantasına koydu. O sırada, parayla beraber kızın ellerini de avuçlarının arasında bir süre tuttu, okşadı. Rahibe Kadir'in aklından geçenleri hissetti, kalbi hızlı hızlı çarpmaya başladı. Rahibe ne kadar heyecanlı olsa da, Kadir'in etkisi altındaydı artık. Kadir, kızın bütün varlığına hâkimdi şimdi. Rahibe, çıktığı erkeklerde bulamadığı cesareti, daha önce hiç hazzetmediği bu adamda görüyordu. Kadir, onu bakışlarıyla parçalamaya hazır olan bir yırtıcıyı andırıyordu şimdi. Fakat bu durum Rahibe'yi korkutmuyor, bilakis memnun ediyordu. Hayal ettiği erkek – cesaretiyle bütün engelleri ortadan kaldıracak ve kızın elini kolunu bağlayan zincirleri parçalayacak adam nihayet karşısındaydı.

Rahibe şaşkınlığını saklayamadı. Bu kadar çok paraya daha önce elini dahi sürmüştü değildi. Şimdi Kadir, kızın nazarında bambaşka bir adamdı – iyi, cömert, lütfkâr. Bu özellikleri, Kadir'in dış görünüşündeki kusurları görünmez kılıyordu. Onun yanında olmak, Rahibe için yepyeni dünyalara götüren bir yolun başlangıcıydı. Rahibe Kadir'le beraber

Avustralya'ya, Güney Amerika ormanlarına, Afrika'nın savanasına bile gidebilirdi hatta. Gerçek yaşam – ilginçliklerle dolu, her dakikası tuhaf ve anlaşılmaz, her anı heyecanlı olan yaşamdır. Önceleri Kadir'e kendince "Avustralya kangurusu" adını takmıştı ve o dakikalarda Rahibe "kanguruyla" – hemen değiştirdi fikrini – hayır, kanguru değil, "zürafa", "necip zürafa" dünyanın öbür ucuna gitmeği kabul ederdi.

Rahibe, suratındaki tebessümden kaynaklanan hoş ortamı, ellerinin gayriiradi hareketiyle tamamladı ve:

– Peki, öyle olsun, – dedi.

Böylelikle, içindeki manevi ve psikolojik buhrandan kurtuldu. Bunu Kadir de hissetti. Kılı kırk yaran bir titizliğe sahip bulunan Kadir, Rahibe'nin, o andan itibaren kendini kaderin akışına bıraktığını anladı. Gerçekten de Rahibe akranı olan çulsuzun tekini seveceğine, Kadir gibi geniş olanaklara sahip bulunan bir adamla ilişkide olmayı tercih ederdi. O sırada Rahibe'nin nazarında Kadir – kaba saba kanguru – yeryüzünün en yakışıklı adamıydı artık.

...Sofrada her türlü yiyecek, içecek vardı. Kadir Rahibe'yle akranı gibi davranıyordu. Sandalyelerini yaklaştırmış, birbirine dayamışlardı. Kadir sık sık kızın omzuna dokunuyor, hemen de özür diliyordu. Şarabın etkisiyle Rahibe epey açılmıştı: konuşup gülüyordu. Kadir durmadan fıkra anlatıyordu. Adamın bayağı oyunculuk yeteneği varmış meğerse. Fıkralardaki karakterleri mükemmel şekilde canlandırıyor. Maymundan, tavşandan, eşekten bahsederken onları taklit ediyor, hatta birtakım sesler de çıkarıyordu. Rahibe Kadir'i büyük ilgiyle izliyor, gülmekten yarıyordu.

Kadir bir fıkra daha anlattı:

"İmamın birinin karısı ölür. Köyde bir kadının da kocası ölür aynı dönemde. Köy halkı toplanır, gelin sizi evlendirelim, derler. Evlendirirler. Düğünden sonra imam kadına yaklaşmak için bahane arar. Kadın da imama nasıl yaklaşacağını bilemez. İmam, rahmetli karısının ne kadar iyi bir kadın olduğundan bahsetmeğe başlar. Kadın da imamın lafını bölerek, rahmetli kocasının ne kadar iyi bir adam olduğunu anlatmaya koyulur. İmam kızar, kadını ittirerek karyoladan düşürür. Kadının akrabaları misafirlğe gelince durumu görür, ne olduğunu sorarlar. Kadın inlemeğe başlar. İmam:

– Bir şey yok, – der, – karyoladan düştü.

– Neden?

– Dördümüz bir karyolaya sığamadık.

Adamlar şaşırır:

– Dördümüz de ne demek?

– Ben, yeni karım, eski karım, bir de yeni karımın eski kocası..."

Fıkrayı çok beğenen Rahibe kahkahalarla gülüyordu. Gülerken kafasını geri atarak koltuğa yayılıyor ve böyle olunca pantolonuyla kısa bluzunun arası açılıyordu.

Kadir elini kızın göbeğinin üzerine koydu, diğer eliyle de onu ensesinden yakaladı. Kadir'in dokunuşuyla Rahibe'nin gözleri baygınlaştı, süzüldü.

Kadir, kızın dudaklarının arasından gayriiradi çıkan "oh" sesini duydu, kızın dudaklarından öpmek için kafasını kendine doğru çevirdi. Rahibe, buna muntazırmişçasına Kadir'i mknatis misali kendine çekti. Kızın ateşli hareketleri Kadir'in aklını başından alacaktı az kalsın. Bir eliyle ensesinden sıkıca kavradığı Rahibe'yi öpücüklere boğuyor, öte yandan, diğer eliyle kızın pantolonunun düğmelerini, kemerini açıyordu.

Kadir Rahibe'yi yatak odasındaki karyolanın üzerine uzatırken, kız yarı baygın gözlerini süzdürdü ve eliyle adamı bir kere daha kendine çekti. Kadir'in tutkulu öpüşleri karşısında Rahibe yalnızca:

– Tamam, tamam, tamam, – diyebildi.

Güzel Sanatlar Müzesi'nin salonlarından birinde org çalınıyordu. Ağır müzik resim eserlerinin dilsiz sessizliğine keder ilave ediyor ve aynı keder salonları gezen insanların haletiruhiyesine sınıyordu.

Fenaye *Fırtınaya Yakalanmış Gemi* adlı büyükçe bir tablonun önünde ne kadar oyalandığını bilemedi. Biri koluna dokunmasa, daha ne kadar oyalanacaktı, kim bilir.

– Soldaki salonda çağdaş ressamların en son eserleri sergileniyor; bakmak ister misin, kızım?

– Evet, şey, ne... – Fenaye irkilmişti.

Müze görevlisi yaşlıca bir kadındı. Zamanının çoğunu müzenin kapalı salonlarında geçirdiğinden ve güneş ışığına ender çıktığından olacak, tombul yüzü bembeyazdı. Fenaye, bir vakitler kendisini sorgulamış olan sorgu yargıcıyla bu müze görevlisi arasında bir benzerlik olduğunu düşündü her nedense. Görevlinin, damdan düşer gibi Fenaye'yi kolundan yakalayarak başka salona davet edişi, sorgu yargıcının, araştırdığı konuyla alakasız sorular sormasını anımsatmıştı Fenaye'ye. Adam işin aslını bilmediğinden soruşturmasını yüzeysel yapmış ve abes sorular sormuştu. Müze görevlisi de, sanki Fenaye'nin bütün salonları dolaşması gerekiyormuş gibi davranıyordu şimdi. Fenaye, buna gerek olmadığını, müzeye öylesine girdiğini ve az sonra çekip gideceğini söylemek istedi önce; fakat söylemedi. Çünkü görevlinin boz ve solgun yüzü durulmuştu. Bu duruluk, Fenaye ile kadın arasında bir köprü kurulmasına neden oldu sanki.

– Kızım, buraya canı sıkılanlar, yalnızlar, herkes tarafından unutulmuşlar, sevgililerinden ayrılanlar gelir. Senin de canını sıkıyan biri mi oldu? – Müze görevlisi, Fenaye'nin donuk yüzünden ve kederli gözlerinden bir şey okumuştum demek ki.

Fenaye sıkıldı. Elini paltosunun yakasından içeri daldırdı, sol göğsünün altına götürdü. Göğsüne bir iğne saplanıyordu sanki. Eliyle kaslarını ovuşturdu. Kızın bu hali görevlinin dikkatinden kaçmadı:

– Bir şey mi oldu, kızım?

Müze görevlisi, Fenaye'nin kolunu bir yakını gibi tuttu. Kadının bu ilgisi Fenaye'yi duygulandırdı:

– Merak etmeyin, geçer şimdi. Açık söylemek gerekirse, baktığım resim muhayyilemi uzaklara alıp götürdü. Denizde fırtınaya yakalanan gemi değildi sanki, bendim.

Fenaye iyileşmişti artık, kendini toparlamıştı.

Görevli:

– Sanattan çok iyi anlıyorsunuz galiba, – dedi. – Demin söylediğim gibi, yan salonda da çok ilginç resimler var. Haydi, gidelim, onları da gör.

Müze görevlisi ısrar etti ve önden yürüdü. Fenaye de kadının arkasından yürüyerek yan salona geçti. Bu salonda çeşitli sanat cereyanlarının eseri olan epey resim vardı. Salonun en dibindeki kocaman bir resim Fenaye'nin gözüne takıldı hemen. Tanıdık bir manzara kızı mıknaş misali kendine çekti. Yaklaştı, iyice yaklaştı. Aniden kızın tüyleri diken diken oldu. Duvardaki resimde ay ışığının altında denizin salıncak misali salladığı kayıkta sevişen iki kişi görünüyordu. Her şey Fenaye'ye çok tanıdık geliyordu – deniz de, kayık da, sahildeki kayalar da. Fenaye'nin dertten tasadan uzak, mutluluk dolu günleri... Ressam manzaraya küçük bir ilave yapmıştı ama: kayıkta – o gezici aşk mekânında sevişenlerin başı üzerinde, çifte küreğin ucunda gagalarını birbirine dayamış iki martı vardı. Ama en tuhafı şu ki, resimdeki kız Fenaye'nin ta kendisiydi. Ressam işini çok ustaca yapmıştı. Hafızasına kazıdığı kadının resmini gerçek hayattaki prototipine büsbütün benzetmişti. Fakat Haris'in yerinde başka bir adam – Fenaye onu da tanıdı hemen – ressam Yusufcan vardı.

Fenaye'nin nutku tutuldu. Resim hakkında ne düşündüğünü sormaya hazırlanan müze görevlisi ise şaşırıp kalmıştı ve ağzını açıp tek kelime söyleyemiyordu. Böylesine tuhaf bir ziyaretçiyle ilk kez karşılaşmıştı.

...Ressamın, Haris'le yaşadığı deniz serüveninin tanığı olduğu konusunda artık zerre kadar kuşkusu yoktu Fenaye'nin. Üstelik, Yusufcan'ın bu manzaraya büyük olasılıkla tesadüf eseri tanık olduğunu düşünüyordu. İşin en ilginç yanı, Yusufcan'ın, bu romantik ve ebedi aşkın kahramanının yerine kendini koymuş olmasıydı.

Bu resme bakarken Fenaye, kendisi açısından çok büyük önemi haiz bir gerçeğin farkına vardı: yeryüzünde yalnız değilmiş; Fenaye gibi düşünenler, vevle tek bir kişi olsun, Fenaye gibi özgür ruhlu insanlar varmış hayatta.

Epey hafifledi. Resimdeki manzara kızın yaralı kalbinde yaşama, hayattan daha çok tat alma şevki uyandırdı. Sanatın asıl görevi bundan ibarettir belki. Nice zamandır, kopan gönül tellerini uç uca kavuşturmayı başaran kimse yoktu. Annesiyle beraber düğünlere, doğum günü kutlamalarına katılıyor, ama içi açılmıyordu hiç.

Fenaye Yusufcan'la son karşılaşmalarını hatırladı. Ruhu yıllardan beridir uykudaydı da, şimdi uyandı sanki. Bu tuhaf adam neden bunca çalışıp çabılıyor, resimler yapıyor acaba? Yusufcan da aynen Fenaye gibi, kendi muhitinde yapayalnızmış demek ki, onun da kalbinde acı rüzgârlar esiyormuş. Fenaye, Yusufcan'ın aradığı kişi olabilirdi belki, ne var ki, kendilerini defalarca karşılaştıran tesadüflerin sunduğu imkânlardan yararlanamamıştı. Üstelik bu imkânlardan yararlanamayan Yusufcan değil, Fenaye'ydı. Fenaye, ender gerçekleşen karşılaşmaları sırasında, Yusufcan'ın kendisini olanca varlığıyla sevdiğini hissetmişti. Ama Yusufcan Fenaye'ye başka erkekler gibi şehvet yağın gözlerle bakmıyordu. Yusufcan'ın bakışları bambaşkaydı. Yusufcan, bütün dürüst insanlar gibi, tertemiz duyguların esiriydi...

Fenaye aradığı ışığın Yusufcan'ın gözlerinde olduğunu keşfetti birdenbire. Kendinden çok daha yaşlı olmasını umursamadan kararını verdi: "Değil elli, yüz yaşında dahi olsa, onu arayıp bulacağım."

Aldığı darbelerin akabinde henüz büsbütün toparlanamamış olan Fenaye, bir kurtuluş yolu bulduğu için şükrediyordu. Yaşamak güzeldi...

Fenaye, Yusufcan'ı orada bulup bulamayacağını düşünmeden ressamın atölyesine gitti. Duygularını çekinmeden anlatmayı amaçlamıştı. Yusufcan kabul ederse, atölyede kendisiyle beraber kalmayı önerecekti adama: "Burada kalır, mutlaka bir işine yayarım. Yazın terini siler, kışın ceketini omzuna atarım. 'Gak' deyince et, 'guk' deyince su veririm. Etrafında fir döner, seni bir an olsun yalnız bırakmam. Yaşamını bana adamanı istemiyorum senden, yanlış anlama. Bilakis, ben yaşamımı sana, senin özgürlüğüne, kimsenin sanatına benzemeyen sanatına adamaya hazırım. Yeryüzünde beni anlayabilecek biricik insan sensin belki."

Fenaye, kendisini Yusufcan'a götüren şeyin kadınlık hisleri olmadığını iyi biliyordu. Zira o anki duyguları, bir vakitler onu Haris'e bağlayan duygulara zerre kadar olsun benzemiyordu.

Fenaye'yi Haris'e bağlayan tutkunun alevi – kendisi bunun gerçek kadınlık hissi olduğunu düşünüyordu – büsbütün sönmüştü şimdi. Haris'i nereden hatırlamıştı yine? Elinde olsa, kafasını kesip önüne koyar, içinden Haris'le ilgili her şeyi kazır atardı. Ama ne yazık ki, hafıza insanoğlunun buyruklarına boyun eğmiyor. Hele bir de bozulmamış bir hafızaysa...

Fenaye'nin hafızası bozulmamış, hatta daha da keskinleşmişti sanki. Yalnızca Haris değil, Fedai de, okul arkadaşları da, Genel Yayın Yönetmeni Sahil Ekberli de, Profesör Meher de... diğerleri de kızın hafızasında yeniden canlanıyor ve teker teker hesap soruyorlardı. Meher tehdit eder gibi parmak sallayarak, "Şu yaşlı ressamı bana tercih ettin," diyerek alaycı bir tarzda gülüyordu. Sahil Ekberli, hilekar gözleriyle Fenaye'yi süzüyordu. Kızın başından geçen bütün olaylardan haberdardı galiba. Üstelik, Fenaye'nin yaşadıkları yüzünden sevinçliydi de. Parıldayan kel kafasıyla masallardaki cine benziyordu. Kısılmış gözlerinin derinliklerinde saklı rüyayı fark etmemek imkânsızdı...

Anlaşılan, hepsi Fenaye'ye ölüm arzuluyordu. Sıradan bir ölüm de değil. Onu rezil rüsve edecek, memleketteki herkese ibret dersi olacak bir ölüm.

“Hayır, Fedai onlar gibi düşünemez; Fedai onların istediği şeyi istemez.” Hafızasının penceresinde Fedai belirdi. Hayali, kederle gölgelenmişti gerçekten de. Bakışlarında acı bir esef vardı. Fedai, Fenaye’yi beraber mutlu olacaklarına inandırmayı başaramamıştı. Bunu yapmak için cesaret bulamamıştı kendinde. Yeryüzünde mutlu sona ulaşan aşklarda istekle cesaret eşit hisselerle sahiptir...

Hatıraları ne denli acı olsa da, Fenaye yol boyu onlarla yan yana yürümekten usanmadı, bilakis, içinde, nedenini kendisi de bilemediği bir teselli duydu, üstelik deminki öfkesini, kinini de unuttu. Hayatının hastanelik oluncaya kadarki kısmını uzak geçmişte kalmış gibi görüyordu şimdi. Fenaye, hatta bunu yapma iktidarında olsa dahi, o geçmişe dönmek istemezdi. Ameliyatla karnındaki yavruyu – Haris’le onun yavrusunu öldürmüşlerdi. Fenaye şimdi bunu Allah’ın adaletli bir cezası olarak görüyordu...

Son karşılaşmalarında Yusufcan, atölyesinin adresini vermişti Fenaye’ye. Ressamın mekânını bulmak zor olmadı. Pencerede zayıf bir ışık vardı. “Demek ki atölyededir. Belki yatıyordur ama, ya da dinleniyordur. Böyle zayıf ışıkta resim yapılmaz herhalde.”

Fenaye merdivenleri inerek kapıyı çaldı. İçeriden boğuk bir ses geldi:

– Buyurun.

Kız, onun sesini tanıdı. Biraz boğuk ve hırıltılıydı gerçi, ama onun sesiydi. Kalbi hızlı hızlı çarpmaya başladı. Sanki bin yıllık özlem bir anda eriyerek kaybolacak ve Fenaye hayalindeki adama kavuşacaktı...

Kapıyı usulca açarak kafasını içeri uzattı. Atölye yeterince büyüktü. Elektrik ampulünün zayıf ışığı köşeyi bucağı zor aydınlatıyordu. Atölyenin büyük bir kısmı hemen hemen karanlıktaydı. Biraz dikkat edilince, duvar diplerine dizilmiş portreler görünüyordu.

Tavanın ortasından sarkan elektrik ampulünün altında, üzeri, karalanmış kâğıtlar ve çeşitli eskizlerle dolu bir masa vardı.

Masanın yanında şövale, biraz ötede – köşede ise çekyat duruyordu. Yusufcan çekyatta uzanmıştı, üzerinde ince bir battaniye vardı. Kıpırdamadı, misafir beklemiyor olmalıydı. Atölyesinin kapısını o güne değin karısı Zarife’nin dışında kimse açmış değildi ki.

Yusufcan kapıya doğru dönünce, Fenaye’yi gördü. Battaniyeyi üzerinden atarak ayağa fırladı, giyinik olarak yatmıştı.

– Sen misin? – Fenaye’yi hemen tanıdı. Gözleri şaşkınlıkla açılmıştı. – Fenaye! – diyerek bir daha heyecanla bağırdı.

Fenaye:

– Evet, benim, – diyerek kendini adamın kollarına attı çocuk misali.

Birbirlerini nice yıllardan beridir özlemiş gibi sarıldılar.

Yusufcan, zaman zaman boğazı tıkanarak konuştu:

– Ben yıllardır senin yolunu bekledim. Belki bir asırdan da fazla bekledim. Oysa sen bir türlü gelmedin.

Fenaye de heyecanla konuştu:

– Beni bekleyen bir adam olduğumu biliyordum açıkçası. Ama bu adamın sen olduğumu bilmiyordum. Ben de beni bekleyen o adamı – seni aradım hep. Seni araya araya nice yüzler gördüm. Nice yüreklere girdim, onları köşe bucak arayıp taradım, seni bulamadım. Seni araya araya insanları tanıdım. Herkesi kötölemek, herkese lanet okumak hakkına sahip değilim elbette. İçlerinde henüz temiz kalpli olarak kalmayı başaranlar da vardır. Öylelerinin gözlerinden yüreklerine giden yol açıktır. Fakat onlar, karın altından çıkan çiçekler gibidirler – çabuk mahvolurlar. Hayatın acımasız olduğunu bilmezler. Fakat sen bambaşkasın, canım. Yıllar süren yalnızlık, esen rüzgârlar, yağın karlar seni korkutamamış, mahvedememiş. Sen hayatta kalmayı başarmışsın. Özlemini, kalbindeki acıyı renklerin diliyle tuvale aktarmışsın. Ben bunun farkındaydım aslında – gözlerinden, tesadüfi karşılaşmalarımızda hafızama kazınan bakılarından farkındaydım. Sen göklerin hediyesisin bana. Fakat kalbimde bir korku

var. Sana ulaşıp ulaşamadığımdan emin değilim henüz. Bugün müze salonunda bir resmini görünce anladım her şeyi...

Fenaye heyecanla anlatıyordu. Acele ediyor gibiydi. Her şeyi söyleyip bitiremeyeceğinden endişeliydi sanki. Yusufcan, parmaklarıyla beyazlamış saçlarını geriye doğru tarayan, alnını, boynunu, boğazını sevgi dolu sıcak öpüşlere boğan Fenaye'nin kendisine bağışlamış olduğu mutluluk denizinde yüzüyordu. Fenaye, bütün varlığıyla ona vurgundu. Yusufcan bunu görüyordu. Tesadüfen kapısını çalan mutluluk aklını başından alacak gibiydi. Kendini büsbütün kaybetmişti. Ne söylediğin, nasıl söylediğini bilemiyordu. Soluğu kesile kesile, heyecanla öpüyor, okşuyordu Fenaye'yi. Kader, nihayet ona da gülmüştü. Resimlerinde zaman zaman konu edindiği tutku meleği şimdi ressamın loş fakirhanesindeydi işte. Bu fakirhane, nice yıllardan beridir onun gelişine muntazırdı. Ressam, bu fakirhanesinde yazın yakıcı sıcaklarında dahi tir tir titremiştir. Yusufcan birdenbire bambaşka bir dünyaya düşüverdi sanki: duvarlarından keder, havasından garibanlık yağın atölye, aniden yeryüzünün en güzel köşesi oluverdi. Yusufcan, gördüklerinin gerçek mi, yoksa bir rüya mı olduğunu anlayamıyordu.

Fenaye'nin üzerinde elbise yoktu. Burada sevgi, tutkuya tanıklık yapıyordu. Hayır, bu sıradan bir ihtiras sahnesi değildi, iki özgür düşüncenin, iki ulvi duygunun birleşmesinden doğan debdebe ve zaferdi. Bu coşku insanı öldürebilirdi de...

Yusufcan, kızın tüm vücudunu elleriyle kontrol ediyor, sanki onun insan mı, yoksa melek mi olduğunu öğrenmeğe çalışıyordu. Elini Fenaye'nin vücudunda ameliyattan kalan izin üzerinde dolaştırdı. Bu dokunuş, son acıları da alıp götürdü kızdan. Ameliyat sırasında Fenaye'nin vücudunda oluşan kesikler açıkça belliydi.

Koca günün nasıl geçtiğinin farkına varmadılar. Akşamın ne zaman bastırması, sabahın ne vakit olması, tek kelimeyle – zaman kendilerini ilgilendirmiyordu artık. Karakışın ortasında elektrik ocağıyla ısıtılan atölyede en kırılğan rüyaları bugün gerçek olan iki kişi – Yusufcan'la Fenaye ömürlerinin en güzel gününü yaşıyorlardı belki. İkisi de kaderlerine yazılan talihsizlik acısını unutmuşlardı...

Yusufcan'ın atölyesi mucizeler adasıydı şimdi. Bu atölyede kimse kendilerini rahatsız edemezdi. Fenaye kesin kararını vermişti: Buradan hiçbir yere adımını atmayacak. Annesinin şatafatlı evini, babasının parasını – hiçbirini görmek istemiyor artık. Yeter ki bu mucizeler adasının hükümdarını – Yusufcan'ı kimse Fenaye'nin elinden almaya çalışmasın. Fenaye atölyede kalarak Yusufcan'a yardım etmeğe, adamın hizmetini görmeğe hazır. Kendisine çok şeyler vaat eden cemiyet, büyük kentin debdebeli restoranları, yurtdışı gezileri, arabalar, para – yani bugün insanların nazarında değerli olan her şey Fenaye için zerre kadar önem arz etmiyordu artık.

Ömründe ilk kez olarak Fenaye, hep arzu ettiği “gözden ve gönülden irak bir adaya” ulaşmış bulunuyordu nihayet. O ada Yusufcan'ın loş atölyesiymiş meğerse. Yaşça kendinden iki kat büyük ressamın ona verdiği mutluluğu kaybetmek, kıza göre, aslında yaşamın kendi mantığına göre de, yalnızca ölüm halinde mümkündü.

Bu düşünce kendisini korkuttu. Fenaye korku ne olduğunu hiçbir zaman bilmemişti. Bunu ilk kez şimdi anladı belki. Büzülerek Yusufcan'ın kucağına sokuldu. Kızın böyle büzülmesi Yusufcan'ı tedirgin etti:

– Ne oldu, canım, üşüyor musun?

– Hayır, üşümüyorum, korkuyorum.

– Neden? Atölyede ikimizin dışında kimse yok. Böyle havalarda buraya kimse uğramaz da zaten.

Yusufcan'ın, onu anlamadığını gördü Fenaye:

– Hayır, birileri gelecek diye korkmuyorum ben. Bu mutluluğumuzun kısa sürmesinden korkuyorum... Allahüteala kullarına mutluluğu bu kadar kolay bahşeder mi?

Yusufcan, Fenaye'nin endişesini gidermek, heyecanını yatıştırmak, kalbini saran korkudan kurtarmak istedi kızı:

– Yanılıyorsun, Fenaye. Biz dayanılmaz acılar çektik. Ben evlendim, iki kızım doğdu. Artık büyüdüler. Bunca sene kalbimde ağır bir yük taşıdığının farkındaydım. Her gün, her saat, göğsümün üzerindeki bu taşla beraber sana doğru yürüdüm. Bazen kendimi kandırır, burada Zarife'yle beraber geçirdiğim günlerde mutluluğu yakaladığımı zannederdim. Fakat hayır, bu, kendini kandırmaktan başka bir şey değildi. Sen de bugüne kadar hiç bunca huzurlu olmamışsındır muhtemelen. Beklediğin bir şeyler olmuştur hep.

– Doğru söylüyorsun, canım. Ben bir elim yağda, bir elin balda olmuşumdur küçüklüğümden beri. Hayatta karşılaştığım insanlar bana hep iyi şeyler vaat etmişlerdir. Fakat...

Fenaye sustu. Gözü yolda olanlar gibi uzunca bir süre sessizce baktı. Sonra yavaş yavaş kendi hayat hikâyesini anlatmaya başladı.

...Fenaye hikâyesini bitirince yine sessizliğe gömüldü. Yusufcan kıza dokunmak istemedi. Öyle kalsın istedi. Fenaye'yi düşüncelerinden ayırmamak için elini dikkatlice, usulca kızın omuzlarına dökülmüş saçlarında dolaştırdı.

Fenaye hayatının onca sıkıntılı dönemi içinden gerekli gördüğü bazı kesitleri anlattı bitirdi. Yumuşak, güzel elleriyle vücudundaki dikiş izlerini merhem sürercesine okşayarak, şöyle devam etti:

– Onun ölmesini istememiştim. Gözleri açık olduğu halde cezasını çeksin, diye dua ediyordum. Benim kalbimin başına saplanan diken kimse çıkarabilmiş değil. Herkes başka bir insanın kederine, acısına yabancısıdır. Seni de kimse anlamış değil. Ben kendimi senin akranın gibi göreceğim; senin ruhun tazelenecek, ömrünün en güzel dönemini şimdi yaşamaya başlayacaksın. Bir kez daha söylüyorum: ikimiz dışında kimsenin ayak basmadığı bu loş bodrum katında kendimi yeryüzünün en mutlu insanı sanacağım ben. Burası bir atölye değil, bir bodrum değil, burası bizim hücremiz. Eğer insanlarda zerre kadar olsun insaf, merhamet kalmışsa, bize dokunmamaları gerekiyor. Gökdelenler, aydınlık eğlence salonları onların olsun; şu gözden ve gönülden irak köşeyi bizden almasınlar, kafi. Yarı aç, yarı tok geçinip gideriz. Bizim hiçbir şeye ihtiyacımız yok, bir yudum hava yeter bize. Kimsenin kapımızı çalmasını da istemiyoruz.

Yusufcan yataktan kalkarak köşedeki yazı masasının üzerinde duran lambayı kendine yaklaştırdı.

Zayıf, sarımtırak ışığın altında Fenaye bir meleği andırıyordu. Yusufcan, bir anlığına olsun gözünü ondan ayıramazdı. Yoksa beklenmeden geldiği gibi, beklenmeden de kaybolup giderdi bu mutluluk.

Yusufcan bu meleğe bakmaya doyamıyordu. Artık yeryüzünde hiçbir şeye ihtiyacı yoktu Yusufcan'ın. Kim ne derse desin ona; yeter ki Fenaye'ye – yıllarca göğsünün üzerinde taşımış olduğu ağır taşı oradan koparıp atan bu meleğe dokunmasınlar.

Yusufcan yine Fenaye'ye sarıldı. Evet, artık kalbinde rüzgârlar esmiyor, artık göğsünden taşlar sarkmıyordu. Yusufcan'ı hayata, yaşamaya, yeni yeni eserler vermeğe davet eden ilham perisi kendi ayağıyla gelmişti.

...İnsanoğlunun yaşamdan asıl istediği nedir? Bunu kimse kesin söyleyemez. Zira bu tezatlı mahluk bugün hedefine ulaşınca, yarın bambaşka bir hedefin peşine takılıyor. Ya da insanlardan kimi zenginlik, para düşkünüdür, kimi ün, kimi de gücün ve iktidarın peşindedir. Üstelik kimse vardığı yerle, elde ettiğiyle yetinmiyor. Cihangirler, nice ülkelerin toprağını çiğneyip geçen fatihlerin gözü hep yeni yollar, yeni ufuklar aramıştır bu yüzden. Savaş meydanında öleni de, tahtlarında can vereni de aynı.

...Fenaye, kafasını göğsüne yaslayıp yatan Yusufcan'a bakıp düşünüyordu: “Acaba başka bir isteği var mıdır? Muhayyilesi kendisini yeni yeni fırtınaların koynuna atacak mı yine? Muhiti yine sıkacak mı kendisini?” Halbuki kendisi aynı dakikalarda kendi muhitinden – ona

facialar yaşatan muhitinden yavaş yavaş kopuyordu. O muhitte ki Rahibe tatlı hayallerin kucağında süzülerek yurtdışına gitmeye hazırlanıyor. Belki yurtdışına gitmez ama, Kadir'in yanında, *Satir*'de kalır. Zahir nişan için köye dönecekti. Zaur'la Faik yine eski defterleri açmış, kendi aralarında Fenaye ile Haris konusunu tartışıp duruyorlardır, kim bilir. Ama belki yeni bir konuya – Rahibe konusuna geçmişlerdir. O muhitte ki, Sarraf'la Sadıka, yine unutulmaz düğünlerini anımsıyor, aile ve geçim meselelerini müzakere ediyorlardır. Ya annesi – Zinaye ne düşünüyor acaba? Hiçbir vakit mutlu olmadığını mı, yüzünü hiç güldürmeyen kaderini mi? Altınlarına, mücevherlerine bakıp, kendi yaşamına lanetler mi yağıdırıyor yine? Sahil Ekberli'nin kel kafası çalışma odasında, lambanın altında par par parlıyordu yine. Kadın düşkünün gözlerini kapıya dikmiş, yeni bir “av” bekliyor olmalı.

Fedai ne yapıyordur acaba? Aşkta ki uğursuzluğunu kabullenmiş midir? Belki bir kız bulmuş, nişan bile yapmıştır? Fedai'nin göğsünde aşkla çarpan bir yürek var en azından. Uğursuz aşkın acısını bir ömür hissedecektir. Dolayısıyla, asla mesut olamayacaktır.

Yusufcan'ın karısını nerededir şimdi? Kocaya vardığı günden beri mutsuz olduğunu düşünmektedir muhtemelen. Bu mutsuzluğu yüzünden Yusufcan'ı suçluyordu üstelik. Halbuki suç kendinde. Yusufcan'ın kendisini sevmediği ilk günden, hatta onu tanıdığı ilk andan itibaren anlaması gerekiyordu. Anlamıştır da kim bilir, fakat eline geçen şans kaçırarak istememiş, sahtekarlık yapmıştır. Rahibe henüz nereye, ne için gittiğini bilmemektedir. Öldürücü darbeyi en sonda alacaktır.

Fenaye tanıdıklarını birer birer aklından geçiriyor, onların kaderiyle kendininkini kıyaslıyordu.

Gözlerinin önünden daha bir gölge geçti. Haris'in gölgesiydi. Haris, gözlerini aç kurtlar misali ona dikmişti. Dünya malına doymayan, hayatta kazandıklarıyla hedefledikleri hiçbir vakit birbirine denk olmayan Haris, her zamanki doğal görünümüyle canlanmıştı Fenaye'nin gözlerinde. Toplumunu parçalamaya hazır pençelerini çıkarmış, sivrilmiş kanlı dişlerini gıcırdatıyordu. Parçalamak, yırtmak, koparmak için yeni bir av arıyordu... Hayır, artık çok geç. Haris yok artık. Haris kendi kötü niyetinin kurbanına dönüştü. Dünyada hiçbir bırakmadı. Biricik kızı, onun adını anamayacak. Onun adı kıyamete kadar yalnızca nefretle anılacaktır.

Haris'in gölgesi bağırarak, Fenaye'ye bir şeyler söylemek istiyor, belki Fenaye'yi susturmaya, belki onu yine bir şeylere inandırmaya çalışıyor. Ama Fenaye onu görmeyi istemiyor, duymak istemiyor.

Haris inadından vazgeçmiyor:

“Ben senin yüzüğünün taşını...”

Fenaye bağırarak istedi. Ama bunu yapamadı ki. Yusufcan kafasını onun göğsüne yaslayarak uyumuş çünkü. Onu uyandıramazdı. Yusufcan için her türlü ıstıraba katlanmaya hazırды Fenaye. Katlanacaktı da nitekim.

“Yüzüğümün taşını mı buldun?”

“Bulmak mı? Yüzüğünün taşını ben aldım zaten. Hani sen benim evimde hazdan kendini kaybetmişin ya, o gece işte...”

“Lanet olsun sana. Sen her iki dünyada lanete layıksın. Sen hem bu dünyada, hem de öteki dünyada rezil rüsva olanlardansın.”

“Asıl rezil olan senin gibi kızlar – bir erkeğin kucağından ötekine atlayanlardır.”

“Aynen senin gibi her iki dünyada lanetlenmeye layık olmak ve öz çocuğunun katili olmak, rezillikten de beterdir. Şimdi gözlerimin önünden defol!”

Fenaye gökyüzünde kanat çırpıyordu sanki. İnsanların, binaların, hatta bulutların da üzerindeydi. İnsanlar aşağıda karıncalar gibi kaynaşıyordu. Herkes bir yerlere yetişmek için acele ediyordu: işe, çarşıya, Pazar... Birbirlerini kandıran, birbirlerinin kanını emen, her türlü kazanç için açgözlülükleri nedeniyle birbirlerine tuzaklar kuran bu insancıklar, yeryüzünde niçin yaşadıklarını biliyorlar mıydı acaba?

İşte, Yusufcan da gökyüzünde Fenaye'nin yanı başında süzülmemektedir. İkisini yeryüzündekilerden ayıran şey – kanatları...

Yusufcan'ın başı kızın göğsünün üzerindeydi. Günlerce uyuyacak olsa, Fenaye kıpırtısız bekleyecekti.

Her ne kadar karmakarışık hayaller görse de, Fenaye kaç aydan beri ilk kez deliksiz bir uykuya daldı...

Kışın solğunun dokunmadığı köşe bucak kalmamıştı. Ağaçların, çiçeklerin ne rengi kalmıştı artık, ne de kokusu. Ağaçların olanca güzelliği yapraklarındaymış meğerse. Çıplak kavaklar şimdi iskeletleri andırıyordu.

Rahibe paltosunun yakasını kaldırdı. Soğuk kuzey rüzgârı taşları, duvarları ıslatan ince kar tanelerini kızın suratına savuruyordu. Kadir'le öğle telefonla konuşmuş ve akşam *Satir*'de buluşmaya karar vermişlerdi.

Rahibe *Satir*'in biraz ilerisinde taksiden indi. Vakit henüz erkendi. Deniz kıyısına – kayalığa doğru yürüdü.

Erken geldiği diğer zamanlarda genellikle içeri girer, odalardan birinde üzerini değiştirerek dinlenirdi. Oysa bu kez farklı davrandı. Üşümesine, rüzgâr onu dövse de, *Satir*'e zamanından önce gitmek istemedi. Aslında, kışın hiç görmediği denize karşı içinde birdenbire tuhaf bir ilgi uyandı. Yazın azametli görünen kayalar, şimdi sanki neşelerini kaybetmişti. Rahibe kayalardan en yükseğine yaslanarak denize bakmaya başladı. Deniz, misafir sevmeyen insan gibi yüzünü asmıştı. Birkaç ay önce burada iğne atsan yere düşmezdi. Ama şimdi deniz sakin, dalgın ve kimsesizdi.

Birden Rahibe bir ses duydu. Çevresine göz gezdirdi. Kendinden başka kimsenin olmadığı bu yerde ne sestiyordu?

Denizin kıyısında küçük bir gölet vardı. Petrol kulelerinden akan mazotlu su orada birikiyordu. Göledin içinde bir şey kıvıldanıyordu. Rahibe göledin yakınına gitti. Uzun boynu, ince boğazı, upuzun bacakları olan bir kuş gölede düşmüştü. Bu bir turnaydı, katarını kaybetmiş olan bir turna.

Rahibe şaşırıldı. Turnalar göç edeli çok olmuştu çünkü. Bu kuş neden katarını kaybetmiş acaba? Belki bir yeme aldanmıştır. Deniz kıyısında tatil yapanların sofralarından artanlar kuşların ve hayvanların yemi olur ya. Ya da bir turna katarı inmişmiş buraya bir vakitler; sonra diğerleri havalanırken, bir tanesi takılıp kalmış. Mazota bulanmış kanatları ağırlaşmış da uçamamış belki.

Turnanın gözlerinde pişmanlık, zavallılık vardı. Rahibe'den yardım dileniyordu kuş. Rahibe elini uzatarak, kuşun sazların arasına takılmış kanatlarını tuttu. Turna ne çırpındı, ne de kıvıldadı. Çırpınmadı, çünkü kanatlarından mazot akıyordu.

Rahibe zevkle izlediği kuşlarla ilgili belgesellerde turnaları hep gökyüzünde süzülürken görmüş bulunuyordu. Turna gökyüzünde güzeldir. Turnanın güzelliği katar halinde uçmasında, yani turna katarının kendisindeymiş meğerse. Katarından ayrı düşen turnalar çoğu defa yarı yolda kalmış.

Kayalıkta barınan yırtıcı kuşlar da yalnız turnanın havalanmasına müsaade etmezdi muhtemelen. Turnayı fark edince saldırıp avlar, sonra gözden uzak, sakin yuvasına çekilerek hançer gibi keskin gagalarıyla parçalardı.

Güçsüzün güçlünün yemi olması ezeli kuraldı.

Rahibe turnayı denizin kıyısına taşıdı, suya daldırdı, kanatlarına bulanmış mazotu yıkamak istedi. Turnaya biraz daha acıdı şimdi, tuzlu deniz suyunun kuşun yarasını daha çok sızlatacağını düşündü. Fakat turnanın kanatlarını yıkayıp temizlemek, sonra da geniş geniş açmak sevdasından vazgeçmedi.

– Seni bu hale kim düşürdü? – diyerek turnanın kırılmayan gözlerine baktı. Bir an, turnanın da onunla konuştuğunu vehmetti:

“Kimseyi suçlayamam.”

“Kabahat sende, anlaşılan.”

“Demek ki...”

“Bu çileli yol kendi tercihin.”

Rahibe turnanın ağladığını bile vehmetti. Fakat ağlayan turna değil, kendisiydi. İçi sıkıldı. Upuzun bacaklarının üzerinde güçlkle duran turnanın tir tir titremesi kıza da sirayet etti. Şimdi Rahibe de ayakta zor duruyor ve çok üşüyordu.

“Katarından ayrılmayacaktın.”

“Hep birlikte gölede indiydik. Midemizi doldurmaya meşguldük. Aniden şiddetli bir rüzgâr çıktı. Mazota nasıl bulandığımı anlayamadım. Çırpındım, kurtulamadım...”

“Senin saadetin kanatlarında. Onları koruyacaktın. Sen gökyüzünde uçarken, süzülürken güzelsin... Hele tellerin...”

Rahibe turnanın ıslak, mazota bulanmış tellerini okşadı, denizden avuç avuç su alarak yıkadı. Mazotla beraber zavallı kuşun telekleri, telleri de dökülüyordu ama.

“Seni sıcak yerlere götürürüm. Isınırısın, tüylerin kurur, dökülen teleklerin tekrar biter.”

“İyi söylüyorsun, ama bilmelisin ki, kafilesinden ayrılan turna, bir daha katarına dönemez. Kırık kanadım, yoluk teleğim, başımın tacı olan telim bir daha eski haline gelir mi?”

Bir vakitler Rahibe'nin de arasında kendini mutlu hissettiği bir katarı vardı – talebelerin turna katarı. Konuşup gülüşerek okulun koridorlarında, amfilerinde tartışır, birbirlerine takılır ve gruplar halinde okuldan çıkıp metroya doğru yürürken neşeli bir turna katarını andırırlardı. Andırmak da ne demek; yeryüzünün en neşeli turna katarıydılar...

Şimdi sayısız günahı yuttuktan sonra içindeki acıyla kıvranan şu mazotlu ve kirli denizin kıyısında yapayalnız ne arıyor? Gariban bir turna değil ki o, şuurlu bir insandı...

Saate baktı. Vakit gelmişti. Kadir bekliyor olmalıydı. Turnayı bir kayanın dibine – rüzgâr almayan korunaklı bir yere bıraktı. Bahtı kara mahluka son kez baktı. Dönüp gitmek istedi, turnanın kendisini bırakmaması için yalvardığını vehmetti ama.

Geri dönerek kuşu aldı, *Satir*'e götürmek istedi.

“Benimle gidelim. Orası sıcak. Isınırısın, teleklerin kurur, yine eskisi kadar güzel olursun.”

Satir'de turnaya yem veren bulunurdu elbette. Ama kuşun kırık kanatlarını iyileştirmeye ve onu özlemle baktığı gökyüzüne geri döndürmeye kimsenin gücü yetmezdi...

Yusufcan gözlerini açtı. Acaba saat kaçtı? Ne kadar uyumuştı? Fenaye adlı kocaman mutluluğun hayal mi, hakikat mi olduğunu anlamak istedi. Hakikat başka ne türlü olurmuş? Hem sıradan bir hakikat de değil, bir insanın kılığında gelip bambaşka bir insanın hayatı değiştiren bir hakikatti. Şimdi o, şevkini kaybetmiş, ümitlerini yitirmiş bir Yusufcan değildi artık. Daha düne kadar fani dünyanın acımasız boşluğuyla boğuşan, yalnızlıktan çatlayan ressam, şimdi kendini en az gençliğindeki kadar dinç ve zinde hissediyordu.

Elini Fenaye'nin saçlarında dolaştırdı. Fenaye kıpırdamasa da, saçları deniz misali dalgalandı. Yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Hâlen uykudaydı kız – dünyadan, insanlardan, en önemlisi de kendi kaderinden emin bir şekilde uyuyordu.

Yusufcan'ın damarlarında yıllardan beri birikmiş olan atalet eriyip gitmiş, adamın kolu, bacağı açılmıştı. İçine büyük bir enerji, çalışma ve yeni eserler verme şevki dolmuştu. Uyuyan güzel – büyülü aydınlık, ressamın karanlık dünyasını nura boğmuştu. Gözleri duvarda – biri üstte, diğeri onun altında iki sıra halinde asılı resimlere takıldı. Bu resimlerin çoğu uluslararası yarışmalarda ödüller almıştı. Fakat bugüne yaptığı eserler, Yusufcan'ın nazarında birdenbire kıymetini yitirdi. Dudak altından gülümsedi: bu resimler onun sanat yeteneğiyle

kıyaslanınca bir hiç hükmündeydi sahiden de. Yusufcan, bütün dünyanın hayranlıkla izleyeceği eserleri asıl bundan sonra yapacaktı, çünkü yıllardan beridir özleminde olduğu şeye kavuşmuştu artık. İşte, rüyalarının hâkim-i mutlağı onun yatağında yatmış, uyuyor...

Yusufcan yataktan kalktı. Elinden geldiğince dikkatli hareket etmeğe çalıştı. Aniden bir şeyleri devirmekten, gürültü yapmaktan ve Fenaye'yi uykusundan uyandırmaktan korkuyordu. Atölyenin öteki başında bulunan su musluğunun yanına gitti, musluğu biraz açarak elini, yüzünü yıkadı, sonra musluğun üstünde asılı havluyu alarak boynunu, boğazını, ellerini sildi. Şövalenin yanındaki sandalyede oturmak istedi, ama vazgeçerek sandalyeyi Fenaye'nin yattığı kanepenin yanına taşıdı. Oturdu. Gözlerini uyuyan meleğe dikti.

Atölye sıcaktı. Ortada elektrik ocak yanıyordu ve Fenaye ince battaniyeyi bile üzerine açmamıştı. Yusufcan büyülenmişti. O sırada Yusufcan'ın nazarında hiçbir şey yoktu; bir tek... Bir anlığına atölyesi zifiri karanlığa gömülmüş gibi hissetti. Atölyenin yalnızca bir köşesi nura gark olmuştu ama. Bu şiddetli aydınlığın altında yalnızca o – Fenaye vardı şimdi. Vadideki bir gölün aynasında dolunay gibiydi. Işığı öylesine parlaktı ki, Yusufcan kendini de, atölyeyi de unutmuş, bu ilahi varlığın karşısında hayran kalmıştı. Ama neden? Daha neyi bekliyor ki? Bu ilahi manzara bir daha tekrarlanır mı? Derhal bu manzarayı ölümsüzleştirmeli... Her yer zifiri karanlığa gömülmüştür... Yalnızca ay ışığının altında büyümlü bir nur gölü vardır...

Yusufcan şövalenin yanına koştu. Projektörü yaktı. Tuvali kendine doğru çevirerek manzaranın istikametini ayarladı. Ara sıra Fenaye'ye doğru bakıyor, kızın en ufak çizgilerini bile resmine yansıtmaya gayret ediyordu.

Hızlı bir şekilde çalışmaya başladı. Göğsü inip kalkıyor, heyecanla nefes alıp veriyor, sanki bir yerlere yetişmek için acele ediyordu. Kendisine soran olsa, bu acelesinin nedenini açıklayamazdı belki. Birtakım meçhul duygular hem onu, hem de fırçasını idare ediyordu.

Hayır, bu manzarayı – karanlığın içindeki nuru tuvale yansıtmayı Yusufcan'a Allahüteala havale etmişti. Bu ışığa hayatın kaynağı, yaşamın başlangıcı anlamını yüklemesi gerekiyordu. Ressam, en işitilmedik müziği dinliyordu sanki o sırada. Kulaklarında, başka kimsenin duyamayacağı bir müzik çalınıyordu. Kendisini yaşamaya, yeni eserler vermeye davet eden bu ezgiyi Yusufcan belki kulaklarıyla dinlemiyor, gözleriyle görüyordu. Gözleriyle gördüğü, üstelik aydınlık bir fonda gördüğü bu müziği renklere dönüştürüyordu. Bu ezgi Yusufcan'ın kendi içinden akıp geliyordu, bu ezgi Yusufcan'ın ta kendisiydi. Yusufcan sesin içinden ışığı, ışığın içinden sesi ayırıyordu. Bu fani dünyanın gelip geçici bir misafirinin tenindeki ölümsüzlüğü devşirerek tuvaline topluyordu.

Ne kadar süreden beri çalışmakta olduğunun farkında değildi. Tuvalin üzerinde canlı bir mucize yaranıyordu yavaş yavaş. Ortada parlak bir ışık gölü ve aynı ışık gölünün üzerinde yatmış bir melek. O melek orada neyi, ya da kimi bekliyordu acaba? Bu göklerden inmiş bir hediye idi belki, fakat kimin hediyesi? Yusufcan bu soruları yanıtlayabilecek durumda değildi. Bildiği tek şey, resimdeki hayali, fantezi ürünü bir varlık olmadığıydı. Bu meleğin kanatları bile yoktu. Resimdeki gerçek, sahici bir varlıktı ve etrafa ışık saçıyordu. Bu ışık yayılarak uzakları – önce yeryüzünü, sonra tüm evreni aydınlatıyordu. Donmuş olan doğa canlanmak için bu ışığı bekliyordu sanki.

Yusufcan birazcık geri çekildi ve gözünü kısarak resme baktı. Gölün suyu berrak, dupduruydu. Işık saçan su, nur gölü başka nasıl resmedilebilirdi ki?..

Aniden göğsünde şiddetli bir yanma hissetti. Elini sol göğsünün üzerine koydu. Yanma artıyordu. Eliyle kaslarını ovuşturmaya başladı. Ama yanma azalmıyor, bilakis artıyordu. Gözünü resimdeki gölden – berrak sudan ayıramasa da, göğsündeki yangının sızısı yüzünü, gözünü gölgeliyordu. “Şu gölün dupduru suyundan bir avuç içsem, o suda yüzümü yıkasam keşke,” diye düşündü. Yüreğini yakan ateş biraz olsun dînerdi belki.

...Aynı acıyla gözlerini sudan ayırmadan bakıyordu hâlâ. Kendini avutmaya, oyalanarak kalbindeki acıyı azaltmaya çalışıyordu galiba. Ne var ki acı azalmıyordu bir türlü. Göğsünün

altında bıçaklı bir adam vardı, içini delik deşik ediyordu. Fırçayı paletin üzerine attı. Kontrolünü kaybetmek üzere olduğunu, dengesini yitirdiğini, yalpalamaya başladığını hissetti.

Kalbinde böyle acı daha önceler de olmuştu Yusufcan'ın. Her defasında, bu acıların yalnızlığından kaynaklanan ıstırapların ve sıkıntıların bir sonucu olduğunu düşünmüştü. Acının şiddetiyle inliyor, gözlerinden yaşlar süzülüyor, fakat acısı diner dinmez hafifliyor ve doktora gitmeği unutuyordu hep. Ama bu kez acı çok daha şiddetliydi: böylesini daha önce hiç yaşamamıştı. Acı dayanılmazdı. "Sonum geldi galiba," diye düşündü. Işık gölüne, kanepede yatan Fenaye'ye baktı yine. Bu atölyede bulduğu mutluluğun ömrü ne de kısa oldu? Göğsünün üzerindeki taştan da, omzundaki yükten de kendisini Fenaye kurtarmıştı. Şimdi ne yapsın? Son nefesinde kızı uyandırarak, fedakârlığı için kendisine teşekkür mü etsin? Yusufcan'ın şuuru dumanlanıyor, ne düşündüğünü bilmiyordu. Bir karar vermesi, bir şey yapması gerekiyordu mutlaka. Zihnindeki dumanı dağıtmaya, dikkatini toplamaya gücü yeterdi. O sırada sanki zihninin derinlerinde tatlı bir esinti oldu. Esinti rüzgâra dönüştü, rüzgâr kesifleşmek üzere olan dumanı dağıttı.

Kentin yukarısındaki Dağlı mahallesinde baba evi, bahçe kapısından çıkarken göz göze geldiği komşu kızı, sonra o kızla evlenmeleri, bütün yaşamı aynı rüzgârın uzun yılların ötesinden sürükleyip getirdiği resimler gibi gözlerinin önünde sıralandı. Bu resimlerde kötü, utanç verici hiçbir şey yoktu. O halde, böyle bir ömür sürmüş olan Yusufcan neden kendini bir kere olsun mutlu hissetmemiştir? Ne kadar güzel günler geçirmişmiş, Allah'ım? Gülüşleriyle duvarları güldüren, sesleriyle evi neşeye boğan kızlarıyla vedalaşamayacak mı sahiden de? Hayır, hayır, keşke ömrü bir gün daha uzasa, Zarife'yi görebilse keşke. Onun elini tutarak af dilese. Zarife hep affetmiş, hep uzlaşmıştır. Ne yazık ki Zarife'nin Yusufcan'ı sevdiği kadar, Yusufcan Zarife'yi sevememiş. Zarife bunun farkında olduğu halde, kocasıyla gurur duymuştur her zaman. Zarife'yi arasa mıydı şimdi? Sesini duyar duymaz, kocasının zorda olduğunu anlar Zarife. Acaba gece mi, yoksa gündüz mü? Akşam mı oluyor, yoksa sabah mı? Zarife için fark etmez. Nasıl olsa geliverir hemen. Fakat Fenaye'yi burada görünce ne der, ne düşünür? Zarife bir ömür müsamaha göstermiştir kocasına; bu kez yine anlayışla karşılamaya çalışır. Hayır, yapamayacak; bu, Zarife'ye karşı affedilemez bir kötülük, bir zulüm, bir riyakârlık olur. Daha bir süre öncesine kadar, hayatının bundan sonraki kısmını işte bu atölyede Fenaye ile beraber yaşamayı arzu etmiyor muydu. Koca ömründen yalnızca bir günü – Fenaye ile beraber olduğu bugünü gerçekten yaşanmış bir ömür saymıyor muydu?..

Zihni yine bulandı. Galiba bütün hayatı bir tek bugünden ibaretti.

...Sağ eli göğsünün üzerinde olduğu halde Fenaye'ye doğru bir, iki adım attı. Bir adım daha atsa, kıza ulaşacaktı. O sırada kızı uyandıracacağı düşüncesi yine tedirgin etti adamı. Fenaye'nin uykusunu bölmek istemiyordu. Fenaye'nin, kendini tanıdığı, hayatı anladığı günden beri ilk defa olarak böyle huzurlu ve deliksiz bir uykuya dalmış olduğundan emindi. Bu yüzden onu uyandırmaya kıyamadı. Geri – şövalesinin yanına dönmek istedi. Aniden göğsündeki acı şiddetlendi. Dengesini kaybederek Fenaye'nin yanında yere devrildi.

Fenaye uykudan irkilerek uyandı. Yusufcan'ın açık kalmış gözleri donuk ve hareketsizdi. Sol göğsünün üzerine düşen eliyle kalbini tutmasa, kalbi kuş misali pırlayıp uçacaktı sanki. Bu haliyle Yusufcan, göğsüne aniden saplanmış olan oku çekip çıkarmak isteyen bir savaşçıyı andırıyordu...

Yusufcan'ı bu halde görünce Fenaye'nin gözleri yuvalarından fırlayacak gibi oldu. Kendini büsbütün yalnız ve çaresiz hissetti; bağırarak imdat dilemek, insanları yardıma çağırmak istedi. Neler olduğunu anlayabilmiş değildi. Kimse kıza yardım eli uzatmayı kabul etmiyordu; Fenaye insanları bunca kızdıracak ne yapmıştı ki? Yusufcan'ın biraz ötesinde, Fenaye'nin tam karşısında yabancı biri dikiliyordu. Elinde bir müzik aleti vardı. Galiba kemandı. Adam kemanyla içli, kederli, ayrılıktan bahseden bir melodi çalıyordu. Fenaye adama seslenmeyi, ondan yardım istemeyi düşündü. Ama adam çevresindeki her şeye kayıtsız olarak, kendi kederli melodisini icra ediyordu. Fenaye bağırarak, feryat etmek istedi; o sırada

keman daha korkunç bir sesle inledi. Çevredeki her şey canlanarak bağırmaya başlasa, kemanın sesini bastıramazdı. Bu ses kalınca bir sete dönüştü sanki, Fenaye ile Yusufcan'ı bütün dünyadan ayırdı. Kimdi bu yabancı; neden bunca soğuk ve kayıtsızdı? Soğuk ve kayıtsız olsa, böylesine içli bir melodiyi icra edemezdi ama. Bu yabancının kemanla icra ettiği şey, Fenaye'nin feryatlarıydı galiba. Kimdi bu adam? Fenaye elini uzatarak adamı yakalamak, onun yakasına sarılmak, kim olduğunu öğrenmek istedi. Adam, omzunun üzerinden dönerek Fenaye'ye baktı. Aman Allah'ım, Fedai'nin ta kendisiymiş! Üstelik, ağlıyordu. Onu böyle ağlatan nedir? İcra ettiği müziğin kederi mi, yoksa Fenaye'nin acı kaderi mi?..

Fenaye elini başına götürdü. Beyninde kopan uğultudan şuurunu kaybedecekti az kalsın. O sırada korkunç bir yaratık, tırnaklarıyla atölyenin duvarlarına tutunarak, Fenaye'nin gözleri karşısında dans etmeğe başladı. Fenaye elini kaldırarak bu korkunç yaratığı Fedai'ye de göstermek istedi. Ama Fedai kıpırdamıyordu. Kemanın sesi de zayıflamıştı galiba. Korkunç yaratık kahkahalarla gülerek kızın etrafında dönüyordu. Fenaye onu da tanıdı – bu, Haris'ti. Haris parmağıyla Fenaye'yi işaret ederek şeytani bir kahkaha attı. Onun iğrenç kahkahası duvarlarda yankılanarak kemanın zayıf ve acıklı inlemesini büsbütün bastırdı.

Fenaye elleriyle saçlarını yakaladı, yanlara doğru çekti. Biraz toparlandı. Yanı başında uzanan Yusufcan'a baktı, onun cansız başını kendine doğru çevirerek göğsüne bastırdı. Fenaye'nin çıplak göğsüne bir sıcaklık aktı. Yusufcan'ın ağzından sızan kan kızın göğsünde kırmızı bir leke bıraktı...

Denizin ufkunda bir kızarıklık vardı. Karanlık gecenin bağı deliniyordu yavaş yavaş. Bir süre sonra yeryüzünde yeni bir gün doğacaktı. Evladın doğumu hep sevinçle karşılanmıştır. Her hayvan doğurduğu yavrusunu yalar, anne dokunuşuyla canlandırır, nefesiyle ona güç vererek ayağa kaldırır, sonra memelerinde biriken sütle besler. Yeni doğmuş bir yavru azıcık canlanınca, milyon yıldan beri süregelen içgüdüyle, annesinin memelerini aramaya koyulur. Yaşamın çözülmemiş sırlarının kökenini burada aramalı belki. Nasıl oluyor da, yeni doğmuş şuursuz yavru hemen annesinin memelerini aramaya başlıyor? İnsanoğlu da öyle. Fakat yeni doğan bebek, diğer canlıların yavrusuyla kıyaslanırsa, daha çaresizdir. Onu hayatın her türlü darbesinden – sıcağından da, soğuğundan da annesi müdafaa etmek zorundadır. Yavrusu uğruna her türlü sıkıntıya katlanmak, uykusuz geceler geçirmek durumundadır. Bebek, gelecek yaşamını şekillendirmenin, kendi hayatını nasıl yaşayacağını temel kurallarını annesinden öğrenir. Evladın geleceği uğruna girilen her türlü mücadeleye baba da katılır. Evlat – karşı cinslerin birbirlerine karşı hissettikleri doğal ve şehvani duyguların, içgüdüsel duyguların meyvesidir. Bu tohumu erkek ve kadın beraber eker. Dolayısıyla, evlatlarının kaderi için ikisi de sorumluluk taşır.

...Fenaye İçeri Şehir'in yüksek bir noktasında durmuştu. Denizin karanlık derinliklerini, aynı zamanda gecenin bağına düşmüş olan kuru seyrediyordu. Gece kendi evladını – güneşi doğuruyordu demek. Evladını doğururken, kendi hayatının da sonunun geldiğinin, artık çekip gitmesi gerektiğinin farkındaymış gibi kara cüppesini topluyordu yavaş yavaş. Henüz güneş parlamıyordu, ama sütbeyaz bir ışık denizin üzerinden şehre doğru akmaktaydı.

Hayır, Fenaye'de burada daha fazla oyalanamazdı. Bacaklarını, kollarını hissetmiyordu, ama her şeye rağmen yürümesi gerekiyordu. Şuuru kendisini hareket etmeğe zorluyordu. Yalnızca beyni çalışıyor ve gözleri görüyordu. Demin kızın önünü kesen, onu arkadaşlarından ayıran Fedai yine ortaya çıkabilirdi. Kız, Fedai'yi görmeği istemiyordu. Fedai'den nefret ettiğinden değil ama. Hayır, Fedai'den nefret etmiyordu, fakat onun suçlamaları karşısında kendini savunacak takati yoktu. Fedai'nin suçlamaları çok sertti, asıl önemlisi – gerçeğe uygundu. Fenaye, kendini bildi bileli yalandan ve riyadan nefret etmiştir. Bu yüzden, sırf kendini savunmak, nefsinin müdafaa etmek uğruna bir şeyler uydurmayı ya da birtakım

itiraflarda bulunmayı istemiyordu. Fenaye gücünün henüz büsbütün tükenmediğine inanıyordu. Şuurunu kaybetmemişse, ayaklarını yere basabiliyorsa, demek ki yürüyebilirdi. İçeri Şehir'in daracık sokaklarında, karanlık köşelerinde yolunu kaybedemezdi. Mutlaka bir yol bulması, buradan kurtulması gerekiyordu. Fenaye yürümüyor, ardına bakmadan koşuyordu sanki. Bir anlığına durdu, durunca kendisini takip eden gürültü de kesildi. Sonra yine koşmaya başladı...

...Burası dar bir çıkmazdı. Küçük, tahtadan yapılmış bir kapı gördü. Geri dönmek istedi; fakat geri dönecek olursa, kendisini suçlayan gözlerle – müsamahası ve affetmesi olmayan o gözlerle yeniden karşılaşacağından korktu. Daha da mühimi, geri dönmek, ona bunca ıstırap veren anıları tekrar yaşamaktı. Üstelik, hafızasının bir köşesinde henüz uyumakta olan diğer anılar da uyanabilirdi. Fenaye bunu istemiyor, hayır, istemiyor... Fenaye için iyi de, kötü de anlamını kaybetmiş. Artık her şey Fenaye'ye acı vermektedir.

Biraz ittirince küçük tahta kapı açıldı ve Fenaye içeri adımını attı. Taş basamaklar yukarı çıkıyordu. Her taraf zifiri karanlık olduğundan, Fenaye korktu, geri çekildi. Dışarı çıkarak geldiği yoldan koşarak geri döndü.

Fenaye istediğini elde etmek için hep ileri gitmişti o güne değin. Öyleyse, şimdi bu ıssız ve sessiz sokakta neden korktu acaba? Hayır, onu yürüdüğü yoldan döndüren kokuyu kendi içinde boğması gerekiyordu. Durdu. Küçük tahta kapının ardından ne olduğunu, taş basamakların onu nereye götüreceğini öğrenmek istiyordu. Hava aydınlanıyordu. Demin denizin ufkunda gördüğü kor kırmızısı çoğalmış, karanlığın bağrından kopan kırmızı bir haleye dönüşmüştü. Bu güneşti. Dünyayı aydınlatacak, yeryüzünü ısıtacak, ona hayat verecek olan güneş!..

Altın rengiyle kırmızının karışımı olan ışınların altında İçeri Şehir'in taş yapıları parlamaya başlamıştı. Taşların üzerine serpilmiş ziyalar aynadan yansıyan ışıklar gibi kırılıyor ve Fenaye'nin gözüne vuruyordu. Fenaye gözlerini kapatıp açtı. Kapısından girmeğe çalıştı yapının aslında yüksekçe bir minare olduğunu gördü. Bu minareyi yapan mimarın, aslında kendi aşkına bir anıt yapmış olduğunu düşündü. Kuşkusuz, bu minareyi yaparken, sevgilisinin tatlı hayaliyle oyalanmıştır. Belki yakındaki saraydan kendisini gözetleyen bir afetin aşk dolu bakışlarından ilham almıştır. Onun boyunu bosunu, biçimli vücudunu görmüş, onun eşsiz güzelliğini taşlarda aksettirmiştir. Belki bu minare, mimarın bakir aşkıyla süslenmiştir.

Mutlaka böyle olmalı, zira sevmeyen, kalbi aşkla çarpmayan bir insan sert ve kaba taşlardan böylesine muhteşem bir anıt ortaya çıkaramazdı.

O mimar nerede peki? O mimarı geceli gündüzlü çalışmak zorunda bırakan güzeller güzeli nereye gitti? Hangi rüzgârlar, hangi fırtınalar kıydı onlara?

Zaman ne de acımasızdır. Hiç kimseye, hiçbir şeye müsamahası yoktur zamanın. Fenaye, zamanın çeşitli insanların kisvelerine bürünerek kendisini adım adım takip etmekte olduğunu vehmetti. Geriye yol yoktu anlaşılın. Çünkü zaman hep ileri koşar. Geri dönmek yaşamak değil, ölmektir. Geri dönecek olursa, adına "gerçek" denen tüm acıları, tüm ıstırapları yeniden yaşamak zorunda kalacaktır.

"Konuşmalarıyla, gülüşleriyle, yürüyüşleriyle, yatışlarıyla birbirlerine çok benziyor insanlar. Akın akın bir yerlere gidiyor, akın akın bir yerlerden dönüyorlar. Ama hiçbir zaman bir arada değillerdir. Herkesin kendine ait yolu vardır. Herkes kendi yolunda yürür, herkes kendi hayatını yaşar." – Fenaye böyle düşünüyordu...

...Geçenlerde Sarraf'la Sadıka el ele tutuştular ve beraberce yürüyüp gittiler. Farklı yollardan geçmelerine rağmen, sonda bir araya geldiler. Ama belli mi olur, onların üzerinden de bir rüzgâr eser belki. Karşı koyamayacakları bir rüzgâr onları ayırır belki.

Her halükarda, birbirlerinin elini sıkıca tutuyorlardı. Kendilerinden emin görünüyorlardı. Hayatta beklenmedik nice rüzgârla karşılaşacaklarını biliyorlardı kuşkusuz, ama bundan korkmuyorlardı. Bu korkusuzluk kendilerini hep koruyacaktır.

Fenaye'nin sabık okul arkadaşları, akranları da, sonunun nereye vardığını çok iyi bildikleri bir yolda yürüyormuşçasına çekip gittiler. Bir tek Fenaye kaldı bu daracık sokaklarda. Onu korkutan şey bu yalnızlık mı yoksa? Hayır, Fenaye hiçbir korkuya boyun eğmeyecektir! Eski güçlü, azimli Fenaye, toplumun hiçbir yasağını dinlemeyen, kimsenin önünde boynunu bükmeyen, kalbi arzularla dolu olan Fenaye, kaderinin onun önüne çıkardığı, zifiri bir karanlığa götüren bu taş basamaklardan niçin korkacaktı? Dünya üzerinde en korkulacak yollara kendi iradesiyle adımını atan ve o yollarda nice felaketlerle yüzleşen Fenaye değil mi o? Fenaye kimden, neden korkabilir? Güneş ışığı misali özgür ve yakıcıdır Fenaye. Güneşi görünce gölgenin kaybolması misali, tüm korkular da Fenaye'yi görünce kaybolup gider, izinin tozu bile kalmaz.

Fenaye ayağının tekini sertçe yere vurdu. Sanki yolunun üzerinde dikilerek önünü kesmeye çalışan korkunun kafasını ezdi. Simasında kahramanlık kıvılcımı vardı. Gözleri korlanan bir ateş misali parlıyordu. Biraz daha ileri yürüdü. Demin ittirek açtığı eski tahta kapıdan içeri girdi, zifiri karanlıkta basamaklardan çıkmaya başladı. Minarenin içinde dolanarak yükselen basamaklar Fenaye'yi çekip götürmekteydi. Fenaye yeryüzünden uzaklaşıyor, dünyadan ve bu dünyanın insanlarından kopuyordu. O güne kadar sürmüş olduğu ömürden, yaşamış olduğu kentten, anılarından, kısaca, herkesten ve her şeyden uzaklaşıyordu. Uzaklaştıkça hafifliyor, acıları, tatsızlıkları, hicivler, hasetler, ebeveyn karşısındaki borçları, yani vücudundaki etin, kemiğin ve nefesin dışında ne varsa hepsi, her şey canından kopuyor, basamaklara takılarak geride kalıyordu. Fenaye canından kopanları gözleriyle görür gibi oluyordu üstelik. Bir süre sonra etini, kemiğini de hissedemez oldu. Yalnızca nefesi kalmıştı şimdi. Ve nefesi, bir yudum hava gibi, kadim duvarların içinde dolanarak yükselen basamakların üzerinde buram buram yukarı – en zirveye tırmanıyordu. İçinde, gökyüzünün en son katına çıkmak, göklerin saltanatına erişmek arzusu vardı.

Yukarı, daha yukarı, minarenin son basamağına, son kata, oradaki küçük ve serbest alana! Basamaklar orada son buluyordu. Oradan bakan gözleri dipsiz bir boşluk kendine davet ediyordu. Bunun ne anlamı var ki? O davete yalnızca kuşlar kanatlarıyla yanıt verebilir. Gökyüzünün davetinin karşılığı – uçuştur. Oysa insanoğlu... İnsanoğlu uçamıyor, çünkü kanatları yok. Yok, yok işte!

Ama bu da ne? Yavaş yavaş takati tükeniyor mu? Halbuki o, canlı bir mahluk değil artık, takati tükenemez. O – bir yudum hava. Yükseldikçe yoğunluğu azalıyor demek ki... Hava denen şey atmosferde var zaten, daha ilerisi havasız ve yerçekimsiz bir ortamdır. Fenaye de oraya ulaşmaya çalışmaktadır zaten: havasız, yerçekimsiz ortama, yani yokluğa... Ama muhayyilesi kaybolmamış henüz.

Allah, her insanı layık olduğu ölümle ödüllendirir. Fenaye de ömrünün bu son durağında bambaşka bir insana dönüşecektir. Ölümün gözüne bakarak tokalaşacaktı onunla, korkusuz ve ürküsüz olarak. Fenaye'nin ömrühayatında rastlamış olduğu erkeklerin en güçlüsü, en yiğidi işte bu Ölüm'dü galiba. Öyle olsun bakalım! Eğer sahiden böyleyse, Fenaye ölümü herkesten, her şeyden daha çok sevecektir! Kendisini soğuk taş basamakları tırmanmak zorunda bırakan neydi? Bu genç ömrünün her anında bir mutluluk arayan o değil miydi? Öyleyse, aradığı nerede şimdi? Fenaye o gizli, o tutku dolu gecelerde de mutluluğun peşindeydi aslında. Fakat şimdi neyin peşindedir?

Gözlerini kapattı. Gözkapakları bembeyaz bir levhaya dönüştü. Beyaz, kırmızı, altın sarısı – çeşitli gelinler sıralanmıştı önünde. Sarraf'la Sadıka'nın düğünlerinde Sadıka'nın üzerindeki gelinliği gülünç, taş gibi ağır ve sıkıcı bulmuştu. Öyleyse, şimdi aynı gelinliğe gizliden gizliye derin bir saygı duyamaya başlamasının nedeni neydi? Hâlâ gözlerinin önünde olan beyaz, kırmızı, altın sarısı gelinlikleri birer saadet remzi olarak görüyordu artık. Önceleri gördüğü her gelinliğe karşı içinde baş kaldıran ikrah duygusu sahteymiş demek. Bu gerçeği daha şimdi – yükseldiği bu zirvede anlayabiliyordu. Kendisi de bir gelinlik giyebilir, *Vağzalı* ezgisinin eşliğinde koca evine gidebilirdi. Namuslu, helalinden kazanan, iyi yürekli bir erkeğin eşi,

hayat arkadaşı, sırdaşı olabilirdi. O da, diğer kızlar gibi, anne olmak için gelmişti bu yeryüzüne. Bu kutsal görevi yerine getirmeği niçin akılsızca reddetti? Anne olmak, bir evin hanımı olmak, bir yuvaya sahip olmak şerefine ulaşma şansını niçin düşüncesizce tekmeledi. Karnındaki çocuğunu kaybetti, temiz ve onurlu bir ömür sürmek fırsatını şehvete kurban verdi...

İçine bir sıcaklık doldu, bu tatlı sıcaklık tüm vücuduna yayıldı, suratı pembeleşti. Ama aniden benzi yine bembeyaz oldu, bir korkuyla ve buz gibi bir rüzgârla ürperdi. Bir anda hem içine ateş basıyor, hem de üşüyerek nane yaprağı gibi titriyordu. Neden böyle oluyordu acaba? Şimdi hatırladı: hamileyken de aynı şeyleri yaşamıştı. Hayır, Fenaye nere, hamilelik nere? Böyle bir şey asla olamazdı!..

Evet, o artık hiçbir vakit anne olamayacak! Göğüslerinde hiçbir vakit anne sütü olmayacak onun. Boynuna hiçbir vakit bebeğinin kolları dolanmayacak... Hıçkırıldı. O saatte hıçkırıklarını kendisi hariç kimse duyamazdı elbette.

Yavaş yavaş her şeyi birer gelinlik giymiş gibi görmeğe başlamıştı Fenaye; her yer mavi, kırmızı, beyaz çiçeklere bürünmüştü. Ağlıyor, ağladıkça açılıyor, hafifliyor ve aklından geçen birtakım korkunç düşüncelere hak vermeğe başlıyor, zihnini dumandan arındırıyordu... Doğa da baştanbaşa gelinlik giymiş gibiydi şimdi. Fenaye niçin bu kıyafeti kendine yakıştırmadı? Niçin mutluluğun bu ferahlatan renklerini beğenmedi? Taş basamakları, küçük bir çocuğun elini tutmuş olarak tırmandığını vehmetti şimdi. Çocuğun tombul parmakları içini ısıttı, kuş gibi çarpınan kalbini teselli etti. Biraz toparlandı. Yanı başında yürüyen erkek çocuğa baktı. Bakınca da irkildi: “Kime benziyor bu çocuk, Allah’ım? Haris’e mi? Hayır, zerre kadar olsun benzemiyor! Öyleyse kime?.. Fedai’ye benziyor bu. Benzemek ne kelime, tıpkısı. Aynı duruş, aynı boy bos...”

Ürpererek elini çekti. Eli boşa çıktı... Kafası döndü...

Minarenin nem çekmiş duvarına yaslandı. Sıtmalı gibi titredi yine. Fedai... O kendisine bir aylık, bir yıllık sevgili değil, bir ömür yanında olacak eş arıyordu. Bir söz söylenince yanakları pembeleşen, iffetli, utangaç, bakire bir kız arıyordu. Gerçek mutluluğu arıyordu yani, sahte ve geçici bir haz değil...

Sabah namazının vakti gelmişti. Biraz sonra müezzin aynı basamaklarla minarenin tepesine tırmanacak, boğazını temizleyerek, tüm Müslümanları kutsal ve temiz bir görevi yerine getirmeğe – Allahüteala’ya ibadete davet edecekti...

Bir, iki basamak daha çıkarsa Fenaye de minarenin tepesine ulaşacaktı şimdi. Peki o neden tırmanmıştı ki buraya? Burada ne işi vardı onun? Ölümüne doğru bir tırmanış mıydı bu? Ölümüne ulaşmak için de mi çalışıp çabalamak gerekiyor yani? Ölünecek başka yer mi yok? Böyle bir düşünce nereden geldi aklına? Gidip babanın harap olasınca evinde ölemez miydin? Ölümünü de halkın gözüne gözüne sokman mı gerekiyor?

Hayır, Fenaye herkes gibi yapamaz, “babasının harap olasınca evinde” ölemezdi işte. Başından geçen onca felaketin nedeni o “harap olasınca ev” ve o evdeki insanlar değil miydi sanki?..

...Yusufcan’ın yanına uğradığı, atölyesine girdiği sırada kalbinde yeni bir yaşama şevki vardı. Ne var ki acı kaderi kendisini bir gecelik, fakat bir ömre değer, sarhoş edici mutluluğun içinden çekip aldı, bir kenara fırlattı...

...Basamaklar bitti, duvar bitti, işte son. Bir vakit o, Haris’in evinin eşığı önünde durup beklemişti. O sırada önünde gökyüzünün boşluğundan doğan bir uçurum yoktu. Üzerinde gelinlik ne arardı? Sıradan, günlük elbisesi vardı. Haris onun ayaklarının altına bir tabak koymuş, “Bas üzerine, Fenaye, kır şu tabağı!” demişti. Ayaklarının altındaki tabağın üzerinden Fenaye’ye bir çift kara göz bakıyordu. Nefreti merhamete karışmış bu gözler gazeteci çocuğun – Fedai’nin gözleriydi.

Fenaye bağırarak istedi, fakat sesi çıkmadı. “Kır, Fenaye, ayağımı üzerine sıkıca bas, kırılın tabak!” – bu, Haris’in şehvetle kısılmış sesiydi. Fenaye gayriiradi olarak ayağını

kaldırdı, tabanıyla tabağa bir darbe indirdi. Tabağın ortasından kendisine dikilmiş bir çift göz, yuvalarından fırlayarak kızın ayaklarının dibine düştü. Fenaye, bu gözlerin üzerine basmamak için tuhaf bir korkuyla kenara sıçradı...

Ağlamak istedi, yapamadı; hıçkırarak istedi, yapamadı. Sesi kendi içinde boğuldu, kaldı...

Güneş sanki denizde yıkanmış, çıkıyordu – tertemiz, kıpkırmızı ve tandır misali alev alevdi. Fenaye gözlerini gökyüzünden çekemedi; belki son kez şehre bakıyordu. Güneşin altında dalgalanan denizi bir kez daha seyretti. Mavi Hazar'ın sahibi güneşti sanki. Orada – suların koynunda Yusufcan'ın yağlıboya ile yapılmış kendi portresi vardı. Resim gökyüzüne doğru – ışıkla, nurla dolu güneşe doğru yükseliyordu. Hayır, bu cansız bir resim değildi – Yusufcan elinde bir fırça tutuyordu. Herhalde Fenaye'nin resmini yapmayı istiyordu. Bu isteğin dışında, Hakk'a yürüyen Yusufcan'ı şu fani dünyaya döndürebilecek olan hiçbir şey yoktu...

Eğilerek aşağılara baktı. Mescidin çevresi kara, boz taşlarla kaplıydı. Artık, kara taşların üzerinde can çekişmekte olduğunu vehmetti. Ağzından kan sızıyordu. İnsanlar onun cesedinin etrafına toplanmışlardı. Aralarında Haris'e benzeyenler de bulunuyordu. Onların ne de çirkin, ne de iğrenç ve muhteris suratları vardı. Keşke Fedai'yi son kez görebilse ve "Tükür şu iğrenç ve muhteris suratlara!" diyebilseydi... Fenaye'nin son dileği, son arzusu buydu belki. Başka bir şey dileyemezdi. Ruhu onu bu kutsal minarenin başından güneşe doğru çekiyordu. Yeryüzünden, insanlardan çok çok uzaktaki bakir, tertemiz güneşe doğru. Uçmak istiyor, uçarken üzerinde bembeyaz bir gelinlik olmasını diliyordu.

Kızın göğsü maviye boyalı korkuluğa yaslandı. Martılar, kumrular, güvercinler etrafında kanat çırpıyordu. Ağaçlar, binalar sallanıyor, sanki omuz omuza dans ediyordu. O sırada sanki deniz dalgalandı, sular gemi azıya alıp şaha kalktı, coşup kabardı. Yeryüzündeki her şey el ele tutuşarak güneşe doğru uçuyordu sanki. Fenaye de onlara katılmak, kanat çırpmağa istedi. Ama uçamadı. Kırık kanatlarıyla nasıl uçabilirdi ki zaten?..

...Sırtüstü yere çakıldı. Hiçbir şey olmamıştı sanki. Hiçbir şey olmamıştı! Kapanan gözleri güneşi aradı, kan renkli gökyüzünü taradı. Gökyüzü de, güneş de heyecanlı, tedirgin, huzursuzdu. Son nefesini veren Fenaye değildi sanki, dünyanın kendisiydi.

Sanki gökyüzüne de, gökyüzünde tembel tembel süzülen beyaz bulutlara da kan serpilmişti...

Güneş – o kocaman parlak ayna sanki göz açıp kapayacak kadar kısa sürede kırıldı, parçalandı, un ufak olarak Fenaye'nin üzerine döküldü. Fenaye bu kırık kırık, bu paramparça, bu yaralı ışık selinin ortasında eriyerek yok oldu sanki.

Fenaye'nin son arzusu gerçek oldu. Üzerinde güneşten biçilmiş, kırmalı bir gelinlik vardı...

Bakışlarında son arzunun, son ümidin ışığı, nuru solarak kaybolmaya yüz tutmuştu... Üşüdü. Isınmak için son kez güneşe baktı. Güneşe bir şey söylemek istedi sanki. Ama hiçbir şey söyleyemedi Fenaye! Hiçbir şey!...

Bakü, 2009